Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

3-4

NR. 3-4 (252-253) • ANUL XXVI • Martie-Aprilie 2022
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Jurnal de Aprilie

de Ștefan Augustin Doinaș

Târziu, când numai beznele filtrează
scursurile din lut, – atunci abia
irump semințele. O boare trează

plutește-n aer, orizontul bea
un vin bătrân din trunchiuri scorburoase;
izvoarele au ochi de porumbea.

Ce bruscă-n verșunare saltă-n oase ?
Tăcerea răzvrătindu-se-n tulpini
proclamă-n vânt legende, și miroase.

Din sfinte răni rășina cântă-n pini.
Insațiabilă ca o genune
lumina-nghite totul – și suspini.

Așa se naște cea dintâi minune.

Alcătuiește-mi patria – din tot
jăratecul ființei noastre, una,
urnită până unde nu mai pot

trăi decât splendorile. Când luna
ațâță-n lacuri peștii, un popas
mărturisește-n noi întotdeauna

atingerea de țară; fără glas
surâdem unui fulger ce nu poate
avea măsuri de rând. Un pisc de-atlas

păzește limpezimea lumii, scoate
icoane în amiază. Umblă-n gând
priveliștea: ca spițele din roate

așternem pragurilor, rând pe rând,
intermitența noastră – noi, cei singuri.
Viforniță de cranii spumegând

incendiază ape, dealuri, crânguri
– sporite taine. Bolta ca un blid
umplut se varsă, și sorbim cu linguri

licori lăptoase, izuri de molid.

Unde mergem ?

Dimitrie Bolintineanu

A venit timpul când oamenii, a căror inimă nu s-a închis încă la vocea binelui public, trebuie să se întrebe serios și să afle unde merge națiunea română. Oriunde arunci ochii asupra fracțiunilor risipite ale acestei mari națiuni române, nu vezi decât abaterea, slăbiciunea, tirania străinului. Colo, pre Pind, colonia cea mai pură a vechei Rome, ca să trăiască fiind silită a se urca în vârfurile muntelui cele mai depărtate de lume; ursită a urî jugul turcilor și a nu vedea înainte decât jugul și mai amar al grecului creștin; dincolo, pre malurile Adriaticei, o altă mică colonie romană dându-și cea din urmă răsuflare a vieței sale naționale; dincoace, pre malurile Mureșului, matca colonielor lui Traian, amenințată de a peri în barbara cotropire a maghiarilor, aruncată de Austria ca pradă în gura balaurului ca să și-l îmblânzească; dincolo, colonia Bucovina, Basarabia nemairepreztând decât două bucate nemistuite, dar desformate; dincoace, între Prut și Milcov, una din cele mai viteze colonii romane, văzându-se colonizată ea însăși cu evrei leșești; dincoace, sora ei geamănă în soarta politică, căutând unirea cu sora sa ca să plângă împreună. Viața națională, o mască sub care se ascunde voința străinului. Anii trecând și neaducând nimica decât moliciune, cădere treptat către moarte.

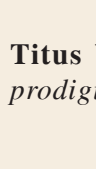
Românii, în durerea lor, în desperarea lor despre starea lîngedului, avură încă o speranță: Unirea. Unirea îi făcea tari; tari puteau să lupte contra acestui ocean de slavi și de germani, ale căror valuri vin și se prăvălesc asupra insulei lor române. Napoleon a voit. Unirea s-a făcut fără niciun sacrificiu, fără a trage o pușcă, fără a cheltui un ban. Unirea n-a dat națiunii române puterea de care ea se măgulea să capete, de care Austria și Turcia se înspăimântau; de care astăzi ea este indiferentă, de care cele două puteri nu se mai înspăimântă. Cele două puteri unindu-se, România a rămas tot atât de slabă ca pre trecut, mai slabă poate !...

Într-o asemene stare de lucruri trebuie ca românii să se gândească serios la viitor. Elementele de viață se slăbesc pre toată ziua, credința în viitorul țărei se stinge, speranța în triumful dreptății, adevărului, virtuților este ucisă pre tot momentul. Omul a început să roșească de a mai fi onest; onestitatea este un drept la dispreț. A început să-și ascundă simțimintele de român; românismul este rău văzut, a început să tremure la ideea că o națiune se face prin sacrificii de avere și de viață; sacrificiele sunt privite ca o slăbiciune mintală. Numai drepturile țărei se sacrifică, numai interesele publice se sacrifică; ar crede cineva că între noi și între țară nu mai este nicio legătură ?

Ce face guvernul român pentru viitorul românilor ?

(Extras din articolul publicat în „Trompeta Carpaților”, an V, nr. 507, 6/18 aprilie 1867, p. 2026, semnat „Cosmat”.)

Titus Vîjeu, *Eli Lotar, l'enfant prodigue...* pag. 4

Florentin Popescu, *Magda Ursache, o scriitoare aflată la confluența pamfletului cu romanul* pag. 8

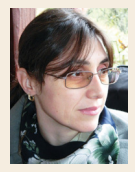
Neagu Udroiu, *Titulescu* pag. 9

Nicolae Scurtu, *Nicolae Cartojan în epistole necunoscute; O poezie și un pseudonim, necunoscute, ale lui Nichifor Crainic; Nicolae Iorga și colaboratorii săi; O epistolă necunoscută a poetului Petre Ghelmez* pag. 10

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Narațiuni dintr-un nou „teatru de război”* pag. 12

Ștefan Crudu, *Emanoil Bucuța și comoara din arhivă* pag. 14

Șerban Codrin, *Nicolae Silade sau „vara când omul călătorește”* pag. 15

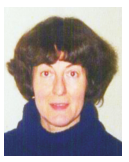

Gheorghe Dragomir, *Coruptia ideilor: arma de temut în mâna Ocultei mondiale* pag. 16

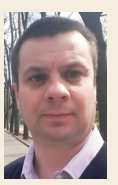
Victoria Milescu, *Copilăria nu moare* pag. 18

Elisabeta Bogățan, *Linda Bastide, o prietenă a orașului Bolintin Vale* pag. 19

Alexandru Cazacu, *Regăsire – „L'albero degli zoccoli”* pag. 20

Emil Păunescu, *Noutăți la Muzeul Județean Giurgiu* pag. 28

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Spațiul invizibil

Teritoriul redat cu ajutorul hărților, de la cartografierea realizată pe tăbliţe de argilă până la hărțile digitale de astăzi, a suscitat dintotdeauna interes pentru multe categorii sociale. Spațiile periculoase aflate sub marcajul *hic sunt leones*, ori cele căutate cu înverșunare precum *Câmpiile Elizee*, au condus la nenumărate interpretări, analize și chiar previziuni. Evenimentele nedorite apărute în ultima perioadă, pandemia respectiv conflictul armat din Europa răsăriteană, mai ales acesta din urmă, au condus la și o mai multă atenție asupra modului de a privi și a înțelege o hartă. Căci reprezentările la scară condensează informații ce transced partea geografică. Halford Mackinder, cu a sa teorie a zonei pivot, vorbea încă din 1904 despre importanța strategică a unui spațiu numit *heartland*, de unde se poate avea controlul asupra unui întreg continent. Desigur, în timp teoria a fost nuanțată. În anii din urmă alte două lucrări celebre „*Răzbunarea geografiei*" de Robert D. Kaplan respectiv „*Prizonierii geografiei*" de Tim Marschall au adus în discuție faptul că indiferent de nivelul globalizării și tehnologizării, teritoriile își au particularițătile lor ce au derminat și vor determina anumite evoluții ale fenomenelor istorice, sociale, politice și în consecință economice.

Toate aceste teorii bine documentate, având un grad de anticipare ridicat, arată cum poziția pe hartă condiționează dacă nu total măcar în parte evoluția individului. Dar dincolo de considerente geostrategice ori geopolitice, calitatea umană, fie intrinsecă fie dobândită prin educație în sens larg (nu doar formal), este elementul care adesea face diferența. Iar cartografierea acestui „spațiu invizibil" într-o lume unde „neo-barbariile" revin în forme subtile sau brute ar putea deveni un subiect demn de o geografie, poate mai puțin spectaculoasă, dar cu siguranță mai importantă. Căci, în cele din urmă, oricâte impuneri ar exista din exterior și oricâte forțe opresive ar menține din interior un *status-quo* inuman într-o zonă, dacă acel areal dispune de persoane care au asumate (nu doar declarate) valori și principii, atunci în mod cert este o chestiune de timp până când întreg eșafodașul anomaliei se va prăbuși.

Doar că acest teritoriu nevăzut este disponibil în fiecare clipă. Iar cultivarea lui ține de respectarea unor norme mai degrabă nescrise. Totul se află sub o pavăză etică, unde virtutea interioară și umanismul au un cuvânt greu de spus. Iar lângă acestea, nu doar în completarea lor, ci pentru menținerea unui necesar echilibru, eternul feminin conferă posibilitatea selectării și prioritizării acțiunilor. Despre acest rol al eternului feminin au vorbit doi universitari la vârste diferite, în două romane, adevărate eseuri poetice publicate în perioada interbelică a secolului trecut.

Garabet Ibrăileanu (1871-1936) reputat profesor la universitatea din Iași, conducătorul revistei „Viața Românească", critc și istoric literar, personalitate emblematică a lumii culturale românești de la începutul secolului douăzeci publică spre sfârșitul vieții singura sa lucrare beletristică: ***Adela*.** Romanul, subintitulat „Fragment din jurnalul lui Emil Codrescu", se dovedește a fi cu mult mai mult decât un *violon d'Ingres* al profesorului. Reîntors temporar din străinătate, doctorul Codrescu se reîntâlnește cu o fostă cunoștință și fiica acesteia. Aceasta din urmă, copilă fiind, îi fusese elevă particulară, dar mai ales amică. Acum este o tânără frumoasă, trecută printr-un scurt mariaj, care nutrește față de fostul ei magistru o dragoste nemărturisită. Ambiguitatea erotică dintre cei doi, introspecția și analiza sentimentelor, tensiunea dintre cerebral și senzual, dintre diferența de vârstă, dar și dintre trecutul și prezentul eroilor principali, fac din acest roman, aflat în sincronie cu paginile scrise de Turgheniev, o carte a iubirii învinse de hiperluciditate. *O* realizare unică în literatura română, dar și un elegant elogiu adus feminității, desfășurat în decorul patriarhal moldav al unui *fin de siècle*: „*Plouă tomnatic, mărunt și rece. E mai bine așa, acum, când ea nu mai există. Splendoarea lumii ar fi o sfruntare ! Stau cu mănușa ei mică, îngustă, cu degetele subțiri, cu nasturii descheiați atunci de mine pe începutul brațului ei rotund cu miros de ambră. Mi-a dat-o ca amintire ? Mi-a dat-o ca un zălog ? În acest moment începu trecutul. Ca o muzică de pe alte tărâmuri, reflectată într-un ecou, erau toate câte se petrecuseră în zilele fierbinți ale verii, care trecuse și ea... Cetatea Neamțului, Văratecul, Ceahlăul, drumurile pline de soare, nopțile cu lună, îmi apăreau acum ca un cortegiu al verii care defilase repede și dispăruse după orizont, condus de Adela.*"

Mircea Eliade (1907-1986) personalitate științifică mondială, istoric al religiilor având contribuții fundamentale în domeniu, este până la plecarea din țară și stabilirea la început în Franța, apoi în Statele Unite unde va face o carieră universitară de excepție, leaderul intelectual al generației sale. Eseist, autor de nuvele, traducător, jurnalist și romancier își scrie opera beletristică exclusiv în limba română. Punctul de inflexiune al operei sale de ficțiune îl constituie romanul „*Nuntă în cer*". Aflat la intersecția dintre romanele sale „trăiriste" și cele fantastice, această operă cu influențe din André Gide, urmărind mitul androginului, este un superb cânt al dragostei văzută ca o prefigurare a unei împliniri erotice și unei nunți ce depășește cadrul teluric. La o partidă de vânătoare doi bărbați își povestesc pe rând finalul trist al unei iubiri trăite intens. La sfârșit se va vedea că ei se referă la aceeași femeie, Elena/ Lena. Primul dintre ei, scriitor de succes este părăsit de cea pe care o iubește deoarece nu dorește copii, acesta punând pe primul plan aspirațiile spirituale. Al doilea, om de afaceri, este părăsit pentru că dorește copii dintr-un instinct al perpetuării. Ambii realizează târziu atât egoismul, dar și importanța formativă avută în existența lor de acea femeie misterioasă și fermecătoare: „*Plecam aproape de apusul soarelui, căutând străzi încă nestrăbătute de noi, oprindu-ne mult în fața unor anumite case, descoperind mahalale noi, cartiere crescute peste noapte, regăsind colțuri preferate, mici grădini publice uitate de Dumnezeu sau alei singuratice, cu trandafiri agățători și zorele. Două săptămâni am cutreierat numai Cotrocenii. Alegeam case în care am fi voit să trăim, urmăream cum dispar platanii pe o anumită stradă, regăsindu-i tocmai la capătul celălalt al cartierului, urmăream mai ales cum se stinge verdele aspru și, zi de zi, năvălesc nuanțele galbenului și ale portocaliului până la roșu.*"

Tipologii feminine precum Adela lui Garabet Ibrăileanu și Elena lui Mircea Eliade reușesc să determine ca acel spațiu invizibil al calității existenței umane să stea pavăză spațiului real și tangibil. Va trebui să fim cât mai mult de partea lor pentru a încerca să diminuăm „*teroarea istoriei*" și tulburarea geografiei.

pretexte

Gabriel Dragnea

Nu-s decât o pasăre, cu o altă pasăre în inimă

La nici 26 de ani, poeta născută la Târgu Ocna pe 7 iulie 1951 își scria ultimul poem: *„Iar mama îmi pare ca o umbră ușoară de sticlă./ Își umple destinul cu pana moale a lacrimei și somnuri albite de frică.//Pasăre obosită urcă pe sufletul meu,/ Luminii i-ascunde izvorul și-o poartă pe creștet mereu./ / Nici nu cunoaște bolțile sub care mă-ndoi/ Nici zăpada în părul eu negru, diademă bătută-n noroi.//Nici ascunzișul, nici pata pudrată, nici elogiul căzut în cenușă./ Nici moartea și zilnicul praf ridicat din hora ei jucăușă.// Pe deget inelul ca o zare încet i se subție./Mama ne-ngroapă definitiv în copilărie.// Pe fratele meu, bărbat cu sfinte arme de țară,/ Gata de luptă și pace, de glonț și de lan de secară.// O, mama cu mâinile ei de ctitoriță și pe mine mă-ngroapă/ Într-o mănăstire, unde fericirea îmi urcă lin până la gât, ca o apă."* (*Ca o apă*). Apoi, peste oameni și artă s-a așternut liniștea.

În contractul nostru cu lumea, cu universul, cu toții suntem datori cu o plecare definitivă. Doar că, uneori, pământul bolnav de greutatea atâtor trupuri și conștiințe maculate mai tremură și ne cutremură cerându-ne, parcă o taxă suplimentară pentru șederea noastră temporară. Și, așa cum s-a întâmplat la cutremurul din 1977, prețul a fost parcă prea mare. Printre cei dispăruți atunci s-au numărat actorii Toma Caragiu și Eliza Petrăchescu, interpretele de muzică Doina Badea și Filofteia Lăcătușu, omul de televiziune Alexandru Bocănet, dar și scriitori, poeți și critici literari precum A.E Baconsky, Alexandru Ivasiuc, Mihai Gafița, Veronica Porumbacu, Mihail Petroveanu, Savin Bratu, Virgil Gheorghiu, Nicolae Ștefănescu, dar și poeta Daniela Caurea, cu ale cărei versuri ați făcut cunoștință în debutul acestui articol. Da, de la plecarea ei și a celor menționați mai devreme spre departele necunoscut de nimeni se împlinesc 45 de ani.

Poeta Daniela Caurea, la cei 26 de ani neîmpliniți, construia metafore cum numai un adevărat arhitect al cuvântului o poate face. Iar ea, cu o limpezime a gândului de invidiat, cu un echilibru al termenilor alăturați realiza tablouri de un modernism pur: *„Auzi cum strugurii se coc, cum urcă/ zahărul din frunză, cum doarme/ pe stânga ursul, păstorul de rouă ?/ Cu inima spre primăvară te-aștept,/ cu inima și cu plânsul, înmugurit/ și gata de soartă, cu fața și cu mâinile/ înspre primăvară te-aștept./ Se-ngroașă fumul în grindă,/ ca-ntr-un cimitir suspendat,/ liniștea zguduie carii și-i încovoaie,/ te aștept ca o lebădă ninsă/ și-așa cum trec în șir vânătorii/ robiți de lupii și vulpile lor de departe,/ mi se pare că gura puștii lor e lacrima/ ce ne desparte"* (*XXVII*, din vol. *Postum Adalbert Ignotus*, 1977).

Versul ei nu este doar un reprezentant al emoției transpusă în imagini, este punctul de plecare pentru adevărata înțelegere a sentimentelor poetei. Când învăluită în tristețe sau îmbrăcată în mantia anotimpurilor perfecte, lângă Daniela Caurea s-a așezat pe neașteptate un întuneric asemenea unei eclipse în miezul zilei. O poetă ca un mugur blând îmbrățișat de adieri în policromia celui mai frumos răsărit peste care s-a coborât un îngheț brutal împiedicându-l să devină floare.

Daniela Caurea, în prea scurta ei trecere între parantezele vieții a arătat tuturor un exemplu de poezie din care astăzi nu a mai rămas decât un ecou, rătăcit și el printre ani: *„Soarele dragostei mele trece furiș/ pe după dealuri, ca un oștean/ nedeprins cu muncile câmpului/ și plecat de dimineață în grâu/ să se culce. Crești pădure tânără,/ crești și nu te gândi la mine,/ la tălpile mele moi care vin înspre/ tine, la somnul meu/ vegheat galeș/ de un sobor de bursuci, la mâinile mele/ reci, alunecând ca două pâraie/ din umăr spre tâmple, crești/ pădure tânără, crești și potrivește-ți/ lăstarii la soare și arborii veștezi/ lângă furtună, crești și nu/ te uita la mine, nu-s decât/ o pasăre, cu o altă pasăre în inimă,/ lunecând în derivă, crești pădure tânără,/ și sună din salbele toamnei/ pe trunchiuri de ploi rânduite în stivă."*

În cartea „9 pentru ETERNITATE – 4 martie 1977" editată de Asociația Scriitorilor din București, dedicată scriitorilor decedați în cumplitul cutremur de acum 45 de ani, scriitorul Al. Raicu o descria pe tânăra poetă Daniela Caurea astfel: *„Fata aceasta abia ieșită din adolescență făcea dovada, neîndoielnic, a unui talent de mari promisiuni. Virtuțile ei deveneau un arc larg deschis în orizontul fanteziei, o tijă de libelulă ce vibrează intens, o aripă de pasăre somptuos colorată – și totul într-un registru de nedisimulată modestie"*.

Citindu-i versurile se remarcă freamătul fiecărei idei despre viață, tulburarea gândurilor îmbrăcată în metaforă și o profunzime surprinzătoare a construcției lirice. Daniela Caurea, o minunată crisalidă căreia destinul i-a interzis să experimenteze și ipostaza de fluture, mândru de zborul lui între pământ și cer.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Amintiri de călătorie
Cerul Madridului

Nicolae Dan Fruntelată

Mulți călători au numit Madridul o „oază” în deșertul de câmpie pietroasă din valea Manzanares. Așezat pe un loc ce adună, după unele statistici, cele mai multe zile senine într-un an, pe acest podiș jos al soarelui, orașul surprinde ochiul cu verdeață și cu mișcare. Pământul pare o pânză pe care s-a pictat cu arborii vii și cu case, cu bulevarde și cu fântâni. Oraș de temperament puternic latin, aici, la răscruce de civilizații, Madridul trăiește intens, în străzi pline de lume, cu mii de turiști, cu magazine și restaurante, cu flori care ard ca niște torțe în piețe și în grădini.

Cerul Madridului a devenit o metaforă tutelară a Spaniei. Soare filtrat în albastru, culoarea imperială a pânzelor lui don Diego de Silva y Velasquez, aer vital coborât peste străzi, dându-le un ritm propriu. L-am văzut în toamnă, când se terminase sezonul coridelor și când tăcerea de pe marile arene de la Ventas și de la Vista Alegre era, parcă, un regret al vacanțelor. Un oraș în care se află mai multe orașe, ca niște legende în piatră, conservate într-o armonie sublimă și neavând nimic din rigiditatea priveliștilor înghețate sub aripa istoriei. Madridul este marele, totalul basm viu al lumii hispanice. Pe platoul Noii Castilii, vegheat de lama râului Manzanares, „cel cu apă puțină, dar cu literatură și istorie multă”, el devenea în 1606 capitala lui Filip al III-lea. Era la un an după ce fascinanta elegie a iluziei lui don Quijote, tipărită în imprimeria lui Juan de la Cuesta, pe strada Atocha, începuse să umble prin lume.

Astăzi, Madridul adună în spațiul său de peste 500 kilometri pătrați semnele epocilor care i-au făcut gloria. Un Madrid medieval, al Bourbonilor, al principilor Casei de Austria, al romanticului isabelin. Desfășurat pe străzi și în piețe celebre, de la Puerta del Sol, pe Calle Major, Plaza de la Viella, spre Plaza de las Descalzas Reales și Plaza de Oriente dominată de statuia ecvestră a lui Filip al IV-lea, monument cântărind 18.000 de livre, din bronz, lucrat de Florentin Tacea după un desen de Velasquez și a cărui stabilitate a fost calculată de Galileo Galilei.

Madridul neoclasic al lui Carol al III-lea, zidit în operele arhitectonice ale lui Sabatini, Vilanueva și Ventura Rodriguez. Madridul fântânilor mirifice revărsându-se seara pe bulevardele imense. Fântâna Cibelelor de pe bulevardul Alcala, fântâna celor patru anotimpuri și fântâna lui Neptun de pe Calle Prado.

Palate, stiluri, legende între care a crescut orașul contemporan. Sub același cer al lui Velasquez, între zone de verdeață intensă, respirând aerul Mediteranei și ceața oceanului. În Plaza de España încărcată de lume și părând într-o sărbătoare continuă, în zona universitară de la Moncloa, spre multele orașe-satelit: Puerta de Hierro, la Moralija, Mirassiera. Spre cartierele cu blocuri noi de la Carabanchel și Villaverde, ori în zona coloșilor industriali Pegaso, Boetticher, Industrias Electricas.

Într-o seară madrilenă am avut șansa să-l aud vorbind pe marele poet Rafael Alberti. Pe cel care, „între garoafă și spadă”, scria elegia unei hărți pierdute în zilele grele, de sfâșiere a patriei lui: „Acelei țări i se tot spunea/ de-atâta amar de vreme./ Privește și vei vedea. Ai formă de taur,/ de piele de taur deschis/ deasupra mării întinsă./ De verde taur ucis”.

Poetul avea, când l-am cunoscut, profil de vultur, frunte înaltă, ten mat, buze răsfrânte și ochi vii. Un om care a stat în exil aproape 40 de ani, din 1939 până în 1978. Iubindu-și țara cu patimă mărturisită în mii de poeme care sunt scrisori trimise din lume spre țărmurile „taurului verde” aruncat peste Mediterana, de care n-a avut voie să se apropie tocmai pentru că le-a iubit așa de mult și le-a dorit demne și libere. Scria în jurnalul-poem din Punta del Este: „Această odăiță a mea din La Gallarda este într-adevăr propria mea inimă, mărită. Dacă într-o zi, când eu n-o să mai fiu, o veți întreba, intrând în ea și închizând ușa, vă va spune, bătaie de inimă cu bătaie de inimă, toate agoniile mele din acești ani, smuls din Spania, întunecoasele și luminoasele mele dimineți de luptă în care mă străduiam să-mi îmbunătățesc poezia, să nu mă repet, să izbutesc a fi luminos, dar fără concesii, să nu pierd busola pulsului epocii mele”.

S-a întors în Spania lui cum te întorci într-o dragoste pe care o credeai pierdută, cu mersul rar, parcă ar vrea să fixeze pământul și un freamăt al feței parcă ar degusta aerul: „Sunt viu, scriu normal, n-am angoasă, nu mă tem”. Avea în anul acela, 1979, 76 de ani. Se încălzește vorbind despre Andaluzia natală, pentru el Madridul înseamnă doar Prado, muzeu al capodoperelor. Revine ca la o obsesie la „Guernica” lui Picasso. „Guernica nu e o pânză. E o armă. De temut. Ea trebuie să stea aici, în Spania. E conștiința Spaniei”.

În zilele pe care le-am petrecut la Madrid, am mers la Prado, muzeul unde ceasul pare oprit la ora marii culturi a lumii. Sala Goya, cu pânze având sclipătul stins al cenușii, vis întrerupt și strigăt în contururi cețoase, cântec obsedant despre mirajul unei lumi pierdute. El Greco și paloarea bizantină a chipurilor prelungi, somptuosul Velasquez, Ribera, Murillo, apoi Bosch și Bruegel în dezlănțuirea flamandă, apoi școala italiană desfășurându-și albastrul. Parcă o răzbunare în istorie a Madridului, oraș nou, care a trăit frenetic, în stradă, încleștările acestui veac, adunând imaginea pe pânză a celor trecute, o răzbunare față de orașele vechi ale Spaniei, cele cu brâuri de piatră și cu embleme orgolioase.

Seara și noaptea, Madridul curge pe străzi, în micile „tascas” se bea vin roșu, acolo mâncărurile au nume ciudate, ținând parcă de un rit de inițiere – *pinchos*, *paella*, *fabada*, *gazpacho*. Și cântecul repede în care se amestecă sângele fierbinte al sudului, acel flamenco ridicat la rangul de știință, numită cu ușoară trufie „flamencologie”.

Pe Calle Alcala, fântâna Cibelelor trăiește o zi perpetuă. Alături, Puerta Alcala are încă în trup rănile obuzelor trase în timpul războiului civil. Pentru că Madridul n-a fost numai o răsfățată capitală imperială în armonia artelor și a civilizațiilor, ci, poate înainte de orice, un oraș al luptei pentru libertate, un teritoriu dramatic al morții și al speranței. Divers și viu și astăzi, păstrându-și toate urmele și toate gândurile, reunindu-se de peste tot, din cartierele sărace și din piețele opulente, într-un spirit unic, acesta fiind, tandru și violent, exuberant și trist, ca un nesfârșit flamenco, sufletul Spaniei.

Suflet prelungit și în alte locuri pe care le-am văzut în scurta trecere pe pământul iberic. La Toledo, cetatea de pe Tajo care trăiește și azi sub clopotul de sticlă al propriei sale legende. O năruire doarme în zidurile El Alcazarului și ale catedralei Primada. Aici, așa cum spune Adrian Marino în frumosul său eseu, „cetatea a învins istoria și natura”. Oraș al lui El Greco, al cărui spirit pare că iradiază din casa modestă unde a trăit pictorul, explodând trufaș în imensa „Entierro del Conde de Orgaz” din biserica Sao Tomé. Toledo bucură ochiul cu străzile sale înguste, încărcate de tarabe unde se vinde, poleită, imaginea multiplicată în mii de obiecte a fanaticului melanj hispano-arab. Stilete toledane pe panoplii de catifea roșie, casete sculptate, cutii cu muzică, tablouri de serie, amăgiri pentru o privire întoarsă, parcă, în urmă cu câteva veacuri.

Apoi, pe lângă drumul de întoarcere spre Madrid, o oră lângă lumina albă a Aranjuezului veghind ca o lebădă pământul aspru, roșiatic. Grupuri mari de turiști descind din autocare, cu gumă de mestecat, cu înghețată, cu cutii de cerveza, caută unghiuri pentru o poză, înghit rapid explicațiile ghizilor și bifează încă un nume – Aranjuez. „Frumoasele zile” reduse la un surogat de eternitate.

Dar peste tot ce am văzut și am adus cu mine, în memorie, într-un noiembrie bolnav de presimțirea iernii, stă și va sta, ca o aripă de vis, cerul Madridului.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din Colecția G. Apostoiu

Fotografie de nuntă la Bolintin Vale – cca. 1935-1938.
Rândul de sus: frații Petre și Andrei Vasilescu (proprietarii Morii „Micuța” de pe Sabar).
Rândul de jos, de la stânga: soția lui Petre Vasilescu; Constanța (fiica lui Petre Vasilescu, viitoare soție lui Bebe Stegărescu); Aneta (soția lui Petre Vasilescu).

Titus Vîjeu

Flash-back

Eli, l'enfant prodigue...

Primul care mi-a vorbit pe larg despre Eliazar I. Theodorescu a fost istoricul Mihai Sânzianu, fost bursier al Școlii Române de la Roma în perioada 1937-1939 și care, după o lungă perioadă de detenție politică executată în închisorile regimului Gh. Gheorghiu-Dej, se întorsese în apartamentul familiei din strada Școala Floreasca 2, alături de distinsa sa soție, Demetra Sânzianu, faimoasă profesoară de limba română în mari licee bucureștene și de Mihăiță, fiul lor năzdrăvan ce alesese profesia de pictor și care transformase o parte a casei în atelier. Din când în când eram invitat să-i văd lucrările, prilej și pentru a discuta cu admirabilii săi părinți.

Într-una din zile, subiectul taifasului a fost poezia lui Tudor Arghezi, cu trimiteri la întâmplări din ograda de la Mărțișor pe care amfitrionul meu o cunoștea bine.

Povestitor din tradiția naratorilor noștri moldavi (de baștină era de pe malul Prutului, de la Stânca-Costești) profesorul Mihai Sânzianu a rostit numele lui Eliazar, fiu al marelui poet, oarecum ocultat de biografii momentului, căci acel prim copil al Maestrului se născuse în afara căsătoriei. Ca urmare se insista pe familia monolit din dealul Văcăreștilor, cu Mitzura și Baruțu, copiii săi deveniți eroi literari și în spatele cărora se aflau Domnica și Iosif (numele din acte ale acestora). Ba chiar și despre patrupedul Zdreanță se știa-n toată țara; mai puțin însă, despre Eliazar, zămislit din relația poetului cu o tânără profesoară de științe ale naturii și care pentru a evita bârfele și a salva cariera ieromonahului a plecat strategic în Franța. Acolo, fiul domnișoarei Constanța Zissu a văzut lumina zilei la Paris, în 30 ianuarie 1905. Este perioada în care fostul diacon de la Mitropolie și călugăr la Cernica obține bursa acordată de mitropolitul Iosif Gheorghian în Elveția, de unde cel ce-și luase numele de autor Tudor Arghezi va face dese călătorii în Franța și Italia împreună cu fiul – recunoscut câteva luni mai târziu – și cu mama acestuia. Nu este exclus ca Biserica să fi fost la curent cu speța aparte a cinului și să fi închis ochii, pentru a nu se ivi un public scandal.

După ce-și recunoaște pruncul, Arghezi își va asuma și unele responsabilități (inclusiv, după căsătoria cu bucovineanca Paraschiva Burda cu care va avea cei doi copii sus amintiți) încercând să și-l apropie și să-l îndrume în viață. Și aici intervine mărturia profesorului Mihai Sânzianu despre spiritul practic în acțiune continuă al marelui poet. Când Eliazar îi comunică după mai multe „evadări" ratate hotărârea de a părăsi România pentru a se stabili în Franța (în care se născuse și de care se simțea legat) părintele îi solicită să se inițieze în două domenii: cel al bărbieritului și cel al fotografiei. Fiind un adolescent căruia începuse să-i crească barba, se impunea, conform viziunii economice austere a poetului, să știe a-și rade singur noua podoabă facială, pentru a scuti banii pe care ar fi fost nevoit să-i avanseze săptămânal urmașilor parizieni ai vestitului personaj al lui Beaumarchais. Cu oarecare răbdare tânărul Eliazar a devenit rapid propriul său Figaro.

Cât despre cea de-a doua îndeletnicire, fu dat ucenic la un studio din inima Bucureștilor unde deprinse cu mult har nu doar tehnica pe care o introduseseră franțujii Nadar și Niépce, dar chiar și arta născută-ntre timp din fixarea imaginii pe peliculă.

Astfel încât, atunci când ajunge la Paris, într-o zi de decembrie a anului 1924 pare hotărât a rosti precum un faimos personaj balzacian: „*À nous deux, maintenant !*" Numai că spre deosebire de arivistul Rastignac, Eliazar este artist din cap până-n picioare, adică un risipitor. Stimulat de rapida naturalizare ca fiu al Republicii Franceze, se lansează ca un activ fotograf al capitalei Franței, cucerind rapid și spațiile celei de-a șaptea arte. Devenit fotograf de platou la regizori care-și dobândeau gloria în Orașul-Lumină, precum brazilianul Alberto Cavalcanti (1897-1982), Eliazar Theodorescu își va lua numele de artist sub care va deveni el însuși celebru: Eli Lotar.

Sculptorul și modelul în atelier (A. Giacometti și Eli Lotar)

Într-un mare oraș ce reprezenta în acei ani capitala culturală nu doar a Europei, ci și a lumii, în care se reuneau artiști de pe mai toate continentele, el, românul Eli Lotar, avea să fie repede integrat în rândurile unor spirite dornice să modifice fața prăfuită a planetei. Iar vocația avangardistă l-a făcut să se apropie de acei confrați care prin operele lor de început dădeau semnalul unui angajament aparte. Astfel, un olandez nedespărțit de camera de filmat, Joris Ivens, ce înființase deja un cineclub în țara natală unde realizase câteva documentare rămase în istoria filmului precum **De Brug** (*Podul* – 1928) și **Regen** (*Ploaia* – 1929) și-l alege drept asistent la **Zuidersee** (1930), o peliculă mută de 1500 m pe care, după succesul dobândit, o va sonoriza și îmbogăți cu elemente noi în 1934. Filmul era povestea eroică a desecărilor prin care Olanda își lărgea teritoriul, „*une oeuvre à la mesure de l'intelligence et de l'activité humaine*" (Robert Grelier, **Joris Ivens**, E.F.R., Paris, p. 72).

A urmat colaborarea cu un alt astru ce urca pe cerul celei de-a șaptea arte: Luis Buñuel. După șocul produs cu mesajele vizuale surrealiste din **El perro andaluz** (*Câinele andaluz*, 1929) și **La edad de oro** (*Vârsta de aur*, 1930) regizorul spaniol, familiarizat desigur cu strălucirea lumii pariziene, se decide să facă un film despre una din cele mai sărace provincii iberice: Las Hurdes. Și astfel se va naște **Tierra sin pan** (*Pământ fără pâine*) un documentar cinematografic tulburător, de doar 27 de minute, dar care a stârnit reacții de-a lungul mai multor decenii. O bună parte din forța acestui film i se datorează directorului de fotografie Eli Lotar.

Din memoriile lui Luis Buñuel (**Mon dernier soupir**, ed. *Laffont*, 1982) aflăm că „filmările au avut loc între Cáceres și Salamanca, adică într-o Extremadura în care se întindea o regiune golașă, unde nu erau decât stânci, tufișuri și capre. Cândva, acele plaiuri înalte fuseseră locuite de evreii ce fugeau de Inchiziție și de bandiți". Acolo și-a dovedit Lotar măiestria, surprinzând strigătul unui pământ sărman, pe care oamenii se înverșunau să rămână, departe de orice cântec al civilizației. Și tot de la don Luis aflăm că fiul lui Tudor Arghezi fusese inclus în Ordinul de Toledo, înființat de el pentru a se proclama Comandant Suprem (ispită a spațiului iberic și latino-american !). Ordinul era împărțit între fondatori (Federico Garcia Lorca și al său „hermano", Paquito, Sanchez Ventura, o fostă studentă de la Universitatea din Salamanca a marelui Unamuno, pe numele ei Ernestina Gonzales), cavaleri (Salvador Dali, Rafael Alberti și soața sa Maria Teresa León, Pierre Unik, autorul comentariului la **Pământ fără pâine** și René Crevel). (De notat că Dali avea să fie exclus, de fapt „degradat" din ordin, iar Crevel avea să se sinucidă, foarte tânăr fiind.) Urmau scutierii, între care îi aflăm pe Georges Sadoul, devenit marele istoric al cinematografului mondial și pe Eli Lotar, operatorul cinematografic, cu aspirații regizorale și care în 1945 va semna regia și imaginea la **Aubervilliers**, un poem cinematografic închinat unui colț de regiune pariziană cu un comentariu pe potrivă semnat Jacques Prévert. Dacă adăugăm faptul că muzica aparține lui Joseph Cosma, înțelegem că publicul își afla deplina satisfacție.

Dintr-o carte de Jean-Yves Conrad (**Roumanie, capitale... Paris** – *Guide des promenades insolites sur les traces des Roumains célebres de Paris*, *Oxus Éditions*, Paris 2005) pentru care românii ar trebui să-i fie mereu recunoscători autorului ce și-a asumat truda documentării sale eroice, aflăm că Eli Lotar, mai înainte chiar, în deceniul '30-40, „își căuta inspirația și respirația pe străzile populare și populate". Era momentul așa-zisului „cinema populist francez" în cuprinsul căruia s-au afirmat câțiva mari cineaști, precum Jean Renoir, Marcel Carné, Julien Duvivier și Jean Grémillon. Neobositul Lotar devenise unul din cei mai mari fotografi ai Parisului, orașul în care aceeași meserie și-o făceau și Man Ray și Victor Brassai, pentru a nu mai vorbi de atracția pe care fotografia o exercita în epocă asupra sculptorului de geniu numit Constantin Brâncuși.

Aflăm din susamintita lucrare a lui Conrad că subiectul *Abattoir* din „*Documents* (nr. 6), o revistă *en vogue* condusă de filosoful și antropologul Georges Bataille a fost însoțit de admirabilele fotografii din abatorul de la Villette". Fotografii realizate de Eli Lotar. Mai multe informații sunt legate de relația tânărului român cu

Lotar - III (sculptură de A. Giacometti)

Germaine Krull, artistă-fotograf de seamă în epocă și în al cărei atelier va performa în profesie și în seducție totodată. Mai vârstnică decât Eliazar cu un deceniu, această prințesă a lumii culturale pariziene se va îndrăgosti de junele rebel, al cărui chip îl va memora în portretele ei fotografice. Legătura lor va înceta însă și, câțiva ani mai târziu, matrimoniul lui Lotar cu Elisabeth Makovski, originară din Estonia, va fi consemnat la primăria din Boulogne-Billancourt. Cei doi vor locui pe strada *Docteur Blanche* din Paris până la ocupația germană din 1940 când se refugiază (soția având origini evreiești) în Alpii Maritimi la Roquette-sur-Siagne, aflată în teritoriul liber al Franței, administrat de guvernul de la Vichy.

Deceniul dinaintea războiului fusese unul foarte generos pentru cineastul Eli Lotar care semnase imaginea la filme științifice regizate de Jean Painlevé, fiul unui cunoscut om politic francez. **Crabes et crevettes** ori **Caprelles et pantopodes** dețin un rol de pionierat în domeniu și sunt sincrone cu activitatea oceanografică, la marele observator marin de la Napoli, a eruditului scriitor german Ernst Jünger. Lor li se adaugă **Prix et profits** (r. Yves Allegret, 1931) și **Ténériffe** – 1932, unde Lotar este corealizator alături de același Yves Allegret. Face mai multe filme cu Jacques B. Brunius, unul din cei mai interesanți cineaști de avangardă (**Voyage au**

(continuare în pag.5)

(urmare din pagina 4)

Cyclades – 1931, **Records '37** – 1937, **Violons d'Ingres** – 1939). Lucrează cu popularul scriitor și cineast Marcel Pagnol și cu din ce în ce mai cunoscutul Jacques Prévert, poet și scenarist important. Face fotografii de platou la capodopera lui Jean Renoir **Partie de campagne** (1936) după Guy de Maupassant, fiind tot mai activ în domeniu.

Se pare că războiul i-a grăbit prăbușirea profesională, chiar dacă **Aubervilliers**, selectat în 1946 la Festivalul de la Cannes îi încununează cariera.

La patruzeci de ani Lotar devine tot mai absorbit de alcool și se cufundă într-o boemă ce avea să-l domine din ce în ce mai mult.

Avusese încă din tinerețe (dovada se află într-o scrisoare către un bun prieten, fost student la Sorbonne, matematicianul Constantin «Dinu» Mereuță) convingerea că este „un vagabond de rasă". Drept care, ultima parte a vieții s-a străduit să nu-și mai reprime vocația.

Demersurile (inclusiv diplomatice) ale părintelui de a-și readuce acasă fiul rătăcitor încetaseră de mult, Arghezi renunțând la ideea de a-și transforma progenitura într-un prosper avocat. Și chiar dacă mulți considerau că legăturile lui Lotar cu România erau compromise total, dată fiind și schimbarea de regim de la București, în 1956 va avea loc prima vizită, după treizeci și doi de ani, la invitația Uniunii Scriitorilor care, după reabilitarea publică a poetului „putrefact" s-a gândit și la o reparație suplimentară. Despre prezența sa în capitala României există o evocare a poetului Vlaicu Bârna (*Revolta blândului Eliazar* în volumul **Între Capșa și Corso**, ed. Albatros, 2005, pag. 420-427).

„La această primă vizită pe care ne-a făcut-o Eli Lothar (sic !), pe ecranele din Capitală a rulat și una din lucrările lui mai recente, un reportaj asupra străzilor și parcurilor pariziene. Camera de luat vederi își făcea acolo de cap, legând pe un fir alert o prospețime de imagini a căror cheie putea fi numită Parisul tinereții fără griji. N-am văzut altceva din lucrările lui Eli Lothar, dar a fost suficient pentru a-mi da seama că el ridica meseria la valorile specifice ale artei."

Eli Lotar - fotografie realizată în Parisul anilor '30 de Germaine Krull

Chiar dacă nu este numit în text, filmul la care face referire pe nedrept uitatul poet Vlaicu Bârna, un om extrem de politicos și de cordial totodată, nu putea fi decât **Aubervilliers**, pelicula ce reprezentase Franța la ediția din 1946 a Festivalului de la Cannes, prima din istoria competiției de pe Riviera și în care figurau nume celebre azi (René Clement cu **La Bataille du rail**, Jean Delannoy cu **La Symphonie pastorale**, dar și Roberto Rossellini «**Roma, cittá aperta**», Emilio Fernandez «**Maria Candelaria**» și Leopold Lindtberg «**La dernière chance»**).

Aubervilliers rămâne acel „*sensible, atachant et âpre documentaire*" (Roger Boussinot). De altfel și marele istoric al filmului Georges Sadoul ce făcuse parte împreună cu Lotar din rândul „scutierilor" Ordinului de Toledo inițiat de Luis Buñuel va considera filmul „*un important court-métrage*" (**Dictionnaire des cinéastes**, Editions du Seuil, 1966, pag. 147).

Revenind la vizita de la București vom reține din mărturia aceluiași Vlaicu Bârna că, deși locuia la hotel „suise de multe ori panta care duce la gospodăria Mărțișorului, deasupra orașului, în sânul familiei și al naturii. De la această vizită s-au legat apoi o seamă de prietenii cu Dida și Scarlat Callimachi, cu Al. Rosetti, Eugen Jebeleanu și Cicerone Theodorescu, cu Radu Popescu și subsemnatul.

(...) Alte două vizite ale blândului și melancolicului Eli Lotar au avut loc în anii 1958 și 1959, determinate de legăturile restabilite cu familia desigur, dar locuind tot la hotelul Ateneului" (op. cit. p.423-424).

E vorba desigur de hotelul Athénée Palace unde va fi găzduit și la ultima vizită la București, în vara lui 1967, prilejuită de moartea părintelui său.

Cu unii din cei cunoscuți la București avusese prilejul să se vadă la Paris (Scarlat Callimachi, supranumit „Prințul roșu" din pricina convingerilor comuniste, în opoziție cu originile aristocrate și soția sa, actrița Dida Solomon Callimachi, Eugen Jebeleanu și soția, pictorița Florica Cordescu). Iar la ultima sa vizită avea să-și facă prieteni noi, chiar din rândul tinerilor poeți. E vorba de Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei. Acesta din urmă, apropiat de Eugen Jebeleanu, îl va cunoaște în casa din Grigore Mora 56 în care locuia autorul **Elegiei pentru floarea secerată** (omagiu liric adus preatimpuriu dispărutei sale soții Florica Cordescu-Jebeleanu) pe acel „bătrânel chel, modest îmbrăcat, cu nimic din Arghezi în înfățișare, dar cu o privire de o mobilitate cu totul extraordinară și... arghezian". A doua zi chiar îi va face cunoștință cu prietenul său cel mai bun, Nichita Stănescu. Și astfel se va naște în vara bucureșteană a acelui an, 1967, marcat de dispariția lui Arghezi, un trio ludic ce-și va petrece serile la braseria și restaurantul Athénée Palace, dar și în alte localuri mai puțin celebre în care, pentru a-l antrena în joc pe noul său prieten, Nichita activează „un joc de-al lui din perioada «argotică» a liceului ploieștean". Era, după mărturia delicatului Tom „o «dambla» nichitistă a acelor ani: micul spectacol – muzică și dans – intitulat *Bubuleru Tet*." Dar iată cum descrie Gheorghe Tomozei în capitolul *Nopțile cu Eli Lotar* din albumul memorial Nichita Stănescu această „compoziție" avangardistă: „N. ridicat în picioare, ori pe masă, ori pe un soclu de statuie cânta lălăit interogîndu-se și singur dându-și răspuns:

«– Ce ai tu la subțioară ?

– Eu am două flori amară», cântecul-colind fiind deseori întrerupt de onomatopeicul refren: «Tet, tet, BubuleruTet»".

Deși la început Eliazar s-a arătat iritat de aceste „copilăriri" cum le-ar fi numit însuși Nichita, la despărțirea de noii săi prieteni avea să declare că „cel mai frumos lucru pe care l-am văzut în România sunt poeții".

Reîntors la Paris va fi purtat cu el această convingere, stingându-se nu după mult timp (10 februarie 1969), tot mai singur în lumea sa de visători. Cu trei ani mai devreme murise și Alberto Giacometti, marele sculptor elvețian care-și încheiase practic marea carieră artistică pariziană prin cele trei „studii Lotar". Cineastul fusese ultimul model masculin al sculptorului pe care îl cunoștea de mult timp și pe care-l fotografiase lucrând la Geneva în toamna lui 1944. Două decenii mai târziu, la Paris, Giacometti va turna în bronz cele trei reprezentări ale acestui ultim model ce-l vor așeza pe artistul helvet în descendența majoră a unui Auguste Rodin. Realizate în anii 1964-1965 în atelierul înfățișat în **Final Portrait**, filmul din 2017 al lui Stanley Tucci după romanul scriitorului american James Lord, ele ar putea constitui subiectul unei alte producții cinematografice de succes, avându-l ca erou de data aceasta pe cineastul francez cu origini românești, aflat într-o derivă sufletească ce-i va grăbi sfârșitul.

Posteritatea lui va consemna momente sărbătorești, precum expozițiile de la Paris (*Centre Georges Pompidou* – 2017) și București (*Muzeul Național al Literaturii Române* – 2019) realizate pe baza arhivei fotografice de la *Muzeul Național de Artă Modernă* din capitala Franței. Tot *Muzeul Literaturii Române* a tipărit într-o ediție bilingvă colecția de **Scrisori / Lettres** datate 1924-1926, cu o utilă prefață a scriitorului Virgil Tănase. E vorba de acele epistole adresate lui Dinu Mereuță, despre care am pomenit mai înainte – din București și din Paris – și care se află în Fondul *Eli Lotar* de la Centrul Pompidou. Există însă și niște copii dactilografiate ale epistolelor în cauză, realizate în ianuarie 1948 de Mihai Sânzianu, istoricul despre care am amintit în deschiderea acestor rânduri și care au rămas în posesia Mitzurei Arghezi până în 2015, când legatarul acesteia, istoricul literar Traian Radu le-a încredințat *Muzeului Literaturii Române*.

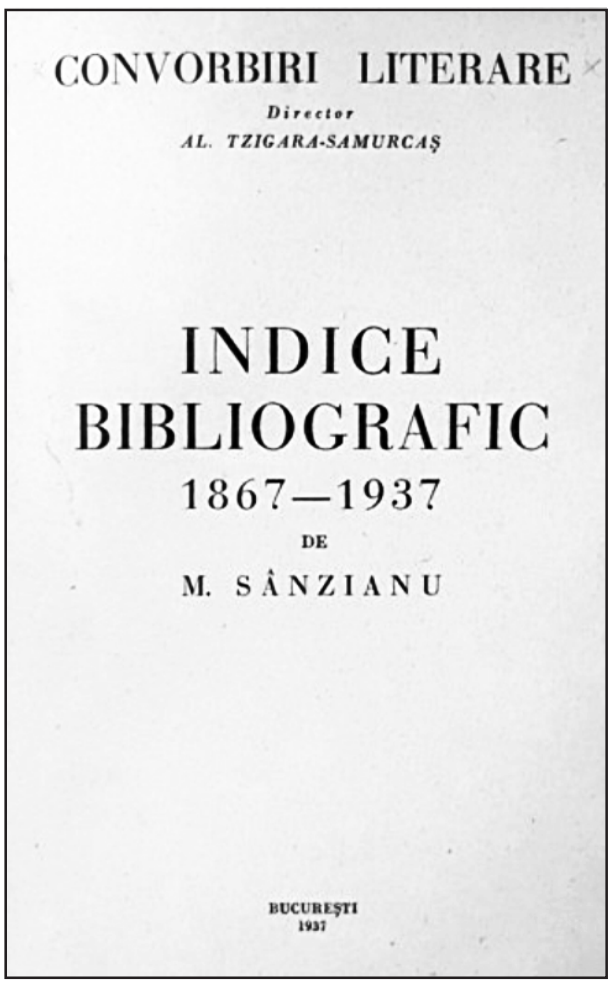
Ajuns aici nu pot să nu aduc oarecari precizări, deoarece o tânără jurnalistă caree a recenzat evenimentul de la MLR este nedumerită în privința acelui „oarecare Mihai Sânzianu". S-o lămurim. Fostul bursier al Școlii Române din capitala Italiei a fost autorul unui oportun și trudnic de realizat **Indice bibliografic 1867-1937** al revistei *Convorbiri literare* (1937), iar în timpul studiilor italiene a cercetat asiduu bibliotecile și arhivele din peninsulă scoțând la iveală texte de mare importanță pentru istoria noastră națională. O dovadă o constituie – între altele – textul despre *Revoluția lui Horia în rapoartele ambasadorilor regelui Sardiniei*, apărut în volumul omagial **În amintirea lui Const. Giurescu la douăzeci si cinci de ani de la moartea lui (1875-1918)** – tipărit la București în anul 1944.

Dar și alte corecții se impun, dat fiind faptul că „subiectul Lotar" apare din când în când în discuție. Astfel „trusa de bărbier" despre care vorbește în evocarea sa Vlaicu Bârna ca fiind dăruită de Arghezi fiului său pentru a-și câștiga existența era de fapt o „trusă de bărbierit" pentru uz propriu, profesia ce urma să-i asigure independența economică fiind cea de fotograf. Performanțele dobândite de Eli Lotar în zona celor două „arte mecanice" (fotografia și cinematograful) marchează încă o dată intuiția genială a gospodarului de la Mărțișor.

Originile lui Lotar au fost (și sunt) tratate uneori fantezist dacă ne luăm de exemplu după rândurile pe care i le consacră Marin Ioniță în cartea sa despre Școala de literatură de la Șosea: „Un al treilea fiu, de fapt primul în ordine cronologică, regizor pe undeva prin Europa, fruct al păcatului de pe vremea când bibliotecarul de la mănăstirea Cordiliérilor din Freiburg sau ceasornicarul din Geneva a făcut fericită o doamnă flamandă sau valonă, era, desigur, și mai inaccesibil" (**Kisseleff 10, Fabrica de scriitori**, ed. Corint, 2018, p. 251).

Evident, „doamna valonă" își avea originile pe la Piatra Neamț, făcând parte dintr-o faimoasă familie Zissu...

Chiar dacă despre Arghezi se cunosc câte-n lună și stele, despre Constanța Zissu se știu mult mai puține lucruri. E cert că relația celor doi a condus la zămislirea în țară a pruncului, pe vremea în care tatăl îmbrăca încă haina monahală la mănăstirea Cernica. Decizia plecării la Paris i-a aparținut mamei, care va da naștere la 30 ianuarie 1905 lui Eliazar, iar Arghezi se va alătura curând celor doi petrecându-și următorii cinci ani din viață împreună prin Europa. După despărțiri și împăcări

CONVORBIRI LITERARE

Director

AL. TZIGARA-SAMURCAȘ

INDICE BIBLIOGRAFIC

1867—1937

DE

M. SÂNZIANU

BUCUREȘTI

1937

O lucrare de referință aparținând profesorului Mihai Sânzianu, prieten și colaborator al familiei Arghezi

succesive el se va căsători cu Constanța Zissu în 1912, pentru a denunța curând matrimoniul, refăcându-și doi ani mai târziu viața cu Paraschiva Burda, romînca din Bucovina aflată sub administrația imperială și alături de care își va alcătui o nouă și durabilă familie.

Cei doi copii rezultați din această căsătorie au ajuns veritabile embleme ale universului arghezian. Atât Mitzura, actriță a Teatrului Național, cât și Baruțu, absolvent al ANEF și profesor de sport la Universitatea din București sunt familiari publicului nostru cititor. Despre Eliazar s-au știut prea puține lucruri, chiar dacă el pare a fi moștenit cu adevărat zestrea artistică argheziană, dăruită cu trup și suflet modernismului. Întoarcerile – nu foarte numeroase – ale lui Eli Lotar în patria părinților săi – par a se fi desfășurat potrivit acelui portret descris de prietenul Luis Buñuel în amintirile sale: „Bineînțeles că mi se întâmplă să mă întorc uneori într-un loc de la care îmi luasem adio deja. Dar n-are importanță. Când plec, îl mai salut încă o dată..."

Închinarea la turci

Andrei BREABĂN

Petru Aron era mai îngândurat ca de obicei. Trebuia să ia o hotărâre importantă de care atârna soarta Moldovei. Pe de o parte amenințarea sultanului Mahomed, cel care a cucerit Constantinopolul și acum se pregătea să cucerească întreaga Europă. Pe de altă parte, cererea lui Iancu de Hunedoara de a i se alătura în noua cruciadă împotriva otomanilor. Ca Voievod al Țării era obligat să aleagă una sau alta din cele două, ceea ce nu era de loc ușor de făcut. Tulburat de o sumedenie de gânduri care nu-i dădeau pace, a început să aibă un somn neliniștit, să viseze urât, și în loc să doarmă se trezea și umbla ca un strigoi prin palat sub privirile curioase ale *darabanilor*. Tulburat de neliniștile care nu-i dădeau pace, Petru Aron s-a hotărât să plece din Suceava sperând că drumul și schimbarea locului îl vor liniști și îl vor ajuta să ia o hotărâre.

Zilele frumoase de început de *cireșar* au fost un alt lucru care l-a convins să se pornească la drum. Spera ca la Vaslui să se bucure mai mult de căldura soarelui, care nu era prea darnică la Suceava, cea așezată mai aproape de crestele munților. Ajuns la Vaslui se retrage în sala Sfatului Domnesc, de unde trimite după marele logofăt Mihu și boierul Bratu.

– Cum ți se pare aerul de la Vaslui, domnia ta ? îl întâmpină surâzător pe logofătul Mihu, care a ajuns primul la el.

– Este mai cald ca la Suceava, Măria Ta ! Din câte am văzut pe drum pe aici au început să se coacă cireșele, pe când la Suceava mai avem de așteptat vreo două săptămâni. I-am spus stolnicului Mihul să cumpere și pentru noi. O să avem mâine dimineață.

– V-am chemat la mine pentru că suntem în pragul unei hotărâri greu de luat. Zilele astea trebuie să luăm o hotărâre de care depinde viitorul Moldovei. Nu știu ce ar fi făcut tatăl meu în împrejurarea asta. Domniile voastre l-ați cunoscut și poate mă sfătuiți ce trebuie să fac.

– Despre ce este vorba, Măria Ta ? întreabă curios marele logofăt.

– Cred că nu i-ai uitat pe solii sultanului, care în urmă cu trei zile au venit mânioși și mi-au trântit în față scrisoarea trimisă de Mahomed prin care ni se cere să-i trimitem degrabă *haraciul* de 2000 de galbeni ungurești pe care i-a cerut încă din toamnă, când ai mers chiar domnia ta la Edirne și i-ai cerut o amânare, să avem timp să adunăm aurul. Îți mai amintești scrisoarea pe care mi-ai adus-o atunci de la Mahomed ? Am luat-o cu mine s-o mai citim încă o dată.

Fără să aștepte răspunsul logofătului, Petru Aron scoate la vedere un pergament pe care îl avea la îndemână. Îl desface și citește:

„De la marele domn și marele emir, sultanul Mehmed Beg, nobilului și înțeleptului și celui demn de cinste și laudă Ioan Petre voievod și domn al Moldovlahiei, iubitoare salutare să primească noblețea ta !

Ai trimis pe solul acesta și boier al tău, Mihul logofăt, și, printr-însul, cuvintele domniei-tale, pe care le-a spus. Deci, dacă vei trimite haraciu, 2000 de ducați de aur, domniei mele, în fiecare an, atunci pacea va fi încheiată. Și pentru aceasta punem soroc peste trei luni. De va sosi la împlinirea acestora, atunci pacea va fi încheiată cu domnia mea. Dar, dacă nu va veni, aceasta o știți voi. Și Dumnezeu să te veselească.

– Am vrut să-l mai citesc odată ca să ne amintim ce scrie în el. Cât am stat la mănăstire călugării m-au învățat să scriu și să citesc și limba păgânilor. Domnia ta știi cel mai bine, că ai fost la Edirne și ai stat de vorbă cu Mahomed. Acestea au fost chiar vorbele sultanului, iar la sfârșit, deasupra sigiliului împărătesc, diacul lor a pus și data la care a fost scris, ca să se poată socoti cele trei luni. Citește-mi domnia ta ce scrie aici, că eu nu le înțeleg numărarea anilor.

Mihu ia documentul din mâna voievodului, se uită cu atenție pe el și citește:

– E vorba de anul 859 după Hegira, Măria Ta, musulmanii numără altfel anii decât noi, se iau după anul în care profetul lor a plecat de la Mecca la Medina. După Facerea Lumii, cum socotim noi anii, ar fi vorba de 6963 (1455), iar mai departe scrie ziua de 5 a lui *brumărel*, tot pe limba lor, a musulmanilor.

– Exact. Adică în toamna care a trecut. Câte luni sunt de atunci ?

– Ar fi cam nouă luni, Măria Ta.

– De asta e vorba, domnia ta. Sultanul ne-a cerut să-i trimitem banii în trei luni, iar de la ziua când a poruncit să se scrie *cartea* asta au trecut nouă luni și noi tot nu i-am trimis cum ne-a cerut. Așa se lămurește faptul că noii soli pe care i-a trimis zilele trecute erau atât de furioși pe mine. De astă dată porunca a fost și mai hotărâtă, fie îi plătim, fie vine să și-i ia singur, dar atunci o va face cu oștile sale cele multe. Voi știți bine ce înseamnă asta ! Țara va fi prăduită și arsă de la un capăt la altul, iar noi va trebui să plecăm în pribegie și să ne trăim restul vieții prin străini. Domniile voastre știu ce au făcut păgânii sârbilor și albanezilor, ba chiar și atunci când au luat Constantinopol ?

– E de rău, Măria Ta, a sărit de colo boierul Bratu, care tocmai a intrat grăbit în sala unde se aflau Voievodul și marele logofăt Mihu. Trimite-i repede galbenii pe care ți i-a cerut, ca să ne lase odată în pace. Este a treia oară când își trimite solii la noi, și dacă nici acum nu-i plătim în mod sigur se va ține de cuvânt și ne vom trezi cu ienicerii și spahii lui peste noi. Să ne ferească Dumnezeu de una ca asta !...

– De unde să-i trimit atâta bănet, moșule Bratu ? Doar știi că visteria Țării este goală, când au plecat de la Suceava Alexăndrel și mama lui au luat tot ce s-a adunat în ea. Din ce au început să mai strângă oamenii mei de când m-am întors pe scaunul Moldovei abia ne ajunge să ținem cheltuielile Curții, pentru care știi câți bani trebuie. Ne trebuie câțiva ani să ne revenim, iar acum a venit și năpasta asta. 2000 de galbeni sunt o avere, domniile voastre. Pentru sultan este ușor să ceară, dar nu ne-a întrebat mai înainte dacă putem să-i plătim.

– Asta este o situație specială, Măria Ta, spune boierul Bratu. Poporul trebuie să înțeleagă. Trimite-ți slujitorii curții să umble prin toată țara și să adune aurul pentru sultan. Oamenilor să li se spună că este vorba de o dare nouă, că dacă nu o plătim vin turcii peste noi și tot ei au de suferit, ne iau copiii și nevestele și dau foc la sate și la târguri. Decât să piardă tot ce au mai bine să dea fiecare câte ceva pentru acest nenorocit de *haraci*. Dacă vei face așa, în două săptămâni vei avea banii și vei putea să-i trimiți la Poartă și așa ne luăm de o grijă. Ar fi păcat să lăsăm biata țărișoară să fie jefuită de păgâni !

– La asta mă gândeam și eu, dar zilele trecute s-au întors de la Hunedoara feciorii aceia pe care mi i-ai dat dumneata, moșule Bratu. I-am trimis la Iancu cu *cartea* scrisă de domnia ta, Mihule, prin care i-am spus că acum eu sunt Stăpân peste Țara Moldovei și voiam să-l asigur de credința mea. M-am oferit să întărim privilegiile pentru negustorii brașoveni și să le dăm din nou liber de mers prin Moldova, cum era pe vremea tatălui meu Alexandru Voievod, iar ca vecini să fim prieteni și să ne purtăm cu credință unul cu altul la fel cum au făcut și Voievozii dinaintea mea.

– Ai făcut foarte bine, Măria Ta, spune Mihu. Doar eu te-am sfătuit să-i trimiți *carte*. Ce vești au adus feciorii pe care i-ai trimis la Iancu ? Nu ne-ar strica să-l avem ca aliat pe acest erou al creștinătății căruia i s-a dus faima în toată Europa.

– Tocmai de asta e vorba, domnule logofăt. Poate mai bine nu-i scriam. Când i-am trimis pe flăcăi la Hunedoara nu știam ce se petrece în Regatul Ungariei, și mai ales în Transilvania.

– Dar ce s-a întâmplat, Măria Ta ? întreabă curios boierul Bratu. Ce se poate petrece la unguri că te văd așa îngândurat ?

– M-au informat feciorii aceia, care au văzut cu ochii lor ce se întâmplă. Mahomed se pregătește să meargă cu oștile sale cele multe peste Belgrad, iar de aici să-și continue drumul spre Buda. Când au aflat vestea, până și regele a fugit de frică și a mers la Viena, la ruda lui, împăratul Frederic al III-lea, iar grofii unguri nu expresie, de parcă s-ar feri să se pună rău cu sultanul. A rămas doar Iancu să-l întâmpine pe sultan, dar cum să facă el față puhoiului de otomani doar cu niște amărâți de țărani pe care îi adună franciscanul acela, Capistrano ? Alta a fost în vremea sultanului Murad și alta e acum cu Mahomed.

– Ai dreptate, Măria Ta, se grăbește să aprobe boierul Bratu. Dacă oastea lui Iancu este formată din niște țărănoi de rând, nu le țin piept turcilor nici o zi. Păcat de atâta cheltuială cu ei. Ce poți să faci cu niște mojici ?

– La asta mă gândeam și eu. Cum trec de Belgrad se vor porni cu furie asupra Transilvaniei lui Iancu iar, dacă cumva îi vom fi alături, păgânii își vor continua drumul până la noi. Nimic nu le va putea sta în cale. Se vor răzbuna crunt pentru necredința noastră.

– Vai de mine și de mine ! Oftează boierul Bratu speriat. Nici nu vreau să mă gândesc la ce ne poate aștepta. Fă mai bine Doamne să le trimiți *haraciul* cerut. Să pecetluim pacea cu Mahomed până s-or porni asupra Belgradului, c-apoi să nu fie prea târziu și să refuze să-l primească.

– Domnia ta ce părere ai, domnule logofăt ?

– Din câte îi știu eu pe păgâni până nu-i oprește cineva vor merge înainte fără să țină seama de nimic. Nu cred că le va păsa prea mult de *haraciul* nostru. Iar singurul care îi poate opri este Iancu de Hunedoara. Dintre toți principii din Europa el îi știe cel mai bine pe turci, păcat că apusenii aceștia nu înțeleg momentul să-i sară în ajutor. Dacă Mahomed ia vara asta Belgradul, poarta Europei îi este deschisă. Până în toamnă va fi la Buda, poate să ajungă chiar până la Viena.

– Doamne ferește ! Își face cruce boierul Bratu. Chiar așa, Mihule !

– Se spune că sultanul este foarte ambițios și nu se va mulțumi cu Regatul Ungariei. Odată tăvălugul pornit va trece și peste Moldova noastră chiar dacă îi vom plăti haraciul. Peste tot pe unde au intrat păgânii au ridicat moschei și au pus opreliști credinței noastre creștine, chiar dacă n-au îndrăznit s-o interzică cu totul. Numai că tot ceea ce au început ei cu sabia au terminat lașii din rândul celor căzuți sub stăpânirea lor. Mulți au început să jure pe Coran și să-și boteze copiii cu nume turcești pentru tot felul de foloase primite de la noii stăpâni. Ce nu face omul pentru un trai bun ?

– Și atunci ce ar trebui făcut, domnule logofăt ?

– Dacă ne-am lua după strămoșii noștri ar trebui să adunăm toată țara în picioare, așa cum fac Iancu și călugărul acela franciscan. Poate că așa, uniți, le vom putea face față și îi vom opri să cucerească Belgradul. Iar odată opriți la porțile Europei nu vor mai îndrăzni să vină nici peste noi, pentru că fiindu-i alături lui Iancu vom câștiga un aliat puternic.

– Ce propui tu, Mihule, înseamnă să ne băgăm singuri în gura lupului. Cine ne garantează că Iancu îi va opri pe turci ?

– Nu va fi ușor, dar poate că o va face. Oricâte jertfe am da acum, va fi puțin față de ce vom pierde dacă am deveni pașalâc turcesc.

– Dacă în loc să plătim *haraciul* mergem alături de Iancu să apărăm Belgradul de păgâni ? Fie câștigă, fie pierde, aflând că l-am trădat sultanul se va îndrepta furios asupra Moldovei noastre, spune îngrijorat Voievodul. Poate veni prin Valahia, din Belgrad e ușor de ajuns. Cum Vladislav îi este aliat, i se va alătura și el, negreșit. Abia atunci va fi de rău de noi și își va vărsa toată ura asupra bietei Moldove.

– Este o hotărâre pe care trebuie să o luați, așa cum au făcut și alți strămoși de-ai noștri. Dar dacă îi vom fi alături la Belgrad nu cred că Iancu ne va lăsa de izbeliște.

– El nu, dar țăranii aceia adunați de franciscan se vor întoarce la casele lor. Fără ei, Iancu cu cine să ne ajute dacă nici grofii lui nu sar acum când este în joc chiar soarta Regatului ? Ne vom trezi singuri în fața turcului care va face praf și pulbere țărișoara noastră. Cum aș putea face una ca asta ? Nu vreau să fiu blestemat de popor pentru hotărârea pe care am luat-o.

– Măria Ta ești Stăpânul Țării și se cade să hotărăști ce este mai bine pentru Moldova, spune gânditor marele logofăt.

– Fă ce te-am sfătuit eu, Doamne, trimite cât poți de repede să se adune banii aceia blestemați, intervine speriat boierul Bratu. Fiind pornit la război, sultanul îți va rămâne recunoscător și vei avea toată viața pace cu el. Și tatăl Măriei Tale ar fi făcut la fel dacă ar fi fost în situația asta. Dacă regele Ungariei a dat bir cu fugiții, de ce să se dea Măria Ta mai mare decât el ? Suntem o biată țărișoară mică, cum să ne punem tocmai noi cu un colos ca Imperiul Otoman ? E ca și cum o vulpe pricăjită ar da să se rățoiască la un urs.

– Să nu uitați de câte ori le-am făcut față când am stat uniți sub steagul lui Iancu, spune tot îngândurat Mihu. E adevărat că e greu de știut dinainte care ar fi cea mai bună hotărâre, dar nici nu cred că ar fi bine să-l refuzăm pe Iancu de Hunedoara și să-l lăsăm singur în fața păgânilor. Dacă o vom face, istoria ne va judeca, Măria Ta.

– Mai bine să mă judece istoria decât să pun cu mâna mea foc Țării Moldovei. La ce i-a folosit lui Mircea al Valahiei să se rățoiască la Baiazid ? După acea bătălie de la Rovine multe din oști i s-au împrăștiat și bietul de el a rămas fără țară. Noroc de tata că l-a trimis la regele Sigismund care l-a ajutat, iar odată întors pe tron s-a deșteptat și a început a plăti *haraci* păgânilor. De atunci Valahia trăiește în pace cu ei și nu au mai avut nici un fel de necazuri din partea păgânilor…

– Așa este, Măria Ta, confirmă Bratu spusele Voievodului. Trebuie să învățăm din experiența Valahiei. Câtă vreme trimit *haraciul,* păgânii îi lasă în pace iar țării îi merge bine.

– Până acum am încercat să-l tot duc cu vorba pe sultan sperând că principii creștini se vor aduna în cruciada despre care au tot vorbit după ce Mahomed a luat Constantinopolul. Mi-am luat și eu măsuri de prevedere și am trimis iscoade să mă țină la curent cu mersul lucrurilor în Europa. Domnia ta, Mihule, le știi pe toate la fel de bine ca mine.

– Le știu, Măria Ta, că doar împreună am stat de vorbă cu iscoadele care s-au întors cu vești.

- Atunci îți amintești de Dieta de la Ratisbona din primăvara anului 6962 (1454). Toți principii adunați acolo păreau pregătiți să se pună pe treabă, fac tot felul de promisiuni și amână pentru toamnă să ia o hotărâre cu privire la cruciadă.

– Așa este, Măria Ta, confirmă logofătul. În afară de regele Filip al Burgundiei toți ceilalți dădeau din umeri spunând că nu sunt încă pregătiți sau invocând alte problemă.

– S-au întâlnit din nou, așa cum au stabilit la Ratisbona, la 29 *răpciune* la Frankfurt. Ca să nu pară că au venit degeaba au promis să trimită în Ungaria o oaste de 30.000 pedestrași și 10.000 de călăreți, cu condiția ca și Ungaria să adune un număr egal de oșteni. Iancu de Hunedoara s-a angajat să respecte Decizia Dietei oferindu-se chiar el să dea din veniturile pe care le are pentru a angaja mercenari. A urmat apoi o nouă Dietă imperială, principii s-au întâlnit din nou în luna *făurar* 6963(1455) la Wienner Neustadt.

– Știu, Măria Ta. În timpul Dietei s-a primit vestea că a murit papa Nicolae al V-lea, care spusese că va da bani pentru cruciadă.

– Așa este, Mihule. Aflând că a murit papa, principii au răsuflat ușurați. Aveau motiv să nu facă nimic, așa că au amânat să ia o hotărâre până ce va fi ales un nou papa. Cum Calixt al III-lea nu se prea grăbea cu banii, spunând că a găsit visteria goală, problema s-a tot amânat. În van au fost atâtea Diete și atâtea întâlniri. Singurul care mai vorbește de cruciadă este Iancu de Hunedoara care, tot insistând pe lângă Sanctitatea Sa, l-a convins pe Sfântul Pontif să-l trimită pe acel călugăr să predice peste tot cruciada, să adune oameni și bani pentru Iancu. Dar, din câte am fost informat, în afară de niște oameni de rând toți s-au făcut că nu-l aud. De asta sunt îngrijorat, domniile voastre. Dacă alegem să mergem cu Iancu e ca și cum ne-am da singuri în gura lupului. Aici nu este vorba de mine, de domniile voastre sau de ceilalți dregători, e vorba de soarta Moldovei, de viitorul ei și al copiilor noștri ! Să zicem că noi avem unde pribegi dacă ar veni urgia otomană, dar ce face poporul, ce fac femeile și copiii care ar ajunge robi la păgâni ? Așa ceva nu pot lăsa să se întâmple, de aceea trebuie să ne gândim bine înainte de a lua o hotărâre.

– Ce să ne mai gândim, Măria Ta, intervine din nou boierul Bratu. Fă bine și trimite aurul la sultan și să ne rugăm Domnului să ne ajute.

– Așa zic și eu, domniile voastre. Altcumva nu avem de ales acum. Poate se mai schimbă între timp treburile și atunci o să mai vedem ce va fi de făcut.

– Așa este, Măria Ta. N-au intrat zilele în sac. Poate le vin gânduri mai bune principilor Europei și se adună cu toții la luptă, atunci și Moldova se poate alătura lor și scăpăm de plata *haraciului.*

– Chiar mâine voi porunci vistierului să-și trimită oamenii prin toate satele și târgurile Moldovei să înceapă să strângă dările pentru *birul* cerut de Mahomed. Pe domnia ta, domnule logofăt, te-aș ruga să mai faci un drum la sultan ca trimis al meu și să-l liniștești în privința asta, să nu ne mai trezim cu altă surpriză. Iar, dacă ajungi la el, poate mai rupi ceva din cei 2000 de galbeni, să avem și noi cu ce trăi. Spune-i prin ce greutăți a trecut Moldova după ce a sfârșit tata din viață, că Alexăndrel a lăsat visteria goală iar țara e săracă și nu are de unde plăti atâta bănet. Poate reușești

(continuare în pag.24)

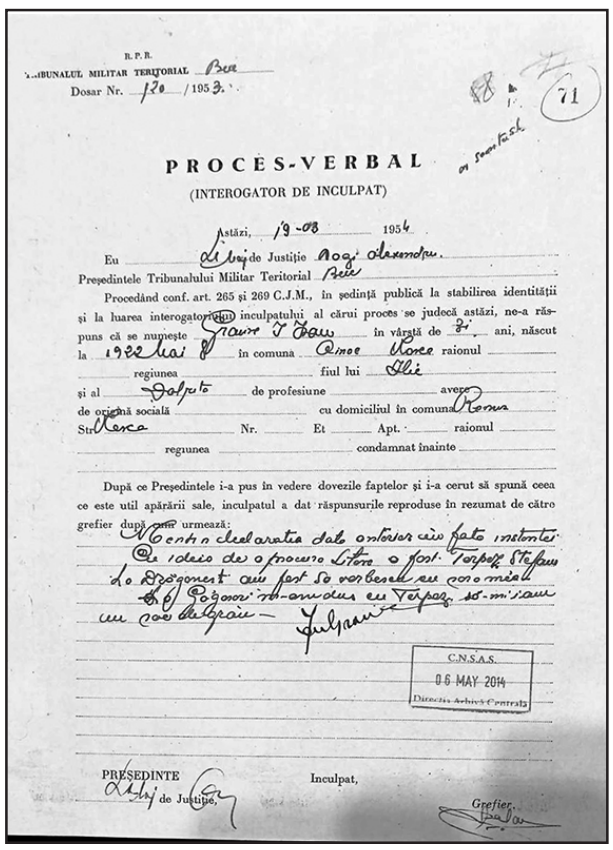

Luminița Cornea

File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (XV)

În august 1954, tatăl meu a ieșit de la penitenciarul Jilava. Biletul de eliberare nr. 12635 / 1954, cu mențiunea, în paranteză, „pentru condamnați” (pentru cine altcineva se mai dădeau bilete de eliberare ? !) consemnează datele în legătură cu detenția și semnalmentele care-i configurează portretul fizic din vremea aceea: „talia 1,71; fruntea mică; nasul mijlociu; gura mijl.; bărbia mică; fața smeadă; ochii căprui; părul negru; sprâncenele negre; barba rode; urechile mijl.; mustața rode; semne particulare (semne, cicatrice, tatuaje etc.) aluniță sub barbă și gât”. Dacă în legătură cu acest portret n-ar fi nimic

R. P. R.
...IBUNALUL Mmilitar TERITORIAL Buc
Dosar Nr. 170 / 1953

71

PROCES-VERBAL

(INTEROGATOR DE INCULPAT)

Astăzi, 19-03 1954
Eu Lt. de Justiție Mag. Alexandru
Președintele Tribunalului Militar Teritorial Buc
Procedând conf. art. 265 și 269 C.J.M., în ședință publică la stabilirea identității și la luarea interogatoriului inculpatului al cărui proces se judecă astăzi, ne-a răspuns că se numește Graure I Ioan în vârstă de 31 ani, născut la 1922 Mai 8 în comuna Oinac raionul Giurgiu regiunea fiul lui Ilie
și al Dobrița de profesiune avere
de origină socială cu domiciliul în comuna Remuș
Str. Nr. Et. Apt. raionul
regiunea condamnat înainte

După ce Președintele i-a pus în vedere dovezile faptelor și i-a cerut să spună ceea ce este util apărării sale, inculpatul a dat răspunsurile reproduse în rezumat de către grefier după cum urmează:
Mențin declarația dată anterior în fața instanței.
Cu ideea de a procura Litere a fost Terpez Ștefan.
La Drăgănești am fost să vorbesc cu sora mea.
La Gogoșari m-am dus cu Terpez să-mi iau un sac de grâu.

C.N.S.A.S.
06 MAY 2014
Direcția Arhivă Centrală

PREȘEDINTE
Lt. de Justiție,
Inculpat,
Grefier,

Proces Verbal din 19.03.1954

de comentat, caracterizând un om tânăr (avea 32 de ani), în legătură cu datele privind arestarea și detenția se impun câteva precizări.

Informațiile strict biografice sunt corecte: Graure Ioan, născut în anul 1922, luna mai ziua 8, în comuna Oinac, raionul Giurgiu, fiul lui Ilie și Dobrița, „de ocupațiune învățător” care „a executat în acest penitenciar de la 24 feb 1951 până la 21 august 1954 pedeapsa de 3 ani și 6 luni la care a fost condamnat de Tribunalul Militar Teritorial București, prin sentința 193/54 a Trib. Mil. teritorial Buc., cu mandatul de arestare nr. 1968/954 al Trib. Mil.pt. (indescifrabil) M.A.I., pentru faptul de uneltire. Astăzi 21 august 1954, s-a pus în libertate, în urma expirării pedepsei, urmând a se stabili în comuna Remuș, raionul Giurgiu, regiunea București”. Se mai menționează că „nu a muncit în acest penitenciar”, fără nicio precizare că a muncit o lungă perioadă de timp în alte penitenciare, inclusiv la Canal. Ceea este interesant: sentința condamnării a fost în 1954, mandatul de arestare are numărul tot din 1954 și, în același an, 21 august 1954, a fost eliberat „în urma expirării pedepsei” de „3 ani și 6 luni”, adică procesul de condamnare la peste trei ani de închisoare, arestarea și eliberarea, toate s-au petrecut într-un singur an. Prin urmare, a fost arestat în 24 februarie 1951, fără niciun mandat de arestare, încarcerat, fără niciun proces, la Jilava, la Poarta Albă, inclusiv în Formațiunea 0893, unde comandant a fost locotenent major Fecioru Ioan, în Colonia de Muncă Peninsula - Valea Neagră, regiunea Constanța, din nou la Jilava.

În dosarul de la C.N.S.A.S., se află un Proces-verbal (interogator de inculpat), datat 19 martie 1954, în care se menționează: „Procedând conf.art. 265 și 269 C.J.M., în ședință publică la stabilirea identității și luarea interogatoriului inculpatului al cărui proces se judecă astăzi, ne-a răspuns că se numește Graure I Ioan, în vârstă de 31 ani, născut la 1922 Mai 8, în comuna Oinac Vlașca, fiul lui Ilie și al Dobrița, cu domiciliul în comuna Remuș Vlașca (...).

După ce Președintele i-a pus în vedere dovezile faptelor și i-a cerut să spună ceea ce este util apărării sale, inculpatul a dat răspunsurile reproduse în rezumat de către grefier după cum urmează:

Mențin declarația dată anterior în fața instanței.

Cu ideea de a procura Litere a fost Terpez Ștefan.

La Drăgănești am fost să vorbesc cu sora mea.

La Gogoșari m-am dus cu Terpez să-mi iau un sac de grâu.”

Răspunsurile sunt scrise cu cerneală de către grefier, după care urmează semnătura tatălui meu, cu o altă culoare de cerneală. (Foto 1). Ultimele trei răspunsuri au fost capetele de acuzare la adresa tatălui meu, de aceea el se apără afirmând că ideea de a procura litere pentru a realiza manifeste a fost a lui Terpez Ștefan, despre care nu știu dacă tata bănuia atunci că acesta era informatorul, omul Securității. Următorul răspuns are în vedere acuzația că tata s-a dus cu trenul la Drăgănești special pentru a arunca manifeste din tren. Al treilea răspuns se referă la o călătorie a tatălui meu la Gogoșari (sat în care familia noastră avea pământ) la insistențele lui Ștefan Terpez pentru a lua legătura (deci, a-l incrimina) cu un unchi al nostru, Boșman, om de peste 50 de ani, vrednic gospodar cu tractor, mașină de treierat, considerat, desigur, chiabur. Și acesta a fost arestat și inclus în lotul de cinci persoane din care a făcut parte tata. Oare informatorul Ștefan Terpez a avut pe conștiință viața celor cinci oameni inculpați din cauza lui ?

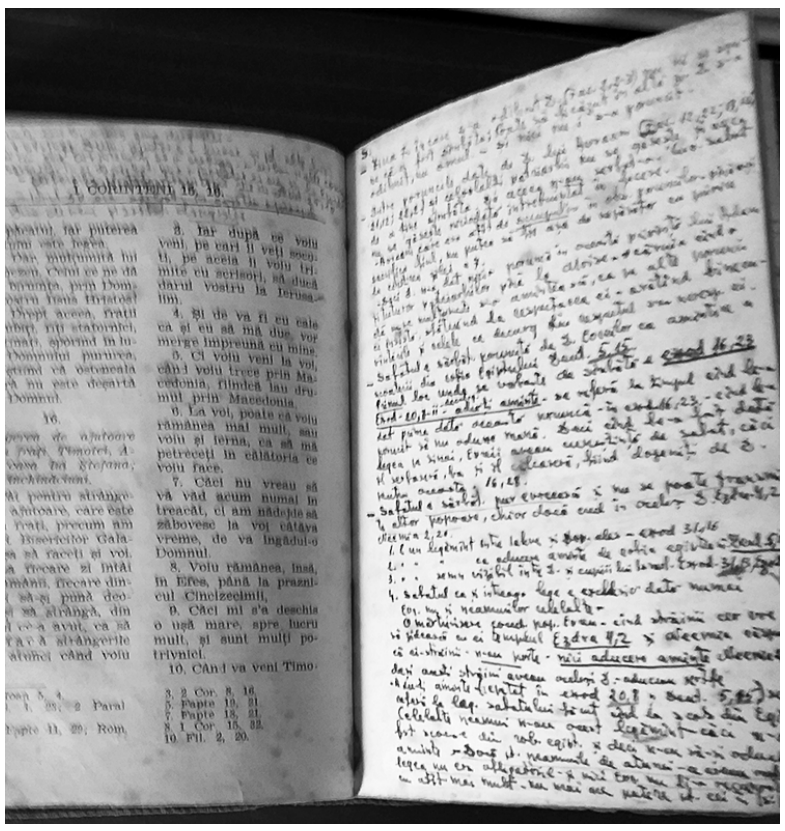
Cu toate că pe biletul de eliberare scrie că „susnumitul poate munci în Întreprinderile de Stat sau particulare”, tatăl meu, ajuns acasă, a găsit toate ușile închise. Obținuse licența în Teologie în iunie 1948, în toamna aceluiași an s-a căsătorit, urmând să găsească o parohie pe seama căreia să fie hirotonit. Chiar înainte de căsătorie, având și diploma de învățător, a obținut post în învățământ în comuna Remuș, unde se stabilește cu familia după căsătorie. Aștepta să fie hirotonit preot, dar s-a produs tragedia vieții lui, arestarea pe motiv că „a uneltit contra ordinii sociale”. În episoadele anterioare, am arătat cum a fost hirotonit la Sibiu și cum a ajuns preot în Transilvania.

În cele patru parohii, preotul Ioan Graure a simțit permanent sabia lui Damocles asupra capului său, asupra familiei sale. Nu cunoștea informatorii, dar știa că ei există. Îndatoririle de preot le-a îndeplinit în mod exemplar; era iubit și apreciat de credincioși. Își pregătea cu mare atenție predicile, dovadă fiind caietele rămase cuprinzând predici și schițe, de asemenea numeroase cărți cu diferite însemnări – exemplificăm aici cu fotografia unei pagini din exemplarul Bibliei folosită frecvent, cu foarte multe însemnări ale tatălui meu (Foto 2).

Într-o mare măsură, desigur, pe tata îl preocupa educația fetelor sale. Eu am fost înscrisă la școală în Blaj, încă din clasa a IV-a, urmând apoi liceul, absolvit în 1967. Îmi amintesc cum, elevă fiind în clasele V-VII, spuneam dirigintei, pentru a completa catalogul, că tatăl meu este funcționar, nu preot. Nu știu de ce...

Copil fiind, căutam să mă integrez grupurilor de copii de vârsta mea, din clasa mea. Jocurile noastre de atunci nu se aseamănă cu cele ale copiilor de astăzi. Nouă, mie și surorii mele, ne-au rămas în minte și în suflet amintiri care..., după atâția ani, parcă, ne tulbură, de exemplu jocurile copiilor din acea perioadă. Ce cunoșteam noi din tragedia oamenilor dragi de lângă noi ? ! Nu cunoșteam nimic și nici nu aveam, atunci, cum să înțelegem ce-i frământa. Copiii sunt fericiți dacă sunt împreună cu alți copii de vârsta lor.

Nu pot afirma că nu-mi amintesc cu drag de taberele de pionieri organizate în perioada comunistă în toate județele țării, la munte și la mare, tabere la care am participat și ca elevă și ca profesor,

Însemnări ale Preotului Ioan Graure pe Biblie

comandant de detașament. Ne simțeam bine împreună cu alți copii, ne împrieteneam, ne jucam, chiar simțeam bucuria vieții, nu ne interesa ziua de mâine; noi râdeam și cântam, toți laolaltă, cântece-jocuri care rimau și ritmau bine, precum: „Mi-am pierdut o batistuță / Mă bate mămica / Cine-o vede să mi-o dea / Că-i sărut gurița”; „Printre munți și printre văi, trece o căruță / Și din toate fetele, tu ești mai drăguță ! / Printre munți și printre văi, trece o mașină / Și din toate fetele, tu ești mai blajină ! / Printre munți și printre văi, trece-o bicicletă / Și din toate fetele, tu ești mai cochetă” etc.; „Podul de piatră s-a dărâmat / A venit apa și l-a luat / Vom face altul pe râu în jos / Altul mai trainic și mai frumos !”

Îmi amintesc și multe din cântecele de atunci. Am apelat și la amintirile mătușii mele, tanti Valy, Vasilica Munteanu, născută Boșman, sora mamei, care, învățătoare fiind, a fost în multe tabere, plus că trebuia să-și învețe elevii cântece pionierești. Ca să se știe ce a fost și cum a fost, consemnez câteva fragmente: „Am cravata mea, sunt pionier / Și mă mândresc cu ea, / Sunt pionier. / Fluturã în vânt, zălog de legământ / Întâiul meu cuvânt de pionier. / Școala o iubesc, sunt pionier / Și drag mi-e să muncesc, sunt pionier / Vreau să pot și eu / S-ajut unde e greu / Cu tot avântul meu de pionier. / Pentru țara mea, sunt pionier, / Ca să-nflorească ea, sunt pionier, / Ca s-o înfloresc, podoabe noi să-i cresc / Și-averea să-i păzesc, sunt pionier.”

Toate cântecele, conținutul lor, au avut, desigur, un anumit scop. Îndoctrinare ? Cu siguranță ! Noi ne uitam unii la alții, ne simțeam bine și cântam cu bucurie: „Mulțumim din inimă partidului / Că-ntr-o zi de sărbătoare / Ne-a croit drum nou de pionier”; „Azi e zi de sărbătoare, / Ziua când noi, voioșii pionieri, / Am pornit cu-nflăcărare / Pe un drum presărat cu primăveri”. Atunci, credeam într-un viitor strălucitor. Nu cunoșteam altceva.

În taberele pionerești totul era bine organizat după un anumit program respectat de elevi și de profesorii însoțitori – reguli stricte cu care noi, copiii, ne acomodam repede: gimnastică obligatorie în fiecare dimineață, ore fixe de masă, program educativ, cultural și sportiv la care participau toți elevii / pionierii. Părinții erau fără grijă, știindu-ne într-un cadru bine organizat.

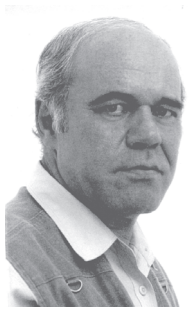
Familia Preotului Graure cu fiica Elena, 1972

(Va urma)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXXIII)

Între topos și atopos

Magda Ursache, o scriitoare aflată la confluența pamfletului cu romanul

Florentin Popescu

Când m-am așezat la masă pentru a scrie din nou despre Magda Ursache, mai-mai că mi-a venit să încep cu o formulă consacrată pe vremuri în analizele muncii unui coleg: „O cunosc pe... de prin anul cutare, de pe vremea când... etc. etc.” M-am oprit la timp, gândind că sunt pe lume și alte formule posibile, fără a apela la limbajul de lemn de altădată.

Sigur, nu pot trece cu vederea și nu pot uita că, într-adevăr, cu această scriitoare mă știu încă din timpul îndepărtaților ani în care fiecare purtam un ghiozdan în mâini sau în spate și ne îndreptam către porțile unuia dintre cele mai vechi și mai prestigioase licee din țară: „B.P. Hasdeu” din Buzău. Pe atunci ne aflam amândoi în perioada viselor frumoase de viitor, fără a ști, a intui ori a spera că la maturitate vom intra în lumea (era să spun „jungla”) literară, fiecare pe cărări diferite, în locuri și pe la reviste și edituri diferite, despărțindu-ne, geografic vorbind câteva sute de kilometri, exact diferența dintre Iași și București, ea ajungând în orașul marilor iubiri, iar eu în Capitala urcărilor și prăbușirilor de destine și de vieți.

Colegialitatea din școală, dar și anume împliniri și succese ne-au făcut să scriem unul despre celălalt, păstrând în acest chip o legătură intelectuală pe care o socotesc admirabilă.

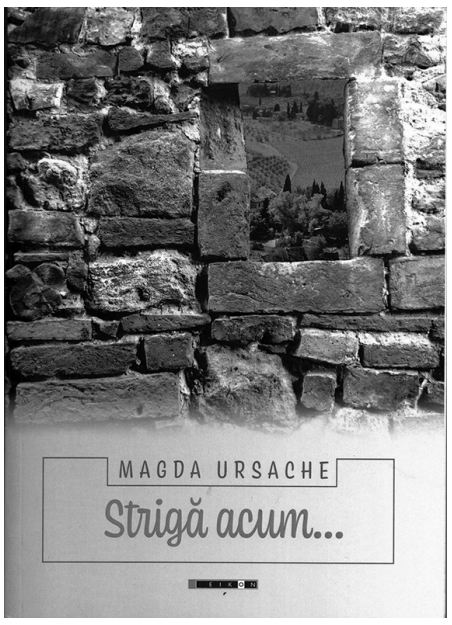
Cândva, în urmă cu mai mulți ani, într-o carte pe Magda Ursache am numit-o „Doamna Chiajna” a literelor române, impresionat fiind de modul curajos, bărbătesc al ei de a intra în arena literară și a se lupta, ca-ntr-un fel de coridă (una culturală, desigur) nu numai cu promotorii ideilor false și a tezelor amendabile de după 1990, ci și cu pericolele care ne pândesc la tot pasul dacă nu ne recunoaștem greșelile din anii comunismului, iar pe de altă parte cu aceia care vor să arunce la gunoiul istoriei opere valoroase, cu autorii lor cu tot, negând sau minimalizând valori, punând, cum se zice, la stâlpul infamiei numele unor personalități culturale care, deși au făcut anume compromisuri în comunism, ne-au lăsat opere de valoare, ce nu pot fi șterse din istoria culturii românești.

E adevărat, marile „crime” (le numesc așa pentru că nu am alt termen la îndemână) comise în cei cincizeci de ani de comunism, nesancționate la timpul lor din motive care se cunosc, trebuiau odată și odată date la iveală și arătate lumii în întreaga lor monstruozitate. Și cum până la dânsa nu s-a petrecut acest lucru, Magda Ursache și-a asumat această faptă necesară – chiar dacă ea vine mai târziu și vizează domeniului istoriei.

Trebuia să se întâmple așa, pentru ca să se afle adevărul adevărat, iar generațiile viitoare să știe prin ce noapte a trecut cultura română în a doua parte a secolului trecut.

Risipite prin reviste culturale din toată țara și la unele răstimpuri adunate și în volume, pamfletele Magdei Ursache, vizând aspectele de mai sus s-au constituit/se constituie în adevărate manuale de învățătură și – scriam mai demult – ar trebui studiate cu creionul în mână în licee și universități. În fine...

Magda Ursache ni s-a relevat, după 1990, și ca prozatoare, mai exact spus ca romancieră. *Universitatea care ucide* (1995), *Astă vară n-a fost vară...* (1996), *Strigă acum...* (2000), *Conversație pe Titanic* (2001) dau adevărata măsură asupra conținutului, „temelor” și felului de a scrie ale acestei autoare – ceea ce îl determina pe Iordan Datcu, cel care a scris articolul despre ea în ediția a doua a *Dicționarului general al literaturii române* (2021), să afirme referitor la ultimul dintre romanele amintite mai sus: „Se adaugă multe rememorări, paranteze, incizii în timp. Ironia, sarcasmul sunt din nou prezente, obiectul lor fiind figuri universitare compromise, scriitori, gazetari, editori care după 1989 își alcătuiesc altă biografie, oportuniști, colaboratori ai Securității, rapsozi ai realismului socialist, disidenți cu sprijin oficial, proletcultiști notorii, comuniști care s-au transformat în «comunitari», o faună pe care autoarea o înșiruie cu migală de etnolog, în acest bestiar intrând și securiștii renovați, ecologiști-securiști, liberali-securiști, publiciști-securiști”.

Strigă acum..., având pe coperta interioară completarea „dacă o fi cineva să te audă” (citat din *Biblie*, Iov, 5.1.), volum într-o ediție „corectată și augmentată de autor” (Editura Eikon, București, 2021), volum pe care l-am primit de la autoare în toamna anului trecut, face, dintr-un anumit punct de vedere, excepție în panoplia romanelor și cărților de eseuri ale Magdei Ursache.

Diatribele, criticile, „punerile la zid” din celelalte cărți nu mai formează aci „substanța”, cum scrie dl. Iordan Datcu. Ele trec pe planul al doilea, scriitoarea îndreptându-și ocheanul, ca să zicem așa, către sine, către condiția și destinul femeii de cultură nici prea realizată în plan profesional și nici prea mulțumită de viața personală.

Căsătorită cu un bărbat care moare într-un accident, întreținând relații mai mult sau mai puțin sentimentale cu alți doi, eroina se lasă prinsă în vârtejul unor anturaje care o antrenează în vâltoarea schimbărilor sociale de după 1990, într-o lume aiuritoare (de universitari, dar și de publiciști, de inși ce încearcă afaceri ce se dovedesc a fi păguboase) și viața ei pare a-și pierde busola, în final trezindu-se în condiția gravidei rămasă singură, fără un orizont cât de cât promițător.

Într-o lume croită strâmb și în care persoanele din jurul ei nu pot/n-au cum să se sustragă, eroina se întoarce cu gândul în copilărie, dar nici de acolo nu vin amintiri prea fericite. O mătușă deloc blândă, apoi un episod în care tatăl ei este arestat fără a fi fost vinovat, și considerat deținut politic, n-au cum să-i ostoiască momentele și „căderile” psihice.

Se pronunță categoric împotriva încercărilor unui prieten de a se îmbogăți prin tertipuri „editoriale” vulnerabile, publicând adică volume fără valoare – în „ton” cu maculatura ce umplea librăriile în primii ani de după 1990. Nici în redacția unui ziar proaspăt înființat de un alt cunoscut nu află motive de satisfacție. Ba, dimpotrivă, realizează non-valoarea propriilor eforturi. Etc. Etc.

Pe alocuri romanul este „pigmentat” de pasaje și chiar pagini întregi „vitriolante” vizând falsificarea ori denaturarea adevărului prin prisma proletcultismului. Iată doar un singur exemplu din altele, nu prea multe: „Măsluitorii de istorie (scriam român cu î din i, ca și cum ne-am fi tras din romi; de fapt, nici nu mai eram români, eram *reperiști*, își făceau loc, eliminându-i pe istoricii A.D. Xenopol și Iorga, Pârvan și C. Giurescu... Ca să înceapă ceea ce s-a numit FND (adică fără neam și Dumnezeu), era necesar să fie inculpate și arestate operele lui Maiorescu și Lovinescu, P.P. Negulescu și Nae Ionescu. Nemaivorbind de *Trecute vieți de doamne și domnițe* a lui C. Gane, de romanul lui Stere, de poeziile unor Goga, Gyr, Militaru. Vânate îndeosebi erau *Nostalgia paradisului* și *Puncte cardinale în haos* de Nichifor Crainic.”

Strigă acum... este un roman atipic, atât în ce privește construcția lui propriu-zisă, cât și „substanța”, întrucât nu avem a face cu o narațiune în stil clasic, ci cu secvențe și momente ieșite de sub condei întocmai cum nebănuita și neașteptata logică a gândului le-a scos la lumină.

Numerotarea capitolelor și titlurile lor (*De la unu la doi*, *Înapoi la unu*, *Spre doi*, *A plus unu*, *Unu virgulă doi*, *Doi plus dobânda*, *A care cu 1 nu face doi*, *Trei*), ca și motto-urile din Nichita Stănescu – vizând absurdul, lasă să se creadă că ar fi vorba de o proză ce trimite numaidecât cu gândul la Urmuz, deși în derularea acțiunii există totuși o logică.

În totul *Strigă acum...* este, ca și scrierile anterioare ale Magdei Ursache, o carte care incită, care pune pe gânduri cititorul. O carte a unui personaj care cu cât conștientizează nedreptățile trecutului și ale prezentului, cu cât receptează mai de aproape lumea în care i-a fost dat să trăiască, cu atât realizează hazardul și absurdul propriului destin.

Și chiar dacă nu va fi „cineva care să răspundă”, strigătul eroinei va fi, în cele din urmă o foarte potrivită formulă de defulare.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (IV)

Florentin POPESCU

Dosoftei, marele prelat, poet și cărturar din secolul al XVII-lea (a trăit între 1624-1693), considerat și astăzi ca fiind primul poet religios important de la noi, nu putea trece neobservat și de către graficienii lumii.

Mitropolit al Moldovei între 1671 și 1674, apoi între 1675 și 1686, el a publicat la mănăstirea Uniev, în Polonia, traducerea versificată a *Psalmilor* lui David (1673), cunoscută de către contemporani sub genericul *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei.

„Ctitor al tiparului, înnoitor al cultului – citim în *Dicționarul general al literaturii române* –, promotor al culturii și literaturii în cultura națională, Dosoftei reprezintă în Moldova, asemenea lui Miron Costin, o conștiință umanistă. Teologia (patristica și dogmatica), istoria, filologia și poezia sunt discipline pe care le slujește statornic – ca om de Renaștere – cu voință de a cunoaște și dor de perfecțiune. (...) *Psaltirea în versuri* se caracterizează printr-o diversitate a măsurii și ritmurilor, prin varietatea și, uneori, prin sonoritățile rare ale rimei, în genere printr-un limbaj poetic evoluat, uzând de comparații și metaforă, metonimie, hiperbolă, paralelism, interogație, antiteză, dar și de unele procedee stilistice sau lexicale, specifice creației orale ori preluate din literatura religioasă sau din cea istorică.”

Nicolae Cartojan, unul dintre cei mai importanți comentatori ai literaturii române vechi, nota la rându-i: „Munca lui Dosoftei, atât cât o avem, reprezintă în istoria culturii noastre vechi un mare pas înainte. El, cel dintâi dintre vlădicii Principatelor, a deschis drumul limbii românești către altarul bisericii”.

Nu știm, nu putem cuantifica (și până la urmă nici nu mai contează) ce informații vor fi avut despre Dosoftei unii dintre marii graficieni ai lumii, dar e sigur că figura lui impozantă (fruntea înaltă, ochii iradiind lumină și căldură, barba uriașă, stufoasă și albă ca zăpada) i-a inspirat pe mulți, de pe toate meridianele. Au ținut să-i imortalizeze chipul, Julio Ibarra (Argentina), Kishore Ahmed (Bangladesh), Camilo Triana (Bolivia), Erico Ayres și Sergio Raul Morettini (Brazilia), Li Ke Xiong (China), Ralf Conrad (Germania), V. Jeevanantha (India), Daniela Sahade-Das (Japonia) Alexei Talimonov și Nikolaj Kapusta (Ucraina) și Hugo Sotana (Venezuela).

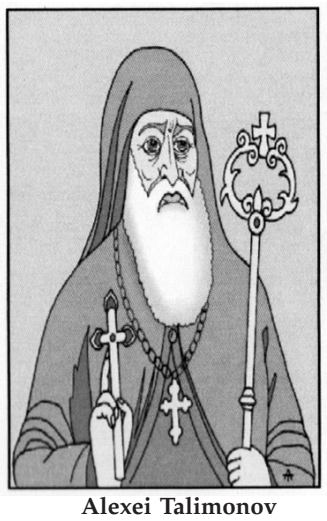
Desigur, vor fi fost mai mulți (și din alte țări), însă d-l Nicolae Ioniță în albumul lui (*O istorie a literaturii române desenată de mari graficieni ai lumii*, Editura Muzeul Național al Literaturii Române, București, 2009) se oprește doar la aceștia.

Sunt, așadar, douăsprezece portrete executate în tuș, în creion sau în acuarelă. Pe Kishore Ahmed l-au impresionat statura masivă și corpul îmbrăcat în straie de un albastru închis, peste care este așezată crucea neagră ce atârnă de lanțul de după gât. Altfel spus un medalion ceva mai mare sugerând importanța personajului. Capul, de dimensiuni incredibil de mici în raport cu trupul, este îndreptat cu fața spre cer. Ochii și nasul se pierd sub cupola unei dungi negre sugerând coama leonină ce acoperă capul.

Barba de culoare gri, masivă, abia dacă mai lasă loc unui punct mic, de culoare roșie – buzele și gura.

Este interesant de observat că partea superioară a sceptrului arhieresc ținut în mână de personaj își proiectează umbra dincolo de creștetul lui Dosoftei. Acea umbră a fost văzută de artist într-un chip original: e de culoare aurie, lăsând să se înțeleagă o anume sfințenie a mitropolitului.

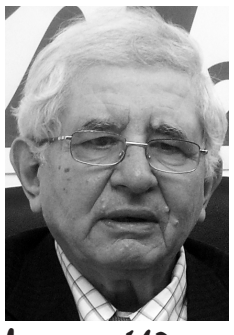
O cu totul altă versiune o descoperim la V. Jeevanantha (India). Zugrăvit în acuarelă din doar câteva culori (acoperământul capului e un fel de eșarfă verde, barba roșu-ruginie, figura arămiu pal, straiele în albastru închis), chipul marelui slujitor al bisericii și al literelor are o înfățișare foarte „pământească”, foarte realistă, încât ai crede că te afli în fața unui aristocrat indian și nu în aceea a unui atât de important personaj.

Alexei Talimonov
(Ucraina)

Ochii – care, se știe – reprezintă un fel de „examen” pentru un pictor i-au impresionat pe toți graficienii, fie că sugerează o anume duritate (Ayres, Daniela Sahade-Das), fie că, dimpotrivă, exprimă blândețe și duioșie (Julio Ibarra, Hugo Sotana). Realizat cu minuție de bijutier, am zice aproape caligrafiat în linii și contururi subțiri, portretul desenat de Alexei Talimonov din Ucraina ni s-a părut a fi, de departe, cel mai apropiat de imaginea clasică, cea pe care o știm din manualele școlare – poate doar cu o notă în plus de finețe și de gingășie – ceea ce îl apropie, ca manieră a execuției, de unele icoane bizantine.

TITULESCU

Neagu Udroiu

La intrarea în liceu nu auzisem de Titulescu. După război auzisem pe vecinii ce ne intrau în bătătură pronunțând, așa cum se scrie, numele mai marilor zilei: de Gaule, Churchil, de Gasperi. Veneau pe la tata să afle ce mai știe el din citirea ziarelor.

De mirare nu era. Nicolae Titulescu se prăpădise departe de țară, fusese înmormântat la Cannes și trecutul său nu făcea parte din actualitate. De înțeles, dar nu și de acceptat. Cât a fost ministru de externe al țării și pe deasupra ambasador la Londra, plus prezident român la Liga Națiunilor, numele său era nelipsit din paginile gazetelor. Avea o voce care bătea departe, indiferent la ce microfon era rostită. Dar în august 1936 va fi scos din Guvern. Dintr-odată, s-a așternut tăcerea. Au trebuit ani și ani ca să ni-l aducem aminte. Statuia lui a fost instalată în diverse locuri. Casa pe care și-a construit-o în Capitală, nu departe de Arcul de Triumf, găzduiește de amar de an manifestări de toată frumusețea. Corpul neînsuflețit al diplomatului a fost adus în țară și depus acolo unde și-a dorit testamentar: la poalele Tâmpei, „în centrul țării".

La fel de mult se cuvine subliniat efortul calificat de a ne aduce la cunoștință biografia, activitatea, ideile și, mai ales, gândurile și spusele sale. El a călătorit mult, a scris mult, a rostit memorabil discursuri în țară și peste graniță. Datorăm aceleași „Fundații europene Titulescu", aflată sub prezidenția lui Adrian Năstase, formidabilul travaliu dedicat umblatului în arhive din țară și străinătate. Printr-o inspirație salutară a fost desemnat cu răspunderea pentru aducerea la lumină a spuselor lui Titulescu un istoric de profesie și de profesie, educat ca atare din familie:George Potra. S-a nimerit să fie cum nu se poate mai potrivit pentru a oferi românilor de pretutindeni, în românește, gândurile, ideile, răbufnirile – au existat și ele – venind dinspre cel care a fost Nicolae Titulescu. Ni-l amintim, noi cei situați aproape de el, agitat nu odată de păreri contrare lui, nefondate și periculoase.

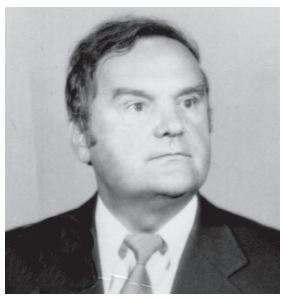
Ne-a trebuit ceva timp – ani, decenii chiar, pentru a recunoaște cine este cu adevărat Nicolae Titulescu. Forțând metafora putem afirma că el poate fi asimilat unei centrale electrice cu combustie nucleară pentru a putea funcționa pe orice vreme, indiferent de agresivitate parametrilor atmosferici. Jurist la bază, școlit în amfiteatre de răsfăț cândva, semnă Actul de la Trianon, o premoniție privitoare la rolul ce-l va juca în existența României Mari. Ca Ministru de Externe va fi nelipsit din laboratoarele importantelor decizii ce ne priveau soarta. A crezut în șansa țărilor mici de a se comporta demn și cu mijloacele la îndemână. Titulescu îți apărea în fața ochilor cu trupul vânjos al diplomatului de excepție oferit în dar țării întregi de către plaiurile natale de dincolo de Olt. Se simțea ca acasă în cabinetele importanților actori de pe scena istoriei cu care i-a fost dat să fie contemporan. Actele sale concrete au devenit pagini de manual.

Nu vom afirma că „Marele Tit" a fost ocolit de pete pe costumul mereu scos din Neckerman, dominat de celebra-i pălărie fără de care n-ar fi fost. N-a fost un ins neajutorat de soartă, nu a trăit încolțit de nevoi materiale care să-l depășească. Dimpotrivă, a avut avere și prin urmare nu și-a refuzat un standard de viață considerat a i se potrivi. Călătorea cu un tren al lui, hotelul de la Geneva unde „trăgea" îi rezerva, la solicitarea lui, întregul etaj. Făcea cadouri de lux. A adoptat față de autoritățile din țară un anume fel, implicând respect, dar și o anume grijă de a nu „se trage de șireturi" cu nimeni. Regelui Carol al II-lea i se adresa cu dumneata.

Totuși, clipa gândită să-l pună la punct avea să plutească deasupra capului hotărâtă să-l sancționeze. O remaniere guvernamentală, instrumentată de premierul G. Tatarescu, îl lasă pe dinafară. Se întâmpla în august 1936. Vreme de cinci ani va fi ignorat și lăsat să vorbească singur. Poate aici trebuie să dăm crezare acelor zvonuri cum că regele se adresa uneia sau altuia din apropiați: „Cutare, scapă-mă de Titulescu !" Spune și asta destule.

Repet,Titulescu poate fi privit și pe sub sprâncene dacă e să-i aplici, vorbă cu vorbă, Codul eticii și echității de mai târziu în speranța că oricine ajunge în malaxoarele sale nu scapă întreg. Dar nu pentru asta îl iubim, pentru detaliile, căzute ca niște scame pe hainele purtate cu distincție și demnitate.

Confesiuni... restante !

Constantin Bărbuță

Motto: *Dixi et salvavi animam meam – Am spus și mi-am izbăvit sufletul.*
(Profetul Ezechiel)

Deși de la apariția editorială timpul este relativ scurt, mai mulți cititori, dintre cei anticipați de autor în „Cuvântul înainte" al cărții autobiografice „Confesiuni din viață și de la catedră" (Editura Sud, Bolintin Vale, 2021), au ținut să convingă, prin opinii interesante, asupra faptului că lectura a fost și rămâne mama învățăturii atunci când favorizează și îmbogățește cunoașterea, iar motivația este însoțită de afectivitate. Căci, în multitudinea evenimentelor, varietatea și originalitatea întâmplărilor trăite de-a lungul a mai bine de trei sferturi de veac, relatate cu sinceritate și măsură, ei s-au simțit, volens-nolens, participanți, ba mai mult, amintirile unora debordând pur și simplu prin autenticitatea trăirilor personale sau plăcerea de a le relata și completa cu acuratețe din memorie.

„Costică, îmi spune sora venită pe lume în vârtejul evenimentelor furtunoase din august '44, merita să povestești despre cum am fost salvată eu în acele zile când toți ai noștri, speriați, se pregăteau să fuga în pădure de teama rușilor, iar Marin, fratele de șase ani, fie-i țărână ușoară, i-a uluit pe toți spunând că el nu mă lasă și va trece peste gârlă cu mine în brațe că eram un ghemotoc ! De asemeni, zice devotata Lica, acum pensionară și cititoare isteață, era la fel de interesant dacă pe lângă cele povestite în carte ai fi cuprins mai multe amănunte despre căsătoria ta și a Elenei, de ce, spre exemplu, preotul din Gratia a ținut slujba religioasă în casa miresei și nu la biserică, așa cum se întâmplă de obicei."

„Colega, puteai să amintești de spaima trăită în clasa a zecea, de 1 Mai, ziua muncii, când mulțimea liceeană aflata în excursie la pădurea din apropierea Sloboziei a văzut, ceea ce tu ai semnalat primul, un om fără suflare atârnând într-un copac, după cum cred că între profesorii noștri, atât de bine și corect prezentați în *Confesiuni*, merita să fie menționat și domnul Iane, botanistul, cel care la lecție dădea fiecărui elev o feliuță de măr tăiată cu lama spre a simți pe limbă fibrele și gustul specifice, mai exact aplica principiul intuiției, pe care și noi l-am studiat și aplicat mai târziu."

„Ar fi fost la fel de oportun, este de părere C.T., un distins coleg de facultate, cititor consecvent al revistei *Sud*, la fel de hârșâit în problemele educației și managementului școlar din ultimele decenii ale secolului trecut, dacă această tematică, atât de sensibilă, era expusă mai explicit cu referire la principii, exigențe profesionale și etice, dar și aptitudinale, determinante pentru accederea și mai ales menținerea în funcții școlare precum acelea cărora tu le-ai făcut față ani buni din carieră."

Astfel de opinii și sugestii, dar și altele, la fel de pertinente și punctuale din partea unor cititori, cunoscători și neîndoielnic de bună credință, au indus dilema opțiunii între o ediție noua, adăugită a „Confesiunilor din viață și de la catedră" și, ceea ce mi-am propus în rândurile de față, câteva idei, selective și necesare, respectiv completarea cu alte destăinuiri, la fel de semnificative, dar omise, din varii motive, pe care le-am identificat drept... restante, gratie (și) unor sugestii ale cititorilor.

Un cunoscut moralist antic, autor de maxime și aforisme celebre, afirma în urmă cu mai bine de două milenii că în orice act educativ modelul, exemplul personal oferit de părinți, mentori sau dascăli, va da întotdeauna rezultate mai bune decât critica, chiar bine intenționată.

Părinții mei, Gheorghe și Rada, țărani harnici, fără școală, din Sărățeni, un sat ialomițean azi dispărut, au crescut și educat cei nouă copii cu dragoste și sacrificii, în respectul regulilor morale, demnității și cinstei, ce ne vor însoți de-a lungul carierei și vieții. La întoarcerea de la prășit, seara, îmi amintesc că ne interzicea să coborâm din căruță și să „furăm" știuleți de porumb sau floarea soarelui din tarlalele, mai bogate, ale lui Bucur Moise, Ion Spânu sau Voinea, iar peste câțiva ani ne-au convins definitiv că aveau cinstea în sânge: tatăl nostru aducea zilnic de la C.A.P o sticlă de lapte drept compensație pentru mediul în care muncea la zootehnie, despre care noi, copiii, șușoteam crezând că era sustrasă ! De la ei am înțeles mai bine puterea de a te mulțumi cu ceea ce ai, fără a tânji la ceea ce nu este al tău, adevăr descoperit mai târziu în biblie, acela de a fi harnic, econom și cinstit în viață. Pare de necrezut, dar în familia de țărani cu patru fete și cinci băieți niciodată nu s-au aplicat pedepse fizice, certurile sau invidiile erau necunoscute și așa au rămas până când fiecare și-a „luat zborul", începând chiar cu ei, părinții, plecați în lumea drepților la 73, respectiv 81 de ani, cu amărăciunea în suflet de a nu-l fi văzut și pe Marin, fiul cel mare, la casa lui ! Ceilalți ne-am revăzut periodic, la evenimente familiale, botezuri, nunți ș.a., ultima oară cu ocazia partajului realizat în aceeași armonie frățească de către autorul acestor rânduri, devenit jurist.

Maria Ioniță (contabilă), Constantin Bărbuță (director), Mariana Ivănuș (laborantă)

După douăzeci de ani în fruntea liceului și având în memorie acest exemplu niciodată nu am mers în control la cantină fără a trece mai întâi la casierie în cazul când doream să servesc masa, aceeași regulă fiind aplicată însoțitorilor de orice rang, uimindu-i pe salariați prin consecvență și rigoare. Aceeași conduită a caracterizat actul de conducere, ghidat de principiul *primus inter pares*, având grija de a rămâne departe de privilegii, avantaje imediate sau ilegalități, fiind la datorie șapte zile pe săptămână, fără întârzieri, concedii medicale sau absențe nemotivate, sarcinile din fișa postului fiind prioritare. Acest stil de conducere, socotit uneori cam autoritar, a generat, firesc, contestări și, mai rar, nemulțumiri, lipsind, spre cinstea colectivului, anchete sau manifestări de lașitate, precum anonimele, un argument solid că competența și etica profesională nu au fost niciodată puse la îndoială.

Astfel cititorul, nedumirit asupra unor „Confesiuni din viață și de la catedră", poate deslușI, alături de cele relatate, noi temeiuri ale unei realități definită prin sârguință, numiri și eliberări din funcție, reveniri și continuitate, ca momente benefice, profesional și psihosocial în cariera unui om al școlii, conștiincios și mai mult decât atât, responsabil. Acestor principii și exigențe, *sine qua non* le asociez pe cele însușite prin experiență, învățare permanentă, bună cunoaștere, relații interumane întemeiate pe respect, așezarea fiecăruia la locul potrivit și corecta evaluare a meritelor.

Dacă despre profesori, ca colegi egali, am exprimat în timp multiple opinii și cuantificări, orale sau scrise, în cele ce urmează voi relata, pentru prima dată, despre rolul și aportul specific al altor colaboratori din structura funcțională a școlii, cu merite la fel de mari pentru prestigiul și imaginea publică a instituției, personalul, impropriu numit auxiliar, față de care am avut aceleași cerințe severe și nutrit același respect profund.

Dana Vasile a fost secretarul șef al liceului bolintinean, *ab origine*, foarte cunoscut și apreciat pentru corectitudinea sa exemplară, confirmată de verificări oficiale asupra legalității unor acte emise cu ani în urmă pentru a căror autenticitate semnătura sa odată recunoscută devenea suficientă.

După pensionare, serviciul secretariat va fi coordonat de doamna Albu Georgeta, care învățând și progresând treptat va rămâne pe post până la pensionare.

Încadrat cu un an înaintea preluării conducerii de către autorul acestor rânduri, Niță Cristea a rămas contabil șef mai bine de trei decenii cu imaginea unui profesionist serios, pentru care legea și subordonarea ierarhică erau sacre, devenind garantul bunei funcționari administrative a grupului școlar, tot mai complexă după transformările inevitabile începând cu deceniul opt.

A avut un sprijin remarcabil din partea doamnei Maria Ioniță, angajată la recomandarea sa, o tânără contabilă care, prin pregătire și voința excepțională, a învins nedreptățile naturii, reușind să confirme și să ocupe în pragul încheierii carierei postul de contabil șef, cât și al celor doi administratori ai liceului și cantinei, Rica Dumitru și Gică Petrescu, oameni pricepuți, devotați comunității și liceului absolvit și de propriii copii.

Un sentiment inconfundabil mă încearcă la amintirea doamnelor Adriana Dragomir și Aurica Chițănău, lucrătoare la cantină, mame și soții devotate, profesioniste și adevărate mame și pentru cei peste o sută de adolescenți, băieți și fete, care serveau masa la cantina liceului, în două serii, fără evenimente, mereu preocupate de sănătatea fiecărui elev precum de a propriilor copii.

Devenită salariată a liceului, ca laborantă, imediat după bacalaureat Maria Ivănuș-Sandu, bolintineancă, va reprezenta un sprijin permanent pentru catedra de științe și conducerea școlii, preluând și sarcinile casieriei până la pensionare, o răsplată binemeritată.

Cei doi salariați, Barbu Neculae și Barbu Gelu, muncitori neîntrecuți în meseriile lor, tâmplar și instalator, au rămas în memoria colectivă ca salvatori ai colecției-comoară de 86 de monede din aur, descoperită după cutremurul din '77 în zidurile conacului Bolintineanu, ultimul înlesnind desfășurarea, în condiții normale, a unui control ministerial printr-o intervenție nocturnă, pe ger, adevărat act de eroism, la o conductă exterioară.

Confesiunile... restante se opresc la un exemplu foarte cunoscut colaboratorilor acum retrași din activitate și se referă la un fost coleg ce așteaptă ,acolo, în lumea cealaltă, această reparație morală. Tânăr și respectuos, șofer și mecanic excepțional, de etnie romă, Paca, așa cum era cunoscut în Bolintin Deal, a fost șoferul liceului în primul meu septenat, adică în perioada când complexitatea și multitudinea sarcinilor impuneau calități personale și dovezi de loialitate. Foarte bun meseriaș, disciplinat, integru și serios, Costică sau Paca a devenit treptat nu numai omul potrivit, ci și unul de încredere tot mai mare, stârnind invidii, suspiciuni, chiar răutăți, precum aceea că... „spiona", atunci când își căuta șeful pe culoarele școlii, fapt neadevărat și nemeritat. Antrenat fiind într-un accident minor și-a procurat din banii săi piesa necesară, apoi a reparat singur mașina fără știrea șefului direct, pe care pur și simplu nu dorea să-l supere, dând involuntar un răspuns colosal „binevoitorilor" care insinuau cu totul altceva ! Niciodată nu este prea târziu, iar pentru reparație morală, cu atât mai mult. *Dixi*.

NICOLAE CARTOJAN ÎN EPISTOLE NECUNOSCUTE

Nicolae Scurtu

Bibliografia istoricului literar, universitarului și academicianului Nicolae Cartojan (n. 4 decembrie 1883, Călugăreni, Uzunu, jud. Giurgiu – m. 20 decembrie 1944, București) elaborată de Dan Simonescu și, mai de curând, de Dan Zamfirescu nu conține și o secțiunea privitoare la literatura epistolară a celui mai însemnat cărturar și cercetător al literaturii române vechi.

De mai multă vreme am identificat un apreciabil număr de epistole ale lui Nicolae Cartojan trimise confraților săi și, firește, unor remarcabili discipoli, precum Emil Tudeanu, Alexandru Ciorănescu și alții.

Epistolele pe care le transcriu, aici, sunt trimise profesorului Nicolae Iorga, excepționalului cărturar și, totodată, mentorului său, de ale cărui sugestii și îndrumări a ținut permanent seama.

Aceste epistole conțin informații și precizări privitoare la conferințele și lecțiile susținute de Nicolae Cartojan în cadrul *Universității populare „N. Iorga”* din Vălenii de Munte, unde era invitat de Nicolae Iorga.

Stilul epistolar uzitat de Nicolae Cartojan este ceremonios, conține, implicit, o notă de distincție intelectuală și sugerează o anume trăsătură a tânărului profesor – *delicatețea*, care îi era specifică.

Referirile la alte opere și personalități ale epocii, precum cele privitoare la Vasile Bogrea și polemica, pe care a inițiat-o lingvistul și filologul de la Cluj sunt, în mod evident, edificatoare și fără *recurs*.

Și în această situație se constată, fără nimic ostentativ, abilitatea, distincția și, mai ales, faptul că Nicolae Cartojan a întreprins și realizat, *întotdeauna*, cercetări literare temeinice.

*

București, 5 iulie 1912
Mult stimate domnule Iorga,

Cred că ați primit telegrama mea, prin care vă înștiințam că R[emus] Caracaș[1] a plecat în concediu și că eu sunt obligat să rămân la Academie până la 11 iulie.

La 12 iulie vin la Văleni și a doua sau a treia zi aș putea începe. Cred că ar fi nimerit să încep cu cartea poporană cea mai cunoscută, mai ales în lumea învățătorilor, cu Alexandria[2], a doua conferință ar trata despre *Evangheliile apocrife* (în legătură cu cartea lui Marian, *Legendele Maicii Domnului*)[3] și, în sfârșit, dacă aceste două conferințe vor putea interesa publicul, o a treia despre *Bogomili*, ca factor de răspândire al literaturii apocrife și *legende bogomilice despre creațiune*.

Fiecare din aceste comunicări formează un întreg aparte așa încât se vor putea distanța la nevoie.

Aș fi dorit să pot face mai multe, dar pe de-o parte n-aș vroi să repet lucruri cunoscute, iar pe de alta debuturile sunt mai anevoioase.

Mulțumindu-vă pentru deosebita onoare pe care ați binevoit a mi-o face, vă rog să primiți expresiunea sentimentelor mele de înaltă stimă.
Al d[omniei] voastre devotat,
N. Cartojan

*

București, 25 noiembrie 1914
Mult stimate domnule profesor,

Petru[4] e bine, l-am văzut și azi și mi-a spus să vă scriu că «e sănătos tun» și că așteaptă cu nerăbdare să vie acasă săptămâna viitoare, cu prilejul recrutării.

În privința tușei, care vă îngrijora, m-a lămurit că acesta fusese un truc la care recurseseră mai mulți spre a obține caloriferele mai curând.

Primiți vă rog, domnule profesor, expresiunea sentimentelor mele de înaltă stimă.
N. Cartojan

[P.S.] Vă trimit aci alăturat și articolul despre Kogălniceanu[5] pentru *Drum drept*.

*

Pucioasa, 28 iulie 1922
Casa Condeescu
Mult stimate domnule profesor,

Îmi permit a vă comunica, în vederea orânduirii conferințelor cu care ați binevoit a mă onora, că mă aflu în Pucioasa, la socrul meu, unde îmi petrec, de obicei, o parte din vacanță.

Eu aș prefera, dacă se poate, să se așeze prelegerile mele (3-4) de pe la jumătatea lui august înainte, la orice dată ar cere-o necesitatea întocmirii programului.

D[om]nul C. Moisil[6], cu care am vorbit din însărcinarea d[omniei] voastre, s-a arătat foarte bucuros să țină și dânsul o serie de 3-4 conferințe de numismatică sau istoria românilor.

Primiți vă rog, domnule profesor, expresiunea sentimentelor mele de înaltă stimă.
N. Cartojan

*

București, 21 octombrie 1925
Mult stimate domnule profesor,

Primii acum o scrisoare din partea prietenilor d[omniei] voastre și a concetățenilor mei, prin care sunt rugat, cu toată stăruința, pentru a nu știu câta oară, să caut a afla părerea și sfatul d[omniei] voastre într-o chestiune, care îi agită pe ei mult acolo și le pricinuiește destulă amărăciune.

Deși cunosc cât prețuiește timpul pentru d[umnea]voastră și deși v-a impresionat mult răspunsul pe care m-am crezut îndreptățit a-l da d[omnu]lui Bogrea[7] pentru apărarea unei munci corecte, făcute în condițiuni și cu sacrificii pe care numai eu le cunosc, totuși vă rog să-mi îngăduiți a-mi face până la capăt datoria față de prietenii d[omniei] voastre, care sunt și ai mei și care, dacă se află în situația în care sunt azi, se află, poate, și din pricina mea.

Îmi permit dar a vă ruga să binevoiți a-mi comunica dacă și când doriți a afla păsul lor.

Primiți vă rog, domnule profesor, expresiunea sentimentelor mele de distinsă stimă.
N. Cartojan

*

București, 28 iulie 1928
Mult stimate domnule profesor,

Îmi permit a vă trimite prin distinsul meu elev, d[omnu]l Teodorescu, un nou exemplar din *Fiore de virtu în literatura românească.* Se deosebește de exemplarul, pe care am avut cinstea a vi-l da, la pag[ina] 50, care a fost retipărită pentru a se adăoga nota 1-a; și prin facsimilul VI care, de asemenea, a fost retipărit. Exemplarul mai are la sfârșit și un rezumat pe capitole în limba franceză.

Aș fi dorit să-mi pot achita și eu tributul de recunoștință față de Vălenii de Munte, cărora le datorez, în parte, formarea mea sufletească.

Sunt prins, însă, în publicarea unui studiu, la care lucrez de mai multă vreme și care îmi dă multă bătaie de cap cu controlul la fiecare pas al citatelor destul de împrăștiate.

Dacă pierd luna aceasta, mă prinde septembrie cu Seminar Pedagogic, cu examene de corigență, de diferență, de bacalaureat și cu alte 15 ore de curs, în afară de munca mea la Universitate.

Sper, însă, că în anul viitor voi avea norocul de a fi liber și îmi voi face o plăcută datorie de a veni în Vălenii de Munte.

Primiți vă rog, domnule profesor, încredințarea sentimentelor mele de cea mai aleasă stimă.
N. Cartojan

Note: Originalele acestor epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. *Corespondență către Nicolae Iorga. Volumele* 205, f. 47r-48r; 250, f. 107r-108r; 301, f. 574r-575r; 324, f. 405r-v – 406r și 344, f. 122r-v – 123r.

O POEZIE ȘI UN PSEUDONIM, NECUNOSCUTE, ALE LUI NICHIFOR CRAINIC

Bibliografia poetului, prozatorului, eseistului, filosofului, teologului și traducătorului Nichifor Crainic (n. 24 decembrie 1889, Bulbucata, jud. Giurgiu – m. 21 august 1972, București) este impresionantă și necesită ani de investigații și cercetări profunde în presa literară și nonliterară din toată România.

Dintr-o informație comunicată de Nichifor Crainic lui Nicolae Crevedia, unul din discipolii săi, spre a completa fișierul cu pseudonime al cercetătorului Mihail Straje[8], aflăm, cu surprindere, că în anii 1944-1945 autorul *Șesurilor natale* a colaborat la prestigioasa revistă *Telegraful român* din Sibiu cu pseudonimul *Victor Mărginaș*.

Consultând, cu maximă atenție, lucrarea doamnei Elena Dunăreanu, *Literatura* în *Telegraful român* (1853-1973)[9], atât la secțiunea *poezie*, cât și la *indice de nume*, nu am găsit nimic, dar absolut nimic.

Am cercetat la Biblioteca Academiei Române colecția revistei, aici amintite, pe anii 1944-1945 și am identificat doar poezia *Oaspeți cu azur în gene*, care se constituie într-un elogiu absolut adus *nașterii* celui mai cunoscut bărbat al lumii.

În acei ani, în care Nichifor Crainic *era izgonit* de la Universitate, din Academie și în care întrerupea brusc apariția celei mai occidentale reviste, *Gândirea*, pribegind prin Transilvania, deghizat și nedeghizat, a elaborat o capodoperă a liricii naționale.

Impresionează prezența elementului tradițional și religios și, mai ales, meditația din finalul poeziei, care mărturisește despre ivirea unei noi și izbăvitoare lumi: „Ațintește-ți lung urechea ca s-auzi, bătrân pământ: / Sus, în leagăn prins de stele, gângurește Pruncul sfânt !”

Opera lui Nichifor Crainic impune o nouă lectură și, evident, o nouă exegeză.

*

Oaspeți cu azur în gene

Oaspeți cu azur în gene și zăpadă pe opinci
Se iviră la fereastră cu colinde și tilinci.

Fraged cântec și subțire – înfloriri de ghiocei –
Umbre mari țineau isonul tăinuite după ei.

Îmi părea că-n zvon de aripi și miros de tămâier
În colindă mi-se-ngână puiu de om cu puiu de cer.

Și cântară și urară și plecară ca un dor.

Victor Mărginaș - ***Oaspeți cu azur în gene***

Strălucea un puf de înger, risipit pe urma lor.

Și era o pace albă ca zăpada și era
O sfieală, ce din stele până-n inimi tremura.

Bacii lepădară grija, astăzi lupii țin ajun;
Porumbeii nu visează vânt de uliu căpcăun.

Și zăvozii din ogradă să mai lărmuie se tem,
Boii rumegă cu botu-n ieslea de la Betleem.
Ațintește-ți lung urechea ca s-auzi, bătrân pământ:
Sus, în leagăn prins de stele, gângurește Pruncul sfânt !
Victor Mărginaș

Note: Poezia aceasta a fost identificată în paginile revistei *Telegraful român*, 92, nr. 123-126, luni, 25 decembrie 1944, p. 1, col. 2-3, mijloc. (*Număr special de Crăciun*).

NICOLAE IORGA ȘI COLABORATORII SĂI

Profesorul și istoricul Nicolae Iorga a manifestat, întotdeauna, prețuire și încredere în colaboratorii săi, pe care i-a format, i-a îndrumat și, firește, i-a susținut în activitatea și demersurile lor științifice.

Doi dintre aceștia sunt Victor Brătulescu (1899-1976)[10], giurgiuvean, profesor și excelent cunoscător al istoriei național și Emil Coliu (1909-1939), profesor și specialist în arheologia clasică.

Emil Coliu, care a murit tânăr, nepermis de tânăr, a fost membru al Școlii Române de la Roma, asistent la Facultatea de Litere din București, iar pentru contribuțiile sale științifice a primit, în 1938, Premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

Într-un timp, așa de scurt, a colaborat intens la revistele *Adevărul literar și artistic, Însemnări ieșene, Viața Românească, Bilete de papagal, Milcovia, Istros și Boabe de grâu* cu proze, traduceri, articole științifice și unele polemici.

Este autorul unor cercetări istorice esențiale: *Contribuții la un istoric al Mănăstirii Mira* (1932), *O nouă descoperire în domeniul ceramicii pictate din Moldova de Jos* (1933) și *La collection de vases grecs du Musée Kalinderu.* [*Avant-propos par Scarlat Lambrino*] (1937), care au fost inteligent și corect receptate.

Am făcut toate aceste precizări deoarece documentul, inedit, pe care îl transcriu aici este cât se poate de relevant în ceea ce privește autoritatea științifică și încrederea pe care o avea Nicolae Iorga în mai tânărul său colaborator.

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

„Delegația” aceasta, așa cum se poate observa, conține șase *avizări* și șase *ștampile* acordate de generali ai armatei române care înțelegeau *rolul* și *rostul* unor astfel de cercetări istorice în anii premergători celui de al doilea cataclism mondial.

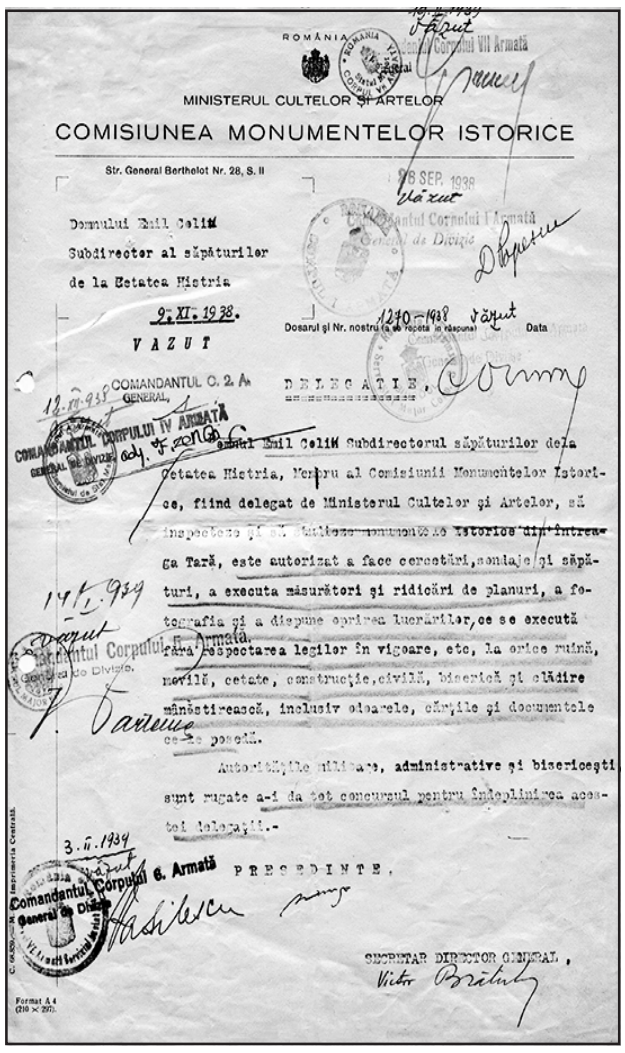
Istoricul Emil Coliu nu a ezitat nici o clipă de *a inspecta* și *a raporta* la Comisia Monumentelor Istorice ceea ce constata.

*

ROMÂNIA
Ministerul Cultelor și Artelor
Comisiunea monumentelor istorice
Str[ada] General Berthelot, nr. 28

Dosarul și nr. nostru 1270/1938
Delegație

Domnul Emil Coliu, Subdirectorul săpăturilor de la Cetatea Histria, membru al Comisiunii Monumentelor Istorice, fiind delegat de Ministerul Cultelor și Artelor să inspecteze și să studiez monumentele istorice din întreaga țară, este autorizat a face

ROMÂNIA
MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE
Str. General Berthelot Nr. 28, S. II
Domnului Emil Coliu
Subdirector al săpăturilor
de la Cetatea Histria
9. XI. 1938.
VĂZUT
1270-1938 Văzut
Dosarul și Nr. nostru la cererea în răspuns Data
COMANDANTUL C. 2. A.
DELEGAȚIE,
COMANDANTUL CORPULUI IV ARMATĂ
Subdirectorul săpăturilor dela Cetatea Histria, Membru al Comisiunii Monumentelor Istorice, fiind delegat de Ministerul Cultelor și Artelor, să inspecteze și să studieze monumentele istorice din întreaga Țară, este autorizat a face cercetări, sondaje și săpături, a executa măsurători și ridicări de planuri, a fotografia și a dispune oprirea lucrărilor, ce se execută fără respectarea legilor în vigoare etc, la orice ruină, movilă, cetate, construcție, civilă, biserică și clădire mănăstirească, inclusiv odoarele, cărțile și documentele ce le posedă.
Autoritățile militare, administrative și bisericești sunt rugate a-i da tot concursul pentru îndeplinirea acestei delegații.-
PREȘEDINTE,
SECRETAR DIRECTOR GENERAL,
Victor Brătulescu
Comandantul Corpului 6. Armată
Comandantul Corpului 4. Armată

cercetări, sondaje și săpături, a executa măsurători și ridicări de planuri, a fotografia și a dispune oprirea lucrărilor, ce se execută fără respectarea legilor în vigoare etc., la orice ruină, movilă, cetate, construcție civilă, biserică și clădire mănăstirească, inclusiv odoarele, cărțile și documentele ce le posedă.

Autoritățile militare, administrative și bisericești sunt rugate a-i da tot concursul pentru îndeplinirea acestei delegații.

Președinte,
N. Iorga
Secretar director general,
Victor Brătulescu

Domnului Emil Coliu, Subdirector al săpăturilor de la Cetatea Histria, 9 noiembrie 1938. Văzut.

Note: Originalul acestei document, necunoscut, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

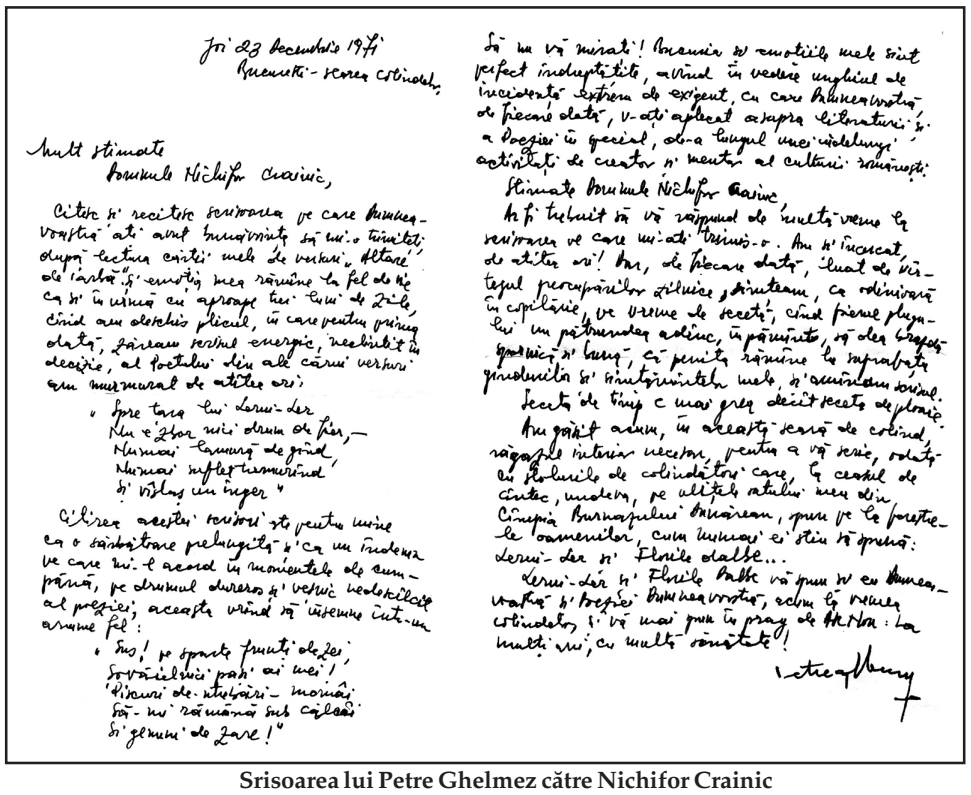
O EPISTOLĂ NECUNOSCUTĂ A POETULUI PETRE GHELMEZ

Încep să se adune și să se adnoteze mărturiile, confesiunile, informațiile și tot felul de materiale, deosebit de valoroase, privitoare la biografia și bibliografia poetului și publicistului Petre Ghelmez (n. 2 martie 1931, Gogoșari, jud. Giurgiu – m. 9 martie 2001, București), care a fost un intelectual de o rară distincție și un coleg din cei mai discreți.

Autor al unor cărți ce s-au citit și, uneori, recitit, publicist alert și convingător și un foarte atent și ascultat conferențiar, Petre Ghelmez a dialogat și a stabilit o sumă de relații epistolare cu unii dintre cei mai însemnați confrați ai săi.

Epistola pe care o transcriu aici, inedită, este adresată poetului, prozatorului, eseistului, filosofului și teologului Nichifor Crainic (1889-1972), personalitate emblematică a culturii române și a fost generată de un *răspuns adecvat* la trimiterea cărții *Altare de iarbă*[11].

Atât epistola, cât și autograful[12], care însoțește cartea de poezii *Altare de iarbă*, se constituie în autentice semne de prețuire și recunoștință față de omul și creatorul Nichifor Crainic.

joi 23 decembrie 1971
București - Seara colindelor

Mult stimate
Domnule Nichifor Crainic,

Citesc și recitesc scrisoarea pe care dumneavoastră ați avut bunăvoința să mi-o trimiteți, după lectura cărții mele de versuri „Altare” și emoția mea rămâne la fel de vie ca și în urmă cu aproape trei luni de zile, când am deschis plicul, în care pentru prima dată, zăream scrisul energic, neclintit în decizie, al poetului din ale cărui versuri am murmurat de atâtea ori:

„Spre țara lui Lerui-Ler
Nu e zbor nici drum de fier,
Numai lamură de gând,
Numai suflet tremurând
Și vâslaș un înger.”

Sărbătoarea prelungită și ca un îndemn pe care mi-l acord în momentele de cumpănă, pe drumul dureros și veșnic nedescâlcit al poeziei, aceasta vrând să însemne într-un anume fel:

„Sus ! pe sparte frunți de zei,
Șovăielnici pași ai mei !
Piscuri de-ntrebări – momâi
Să-mi rămână sub călcâi
Și genuni de zare !”

Să nu vă mirați ! Bucuria și emoțiile mele sunt perfect îndreptățite, având în vedere unghiul de incidență extrem de exigent, cu care dumneavoastră, de fiecare dată, v-ați aplecat asupra literaturii și a poeziei în special, de-a lungul unei îndelungi activități de creator și mentor al culturii românești.

Stimate domnule Nichifor Crainic,

Srisoarea lui Petre Ghelmez către Nichifor Crainic

Ar fi trebuit să vă răspund de multă vreme la scrisoarea pe care mi-ați trimis-o. Am și încercat, de atâtea ori ! Dar, de fiecare dată, luat de vârtejul preocupărilor zilnice, simțeam, ca odinioară în copilărie, pe vreme de secetă, când fierul plugului nu pătrundea adânc, în pământ, să dea brazdă spornică și bună, că penița rămâne la suprafața gândurilor și simțămintelor mele, și amânam scrisul.

Seceta de timp e mai grea decât seceta de ploaie. Am găsit acum, în această seară de colind, răgazul interior necesar, pentru a vă scrie odată cu stolurile de colindători care, la ceasul de cântec, undeva, pe ulițele satului meu din Câmpia Burnazului Dunărean, spune pe la porțile oamenilor, cum numai ei știu să spună:

Lerui – Ler și *Florile dalbe.*

Lerui – Ler și Florile dalbe vă spun și eu dumneavoastră și poeziei dumneavoastră, acum la vremea colindelor și vă mai spun în prag de An Nou: La mulți ani, cu multă sănătate !

Petre Ghelmez

[Domnului Nichifor Crainic, Bulevardul Dinicu Golescu, nr. 43, București, Loco; Expeditor – Petre Ghelmez, Bulevardul Ion Șulea, nr. 53-57, Scara I, Apartamentul 20, București].

Notă: Originalul acestei epistole, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

petre ghelmez
ALTARE DE IARBĂ
1969
editura pentru literatură

Petre Ghelmez - *Altare de iarbă*

---

[1] Remus Caracaș (1878-1965), profesor și funcționar la Biblioteca Academiei Române. A publicat câteva contribuții de istorie literară.
[2] *Alexandria*, carte populară care a avut o mare circulație în spațiul românesc. Nicolae Cartojan a susținut doctoratul cu acest subiect atât de important.
[3] Simeon Florea Marian, *Legendele Maicii Domnului. Studiu folcloristic*, București, Ediținea Academiei Române, 1904, 1f. + 345 pagini.
[4] Petru N. Iorga (1891-1955), fiul lui Nicolae Iorga. A fost ofițer.
[5] Nicolae Cartojan, *Kogălniceanu și Societatea de Arheologie și istorie veche a Nordului* în *Drum drept*, 10, 12 februarie 1915, p. 35-37.
[6] Constantin Moisil (1876-1958), profesor, istoric și numismat. Director al Arhivelor Statului. Are o operă însemnată. A ținut lecții la Vălenii de Munte.
[7] Vasile Bogrea (1881-1926), lingvist și filolog. A fost un învățat, un erudit și a susținut o polemică nedorită cu Nicolae Cartojan.
[8] Mihail Straje, *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, București, Editura Minerva, 1973, p. 180. (*Nichifor Crainic*).
[9] Elena Dunăreanu, *Literatura în „Telegraful român” (1853-1973)*, Sibiu, [Tiparul executat la Întreprinderea Poligrafică Sibiu), 1973. (*Biblioteca „Astra” Sibiu*).
[10] Victor Brătulescu, profesor, istoric și memorialist. Între 1 martie 1938 – septembrie 1948 a fost secretar-director general al Serviciilor Comisiei Monumentelor Istorice. Cartea care l-a impus este *Miniaturi și manuscrise din Muzeul de Artă Religioasă cu referatul autograf al prof. N. Iorga* (1936).
[11] Petre Ghelmez, *Altare de iarbă*. [*Versuri*]. București, Editura pentru Literatură, 1969, 80 pagini.
[12] *Domnului Nichifor Crainic, de la care am învățat nostalgia „Șesurilor natale”, închinarea acestor altare de suflet și gând românesc, din partea ziditorului lor. Petre Ghelmez, București, 7 sept[embrie] 1971.*

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Narațiuni dintr-un nou „teatru de război”

În urmă cu doi ani, la vremea sosirii „cocoarelor”, se declara pandemia și se declanșa starea de urgență. Remarcam atunci metaforele războiului care abundau în discursurile politice și mediatice despre „lupta cu un inamic invizibil” și „frontul comun” pe care oamenii erau chemați să-l facă în fața temutei boli COVID-19.

Imagine din Harkovul bombardat. Sursa: domeniul public.

Între timp, boala a dispărut, nu din viețile noastre, ci doar din „marile narațiuni” ale prezentului, fiind înlocuită de o abundență de informații (adesea, greu de distins de *fakenews*), reportaje, imagini și alte materiale ce ne somează să intrăm în „povestea războiului”.

Ca și pandemia, războiul este real, cu toate că în lumea postmodernă, a războaielor cu „zero morți”, am fi crezut că nu vom mai vedea atacuri cu trupe și tancuri, așa cum am fost convinși, de altfel, și că molima care ne-a alienat existențele era de neconceput într-o societate dezvoltată ca a noastră. La fel cum s-a întâmplat în cazul pandemiei, „narațiunile” își fac datoria de a ficționaliza și acest „imposibil” război, mizând pe inepuizabila noastră disponibilitate de a adera, trup și suflet, la o realitate epică străveche în a cărei nouă formă se trezesc ecourile culturii universale a luptei și distrugerii provocate de oameni.

Răsfoim câteva dintre „conținuturile” digitale dedicate confruntărilor militare dintre trupele rusești și cele ucrainene, începute cu aproape o lună în urmă, pe 24 februarie 2022, când Rusia a declanșat conflictul care a dus, până acum, la moartea a cel puțin 925 de civili și rănirea altor 1496 (nbc.news) și la plecarea din țară a cca 3,4 milioane de oameni (ap.news), refugiați a căror situație disperată a antrenat valuri de „solidaritate” (unul din cuvintele-cheie ale perioadei) în țările vecine și o participare emoțională ce pare că încearcă să capitalizeze toate rezervele de empatie și întrajutorare ale membrilor unor comunități (încă) de tip tradițional, fragilizate psihic și economic de restricțiile perioadei de pandemie.

Din 1991, după colapsul Uniunii Sovietice, Rusia, Europa și Statele Unite au folosit narațiuni diferite pentru a defini spațiul post-sovietic, scrie Emma Mateo într-o lucrare redactată în cadrul Universității Oxford (*The Ukraine Crisis: A Clash of Narratives*, https://uc.web.ox.ac.uk/article/the-ukraine-crisis-a-clash-of-narratives). Astfel, conform „poveștii” rusești, fostele republici sovietice și statele central și est-europene fac parte din „sfera de influență” a marii puteri răsăritene. În schimb, Uniunea Europeană dorește expansiunea unei rețele de state democratice, orientate spre economia de piață, promovând narațiunea „vecinătății europene” prin parteneriate ce le oferă țărilor din est o „alegere de civilizație”. Pentru S.U.A., „comunitatea euro-atlantică” se află în centrul discursului, atrăgând și state care, în mod tradițional, făceau parte din „sfera de influență” a Rusiei, iar aceasta din urmă, îngrijorată că „neo-nazismul” ar putea amenința societatea ucraineană, pune la cale nu o „invazie”, ci o „intervenție umanitară”, pentru a-i proteja pe etnicii ruși și rusofoni aflați în pericol.

NewsGuard, o organizație din S.U.A. care monitorizează credibilitatea site-urilor de știri și informații, identifică „mituri de război” ale conflictului ruso-ucrainean, pornind de la argumentul că „Rusia utilizează o strategie multistratificată pentru a introduce, amplifica și răspândi narațiuni false și distorsionate în toată lumea, bazându-se pe un amestec de surse media oficiale, website-uri și conturi anonime și alte metode de a distribui propaganda care promovează interesele Kremlinului și le subminează pe ale adversarilor acestuia” (https://www.theguardian.com/world/2022/mar/03/russia-ukraine-conflict-top-10-war-myths-newsguard). Printre „miturile” enunțate și „dezamorsate” de NewsGuard (în general, prin trimitere la cifre și informații din rapoartele unor organizații internaționale, ori la documentare istorică), ar fi acelea că: „rezidenții vorbitori de rusă din regiunea Donbas a Ucrainei au fost supuși genocidului”, „Rusia nu a atacat infrastructuri civile din Ucraina la începutul invaziei”, „nazismul escaladează în politica și societatea urcraineană, cu sprijinul autorităților de la Kiev”, „S.U.A. au o rețea de laboratoare de arme biologice în Europa de est”, „Crimeea s-a unit în mod legitim cu Rusia” și „Ucraina modernă este un stat creat în totalitate de Rusia comunistă”.

În sprijinul sintezelor și încadrărilor „narative” bazate pe teorii politologice și jurnalistice, apar și „mărturiile” din „teatrele de război” de la Harkov ori Mariupol, ori chiar din „spatele frontului”, din rândurile intelectualității moscovite ori din convoaiele refugiaților: reporterul BBC Quentin Sommerville discută cu membri ai trupelor ucrainene care resping bombardarea Harkovului, plonjând odată cu ei în gropile care-i feresc de a fi atinși de proiectile și aflând că, în primele zile de război, unii nici măcar nu înțelegeau ce se întâmplă; un soldat provenind din mediul rural relatează dispariția camaradului lui, în vârstă de 21 de ani, în a treia zi de conflict, șocat că acesta a trebuit să fie înmormântat în grabă, fără ca familia să fie anunțată; un cercetător pacifist din Moscova povestește cât de greu i-a fost să fugă din Rusia în Turcia, *via* Georgia, împreună cu „prietenul” lui, înfruntând pericolul de a fi persecutați în Georgia, unde homosexualitatea nu este admisă; un preot din sudul Ucrainei este înduioșat de gestul unui copil, care-i oferă două bomboane (probabil, ultimele pe care le avea) în schimbul rostirii unei rugăciuni pentru familia lui; un activist din nordul României se bucură că le-a putut oferi ajutor nu doar refugiaților, ci și animalelor de companie pe care aceștia nu le-au putut lăsa în urmă, printre care un motan extraordinar, „gras ca un porc și frumos ca un prinț”; Yulia Chernitskaya primește două sute de lei de la un bărbat care-i vede numărul mașinii într-o benzinărie din zona Brașovului („Nu mi-am putut stăpâni lacrimile. (...) Am vrut să-l îmbrățișez, dar nu m-a lăsat. Dacă acest om îmi citește postarea [care a devenit virală, primind peste 32 de mii de aprecieri și 13 mii de distribuiri pe Facebook] trebuie să știe că a ajutat o mamă a patru copii” – gsp.ro).

Instantanee din războiul din Ucraina.Sursa: Reuters.

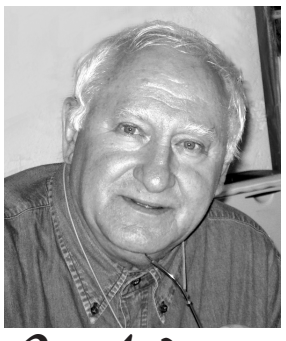
Instantanee din războiul din Ucraina. Sursa: Reuters.

Revenind chiar la cuvântul „poveste”, aflăm de pe site-ul de știri hotnews că o localnică din orașul Mariupol și-a prezentat istoria vieții pe Facebook, fiind convinsă că nu va supraviețui bombardamentelor și încheind cu un îndemn la dezvăluirea adevărului: „Oamenii din Mariupol trebuie să trăiască. Ajută-i. Spune-le povestea. Să știe toată lumea că uciderea oamenilor pașnici continuă”. Același site de știri relatează că președintele Volodimir Zelenski a lansat duminică, 20 martie, un clip despre război, arătând distrugerea orașelor ucrainene de către trupele ruse și moartea civililor, dar afirmând, în continuare, că țara lui va rezista și va învinge și „vor fi orașe noi/ vor fi vise noi/ va fi o nouă poveste”.

Dincolo de „narațiunile” perioadei trecute și actuale, care încep să se împletească între ele, în maniera circulară impusă de dinamismul și tendințele „folclorice” ale mediului digital, ne întrebăm ce am mai învățat despre comportamentul colectiv de criză: în pandemie, gândeam magic, așteptând remediul miraculos ce avea să restaureze starea de lucruri „normală”; în război, gândim maniheist, încrezându-ne în puterea de basm a binelui de a învinge răul. În același timp, însă, „anormalitatea” războiului de acum reactivează traumele noastre colective, moștenite de la generațiile războaielor din secolul anterior.

Îmi amintesc ce mi-a spus cu un sfert de veac în urmă un veteran dintr-un sat românesc de munte, care trecuse prin încercări despre care nu aflăm din nicio poveste: „Nu era glonțu’ sau linia-ntâi. Asta era jucărie. Mizeria. Da. Foarte greu. Ferească Dumnezeu să vie război; nu știu ei ce-i războiul. Că v-am spus eu. Nu e că te-mpușcă ăia și cutare. Nu-i asta. Războiu-i mizeria”.

Lada de campanie

Don Andreiță

– pălmaș cu condeiul –

Se revărsau zorile și de Emil nu se lipise somnul. Cu mâinile sub cap, cu capul rezemat de lada de zestre și ochii pironiți în tavan, de parcă aștepta un răspuns de dincolo de scândura încovoiată de timp, încerca să-și adune gândurile care nu-l lăsaseră să doarmă toată noaptea, și nici acum nu dădeau semne de odihnă. Nu-i ieșea din minte imaginea mamei; o vedea înjunghiată de durere, târându-se după căruța cu grâu; munca ei de-o toamnă, de-o iarnă și-o vară, furată dintr-un condei; pâinea ei și-a alor ei pentru un an de zile, smulsă de pe masă de gheara zgripțuroasă a celor ce se lăudau c-au venit la putere pentru binele poporului.

Apoi imaginea dispăru – se destrămă încetișor, ca pașii târșâiți prin țărâna drumului – și-n locul ei, apăru, într-un cadru de icoană, chipul de sfinx albit cu care mama se întorsese de acolo de unde fusese *reținută*. Emil își duse instantaneu mâna dreaptă la frunte și-și făcu semnul crucii, închinându-se celor doi ochi care-l priveau întrebători.

Vrând să se ridice, se lovi cu capul de lada de zestre, și din nou îl năpădiră gândurile. În minunea aceasta de sipet se aflase salba de aur, din icusari și mahmudele, pe care mama o tăiase în bucăți și-o dăduse completare la nesătulele cote către stat.

…O lumină puternică inundă brusc odaia mare, semn că soarele scăpase din ochetele nopții și chema lumea la viață, la treburile zilei.

Se ridică pe marginea patului, se îmbrăcă încet și vârî mâna sub pat după încălțări. Nu le găsi la prima încercare, nici la a doua, încât fu nevoit să se aplece sub macatul de lână înflorată, lăsat să cadă până la pământ, obicei al bunicii, ca să arate odaia frumos.

În genunchi, cotrobăind cu mâna după încălțări, în întunericul ce se păstra încă sub pat, dădu de ceva tare, ca lemnul. O ladă. Pipăind, îi găsi toarta – și o trase afară. O ladă de lemn, lungă ca de un stat de om, lată cam de-un metru și înaltă de vreo patru palme, de culoare galben-verzuie, roasă de vreme. Șterse cu palma praful gros de pe capac și se iviră niște litere. Luă un ciorap și frecă mai bine: SLT MARIN ANTONIȚĂ. Lada tatei din război, lada de campanie ! Și-n surescitarea care-l podidi, de nesomn și de descoperirea făcută, se gândi cum dormise el atâtea nopți între cele două lăzi: lada de zestre și lada de război; cum trăise el tot timpul între aceste două lăzi: lada de zestre, pentru viață – și lada de război, pentru apărarea vieții.

Descoperi gaura cheii, fără cheie în ea, și se gândi c-ar putea fi încuiată. Încercă, totuși, iar capacul se ridică încet, eliberând un damf de timp vechi. Împinse lada la loc, sub pat – și ieși în întâmpinarea soarelui.

Mama era de mult la polată, pregătind de-ale gurii. Mâncă pe fugă, îi zise mamei că n-a prea dormit azi-noapte și o rugă să le spună celorlalți să nu-l deranjeze, că vrea să mai doarmă.

Se întoarse în odaie și, pentru mai buna siguranță, încuie ușa.

Trecu timp, de când stătea turcește lângă ladă, neîndrăznind s-o deschidă. Se lăsă dus gândurilor, iar gândurile îl purtară ca niște păsări măiestre peste munți și văi, în anotimpuri de arșiță și ger, de ploi întunecate și zăpezi adânci, îl coborâră planat până aproape de pământ, înălțime de la care ochiul desluși tranșee cu soldați în ele, tunuri și cai, totul într-o ordine și liniște apăsătoare, ca într-un spectacol pregătit să înceapă. Mirajul dispăru – și-n locul lui se întinse un câmp larg, cât cuprindea zarea, pământ sfârtecat de bombe, tunuri și care răsturnate și soldați, mulți soldați morți în poziții nefirești, după cum îi prinsese glonțul, iar pe deasupra tuturora se frământa o pânză de vaier, tânguire amplificată de vânt, ca un bubuit prelung de tunet. Emil, în transă, își duse palmele la urechi, înfricoșat.

Își reveni încet, gândurile se adunară și se supuseră voinței lui. Iar voința lui îl făcu să-și amintească de întâmplarea aceea năprasnică pe care o trăise tatăl său împreună cu frate-su Chițu și tatăl lor, Ion, la Mărășești. Încercă s-o reconstituie, după cum și-o aminti din spuse și din imaginația ce-l cuprinsese acum febril.

…În numele justiției și al onoarei militare, îl acuz pe sublocotenentul Marin Antoniță de înaltă trădare. Cer din partea justiției intransigență, cer o pedeapsă exemplară. Insistăm pentru pedeapsa maximă, condamnarea la moarte.

În sala strâmtă, de cazarmă în refacere, cu plafonul coborât amenințător deasupra capului, peste asistența înghesuită în bănci cazone și-n tunici strânse pe corp, din care umerii ieșeau bombați în relief – și în răceala care coborâse mercurul – cuvintele procurorului militar, ca niște plesnituri de zebeu pe ger, sporiră sulul de gheață ce se țesea între cele patru colțuri ale încăperii.

Lui, sublocotenentului, nimeni nu-i acordă vreo atenție, nu-l învrednici nimeni cu o privire. Faptul că el se afla acolo, în boxa care semăna mai degrabă cu o cușcă montată pe căruța unui hingher, nu trezi un ecou prea mare. La urma urmei, nici el, sublocotenentul, singurul care poate fusese atent, de la un capăt la altul, la desfășurarea procesului, nu putea susține cu certitudine dacă procurorul era într-adevăr convins pe de-a-ntregul de cele ce spune, sau oficia și el rolul cuvenit în ceremonie.

Insistăm pentru pedeapsa maximă… Cuvintele îi reveniră în memorie, țiuind din codițele lor șrapnelate – și fu nevoit să înțeleagă, totuși, că spectacolul, la care asista neutru, are de fapt un singur actor: pe el, care trebuia să sfârșească aici, pe scenă, în fața spectatorilor.

…Se trezi asudat, obosit, muncit de duhuri necurate – și izbitura din moalele capului îl făcu să înțeleagă că se află în bordeiul lui din linia întâi; se auzea și respirația greoaie, trudită, a ordonanței, dincolo de ușa închipuită.

…– Aceasta este, deci, situația, domnilor ofițeri. Ultimele amănunte le veți primi fiecare în plic. Vă reamintesc că atacul are loc în zori, la ora ***h****. Sunteți liberi*. Și comandantul batalionului le strânse mâna pe rând, grav, cu solemnitate.

Pe drumul de întoarcere călca rar, apăsat, cu pământul tras până la glezne. De-a dreapta și de-a stânga, pe muchia dealului Oituz, bufnea sec câte un obuz. „Rătăcit” – se gândi el, că de câteva zile erau lăsați în pace, de parcă ar fi fost în efectivul de rezervă, mult în spatele frontului, și nu aici, pe linia întâi, unde-și fierbe dracul cazanele.

Era pe seară, și până dimineața mai avea câteva ceasuri bune, și el trebuia între timp să facă analiza situației, să ia toate măsurile în compania lui – și în zadar încercă să pună rânduială în minte, că aceasta nu-l asculta, se retrăgea în ascunzișuri nebănuite, lăsându-i un vid ușor sonor în cap, ca-n marile săli de spectacol după stingerea ultimului act.

…Ora **h**. Așadar, **ora h**. Aceeași oră **h**. Și **hașul** începu să prindă dimensiuni, să se facă mare – **H** – și cei câțiva copaci zdrobiți de explozii luară aceeași formă – **H** – și alte **H**-uri apărură nu se știe de unde și-i jucau în fața privirii, și ea în formă de **H**, și totul deveni o horă nebună, în care el însuși avu senzația că este un uriaș, crăcănat și caraghios **H**.

Ora **h**, aceeași oră **h**, petrecută cu cât timp în urmă ? nici el nu mai știe – și cine poate atunci să-i spună, că zorii se întunecaseră brusc și, în întunericul ce-l împresura, sărise ca un arc împins de ură.

Totul se petrecuse cu câteva minute înainte de fatidica oră **h**. Cuceriseră de cu seară o poziție și o mențineau greu, mai cu seamă că se aflau în teren deschis, și singurul mijloc de adăpost erau superficialele locașuri de tragere în poziție culcat, pe care reușiseră să și le înjghebeze: un mușuroi de pământ, adică, ridicat cât să-ți ascundă capul și umerii, printre zăporul de gloanțe – și tocmai de aceea se luase hotărârea ca în zori să se continue atacul la baionetă, pentru cucerirea tranșeelor dușmane, aflate la câteva zeci de metri în fața lor. El își ocupase locul în mijlocul plutonului său, că pe atunci era subofițer și comandant de pluton, după mușuroiul lui de pământ, având-i de-a dreapta pe taică-su Ion și pe frate-su Chițu, că-i prinsese războiul împreună; fiecare după mușuroiul lui de pământ, de unde mai ridicau câteodată capul ca să sloboadă un glonț, două. Și, deși dăduse ordin ca oamenii să fie prudenți, și poate că pentru așa ceva nici nu mai era nevoie de ordin, taică-su scotea des capul după mușuroi, când spre stânga, să-l facă pe el atent să nu-l nimerească vreun glonț, când spre dreapta, cu aceeași grijă pentru celălalt fiu. Că nu-i era ușor bătrânului să stea încolțit în fața morții, cu amândoi feciorii lângă el. Degeaba îl tot striga Marin cum că tot el, bătrânul, se expune primejdiei scoțând întruna capul din adăpost, degeaba ridicase tonul până la ordin, bătrânul nu se astâmpăra, dimpotrivă: Mărine, ai grijă să nu te lovească blestemații ! Chițule, nu te lăsa, că te așteaptă muierea cu copil de țâță acasă ! – și iar, Mărine !… și iar, Chițule !... și… – și atunci s-a petrecut grozăvia din care sublocotenentul Marin Antoniță nu mai reține decât imaginea unui cap spart și înroșit de gloanțe și brațele tatălui său întinse unul spre el, celălalt spre frate-su, care alcătuiau cu trupul o cruce nefirească – și nu-și mai amintește cum a strigat ca o fiară rănită „La ataaac !”, ci doar că zorii se întunecaseră și-n întunericul ce-l împresura, el nu mai era decât un arc împins de ură.

Imediat după întâmplare fusese aspru mustrat și, cum sta obidit după îngroparea lui taică-su, oficiată sec de două cazmale scurte, cazone, a lui și a lui frate-su, medită că putea să ajungă în tribunalul militar: pornise la atac cu cinci minute înainte de darea semnalului.

După o lună, însă, fu înaintat în mod exceptional la gradul de sublocotenent, primind chiar și o decorație. Câștigase un atac nesperat pentru efctivul unui pluton.

Frate-su, însă, înnebunise. Mai exact, crizele îl apucau totdeauna când se anunța un atac la baionetă. Dar o improvizată comisie medicală îl găsi sănătos și, deci, apt în continuare pentru serviciul militar.

…Drumul părea că nu se mai sfârșește. Capul îi vuia de astă dată de gânduri, că nici nu observase cum exploziile încetaseră – și, când ordonanța îl întrebă dacă vrea un ceai, își dădu seama că ajunsese în bordeiul lui din linia întâi.

Discuția cu comandanții de plutoane fu scurtă, fiecare obișnuit de-acum cu războiul și rigorile unui atac.

Spre miezul nopții, după ce făcu o ultimă inspecție amănunțită a frontului de luptă al companiei sale, cercetând starea ostașilor și a armamentului, încercă să fure două ceasuri de somn.

Somnul, însă, nu-și mai avea de mult locaș în bordeiul sublocotenentului Marin Antoniță din linia întâi.

…„Rog, mai întâi, să fiu iertat pentru plictiseala produsă cu povestirea acestei istorii. Ea însă îmi aparține – și fiecare are pentru tatăl și fratele lui un criteriu de apreciere aparte față de relația om-datorie. Am o singură rugăminte, dacă ea mai poate fi ascultată de dincolo de moarte: nu-l acuzați pe fratele meu (de altfel, nebun). Iau întregul act de condamnare asupra mea, pentru fapta pe care o plătesc, eu, cu prețul suprem. Sunt complet lucid și conștient când scriu aceste rânduri… și semnez…”.

Reciti cele scrise, o dată, încă o data, mototoli apoi hârtia nervos și-o arse, amestecând scrumul cu cel de țigară din cutia de tablă ce ținea loc de scrumieră.

Încercă să scrie din nou, dar, după câteva cuvinte, arse din nou hârtia și înțelese că nu va putea spune totul așa cum o făcuse în prima scrisoare – în urmă cu cât timp nu mai ține minte, deși pe scrisoarea scoasă din buzunarul de la piept al tunicii era trecută, în dreapta, sus, o dată. O citi, fu mulțumit de ea și se gândi c-ar putea s-o copieze, astfel că nimeni n-ar fi știut că fapta se repetă, și poate ar fi beneficiat de un dram de clemență. Efortul i se păru însă atât de mare, încât scoase creionul și, muindu-l în gură, tăie data c-o singură linie, adăugând-o pe cea de acum.

Când trimise după frate-su, mai era o jumătate de ceas până la începerea atacului. Discuția fu scurtă, întunecată. Mai bine zis, avu loc o înțelegere din priviri, căci frate-su, bănuind despre ce este vorba, începuse să tremure ca apucat de friguri și să scoată spume în colțul gurii.

După ce-l vârî în lada de campanie, croită parcă anume să încapă un om, controlă cu o mână uscată și rece gaura făcută în scândura ce da spre perete, să vadă dacă nu-l încurcă ceva pe cel dinăuntru la respirație. Încuie, apoi, cu luare-aminte, lacătul și-și puse cheia în buzunarul din partea inimii. Vru să-l mai avertizeze o dată pe cel din ladă să nu facă vreun zgomot, dar acesta nu mai simțea nici țărâna care îi intra în gură prin țeava cu care respira.

Cele 20 de minute, câte mai rămăseseră, și le petrecu în tranșee, în mijlocul soldaților.

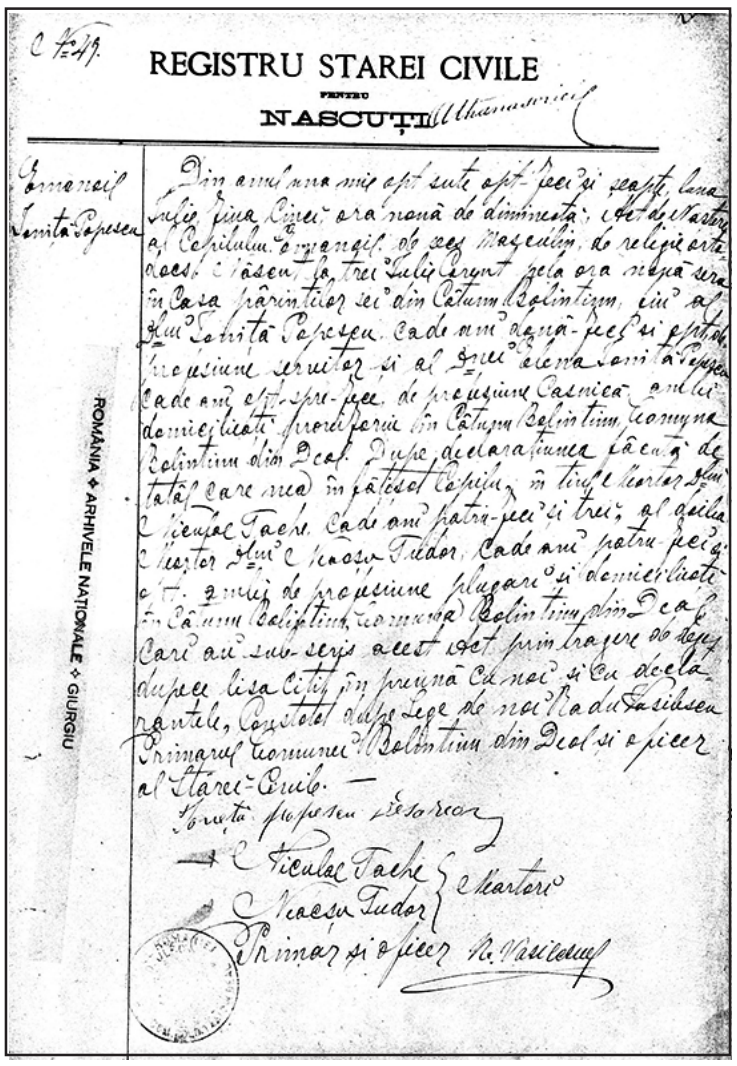
…Lui Emil îi amorțiseră genunchii de când stătea în fața lăzii, cugetând la ce-ar putea ascunde aceasta sub capac. Într-un târziu, se hotărî și-l ridică…

(Fragment dintr-un posibil, întârziat roman, „Banii miresei”)

Emanoil Bucuța și comoara din arhivă

Ștefan CRUDU

Întâmplarea a făcut să citesc în revista „Caligraf”, nr. 9/2021, pagina 8, un articol intitulat „În slujba literaturii române” scris de doamna Diana Dobrița Bâlea, referitor la cartea d-lui Iulian Dămăcuș, „Emanoil Bucuța”, apărută la Cluj-Napoca, editura Napoca Star, 2021. Nu știam mai nimic despre Emanoil Bucuța, dar acest articol mi-a stârnit curiozitatea și mi-a dat imboldul de a cerceta pentru a mă lămuri cât mai bine. De la început mărturisesc faptul că ceva totuși exista în mintea mea, dar difuz. Cunosc foarte bine comuna Bolintin Deal. Am putut observa că o stradă (centrală, lângă Primărie) se numește str. Emanoil Bucuța ! Am întrebat pe câțiva riverani și mi-au răspuns că nu cunosc cine a fost (!), dar că poate să știe ex-secretarul Consiliului Local, dl. Sorin Nuță. Acesta, amabil, mi-a oferit niște informații interesante. Știa, de la părinții săi învățători, că acesta s-ar fi refugiat în aprilie 1944 de la București în Bolintin Deal de teama bombardamentelor. Iar despre „botezarea” străzii cu numele lui Emanoil Bucuța, a fost ideea sa, pentru că înainte de 1989 se numise strada 7 Noiembrie și trebuia înlocuită cu altceva. Iată primul semn al hazardului. Am recitit monografiile satelor comunei scrise la începutul anilor ’40 ai secolului trecut (în număr de șapte), dar în niciuna nu am găsit menționat numele lui Emanoil Bucuța. La urma urmei, el doar s-a născut aici. Dar, în monografia „Comuna Bolintin Deal. O istorie în cuvinte și imagini”, editura Episcopiei Giurgiului, 2015, coordonată de Vasile Grigorescu și Nicușor Beldiman, găsim o prezentare surprinzătoare a sa. Astfel, la capitolul intitulat „personalități ale Bolintinului din Deal” este prezentat Emanoil Bucuța cu o fișă biobibliografică ce nu explică motivat în vreun fel desemnarea lui ca personalitate a locului. Fiind tot mai motivat să mă lămuresc, am aflat cu ajutorul editurii Napoca Star adresa d-lui Iulian Dămăcuș pe care l-am contactat la telefon. Am cunoscut astfel un om cumsecade, deschis și binevoitor să mă ajute. De la el am aflat și că expediase cartea la Primărie și la Școala Gimnazială din Bolintin Deal, dar nu primise nicio confirmare/mulțumire. Nu m-a mirat atitudinea autorităților, este malignă. La rugămintea mea, mi-a expediat cartea imediat. Dar povestea nu se termină aici. Având ceva experiență în cercetarea arhivistică, m-am gândit să verific existența unui document oficial referitor la data nașterii lui Emanoil Bucuța. Am discutat cu doamna Cristina Olteanu, director B.J.A.N. Giurgiu despre certificatul de naștere al acestuia ce ar fi putut exista în arhivă și mi-a promis sprijinul necesar. Cu profesionalism, a reușit să-l găsească rapid și astfel l-am putut avea în copie pentru cercetare, în condițiile respectării legii, dar și în pofida constrângerilor pandemice.

Actul de naștere a lui Emanoil Bucuța

În continuare, redau întocmai conținutul actului nr. 49/1887 din „Registrului stării civile pentru născuți”, aparținând copilului Emanoil Ioniță Popescu.

„Din anul una mie opt sute opt-zeci și șeapte, luna iulie, ziua cinci, ora 9 de dimineața. Act de naștere al copilului Emanoil, de secs masculin, de religie ortodocs. Născut la trei iulie corent pe la ora nouă seara în casa părinților sei din Cătunu Bolintinu, fiu al D-lui Ioniță Popescu ca de ani două-zeci și opt, de profesiune servitor și al D-nei Elena Ioniță Popescu ca de ani opt-spre-zece de profesiune casnică, ambi domiciliați provizoriu în Cătunu Bolintin, Comuna Bolintinu din Deal. Dupe declarațiunea făcută de tatăl care nea înfățișat copilu, întiul martor D-lui Niculae Tache ca de ani patru-zeci și trei, al doilea martor D-lui Neacșu Tudor, ca de ani patru-zeci și opt, ambi de profesiune plugari și domiciliați în Cătunu Bolintin, Comuna Bolintinu din Deal, cari au sub-scris acest act prin tragere de deget dupece lisa citit înpreună cu noi și cu declarantele, constatat dupe lege de noi Radu Vasilescu Primarul Comunei Bolintinu din Deal și oficer al Stărei-Civile

[ss. m.p.] Ioniță Popescu

Martori:

Niculae Tache

Neacșu Tudor

Primar și oficer [ss. m.p.] R[adu] Vasilescu”

Putem face câteva observații asupra informațiilor oferite de acest act:

- data nașterii este exactă și precisă, fiind menționată chiar și ora;
- cunoaștem vârsta părinților;
- domiciliul este „provizoriu” în comună;
- martorii sunt analfabeți;
- tatăl știe carte și semnează;
- primarul comunei era atunci Radu Vasilescu, fruntaș al satului Bolintin Deal;
- în dreapta sus este semnătura unui notar (Athanasievici) care verifica dosarele la sfârșitul anului;
- aflăm și ocupația tatălui, aceea de servitor, foarte probabil la conacul boierului Emanoil Băleanu II.

Familia boierilor Băleanu era foarte bogată și avea desigur numeroși servitori, iar printre aceștia, în anul 1887 se afla și Ioniță Popescu. Conacul avea clădiri anexe de locuit pentru unii din servitorii necesari, printre care și acesta. Acest conac, odinioară măreț, a devenit în perioada regimului comunist sediul „Spitalului Bolintin”, renumit în nordul județului Giurgiu și unde și eu îmi tratez unele afecțiuni (am fost chiar operat, iar soția a și lucrat până la pensionare). Tot hazardul face ca într-o fostă anexă a conacului să funcționeze astăzi maternitatea. Adică, posibil locul unde s-a născut Emamoil Bucuța, desigur dacă părinții săi ar fi locuit în aceste încăperi. Eu așa cred, „pentru că nu pot cerceta” !

Din aceeași monografie a comunei Bolintin Deal, urmărind arborele genealogic al familiei Băleanu, se observă transmiterea prenumelui Emanoil pe parcursul mai multor generații: Manuil, mare ban, strănepotul lui Constantin Brâncoveanu, Emanuil Băleanu I, Emanoil Băleanu II (căsătorit cu fiica generalului Ioan Emanuel Florescu), Emanuela (n. 1882, numită Manuela în unele acte, fiica lui Emanoil II Băleanu). Așadar, acest prenume este perpetuat până în secolul XX în cadrul aceleiași familii. Cred, fără îndoială, că prenumele dat fiului lui Ioniță Popescu nu este întâmplător, ci este legat de familia Bălenilor unde slujea tatăl, fiind născut probabil în conacul acesteia, aflat în imediata apropiere a șoselei București-Pitești ce traversa moșia Bălenilor până la Bolintin Vale.

Se poate concluziona că nașul lui de botez este chiar Emanoil II Băleanu. Validarea acestei supoziții ar putea veni de la certificatul (actul) de botez care este posibil să mai existe (?) în arhiva bisericii ctitorite de Emanuil Băleanu I și terminată de Emanoil Băleanu II, având ca hram „Sfântul Mucenic Manuil”. Sper ca timpul să mai aibă răbdare, iar hazardul să acționeze din nou.

Din câte am aflat până acum reiese că singura fișă biografică care menționează corect data nașterii filologului, poetului și scriitorului Emanoil Bucuța se găsește în „Istoria literaturii române de la origini până în prezent” de G. Călinescu. Eu am utilizat ediția a II-a revăzută și adăugită, apărută la editura Minerva, 1982. Iar actul său de naștere consfințește ca dată precisă ziua de 3 iulie 1887, ora 9 seara, în comuna Bolintinul din Deal, județul Ilfov, Regatul României. Născut Popescu, a preluat apoi numele mamei, născută în comuna transilvană Dăișoara, pe Târnave.

Ca drept mulțumire d-lui Iulian Dămăcuș pentru strădania de a publica cartea reușind să redeschidă niște drumuri de cercetare, adaug și eu un citat dintr-o carte apărută tot în 2021: „Născut în ’02" de Sașa Pană, editura Pandora M, București, cu subtitlul „Memorii – file de jurnal – evocări”. La pagina 17, el scrie: „... sînt născut în același an (8 august) cu Vladimir Streinu, Zaharia Stancu, Șerban Cioculescu, George Lesnea, pe drept uitatul Vasile C. Muntean, autor al unei cărți scrise în colaborare cu B. Iordan (alias Iordache Bucă... Nici mai mult, nici mai puțin. Mai puțin ar fi alintarea Bucuță [Emanoil], care, nefiind născut în 1902, iese din obiectivul nostru)”.

Dar, ce mai contează o ușoară ironie (aluzia diminutivală a numelui) când l-ai transformat în renume.

Șerban Codrin

NICOLAE SILADE sau pervertirea artei oratorice în artă poetică (II)

Miniepistolierul lui Nicolae Silade se întrerupe exact la mijloc, unde încap poemele **„binecuvântările”, „a șaptea frumusețe”, „a doua venire”**, aparent cu scopul muzical al unui concert tripartit, prin introducerea unui adagio, o parte mai lentă, mai reflexivă, o meditație fără agitația browniană din primele 28 de texte.

În **„binecuvântările, I-V”,** prologul este o rugăciune aproape biblică, în orice caz, o incantație posibilă într-o carte sacră, un psalm, o sură, o sutră, nu a Florii-soarelui, ca în Ginsberg, ci a Fratelui-soare, precum în Sfântul Francisc din Assisi, sărăcuțul lui Dumnezeu, dar și a lui „elitis seferis/ montale și eliot și pentru țara pustie pe care ne-ai dat-o nouă// îți mulțumesc de asemenea pentru această insulă binecuvântată” (I), o insulă din Marea Egee, de unde poetul va contempla spiritualizata civilizație a vechii Elade, distrusă de creștinismul expansiv, care mai mult nu l-a înțeles pe creatorul său, iubitorul, însă reînviată prin arhitecții, sculptorii, dramaturgii, poeții ei. Poemul devine un fel de „albastru și liniștit” jurnal de călătorie scris pe și despre o mare unde „valuri și valuri izbeau/ stânca de marmoră până o făceau statuie” (binecuvântările, II). În totalitatea sa, al treilea popas jurnalier este fascinant și poetul are energia unui Emil Cioran de a ne transmite o încântare împinsă până la magie:

„sunt locuri pe pământ care trebuie văzute sunt frumusețI/ fără de care sufletul ar fi mai sărac sunt lucruri pe care mintea/ nu le înțelege dar inima le poate explica sunt insule unde omul/ e singur sunt insule cu oameni singuri cu munți însinguraţi/ și marea de jur împrejur aceeași mare cu aceleași valuri// să privești lumea de sus cum zeii din olimp odinioară cu/ olimpul la picioarele tale să te simți ca un zeu printre oameni/ să fii precum fiul lui dumnezeu când atâtea minuni te înconjoară/ și stăruie în memoria pietrei în memoria valului să vezi cum omul/ devine amintire devine piatră și fiul omului se înalță// pe sine într-o fără de seamăn și fără de sfârșit frumusețe/ și pentru că tocmai despre frumusețe voiam să-ți vorbesc (...)” (binecuvântările, III)

Călătoriile „toată ziua cu vaporul pe mare am colindat toată marea tot pământul tot cerul” sunt mai mult interioare, pe drumuri cu un singur sens, dragostea lui Dumnezeu, încât întrebarea neconsemnată grafic printr-un semn rămâne neliniștitoare:

„dar încotro ne vom duce când se sfârșesc drumețiile încotro/ vom privi când privirea se-ntunecă și omul coboară și nu e nici portul/ și nu e nici insula și nici marea măcar nu mai e încotro ne vom duce/ când toate s-au dus și nimeni nu vine și nimeni nu pleacă și singurul/ drum spre noi înșine duce spre lumina înaltă din inima noastră” (binecuvântările, IV)

Ultima secvență din „binecuvântările”, o continuă pe prima, însă cu mai accentuată intensitate, enumerând prezența a doi Dumnezei, unul creștin, deci al cărții, al cetății, al cărturarilor, al religiei sistematizate, și altul păgân, popular, al miturilor, al Muntelui Olimpului. Poetul de azi se simte nevoit la închinare dinaintea unui nou Olimp, a unui nou timp, unde și când se rostesc „cuvinte (...) nerostite”:

„iată-mă așadar în noul olimp în acest timp fără timp fără zei fără/ oameni în această împărăție a cuvintelor în această lumină fără apus/ în această oază de liniște din pustietatea pustiită iată-mă liniștit în/ neliniștea mea ascultând tăcerea ta grăitoare cuvintele tale nerostite/ încă iată-mă în sfârșit întreg întregind cu viața mea viața lumii întregi” (binecuvântările, V)

„a șaptea frumusețe, I-VII” pare, la fel, o altă lungă scrisoare „despre această minunată margine a pământului”, unde, prin jocuri de cuvinte „minunata mare care ne întâmpină mereu neliniștită neschimbată/ mereu marea al cărei nume este mare (...)”.

Poetul se lasă în voia „rugăciunii de seară la musulmani și creștini”, edulcorând conflictele interconfesionale ale istoriei, acum „când se aprind luminile în/ vechea cetate când se aprind luminile în orașul cel nou și se naște// o fără de seamăn splendoare o frumusețe care se tot înfrumusețează da/ (...) apoi într-o noapte/ s-a întrerupt curentul și am rămas singur cu frumusețea singur cu luna/ înecată în mare într-o mare beznă mare precum înainte de începuturi” (I).

Poetul nu intenționează să transmită nimic, nu vrea să demonstreze nimic, ci surprinde prin fluxul vocalelor și consoanelor, cu sens sau fără, o stare de extaz, o stare mistică de contemplare a frumuseții dincolo de orice frumusețe. Fluxul enorm, repetitiv, redundant al cuvintelor, cuvintelor, cuvintelor are efect invers, de accentuare a unor stări, de împingere paroxistică spre un fel de narcoză extrasă din repetiții ca dintr-un drog. Lipsa punctuației și a majusculelor contribuie, de asemenea, la accentuarea efectelor de fluxuri continue.

„blitzuri și blitzuri peste tot lasere și jucării fosforescente mici zepeline/ cu baterii și-o baterie de stele deasupra oamenilor care pozează oameni/ oameni care pozează în oameni oameni simpli oameni bogați oameni goi/ în fața mării oameni goi în fața lui dumnezeu cum să nu-ți scriu despre/ oamenii care surprind în imagini un paradis regăsit fie și pentru o clipă// cum să nu-ți scriu despre minunata simfonie a valurilor și muzica din anii/ treizeci muzica anilor tăi peste care au trecut anii (...)” (II) și așa mai departe, narcoza repetitivă își continuă amețitorul efect.

Plajele devin „un adevărat turn babel culcat/ la pământ în lumina

răsăritului întâiul și soarele singurul translator traduce/ totul într-o limbă necunoscută într-o limbă numai de el știută”; în continuare poetul, un babilon al simțurilor, se lasă fascinat de ceea ce aude, miroase, vede, „fete bronzate cu părul în vânt cum zâmbesc din limuzine/ decapotabile și vezi cavalerii întorcându-se în cetatea înflorind și auzi ce spune valul când se/ izbește de stânci și auzi ce spune stânca și auzi și vezi și te minunezi” (III)

În poezia română ploaia nu poate fi decât bacoviană, cu atât mai mult cu cât poetul își recunoaște obârșiile culturii literare, însă „o ploaie la mare e ca o binecuvântare nu te-ai gândit niciodată la asta știu”, iar ceea ce urmează este tocmai ceva cu totul nebacovian, mai degrabă siladian:

„de aceea îți scriu în timp ce plouă peste moschee plouă peste mănăstire/ plouă peste biserica ortodoxă plouă peste cei răi peste cei buni plouă la fel/ plouă peste cetate plouă peste orașul cel nou peste cei care pleacă peste cei care/ vin plouă peste cei ce sembăiază în mare plouă peste mare plouă divin// e aceeași ploaie de acum o mie de ani aceeași ploaie de acum două mii/ de ani și doar bătrânul care stă de vorbă cu marea știe asta doar bătrânul/ care stă de vorbă cu tainele lui de aceea îți scriu în timp ce plouă și plouă/ peste mare (...) are și ploaia o frumusețe a ei de aceea îți scriu în timp ce tună și fulgeră/ și fete bronzate dansează în ploaie și cântă despre ploaie și cântă despre/ dragoste despre zilele ei însorite dar eu vreau să scriu despre dragostea/ în vreme de ploaie despre dragostea în orice vreme și mai vreau să îți scriu/ despre vremea dragostei în timp ce plouă și plouă și plouă cu binecuvântări”. Repetiții și totuși nu, cuvintele capătă de fiecare dată dacă nu sensuri noi și mai noi, cel puțin sunetele sunt proaspete, vii, ca într-o orchestră, unde asculți cu fascinație ritmul muzicii fără înțeles.

Cea de a treia secțiune, **„a doua venire”** este subîmpărțită de la „ziua întâi” la „ziua a șaptea”, texte egale, cu titluri, alcătuite din 3 versete ample, sau 15 versuri lungi. Aparent, par strofe de câte cinci versuri. Decorul se repetă, este grecesc, insular, cu obsesiva prezență a mării. Esența poemului pare concentrată în versetul: „sunt lucruri// care se văd cu ochii și sunt lucruri care se văd cu inima noi însă privim acolo/ unde nu e nimic de văzut iar marea oglindită în geamurile unui hotel de cinci/ stele nu e aceeași mare și vederile trimise pe facebook nu înseamnă vedere/ iar clopotul ce-l auzim cum bate e doar înregistrarea unui clopot ce bate/ în această imensitate albastră pe care plutește pierdut un colac de salvare” (ziua a cincea. Un refresh vizual)

Poetul, cu falsă bonomie, se lasă pradă „învățăturilor” către toată suflarea omenească, înghesuită mai mult sau mai puțin pe plaje la băi de soare, fiindcă „din evul mediu până în zilele noastre nicio zi nu a fost mai frumoasă nicio/ zi nu a fost mai a noastră să ne bucurăm de această zi de această/ clipă de această viață întoarsă la viață acum când cerurile se înseninează/ acum când gps-ul reconfigurează traseul și ne anunță că am ajuns/ la destinație în noi înșine adică în frumusețea fără de seamăn a sinelui” (ziua a treia. configurarea traseului);

Însă am uitat de „învățături”. Nu le voi scurta, nu le voi comenta, fiindcă au motivarea lor subversivă, ironică, unde liber este numai sportivul în „parasailing”-ul între mare și cer, totuși nici bănuita lui libertate nu e nici măcar libertate, ci o goală imagine a unuia care „nu-i decât om”:

„greu de stăpânit popoarele dar mai grea stăpânirea de sine când întâlnești/ la tot pasul comori pe care le vrei ale tale frumusețI străluciri și măriri care îți/ fac cu ochiul sau când îți zâmbește o fată iar zâmbetul ei devine dintr-odată/ icoană la care te închini la mare la mai mare când dragostea pune stăpânire/ pe tine ca să facă un om care nu-i decât om care nu-i decât om în zilele vieții lui sub soare care// nu-i decât om și nici măcar liber în această imensitate albastră o poți vedea/ și cu ochii închiși și cu ochii închiși poți vedea mult mai bine cum vin îngerii/ și cum pleacă și cum te cheamă în împărăția lor du-te nu e nimic mai frumos/ decât muzica mării ce se răsfață între țărmuri decât muzica valurilor izbite/ de stânci când te înalți în parasailing spre cer iar cerul brusc se deschide” (a patra zi. un parasailing în zori)

Imaginea blagiană a unei fete frumoase capătă proporții epice, de epopee, de hagiografie, într-o religie, creștinismul, care dezavuează trupul, înlocuindu-l cu un fetiș, cu un fals, cu moaște ale frumuseții. Poetul din contra, dedică un ditiramb dionisiac trupului, în versete/versuri solemne:

„(...) cum te îmbrățișează/ soarele cum te arde cum devin gelos pe mare gelos pe soare și cum devin// ce ochi ce buze ce zâmbet o fata mea când intri în mare când ieși când/ goală te-ntinzi pe nisipuri ce sâni ce fese ce sublimă invitare la dragoste/ o fata mea oricât de frumoasă e lumea frumusețea ta o întrece căci toate/ frumusețile lumii din tine se nasc odată cu tine de parcă dumnezeu te-a/ așezat la începutul începuturilor bucură-te fată tu care bucuri cu trupul// de rodul trupului tău bucurește-te și fericește-ne pe noi în timpul vieții/ noastre și fericește-ne pe noi cu dragostea ta reîncărcată toată filozofia/ lumii pălește în fața nudului tău și toată mitologia lumii piere în miracolul/ trupului tău vino acum cu îmbrățișările mării vino cu soarele ce te arde/ vino aici unde dragostea arde mai tare și nu-s ape în stare s-o stingă” (a șasea zi. in love reloaded)

Finalul poemului e o altă rugăciune, mai mult a stărilor, a marilor dorințe, incapabile să încapă în cuvinte, oricât poetul se preface în orator.

„am văzut tatuate aceste cuvinte pe mâna celui ce a scris înainte/ / și am luat aminte și am luat înălțime am luat tot ce se poate lua/ dintr-o viață și am dat tot ce se poate da dar ceea ce rămâne e ca/ o hologramă vie într-o lume moartă sau ca imaginea soarelui ce apune/ în propriul său răsărit mântuiește-ne pe noi acum și-n timpul vieții noastre/ slobozește-ne și amintește-ți de noi cei care în măreție am fost asemenea ție” (ziua a șaptea. o hologramă vie).

Trebuie remarcate, și repetate cam des, referirile la o mândrie prometeică, din păcate nerelativizată ironic, ceea ce mă miră la un creator foarte atent cu orchestrarea ideatică a poeziei sale. Sau este o observație pripită. Nu m-aș mira, mesajul poetului se prezintă ca o împletitură de mesaje, directe, indirecte, mascate, adeseori caricaturizate, în orice caz, niciodată abandonate la voia întâmplării. Dar poetul are o întrebare: „încotro ne vom duce când se sfârșesc drumețiile încotro/ vom privi când privirea se-ntunecă și omul coboară și nu e nici portul/ și nu e nici insula și nici marea măcar nu mai e încotro ne vom duce (...)” (binecuvântările, IV). Nu am continuat citatul pentru că ajunge la același optimism prometeic „singurul/ drum spre noi înșine duce spre lumina înaltă din inima noastră”. O explicație ar fi: marea e grecească, și plaja, și soarele, și vaporul „Victoria”, „am adunat/ impresii și impresii despre impresii (...)”. Mai există o șansă, optimismul prometeic, precum drumurile, are un sfârșit, privirea se întunecă, omul coboară...

(Nicolae Silade, *miniepistole*,
Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2019)

Corupția ideilor: arma de temut în mâna Ocultei mondiale. Amurgul democrațiilor occidentale în era Inteligenței Artificiale prin „colonizarea electronică” și instaurarea atotputerniciei multinaționalelor transformate în adevărate puteri statale

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*
Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Motto: *Suntem într-un moment al beției capitalului. Hiperbogații au atât de mulți bani că nu mai știu ce să facă cu ei. Le rămâne doar un teren pe care să-l cucerească: lumea ideilor.* (Zarachowicz Weronika, *L'influence des tink-teanks, cerveaux des politiques*, Telerama, 16.12.2011)

Profesorul universitar, Eric Anceau (Universitatea Sorbona) concluzionează că: „Între elite și popoare relațiile sunt complexe și adesea tensionate”. (*Fenetre sur monde. Les elites francaises*), iar Emmanuel Todd, în stilul său caracteristic, aduce în atenția opiniei publice o problemă esențială și anume: „în democrație un grup de oameni, fie ei cât de savanți și luminați, pot în mod legitim să determine o politică socială, economică sau externă”.

„Această problematică nu este nouă. La începutul sec. XX, un curent de gândire influent propovăduia necesitatea unei minorități inteligente, capabilă să conducă afacerile lumii. Inspirați din tezele lui Gustave Le Bon privind psihologia mulțimilor, scrierile lui James Madison sau ale lui Walter Lipman, numeroase personalități s-au pronunțat în favoarea unui guvern al oamenilor responsabili, capabili să organizeze haosul și să fabrice consimțământul popoarelor.” (Mathias Buis, doctorand la Institutul pentru Relații Internaționale și Strategii, studiu elaborat în 2015-2016 despre propagandă, manipulare, dezinformare).

Dar părintele propagandei moderne rămâne Edward Bernays, un adevărat reper pentru specialiștii în comunicare și marketing politic, care și-a formulat propriile idei judecând că e indispensabilă manipularea opiniilor de către o elită organizată. În lucrarea sa, *Propaganda – Comment manipuler l'opinion en democratie* (1928), preciza că: „Manipularea conștientă, inteligentă a opiniilor și obiceiurilor organizate ale maselor, joacă un rol important într-o societate democratică. Cei care manipulează acest mecanism social imperceptibil, formează un guvern invizibil care conduce într-adevăr țară.”

Studierea corupției ideilor constituie o miză considerabilă pentru că a devenit din ce în ce mai mult un fenomen și o adevărată armă strategică care se extinde la nivel planetar grație noilor tehnologii și Inteligenței Artificiale. Fenomenul corupției a existat din totdeauna, istoria sa se pierde în negura timpului, dar odată cu evoluția societății omenești și a progresului tehnologic corupția și-a schimbat considerabil formele de manifestare, însă natura sa a rămas neschimbată. Cum ar zice românul: lupul își schimbă blana, dar năravul ba. Globalizarea și creșterea semnificativă a bogăției au tulburat profund vechile raporturi între clasele sociale, astfel că lumea ideilor s-a polarizat mai mult ca niciodată în mâna unui grup social corporatist, care a acumulat bogații și capacități financiare fenomenale.

Potrivit lui Christian Losson, „1% din populația planetei deține 99% din bogăția lumii și este îngrijorător că acest raport de forță dezechilibrat tocmai a cucerit lumea ideilor” (*Liberation*, 19.01.2015). În ediția din 2016 a „Revistei Internațională și Strategică” s-a găzduit o dezbatere aprinsă privind corupția ca paradigmă a relațiilor internaționale, cu o aplecare particulară asupra „corupției ideilor”, fenomen „uitat” a fi pus în discuție de mass-media, în mediul academic sau politic, deși în zilele noastre subiectul ar trebui considerat ca o urgență strategică, având multiple și grave consecințe în planul organizării noologice a societății omenești. De obicei se mediatizează excesiv formele clasice de manifestare a corupției, de la corupția politică la infracțiunile economico-financiare ale „gulerelor albe”, ori la fapte minore de corupție care se referă la oferirea unor servicii în schimbul unor avantaje materiale, paleta situațiilor de corupție fiind vastă. Analizând sensul său ontologic, vom observa că de fapt „corupția” se referă la alterarea judecății prin informații orientate, „inventate”, măsluite, pentru a atrage atenția și a influența luarea unor decizii politice cu încărcătură geostrategică, geoeconomică, cu rezonanță regională sau globală, care de multe ori intră în coliziune cu dreptul și ordinea internațională stabilită.

În nr.101/2016 din „Revista Internațională și Strategică”, aflată sub coordonarea lui Carole Gomez și Sylvie Matelly, s-a publicat un studiu intitulat sugestiv: „Coruption, phenomene ancien, probleme nouveau ?”, în care corupția ideilor era definită ca fiind condiționarea informației strategice de legăturile strânse cu propaganda menită să „modeleze” opinia publică într-o anumită direcție, dar și cu tink-tanks-uri și lobbyști care sunt adevărate laboratoare de idei ce produc informații strategice cu destinație precisă către decidenții politici.

Cum am precizat și în alte materiale publicate în revista „Sud” și nu numai, setea nestăpânită de putere și influența au generat o implicare financiară a „filantropilor” industriali și bancari în lumea ideilor, înființându-și propriile institute de cercetări și studii geopolitice, asociații și fundații de promovare a energiei verzi, de apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor și statului de drept etc., care s-au transformat în pârghii pentru apărarea intereselor lor economice, politice sau statale.

Astfel de centre și grupuri de lobby au devenit în zilele noastre actori importanți și credibili în creionarea direcțiilor de politică externă și a priorităților geostrategice ale marilor puteri. În fața mizelor strategice care stau înaintea actorilor cu vocație globală: SUA, China, Rusia, UE, NATO, corupția ideilor a devenit ea însăși o miză strategică majoră în relațiile internaționale.

De la propaganda la corupția științifică a opiniei publice în democrație

Pentru a înțelege corect mecanismul de funcționare a corupției ideilor, informațiilor, în democrație, vă propun să luăm ca exemplu modul în care opinia publică americană a fost pregătită prin manipulare și alterarea ideilor și informațiilor despre necesitatea declanșării războiului în Guatemala (1954), eveniment geopolitic care a deschis calea înrădăcinării în mentalul colectiv american a spiritului războiului sfânt pentru „pace și democrație”, asociat cu mitul mesianismului american pentru intervenții militare în scopul promovării democrației și valorilor americane în lume.

Această atitudine belicoasă a administrațiilor americane de a purta „războaie sfinte” în numele libertății și democrației a stat la baza operațiunilor secrete ale CIA și Pentagonului de răsturnare a unor guverne și regimuri politice care nu au acceptat hegemonia americană; lichidarea unor lideri politici sau religioși incomozi; declanșarea unor revoluții „portocalii” sau de alte culori și a unor războaie regionale cu state cu putere economică și militară net inferioare. În ciuda forței militare fără egal care înghite anual cât PIB-ul unor state și beneficiind de un suport propagandistic și de dezinformare puternic, SUA nu a reușit să câștige niciun război din 1945 și până în prezent (și slavă Domnului că au fost numeroase), iar consecințele acestor aventuri militare au fost dezastruoase atât pentru țările în cauză, dar și pentru armata americană care a trebuit să plătească cu viața a sute de mii de militari sau a veteranilor mutilați pe viață fizic și psihic.

Dar să revenim la exemplul Guatemalei, care a devenit ținta administrației americane sub pretextul clasic de combatere a „pericolului roșu” venit dinspre Moscova. În realitate, începând cu 1952, Allen Dulles și Foster Dulles, șeful CIA și respectiv al Departamentului de Stat, doi acționari importanți ai companiei naționale guatemaleze UNITED FRUITS, cu acordul președintelui american Dwight Eisenhower, au încercat prin intimidări și amenințări să-l determine pe președintele guatemalez Arbenz să le cedeze controlul acestei companii naționale de interes strategic. Refuzul acestuia a declanșat o amplă campanie de denigrare la adresa sa, atât în presă autohtonă, cât și în cea internațională, fiind acuzat de corupție și legături suspecte cu serviciile de informații sovietice, ceea ce constituia „o gravă amenințare la adresa intereselor de securitate americane”. În paralel, începând cu 1953, CIA și-a multiplicat operațiunile de război psihologic (Project Washtub) cu scopul vădit de a declanșa revolte populare și nemulțumiri în rândul armatei guatemaleze, însă fără efectul scontat. În 1954, aceste operațiuni secrete ale CIA au devenit mai agresive folosindu-se de asasini pregătiți de trupele speciale americane, de grupuri paramilitare și forțe aeriene supervizate de CIA pentru a forța un puci militar și demisia președintelui. Potrivit unui studiu de caz elaborat de prof. univ. Normand Baillargeon de la Universitatea din Montreal: „Această lovitură de stat marchează începutul unei băi de sânge care a făcut peste 100.000 de morți în această țară în deceniile care au urmat”. Acesta este un exemplu tipic al corupției ideilor, a informațiilor strategice pentru a sluji unor acțiuni militare spre satisfacerea intereselor financiare ale unor corporații sau personalități de prim rang ale administrației americane.

Exemple similare regăsim pe tot parcursul secolului XX, când opiniei publice americane și internaționale laboratoarele de idei ale „guvernului invizibil” îi livra suportul emoțional necesar prin alterarea informațiilor și coruperea formatorilor de opinie aparținând mass-mediei și televiziunilor de top subordonate intereselor belicoase americane.

Edward Bernays recunoaște că: „în democrație, propaganda cunoaște și derapaje din rațiuni de stat, manipulează informațiile, orchestrează prezentarea marilor probleme de interes general, iar media sunt transformate în adevărate organe ale propagandei războinice pentru a vinde poporului american proiectele cuceririlor americane”, iar Wolfowitz, fost consilier prezidențial pentru securitate națională în administrația Bush, a admis că: **„la baza intervenției militare în Irak a fost o minciună de stat privind existența armelor de distrugere în masă, din rațiuni birocratice. Noi ne-am înțeles asupra acestui punct, armele de distrugere în masă constituind singurul argument asupra căruia lumea putea să cadă de acord.”**

Când vezi cu câtă lejeritate se vorbește despre corupția informațiilor strategice din rațiuni de stat folosind propaganda și dezinformarea pentru a justifica intervenții militare care au distrus milioane de vieți, bunuri materiale, patrimoniul cultural și istoric al unor popoare, te gândești cu groază că acești indivizi și-au arogat dreptul la viață și moarte asupra oamenilor, propovăduind însă cu cinism că totul este pentru apărarea drepturilor omului, libertatea și democrația !

În concluzie, corupția ideilor pune în perspectivă critică informația strategică în relațiile internaționale care sunt în strânsă legătură cu interesele grupurilor de lobby și de presiune în spatele cărora se afla sponsori și sforari care stabilesc prioritățile strategice ale guvernelor, structurează agenda publică și „stimulează” competiția ideilor, participând indirect la dezbaterea publică și la fluiditatea schimbului de opinii. Este o lume bizară, condusă de circari și păpușari care se joacă cu destinul popoarelor cu cinism și amuzament, stimulând haosul, răspândind teroarea și tensiunea în relațiile internaționale.

Astăzi, intrați în era civilizației roboticii și Inteligenței Artificiale, corupția ideilor s-a mutat în spațiul virtual care a devenit deja un câmp de competiție și confruntare strategică între entități statale și non statale care dispun de mijloace financiare pentru perfecționarea continuă a acestor instrumente de acțiune și influență, care sunt considerate adevărate arme de distrugere în masă.

Pandemia de Covid-19, cu mutațiile sale „mult așteptate” și bine țintite, a devenit peste noapte un fenomen planetar captiv concepției ideilor prin cele două campanii agresive de propagandă: pro-vaccinare și anti-vaccinare, care au produs serioase fisuri în coeziunea statelor membre UE și nu numai, dar și între generații și guvernele naționale.

Pe fundalul confuziei și haosului în gestionarea pandemiei s-a lucrat intens în laboratoarele de idei la pregătirea unei campanii abile de subminare a conceptului de state naționale, propovăduindu-se tot mai direct, prin vocea noului cancelar german, a proiectului de creare a unei Federații a Statelor Europene având drept „ghid călăuzitor” Germania.

Corupția ideilor, a informației strategice, poate eroda democrația Occidentală ?

Democrația occidentală ar trebui să se bazeze pe o relație de încredere și respect reciproc între cetățean și stat, reprezentat de multiplele sale instituții, având menirea să apere cetățeanul de riscuri și amenințări interne și externe, să-i asigure un trai decent, acces la educație și un sistem de sănătate eficient și ieftin, să-i apere proprietatea și să-i asigure securitatea individuală și colectivă. Ori, din păcate, în ultimele decenii s-a constatat o tendință riscantă a statului de a folosi informația strategică „alterată” pentru a-și asigura prin intermediul instrumentelor sale, servicii de informații și organisme de siguranță și ordine publică, un control și o supraveghere excesivă a cetățenilor, beneficiind de suportul noilor tehnologii și a Inteligenței Artificiale. Printr-o subtilă combinație de constrângere și manipulare a informațiilor strategice, statul reușește să plaseze cetățenii într-o stare de „somnolență”, însă recentele evoluții generate de managementul defectuos al pandemiei, prin măsuri de izolare de multe ori nejustificate, de restrângere a drepturilor și libertăților, milioane de oameni au sărăcit, și-au pierdut locurile de muncă, și-au pierdut încrederea în instituțiile statului, situație care a generat ieșirea oamenilor în stradă pentru a-și striga disperarea și nemulțumirile, adâncindu-se fracturarea socială existentă atât în țările cu democrație consolidată, cât și în statele cu regimuri politice autoritare.

Deci, astăzi asistăm în Occident la o trezire a simțului civic care a constatat că prin propagandă și manipulare a informațiilor statul i-a înșelat încrederea, prezența masivă în stradă fiind considerată o reacție firească, care cere schimbarea actualei ordini și revenirea la democrația autentică, cea care a adus Occidentului pace, prosperitate și progres.

Omul modern, european sau american se află azi într-un raport de supunere necondiționată în relația cu statul, iar dacă nu-și acceptă condiția riscă ca organismele cu atribuțiuni în asigurarea siguranței și ordinii publice să reacționeze ca instrumente de represiune și înăbușire a oricărei revendicări democratice, însă există și reversul medaliei, ca lucrătorii din aceste instituții să fraternizeze cu masele revoltate și să participe activ la răsturnarea guvernelor considerate nepopulare și antidemocratice. Deci, cei care se joacă cu focul (adică cu soarta oamenilor) ar trebui să ia în serios aceste evoluții socio-politice ce ar putea avea un efect de bumerang cu consecințe grave pentru viitorul democrațiilor occidentale.

Statul democratic de altădată s-a transformat la presiunea corporațiilor într-un stat prădător și agresor care aduce atingere drepturilor și libertăților cetățenilor, bazându-se totdeauna pe exploatarea fricilor oamenilor, care sunt asociate cu amenințări externe și interne de care statul ar trebui să-și protejeze subiecții. O abilă combinație între constrângere, aroganță și manipulare insolență, pot fi considerate ingredientele principale folosite de state în multiplele lor eforturi de a menține într-o stare de dependență și apatie popoarele. Un exemplu de somnambulism civic l-a constituit lansarea de către elitele globaliste a unei campanii agresive de salvare a „planetei” printr-o serie de măsuri propuse de ecologiști pentru lupta împotriva încălzirii antropice a planetei, măsuri radicale care presupun: renunțarea la pesticide, ieșirea din energia nucleară și a cărbunilor în favoarea energiei verzi, electrice, renunțarea la creșterea industrială a animalelor și promovarea cărnii sintetice etc. Dar criza energetică pe care o traversează azi întreaga planetă, suprapusă peste criza sanitară și economico-financiară, a generat o contractare a economiei globale și a evidențiat fragilitatea proiectului de tranzit la motoarele electrice și renunțarea la motoarele pe benzină și motorină, din cauza costurilor exagerate ale infrastructurii și scumpirii energiei electrice. În lucrarea sa, „Les ecologistes contre la modernite”, Ferghane A. zihari releva că: „ecologiștii sunt mai grăbiți să termine cu capitalismul decât cu provocarea climatică”. De fapt, ecologia politică s-a transformat în puritanism care anunță iminenta prăbușirii civilizației industriale. Exegeții acestui curent uită intenționat să pună sub lupă analiza poluării mărilor și oceanelor planetare (care pot deveni o sursă sigură de hrană și adăpost în viitor), cauzată de deversările de deșeuri toxice de la centralele nucleare, de la circulația navelor de transport mărfuri, ori de la militarizarea acestui mediu dătător de viață cu submarine nucleare (care se mai defectează) sau de întregul arsenal din adâncuri rezultat din multiplele confruntări militare de-a lungul existenței umanității. De ce ecologiștii nu declanșează campanii la nivel planetar de combatere a cursei iresponsabile a înarmării popoarelor cu arme din ce în ce mai sofisticate care produc perturbări serioase ale ecosistemului regional și planetar, modifică comportamentul și sistemul imunitar al oamenilor și tuturor viețuitoarelor ?

Nu ar trebui omisă și poluarea spațiului cosmic prin lansarea zecilor de mii de sateliți și navete spațiale al căror control pare a nu mai fi o prioritate a statelor și corporațiilor interesate mai mult de „colonizarea” planetelor în scopuri comerciale și militare, în lipsa unor reglementări unitare la nivel internațional.

Corupția ideilor și manipularea informațiilor false în atenția Parlamentului European

În ultimele decenii, fenomenul corupției ideilor și a informațiilor strategice a cunoscut o evoluție fără precedent, politicienii și elitele instituțiilor suprastatale euro-atlantice și nu numai au practicat din plin, în funcție de interesele de grup sau ideologice, proliferarea ideilor și strategiilor decuplate de la realitate pentru a justifica acțiuni de politică externă, intervenții militare, războaie împotriva „terorismului internațional”, restrângerea drepturilor și libertăților, luarea unor măsuri nepopulare etc. Fapt ce a creat un sentiment de neîncredere față de stat și instituțiile sale, de revoltă și nemulțumiri prin manifestații de stradă care merg în direcția nesupunerii civice, ceea ce pune sub semnul întrebării democrația occidentală.

În paralel, am asistat și asistăm în continuare la o adevărată competiție a dezinformării și manipulării informațiilor strategice prin atacuri cibernetice și propagandă agresivă din partea liderilor americani și europeni în raport cu Rusia, China, Iran, Belarus, dar și la contraatacuri mai mult sau mai puțin relevante din partea

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

celor vizați. Oricum, Europa a devenit epicentrul unor confruntări ideatice transformate în războaie psihologice sau hibride cu efecte nocive la nivelul cetățeanului european care se vede captiv și debusolat în fața unor manipulări devenite amenințări la adresa securității individuale și colective, fie că este vorba de criză energetică, sanitară, economică sau alimentară, într-un cuvânt, riscuri și amenințări la adresa securității naționale a popoarelor europene.

Popoarele euro-atlantice s-au trezit din anestezia indusă de „colonizarea big-tech" americană care a invadat continentul european și precum „zombi" au ocupat străzile europene pentru a-și striga nemulțumirile și a-și apăra drepturile și libertățile pierdute în timpul pandemiei.

Pentru a acoperi această sinistră strategie de îndobitocire a oamenilor, minții „luminate" au creat din iunie 2020, în cadrul Parlamentului European, Comisia Glucksman, care poartă numele președintelui ei, Raphael Glucksman, sub motivația creșterii tensiunii cu Rusia și China. Obiectivul comisiei este de: „a investiga ingerințele străine în probleme europene atât în procesul electoral, cât și prin dezinformare, spionaj, atacuri informatice, amenințări hibride de instrumentare a migrației în scop de a destabiliza o țară" (ex. Belarus). Interesant e că această comisie nu amintește de amenințările și acțiunile Turciei (membră NATO) care exercită presiuni asupra Europei prin folosirea emigranților din Siria, Pakistan, Orientul Mijlociu și în ultima perioadă din Afganistan, ori de acțiunile NSA de spionare a comunicațiilor liderilor europeni și a președinților de corporații europene pentru a le cunoaște portofoliu de afaceri și de a le fura pur și simplu contractele de interes pentru corporațiile americane (ex. rezilierea contractului de livrare de submarine fabricate de Franța pentru Australia, considerat de experți ca fiind contractul secolului. Administrația Biden nu a ezitat să facă presiuni asupra guvernului de la Camberra pentru a scoate de pe piață compania franceză).

Este un exemplu grăitor despre cum funcționează alianțele și etica ce guvernează afacerile între marile democrații !

De asemenea se omite cu bună știință ingerințele în procesele electorale europene de către Steve Banon, fost consilier al președintelui Donald Trump, care prin rețeaua de ONG-uri și fundații politice finanțează personalități și formațiuni politice de extremă dreaptă, xenofobe, islamofobe, antisemite care perturbă ecosistemul social și politic european.

Culmea ipocriziei și cinismului rezultă și din „interesul" Comisiei Glucksman de a „studia dependenta regiunilor din UE față de infrastructură tehnologică străină susceptibilă de a fi exploatată pentru a tăia rețelele cruciale de aprovizionare și comunicații, considerând că ingerințele externe amenință democrația și proiectul european în ansamblul său". Această retorică, susținută de o campanie mediatică anti-chineză, s-a dovedit în realitate a fi un circ propagandistic pentru a face pe plac unchiului Sam supărat că Imperiul de Mijloc îi erodează credibilitatea în fata aliaților și vasalilor din Europa, dar care are efecte geopolitice la nivel planetar. Pentru a-și dovedi loialitatea față de poziția SUA în problema Taiwanului, Parlamentul European a hotărât trimiterea la Taipei a unei delegații condusă de Raphael Glucksman (la 3.11.2021) care a propus oficialilor taiwanezi cooperare în domeniul securității cibernetice și fabricării semiconductorilor într-o fabrică europeană. A fost prima vizită oficială a unor parlamentari europeni, delegația fiind primită de către președinte, ministrul de externe și conducerea corporației producătoare de semiconductori. Adevărul a ieșit însă la iveală, când în paralel cu aceste demersuri politice Comisia UE, la presiunea Germaniei și Franței, a semnat la 30.12.2021 acordul privind investițiile reciproce, considerat de ambele părți ca fiind „o formă de autonomie strategică care afirmă interesele și principiile ambelor părți", având o încărcătură și importanță istorică. Acest Acord a stârnit mânia unchiului Sam, care alături de Marea Britanie și Canada s-au opus până în ultima clipă, însă fără rezultat. Ciudat este că în ultimele decenii SUA nu mai este capabilă să-și impună propriile viziuni de politică externă, fiind nevoită să apeleze la susținerea unor vasali, ceea ce demonstrează slăbiciune și frustrare. Este exact ca atunci când provoci pe cineva la bătaie, dar nu mergi singur să te confrunți cu adversarul, ci vii însoțit de mardeiașii de cartier. Jalnică postura pentru ceea ce a reprezentat odată America !

Pe de altă parte, Germania și Franța au numeroase și variate interese în relația cu SUA, o istorie comună după cel de-al doilea Război Mondial, începând cu Planul Marshall și NATO, care asigură în lipsa unei politici de securitate și apărare europene, o umbrelă de securitate a continentului în fata agresivității periodice a Kremlinului.

Deci geopolitica „interesului care poartă fesul" a UE și nu numai, impune un balet politico-diplomatic de înaltă clasă în această lume aflată în plin proces de schimbare a rânduielilor internaționale ce au asigurat, până acum, cât de cât un cadru favorabil progresului și prosperității umanității.

Păcat că în ultimele trei decenii România și-a pierdut capacitatea de a-și negocia cu abilitate opțiunile și interesele în raport cu vecinii și marile puteri, devenind un vasal ascultător față de UE și SUA și un actor periferic în zona de sud-est a continentului, folosit de SUA și UE ca vârf de lance împotriva Federației Ruse și monedă de schimb în viitoarele negocieri.

Criza Ucrainei a declanșat un adevărat război psihologic, cu amenințări asimetrice între Rusia și comunitatea euro-atlantică, care este asezonat cu dezinformări și manipulări de informații de ambele părți, creându-se o atmosferă de confuzie și teamă de izbucnire a unui război ce va afecta nu numai statele europene și va contribui la revizuirea actualelor sisteme de alianță. Ca de obicei, când se confruntă titanii cei mici sunt sacrificați și să nu ne mirăm dacă, încă odată, SUA și Rusia se vor înțelege peste capul UE, iar concesiile geopolitice ce se vor face vor schimba actuala configurație a ordinii democratice din Europa centrală și de est, cât și în Balcani, interesele rusești de extindere a spațiului vital fiind satisfăcute la pachet cu aranjamente și concesii în favoarea americanilor în alte zone de interes pentru strategia de securitate americană.

De altfel, între SUA, NATO și Rusia s-a realizat o alianță strategică neașteptată încă din perioada președintelui Elțîn, când în 1997 Rusia a fost invitată să participe la Consiliul NATO, deschizându-se o nouă etapă a cooperării și securității între NATO și Rusia, dezvoltată și diversificată prin semnarea la Roma în 28.05.2002 a noului statut al Rusiei în cadrul Consiliului NATO.

În lucrarea „L'incroyable aliance Rusie-Etats Unis" (Ed. Rocher, 2002), Pierre Lorain demonstrează că: „nu este o simplă asociere de circumstanță, condamnată dinainte de geopolitic, ci reprezintă primul rezultat concret al unui proces de integrare a Rusiei în comunitatea occidentală, început odată cu desființarea URSS. Temporizat în perioada păcii reci din anii lui Elțîn și reluat de Putin în momentul preluării puterii."

Cred că episodul Ucraina a fost gândit în laboratoarele de idei americane pentru a arăta Rusiei cât de importantă este menținerea unei solide alianțe între cele două state în condițiile expansiunii economico-financiare și militare a Chinei la nivel global, ceea ce aduce atingere intereselor geostrategice și geoeconomice atât ale SUA, cât și ale Rusiei, cum ar putea fi și o mișcare de șah a Rusiei să atragă SUA și NATO în estul continentului pentru a oferi Chinei răgazul necesar de a-și așeza piesele pe tabla de șah în ideea de a încercui militar Taiwanul.

Prezența președintelui Putin la Jocurile Olimpice de Iarnă de la Beijing și întâlnirile cu președintele Xi ar putea aduce noi elemente de analiză privind viitorul conflictului cu Ucraina. S-ar putea să asistăm la o lovitură surpriză a Rusiei în direcția Poloniei prin Belarus, ori un desant al mercenarilor la Deveselu pentru a prelua controlul scutului american, acțiune ce ar putea fi considerată ca un act terorist „fără implicarea Rusiei", care să apară ca un salvator prin negocierile ce le va purta cu „teroriștii". Orice este posibil.

Oricum, România este ca de obicei surprinsă de evenimente, iar în situații de criză se folosește de informații alterate pentru a da poporului român sentimentul de încredere și securitate, însă situația este dramatică datorită și infrastructurii care se afla în stare critică și nu poate asigura eventuale transporturi de armament și echipament militar pe calea ferată în condiții optime.

Cred că este locul să amintim cititorilor că alianța SUA-URSS nu este deloc surprinzătoare, ea având o istorie, cu suișuri și coborâșuri, încă de la Conferința de la Teheran din noiembrie-decembrie 1943, unde unchii Sam și Joe (cum îi plăcea președintelui Roosevelt să-l alinte pe Stalin), deja lucrau în secret la împărțirea zonelor de influența post-război, inclusiv a coloniilor franceze, engleze, olandeze și germane. De asemenea, lui Stalin președintele american i-a promis să preia sub control o mare parte a continentului european, iar Stalin a supralicitat obținând insulele japoneze Sakhalin și o parte din Kurile. Tot la Teheran s-a hotărât și soarta Germaniei naziste, Stalin nefiind de acord cu propunerea anglo-americană de desființare a țării, Stalin precizând că: „După părerea mea, nu mai puteți șterge de pe hartă Germania, așa cum nu puteți să faceți acest lucru Rusiei... Trebuie căutată soluția demilitarizării Germaniei... Trebuie lichidat nazismul și Wehrmachtul și să aducem în fața justiției poporului pentru a fi judecați conducătorii criminali ai celui de al Treilea Reich..." Victoria diplomației sovietice pe tot parcursul negocierilor s-a datorat în mare măsură informațiilor secrete obținute de rețelele de spioni infiltrați în anturajul familiei președintelui Roosevelt, la Departamentul de Stat și de la vârful structurilor MI 6 (spionajul britanic) și Ministerul de Externe prin intermediul rețelei numită și Grupul de la Cambridge, rețea condusă de Phillby.

În privința României, la întâlnirea de la Moscova solicitată de către premierul britanic Churchil (sep. 1944, premierul britanic în absența președintelui american, care era ocupat cu campania electorală, a propus lui Stalin următoarea schema de împărțire a Europei post-belice: România-Rusia 90% și alții 10%; Grecia-Marea Britanie-SUA 90%; Iugoslavia 50%; Ungaria 50%; Bulgaria-Rusia 75% iar alții 25%."

La Malta, în dec. 1989, s-a instituționalizat această alianță care a condus la încetarea Războiului Rece, căderea comunismului, destrămarea URSS, reunificarea Germaniei.

În lucrarea „România între scutul american antirachetă și Katiușa rusească" (Ed. România în Lume, 2012) făceam următoarele evaluări privind evoluția relațiilor SUA-Rusia: „ostilitatea Federației Ruse față de extinderea NATO spre est și în spațiul ex-sovietic, este un joc de imagine care dă bine naționaliștilor ruși, însă Rusia cunoaște foarte bine slăbiciunile structurilor decizionale din cadrul NATO, care într-o situație de criză în raport cu unul din statele membre sau aspirante la aderare Ucraina, Georgia, alianța nu ar fi pregătită să acorde garanții de securitate acestor țări și să-și compromită interesele geopolitice pe care le are în direcția Rusiei... Obiectivul cel mai important al parteneriatului strategic Rusia-SUA este de consolidare a relațiilor economice și comerciale prin intermediul mediilor de afaceri din ambele țări, fără a neglija continuarea dialogului și negocierilor în domeniul reducerii arsenalului nuclear, reducerii armamentului convențional și cooperarea pentru realizarea programului european antirachetă propus de președintele Medveev în 2010, dar care ulterior a fost pus în aplicare de către SUA în cadrul NATO, fără consultarea Rusiei. Să nu uităm că la acea dată Rusia era de acord cu instalarea de scuturi antirachetă în România și Bulgaria... În privința integrării Rusiei în familia țărilor europene democratice, poziția Kremlinului este clară și anume că, pentru moment, aceasta nu este o opțiune imediată a Rusiei mai ales că proiectul european dă semne de oboseală, iar mecanismele sunt gripate. Rusia va prefera să mențină aceste parteneriate cu UE și NATO atâta timp cât îi aduc beneficii tangibile, iar când interesele de etapă o vor cere, va recurge la parteneriate bilaterale în interiorul UE... Obiectivul constant al politicii externe ruse la orizontul 2025-2030 este de a deveni unul din centrele de putere într-o lume multipolară și globalizată, alături de China, ceea ce ar permite Rusiei să promoveze o politică multivectorială în plan extern."

În legătură cu viitorul scutului de la Deveselu, tot în lucrarea menționată subliniam că: „va deveni un subiect fierbinte în relația României cu Rusia și monedă de schimb în negocierile SUA-Rusia în contextul evoluțiilor imprevizibile din Ucraina. Am putea asista la un moment dat la o eventuală înțelegere SUA-NATO-Rusia de exploatare în comun a scutului de la Deveselu, concesie pe care SUA ar putea să o ofere Rusiei ca un gest de transparență, pentru o nouă resetare a parteneriatului strategic care să mențină Rusia captivă, în detrimentul apropierii sale mai profunde de China. Este posibil ca Rusiei să i se asigure „spațiu vital" de influență în estul Europei tocmai pentru a preveni o alianță strategică robustă și pe termen lung cu Germania și Franța."

Pe de altă parte, Rusia are propria strategie în relația cu UE prin care vizează scoaterea Europei de sub tutela și controlul SUA și NATO, de a ajuta la consolidarea legăturilor de integrare a Europei centrale și de est sub semnul axei Moscova-Berlin-Paris.

Noua situație de securitate de la granița de est a Ucrainei și negocierile dintre SUA, Rusia, UE, NATO pentru a găsi o soluție diplomatică, găsește România, ca de fiecare dată nepregătită și în afara jocurilor geopolitice, deși conducătorii noștri încearcă să se bage în seamă prin declarații „sforăitoare" de sprijin necondiționat pentru Ucraina.

Ceea ce era de domeniul irealului în 2012, când avansam ideea că nu este exclusă posibilitatea ca în funcție de interesele americane să asistăm la o exploatare în comun a scutului de la Deveselu, așa cum propunea în 2010 președintele rus Medveev, iată că televiziunile au transmis știrea bombă că „Rusia și SUA analizează realizarea unei înțelegeri pentru inspectarea scutului de către experții ruși pentru a se convinge de caracterul său pur defensiv".

În lucrarea citată, intitulam Cap. III sugestiv: „Un destin geopolitic inevitabil în sec. XXI: Romania-Rusia, prejudecăți și temeri", iar la concluzii subliniam printre măsurile ce ar trebui luate de către conducătorii României în viitorii ani: „Reevaluarea relațiilor cu Rusia și Ucraina prin prisma destinului geopolitic comun în sec. XXI la Marea Neagră și gurile Dunării, găsind soluții la problemele trecutului care apasă greu asupra prezentului și viitorului. Să ne luptăm pentru a obține drepturi egale pentru cetățenii români din Ucraina și Rusia, așa cum la rândul nostru am acordat drepturi minorității ruse și ucrainene, sau așa cum s-a luptat Rusia pentru protejarea conaționalilor răspândiți în Țările Baltice sau în arealul ex-sovietic." Au trecut zece ani de la lansarea acelei lucrări, însă parlamentarii și guvernanții nu și-au găsit timp pentru a înscrie în agenda lor aceste probleme ca priorități de politică externă, inclusiv prin susținerea lor la nivelul UE și NATO.

Drept urmare, asistăm neputincioși, ca niște spectatori, la „răfuielile dintre ultrașii diverselor galerii" care produc perturbări și tensiuni în ecosistemul european, chibițând pe margine informații tot mai confuze și manipulatorii lansate de ambele tabere, dar achitând respectuoși nota de plată a daunelor produse de aceste „încăierări".

Să nu uităm însă că în urmă cu câțiva ani vice-premierul Rogozin anunța cu aroganță că scutul de la Deveselu este ținta rachetelor instalate în Transnistria, ceea ce ar putea, în situație de conflict, ca scutul să se transforme într-o „ploaie de stele" pe cerul României.

Știri de ultimă oră indică o escaladare a conflictului din Ucraina prin lansarea de către Rusia a unei ofensive terestre și raiduri aeriene pe mai multe aliniamente, inclusiv în cooperare cu armata Belarusului, ceea ce demonstrează că asistăm deja la transpunerea în practică a strategiei de securitate a Rusiei care subliniază clar intenția Moscovei de a împinge „cordonul sanitar" impus de NATO cât mai departe de granițele sale prin reducerea importanței strategice a Ucrainei, reactivarea mișcărilor rusofone din R. Moldova (Transnistria, Găgăuzia) care vor forța federalizarea Ucrainei cu Moldova, zona devenind, inclusiv cu gurile Dunării, un spațiu tampon controlat de Rusia, ori o „zonă de liber schimb comercial" care să satisfacă interesele europene și euroasiatice.

De fapt, conflictul din Ucraina ar putea face parte dintr-un proiect mai amplu convenit de Rusia cu Germania și Franța de a grăbi punerea în aplicare a conceptului vehiculat atât în Parlamentul European, cât și în Comisia Europeană de realizare a Federației Statelor Europei, care ar elimina conceptul de state naționale și ar rezolva diferendele teritoriale rămase în urma tratatului de la Trianon. Vom reveni asupra acestui subiect care tinde să se contureze fiind susținut cu discreție, dar consecventa și de marile puteri masonice europene și americane, dar și de masoneria rusă și turcă. Vom trăi și vom vedea că și România este ținta acestui proiect, vizându-se revenirea la statutul Principatelor Române într-o nouă configurație geopolitică.

Coincidență sau nu, războiul din Ucraina a reușit prin tragismul poporului ucrainean care s-a luptat cu arma în mână pentru a-și apăra patria de invadatori, să țină pagina mass-media planetare și să facă uitată imaginea șifonată a SUA după înfrângerea militară și diplomatică din Afganistan și a Franței, care în plină campanie electorală pentru președinție a trebuit să se recunoască înfrântă de jihadiști în Sahel și să-și repoziționeze militarii retrași din acest conflict pe frontiera de est a UE, în România.

Ca la un semnal al unui dirijor nevăzut, presa americană și europeană a „uitat" să mai prezinte lumii informații din Afganistan, Siria, Yemen, Sahel (Mali) acordând prioritate, cum este și firesc, unui război aflat în Europa, având drept sursă de inspirație reportajele și știrile produse de canalul american CNN (cunoscut ca trompetă a CIA și administrației americane) care a scos în evidență „intervențiile robuste" ale președintelui american și Secretarului General NATO pentru a reface credibilitatea în fata partenerilor și aliaților.

Dar, ghinion ! Președintele Putin s-a arătat hotărât să arate Occidentului că nu joacă la „cacealma" cum era evaluat de strategii militari, ci este hotărât să fie luat în seamă, iar problemele pe care le ridică în fata Occidentului să fie tratate cu atenție.

Interesant este că numai intervențiile Chinei și Indiei, doi parteneri strategici ai Moscovei în Asia-Pacific au reușit să domolească furia „ursului" ieșit prematur din hibernare și să-i promită „miere" din stupinele Extremului Orient pentru a se revigora după această „alergătură" istovitoare după „iepurașul curajos".

Lăsând la o parte gluma, în toată această „afacere", președintele și poporul ucrainean s-au lăsat amăgiți de promisiunile Occidentului că vor fi alături într-un posibil conflict militar cu Rusia, însă odată declanșat războiul, Ucraina s-a trezit singură însă încurajată de pe „margine" de susținători care s-au limitat a-i trimite armament defensiv, dar i-au retras consilierii militari și personalul ambasadelor.

În final vom asista la prăbușirea economică a Ucrainei care în ultimii ani a contractat împrumuturi de miliarde pentru a se înarma, ceea ce va afecta cu siguranță nivelul de trai al populației și va genera revolte și înlăturarea actualului regim politic cu unul mai „prietenos" în relația cu Rusia.

SUA și UE vor sfătui Ucraina, așa cum România a fost „sfătuită" de unchiul Sam în 2008 să refacă legăturile cu „aliatul strategic" de la acea oră, Rusia lui Putin.

Oricum, pentru România se anunță vremuri complicate economic și social, datoria externă va depăși limitele admise de UE, inflația va sărăci populația, iar capitalul autohton va deveni istorie în condițiile în care cheltuielile de înarmare vor căpăta prioritate.

Resursele de gaze din Marea Neagră vor fi exploatate de către companii americane, austriece și rusești, acum când Insula Șerpilor a fost capturată de armata rusă. Pandemia a primit „ordin de zi" să fugă de pe meleagurile mioritice lăsând visteria țării goală, iar acum ne pregătim de război rece și de înarmare.

Doamne, trezește-i pe conducătorii noștri din coma indusă de opiul puterii și aroganței, deschide-le ochii spre cumpătare și smerenie pentru a vedea pericolele ce se ascund în spatele promisiunilor ispititoare ale „aliaților", pentru a nu avea soarta Ucrainei !

În concluzie, corupția ideilor, a manipulării informațiilor strategice prin diverse moduri, a devenit o practică periculoasă în era Inteligenței Artificiale și a transformării spațiului virtual într-un câmp de luptă cu actori anonimi, demonstrând justețea afirmațiilor părintelui Iustin Pârvu (nov. 2011, Mănăstirea Neamț): ***„Trăim într-un veac al minciunii și al înșelării, încât nimic nu mai e autentic, nici noi, ca persoane, nici plantele sau hrana pe care o consumăm, toate sunt modificate și nefirești. Se lucrează cu informarea și dezinformarea în așa grad încât nici nu mai știi care este partea reală a lucrurilor. Ca să distingi astăzi adevărul de minciună e greu și pentru oamenii duhovnicești (cât de cât așezați), este necesară o mare atenție și trezire să cunoaștem inamicul ce ne stă înainte..."***

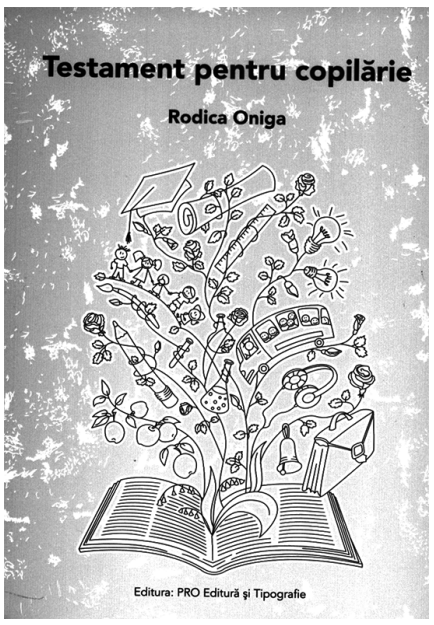
Cuvinte pline de înțelepciune care ne invită să reflectăm cu discernământ la dureroasa realitate a zilelor noastre și să nu ne lăsăm cu ușurință amăgirilor și promisiunilor chiar dacă vin de la aliați strategici, pentru că în relațiile internaționale nu există sentimente și amiciții, ci numai interese mai mult sau mai puțin ascunse sau disimulate sub masca binelui comun.

Copilăria nu moare

Victoria Milescu

Pe doamna Rodica Oniga nu am văzut-o niciodată, cum pe mulți alți autori ale căror cărți le-am primit spre lectură și eventual un feedback, de care pot sau nu să țină cont, importantă fiind circulația acestor cărți împreună cu numele celor care le-au scris, ce consideră promovarea lor ca pe o datorie ce încheie onest un travaliu asumat. Dintr-un succint Cv, aflu că dna Rodica Oniga s-a născut la Arad, este licențiată în Filologie, a colaborat și colaborează la majoritatea revistelor literare din țară, a obținut câteva premii. A debutat în 1996, cu volumul de poezii *Întâmplare la marginea pământului*, în 1996, la editura Vinea. La o distanță de 20 de ani, publică *Testament pentru copilărie* la editura PRO Editură și Tipografie, o carte de versuri cu un titlu contrariant, dacă nu chiar frisonant. În prefața generoasă a prof.univ.dr. Lucian Chișu, distinsul critic mărturisește că rândurile sale încearcă să-i stabilească autoarei „o poziție, un loc în tabloul frecventărilor poetice din actualitatea cotidiană." „Operațiune deloc simplă", mai adaugă prefațatorul, având în vedere statutul lirismului în cadrul schimbărilor semnificative de azi privind comunicarea, și ea influențată de globalizare. Cartea cuprinde două părți, distincte dar osmotice oarecum: „Copilăria oricând" și „Nesomnul veșnic al cuvântului", indicând predispoziția autoarei spre paradox, invitând la o lectură cu multe unghiuri de interpretare, în pofida simplității enunțiative, a unei tonalități temperate. În primul capitol, monotematic, rulează obsesiv vocabule precum copil, copilărie, pe o gamă incantatorie, fiind chiar subliniate cu caractere italice, ca într-un ritual, ce capătă sens și consistență prin repetare. Intensitatea emoției augmentată de aceste reiterări, urcând spre un apogeu neașteptat, ne pot aminti de acel „Bolero" al lui Maurice Ravel, și de ce nu de poetul argentinian Jorge Luis Borges, care spunea că la început, poezia era cântec. Versurile șlefuite atent au o anume diafanitate, o tandrețe melancolică pe măsură ce se cufundă în apele amintirilor cu a lor implacabilă ireversibilitate. Rodica Oniga nu se înscrie în niciun trend, are propria-i viziune despre poezie, care trebuie să atingă sufletul, cele mai pure straturi ale sensibilității umane. Cu discreție, propune o variantă a copilăriei sufletului său. Rememorarea acelei vârste fără vârstă e jalonată concret de poeziile: „Obârșie", „Anotimp din cetate", „Fratelui", „În patria părinților", „Părinți", „Strada de ieri" etc. Dincolo de acest spațiu este un univers al eului ce planează deasupra locurilor cunoscute, din dor de ele, de sinele din trecut, mărturisindu-se cu o descătușare tulburătoare: „Frate, mi-e dor de fântâna copilăriei cu vise curate,/ de adâncul verde unde-mi luminam umbra domesticită." Dramatismul constă în „imposibila întoarcere" în acel timp, la acea stare: „Somnul coboară în fruct prin miezul sângelui/ și inima se rostogolește într-o copilărie./ Nu te mai găsesc taină, cuvânt !/ Nu mai vine ruginia toamnă să modeleze cu avânt/ timpul care tânjește după clepsidra care sunt !/ Și răceala tălpilor pe care nu le mai vreau,/ iar ele se agață de mine și mă beau." Și totuși. Nu ne mai putem întoarce în copilărie, dar am luat cu noi copilul care am fost, iar el ne va însoți, în pofida trecerii anilor: „Doar zâmbetul mărturisește rigorile vârstei." Deși am plecat din „paradisul copiilor", totuși „Această copilărie e în noi și va fi mereu." Timpul însă ne smulge din copilărie, oferindu-ne maturizarea, instalarea într-o societate, unde se observă că răul e mai pregnant decât binele. Aflat de regulă într-o lume incongruentă, poetul își caută refugiul și chiar salvarea în poezie. A doua secțiune a cărții relevă latura matură, tradiționalistă a poeziei Rodicăi Oniga, susținută prin tematica diversificată și preferința pentru prozodia clasică, versurile sale având în general o eufonie atent supravegheată. Poeta recuperează aici locuri, personalități ale istoriei naționale, ale literaturii române și universale, reușind un tur de forță printre evenimente ce au constituit borne, marcaje în spațiul nostru. Capitolul al doilea al cărții e și capitolul al doilea al vieții, al conștientizării copilului față de realitatea în care este inserat, ce-i va amprenta devenirea. Versurile devin aici mai sobre, mai incisive, astfel încât „poemul pătrunde între oase precum o spadă". Poeta scrie: baladă, doină, romanță. Scrie în acrostih Alba Iulia și Unirea Românilor. Amintește cu căldură și dedicare toponime simbolice, nume emblematice ale culturii române, oferindu-le dedicații: Nicolae Labiș, Eminescu, Sadoveanu, Brâncuși etc. Și ei sunt „Oameni din întâmplare", dar ce oameni și ce viață plină de întâmplări. Rodica Oniga privește în interiorul său pentru a vedea alcătuirea lumii, cu trecut, prezent și viitor. Poezia ei este delicată și discretă ca orice lucru adevărat și prețios, care se arată rar și nu oricui. Spune „Aștept tot ce este încă taină și doare." Noi, cititorii, așteptăm următoarea carte și cred că vom fi răsplătiți pe măsura așteptărilor noastre.

Emanoil Bucuța și exegeții săi

Constanța CRUDU

Există, fără îndoială, oameni de cultură atrași îndeosebi de anumite epoci și personalități, a căror contribuție la evoluția literaturii și a unor domenii tangente să le motiveze aprofundarea, revenirea, reinterpretarea în vederea aducerii în prim-plan a unor scriitori rămași în umbră din cauza unor conjuncturi nefavorabile. Este și cazul profesorului Iulian Dămăcuș, cercetător al literaturii Sudului românesc, autor al volumului „Emanoil Bucuța" apărut în 2021 la Editura Napoca Star în colecția „Biblioteca de critică", o culegere conținând o selecție de aprecieri critice mai vechi sau mai noi, dedicate unui scriitor considerat de unii minor, de alții doar un autor de dicționar – Emanoil Bucuța (1887-1946). Decizia de a-și publica lucrarea de licență a fost determinată de împlinirea a 75 de ani de la moartea scriitorului Emanoil Bucuța, membru corespondent al Academiei Române, eveniment marcat și de Filiala Cluj-Napoca a Academiei, de Ion Lazu pe blogul său, „Calendarul scriitorilor români", ca Scriitorul zilei, datat miercuri, 27 iunie 2022.

Cum era și firesc, volumul debutează cu un capitol referitor la datele biobibliografice, însoțit de câteva fotografii de familie puse la dispoziție de Florin Bucuțea, din Dăișoara, desigur rudă cu scriitorul în linie maternă. Această trecere în revistă a vieții și activității literare și culturale a lui Emanoil Bucuța oferă o ocazie de reflecție și o informare succintă privind prioritățile acestuia, studiile urmate, multiplele domenii în care s-a specializat și pe care le-a slujit. Astfel, prin nașterea sa, era moldovean după tată, Ioniță Popescu, fiu de preot stabilit în Muntenia și ardelean după mamă, Elena-Rebeca Bucuța din satul Dăișoara aparținând de județul Brașov, al cărei nume îl va prelua din 1927, deși semnase astfel încă din 1916. Interesant este că se căsătorește la 29 de ani cu Eufimia, originară din zona Vidinului, cu care are trei copii (Ileana, Ion și Emanoil), iar cu doar un an înaintea morții survenite la 59 de ani, se recăsătorește cu Lucia Borș, mai tânără cu opt ani decât el, din Tulcea, ea însăși scriitoare, cu care avea multe afinități. Cert este că aceasta i-a supraviețuit aproape 40 de ani și, din devotament, a valorificat manuscrisele soțului. Tot ca o curiozitate, deși decesul prozatoarei a survenit în 1984, nu se știe clar dacă a fost înmormântată la București sau la Tulcea, unde se află doar un cenotaf.

În ceea ce privește formarea, a fost absolvent al prestigiosului Liceu Sf. Sava, a făcut studiile universitare la Facultatea de Litere și Filosofie București, cu licența în germanistică, după care a urmat plecarea la Berlin, controversată fiind și obținerea aici a titlului de doctor. A ocupat funcții diverse, însă importante pentru demersul nostru sunt cele de secretar general la Ministerul Cultelor și Artelor, administrator al Casei Școalelor, membru al Societății Scriitorilor Români, al ASTRA, al Societății Române de Geografie, al Societății Etnografice Române sau al Asociației „Les Amis de la France". Ca publicist, s-a remarcat drept director, fondator al revistei „Boabe de grâu", redactor-șef la „Graiul românesc", a făcut parte din grupul de tineri valoroși colaboratori la „Gândirea" și la alte zeci de publicații ale vremii. Dintre toate acestea, articolele atât de apreciate de la „Gândirea" se pare că i-au marcat, așa cum vom vedea, destinul.

Trebuie să amintim că paginile de critică literară reproduse în lucrarea ce a reprezentat punctul nostru de plecare, în care ocupă aproape două treimi, aparțin exegeților lui Emanoil Bucuța și ni-l prezintă ca romancier, nuvelist, traducător, eseist. Să amintim nume de marcă precum Eugen Lovinescu, Nicolae Iorga, Perpessicius, George Călinescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, Ion Rotaru, Dumitru Micu, Marian Popa. Ca o observație pertinentă, s-au conturat două opinii clare, de o parte critica vehementă, de-a dreptul demolatoare a lui E. Lovinescu, iar pe de altă parte comentarea foarte generoasă precum cea a lui Perpessicius, între care se situează, ca linie de mijloc, o evaluare obiectivă, ce subliniază atât minusurile, cât și multitudinea aspectelor pozitive, ce susțin valoarea reală a creației lui Bucuța, de pildă G. Călinescu sau T. Vianu. Prin volumul „Florile inimii" (1920) acesta excelează prin sonete și cântece de leagăn, fiind considerat de Călinescu „întâiul intimist în înțelesul propriu al cuvântului", iar „în această poezie a micului sentiment poetul pune o pasiune de anticar, făcând din poeme niște mici vitrine de cristaluri grele în care conservă obiectele cele mai disparate". În proză, Bucuța s-a impus prin romanele și nuvelele sale: „Legătura roșie" (1925), „Fuga lui Șefki" (1927), „Maica Domnului de la mare" (1930), „Capra neagră" (1938).

Tragediile existențiale supuse fatalității sunt considerate fără prea multă consistență epică, iar personajele schematice, insuficient conturate, astfel încât proza rămâne viabilă, fapt necontestat de niciun comentator, prin decorul pitoresc, exotic, prin evocarea unor realități etnico-geografice, cu inserarea pitorescului unui spațiu detaliat cu meticulozitatea unui arhivar. La fel de importante sunt volumele de articole și reportaje „Crescătorul de șoimi" și cele patru volume intitulate „Pietre de vad", definite de însuși Bucuța drept „popasuri luminoase în viața de frumusețe sau de gândire a vremii", cărora profesorul I. Dămăcuș le rezervă ultimul capitol al cărții.

Revenind la ideea că scriitorul s-a impus ca animator al vieții culturale în perioada interbelică, în detrimentul activității de scriitor, este de menționat că nu a uitat meleagurile natale ale mamei, de aceea a avut inițiativa și a susținut înființarea unui Cămin Cultural și a unei biblioteci sătești la Dăișoara. Pornind de la această realizare meritorie, doresc să fac o paralelă cu o altă personalitate originară din Transilvania și anume Virgil Cioflec, contemporanul lui Bucuța, sugerată de lectura cărții doamnei Luminița Cornea, „Virgil Cioflec – contribuții biobibliografice", apărută la Editura Sud în 2021, ceea ce ne conduce spre următoarele concluzii: ambii au luat parte la viața culturală bucureșteană în primele decenii ale secolului XX, au fost publiciști de marcă, incluzând aici articole despre arte, au scris proză originală, au avut vederi monarhiste, au sprijinit comunitățile de unde își trăgeau rădăcinile, așa cum s-a întâmplat și cu familia Cioflec, ctitori de biserici și de școli. Am amintit anterior că cei doi sigur se cunoșteau, sigur drumurile lor s-au intersectat, au trăit într-o epocă de efervescență culturală – cea interbelică, pentru ca apoi să împărtășească aceeași soartă. Au trecut în lumea umbrelor unul în 1946, celălalt, în 1949. Lumea lor se dărâmase. Dintr-o scrisoare publicată în cartea doamnei Cornea, datată 1948, ce reproduce o scrisoare a bunului prieten al lui Cioflec, folcloristul Gh. T. Kirileanu, aflăm despre sinuciderea acestuia, la 15 martie, când a fost obligat să renunțe la o viață în mizerie, după ce, desigur, averea îi fusese confiscată, fără să se țină seama că donase Universității din Cluj valoroasa lui colecție de tablouri. Și Emanoil Bucuța a dus o viață dificilă în ultimii doi ani de viață, așa cum ni se prezintă în capitolul „La secret !" din lucrarea autorului Iulian Dămăcuș, ca de altfel alte câteva zeci de scriitori români. Opera le-a fost interzisă, ca și publicațiile în care au apărut, fiind trecute în fondurile „bibliotecii documentare". În ceea ce îl privește pe Bucuța, studiile germanistice, activitatea la revista „Gândirea", considerată simpatizantă a programului legionarilor, naționalismul afișat, vederile monarhiste, intelectualismul său erau tot atâtea motive pentru a trăi cu coșmarul unei eventuale arestări. Redăm aici un fragment edificator din „Istoria literaturii române de azi pe mâine" de Marian Popa intitulat „Detenții și declasări": „În 1946, directorul Biroului cultural de la Casa Școalelor, Emanoil Bucuța, suferă de tulburări nervoase provocate de teama că va fi făcut responsabil pentru colectarea materialului didactic confiscat de guvernul român la Odessa și depus la instituția sa, starea aceasta grăbindu-i moartea".

Pentru tot ceea ce descoperim parcurgând filele cărții și pentru conexiunile pe care ni le-a înlesnit, mulțumim profesorului, poetului și prozatorului, ardeleanului Iulian Dămăcuș, care a ținut astfel să comemoreze cei 75 de ani de la dispariția scriitorului și omului de cultură Emanoil Bucuța, a cărui viață ardentă petrecută în însoritul Sud al țării nu a fost în zadar, chiar dacă se părea că a fost dată uitării.

Linda Bastide, o prietenă a orașului Bolintin Vale

Elisabeta Bogățan

Prietenă a poeziei românești, Linda Bastide, laureată a Academiei Franceze la alegerile din ianuarie 2013, Membră a Societății Oamenilor de Litere, Membră a P.E.N Club din Franța și a Chartei Autorilor, Ex-Vicepreședintă a Societății Poeților Francezi, a făcut trei turnee literare în România, pentru a se întâlni cu poeți din România, pentru a participa la manifestări literare, pentru a lansa cărți ale poeților români scoase la editura ei din Paris, *Poètes à vos plumes*.

La turneul literar din 2016, Linda Bastide a vizitat sediul Asociației „Bolintineanu", redacția revistei „Sud", apoi la școala din Stoenești (com. Florești-Stoenești, jud. Giurgiu) a participat la o frumoasă manifestare literar-artistică, în cadrul căreia au fost lansate cărțile *„13 pas sur les pavés bleus de Montmartre / 13 pași pe pavajele albastre din Montmartre"* de Linda Bastide și *„Raportul de aur / La proportion d'or"* de Victoria Milescu, cărți apărute bilingv. Impresionată de frumusețea și bogăția momentelor literar-artistice, Linda Bastide a dus cu ea, la întoarcerea în Franța, bucuria cunoașterii unei vieți culturale efervescente.

Alături de cărțile ei de poezie, Linda Bastide a scos și unele cărți în care își dovedește vocația de „transmițător de memorie", cum este cartea recentă **75 de ani de tăcere**.

Apărut la Editura l'Harmattan, Paris, 2021, în patru versiuni, franceză, engleză (traducătoare Mariana Zavati Gardner), spaniolă (traducătoare Caroline Vignes) și română (traducătoare Elisabeta Bogățan), romanul biografic istoric al Lindei Bastide **75 de ani de tăcere** este însoțit, pe coperta a 4-a, de cuvintele lui Sylvestre Clancier, având o prefață de Jean Noël Cordier.

Despre ultima ei carte, lansată recent, Linda Bastide spune:

„DRAGI PRIETENI / PRIETENE

Cu multă emoție vă informez de ieșirea ultimei mele cărți la Editura l'Harmattan: **75 DE ANI DE TĂCERE**. Timp de peste șase ani, mi-am dat toată energia să înnod firele unei istorii pierdută în memoria Oamenilor, și după o muncă intensă de cercetări, de clasificare și o muncă grea de scriere și de compunere a manuscrisului, sunt fericită să dau acest roman biografic."

350 de pagini și 350 de ilustrații într-o limbă vie care face mai apropiată această povestire, și acest dublu roman despre istoria acestui cuplu Knobel – familia sa de suflet arestată la Paris cu ocazia călătoriei de nuntă, apoi întemnițată timp de cinci ani în centre de retenție specifice – și cea a Lindei în «plină imersiune».

Tot despre această carte se pronunță voci autorizate, cum este textul de prezentare semnat de Sylvestre Clancier, președintele PEN Club din Franța:

„Cele scrise în această istorie se situează între 1905 și 1982,

Elisabeta Bogățan, Vasile Grigore, Linda Bastide, Victoria Milescu, Ștefan Crudu

dar Linda Bastide nu a vrut să facă aici operă de istoric. Ea și-a construit povestirea într-o formă particulară: un dublu roman într-un fel**:**

1 - «Era odată copilăria noastră în țara noastră», «Era odată viața noastră», pe care Rifka (născută Sachs), soacra sa evreică poloneză-anglo-americană apatridă, apoi franceză, i-a povestit-o: neverosimila lor viață, a sa și cea a lui Jacob Knobel, soțul său. Polonia lor de la începutul secolului trecut, fuga lor din această țară natală unde bântuie un antisemitism din ce în ce mai periculos pentru viața lor, șederea lor în Palestina unde ei se căsătoresc și devin supuși englezi, unele momente bune trăite înainte de război la Paris unde ei au avut imprudența să vină să facă o tardivă călătorie de nuntă, apoi oroarea din lagărele care i-au separat timp de patru ani...

2 - În totală imersiune, Linda ne oferă o a doua istorie, semnalată prin termeni împrumutați din cinema, unde ea ne povestește despre Linda pe cale de a scrie această incredibilă istorie, «azi și acum», cu aceleași personaje care supraviețuiesc unui destin excepțional.

În 5 decembrie 1940, la Paris, cu ocazia unei razii anterioare cu un an celei de la Vel d'Hiv, Jacob, Rifka și al său bebe de șase luni sunt «scoși din pat de Poliția Franceză către ora cinci dimineața» și trimiși separat în Lagăre de Internare pentru cetățenii englezi sau americani, lagăre necunoscute marelui public, unde se regăsesc, prinși în cursă, mari artiști, muzicieni, comedieni și toți cei care sunt indispensabili cotidianului.

Rifka și copilul sunt trimiși în lagărul de triaj din Besançon și, apoi, la Vittel. Jacob, în lagărul din Saint Denis, *unul din aceste lagăre de internare pentru «British-Citizen», «lagăr de rezervă» creat de naziști, al cărui proiect era să schimbe prizonierii străini contra soldaților germani deținuți cam peste tot în lume – din care 3000 în Palestina – și să se evite ca America să intre în război.*

Crearea statului Israel în 1948: familia Knobel se regăsește în Franța de după război în inconfortabila situație de «apatrizi». După «secole» de demersuri, ei obțin naționalitatea franceză pentru că fiul lor, «francez prin opțiune», este chemat sub drapele – noi suntem în 1960 – pentru a servi în Algeria. Ei vor mai aștepta până în 1961 pentru a fi în sfârșit «francezi total».

Linda Bastide își ornează textul cu autentice, rarisime și inestimabile documente de familie pe care ea le-a oferit la SHOAH – care le căuta de 75 de ani – și toate aceste documente autentice sunt expuse pe un Perete al Memorialului de la Paris. Documente regăsite, după dispariția Rifkăi, în obscuritatea unui biet sac din hârtie de ambalaj, martori imobili pe care ea îi păstrase în centrul vieții sale și i-a ascuns în fundul dulapurilor timp de o eternitate.

Această carte se vrea o poartă deschisă spre un mâine care se va construi, zi după zi. Fără a înceta niciodată de a-și aminti și pentru a continua înaintarea.

Este ca o călătorie a sufletului care trebuie neapărat citită."

Sub semnul iubirii

Mihaela Pasat

După cum îmi scria autoarea în dedicația la volumul dăruit, paginile dintre coperți reprezintă „restituirea imaginii unei doamne sensibile și inteligente care a reînsuflețit condeiul marelui Poet".

La cinci ani de la ediția în limba română, iată și traducerea, semnată Sorina Șerbănescu, o variantă adresată unui larg public vorbitor al limbii lui Molière, îmbogățită cu o *Postfață* (comentariu al Antoniei Bodea preluat din *Revista de recenzii*, 23 februarie 2017), cu un capitol al traducătoarei și cu adnotări suplimentare, menite să-i conducă pe iubitorii de literatură din spațiul francofon, aidoma unei Ariadne, prin labirintul feeric al universului blagian, dezvăluind „lamura" creațiilor poetului de la Lancrăm, partea cea mai curată și mai aleasă a acelui *faire florès* (dacă tot vorbim de ediția în limba franceză), unde creația prosperă.

Pentru că aici rezidă, de fapt, ceea ce captivează și încântă. Fericita întâlnire a autoarei cărții cu Elena Daniello, evocată drept „ultima muză" a lui Lucian Blaga, a dus la zămislirea unor pagini inedite, care se citesc cu nesaț, atât în rândurile care ne dezvăluie dialogurile reale dintre cele două (interviurile) cât și în cele imaginare, unde talentul și creativitatea Ancăi Sîrghie sunt ritmate în puls major.

Dialogul cu Elena Daniello, pe care etatea o ferește de false pudori, lăsându-i liberă calea discretă a amintirilor ingenue, dezvăluie înrâurirea pe care aceasta a avut-o asupra lui Lucian Blaga, Greierușa, căci ea este, rememorând momente line ori tensionate, după cum evolua viața privată sau paradigma politică a vremii.

Iubirea, singura comuniune posibilă, prin ce are ea mai pur, implică simțire, prețuire, credință, devenind sinonimă cu misterul cunoașterii. Iubirea înseamnă *comunicare desăvârșită*, necondiționată. Să fie doar o întâmplare că, în limba română, *cuminecarea* are același etimon, împărtășania fiind actul prin care sunt anulate, iertate păcatele, ivindu-se din iubirea lipsită de orice conotație vinovată ? Iubirea este întemeietoare și salvatoare și îndeosebi aceste valențe sunt sublimate de pana măiastră a scriitoarei, atunci când dă ființă interviurilor cu Elena Daniello ori când plăsmuiește „dialogul" cu Lucian Blaga.

Regăsim, astfel, ultimul deceniu de activitate creatoare a poetului din satul „ce poartă-n nume sunetele lacrimei" (L. Blaga – *9 Mai 1895*), prin evocările poemelor inspirate de puternicul sentiment, mai dăinuitor decât orice emoție, pentru *Elen*, pentru *pădureancă*, pentru distinsa ființă care-și deschidea casa și sufletul Ancăi Sîrghie, numai și numai fiindcă intuise pasiunea cu care aceasta se dedica cercetărilor universului blagian. Iar scriitoarea nu va pregeta s-o răsplătească, prin dezvăluirea (în capitolul „Dialog în trepte III") încredințării poetului că ea, Elena Daniello, fusese nu numai ultima muză, dar, fără îndoială, cea mai însemnată: „nu bătrânețea, ci adolescența triumfătoare, păstrată prin voia destinului în mine, timp de decenii, **pentru clipa singurei întâlniri cu iubirea**" (s.n.). În interviurile de la Cluj, Sibiu, ori Gura Râului (Bocca del Rio, cum a nemurit-o Lucian Blaga: „din amintire/ beau cu nesațiu/ Bocca del Rio/ rană în spațiu"), caierul neuitării se lăsa tors, depănat pe potecile aducerilor aminte ale Elenei Daniello, dezvăluind textele ce-i fuseseră încredințate de poet, în anii încovoiați de poveri înnegurate, iar Anca Sîrghie nu prididea să țeasă, nu o broderie romanțată, ci un valoros goblen, o țesătură artistică, împletind iscusit, în vibrație armonică, nuanțele subtile ale „poveștii", întregind exegeza blagiană, printr-o punere în scenă *sui-generis*, fiind în același timp autor, regizor și actor, entități ce dobândesc virtutea readucerii la viață.

Se cuvine o adăstare asupra paginilor în care Anca Sîrghie imaginează un dialog cu poetul, care-i dă replica într-o virtualitate aparte. Versiunea în limba franceză deschide capitolul sporindu-l cu un citat din Lucian Blaga, din care traducătoarea preia doar o singură frază, privitoare la *sensul vieții* (v. *infra*, în italice). Dar cred că întregul ar fi „prefațat" mai bine esența relatărilor din acest dialog imaginar: „Te poți împodobi cu penele altuia, dar nu poți zbura cu ele. *După ce am descoperit că viața nu are nici un sens, nu ne rămâne altceva decât să-i găsim un sens*. O singură rugăciune am: „Doamne, să nu mă lași niciodată să fiu mulțumit de mine însumi !" Prin „Dialog în trepte III", Anca Sîrghie readuce la lumină imaginea celui care, după ani de zbor înalt, prin azuriul unei cariere diplomatice strălucite, prin calitatea de membru al Academiei Române și aceea de profesor universitar, își vede aripile frânte, fiind marginalizat de noua orânduire politică. Însă această suferință, tocmai prin felul în care provoacă o refugiere în trăirile interioare, duce la redescoperirea propriei ființe și la plăsmuirea unor poeme în care sufletul înflorește prin puterea regeneratoare a iubirii.

Pentru realizarea celui de-al treilea capitol, scriitoarea găsește reazem în volumul *Luntrea lui Caron*, roman cu elemente autobiografice, precum și în *Elanul insulei*, florilegiu de aforisme, care-i permit, într-o inedită formă de creație, să facă înțeleasă personalitatea poetului din Lancrăm, punând în lumină evenimentele și din perspectiva acestuia. Întruparea harului poetic, neastâmpărul actului creator, împlinirea comunicării artistice, condiția intelectualului proscris în țara lui sunt prezentate într-o manieră fericită, susținută și de „Anexe", care cuprind materialul documentar.

Ediția în limba franceză aduce, prin „capitolul traducătorului", lămuriri referitoare la opțiunile Sorinei Șerbănescu în ce privește eludarea traducerilor ingenioase și de notorietate ale poemelor blagiene (cum ar fi cele făurite de regretatul semiotician și scriitor, profesorul universitar Paul Miclău) și înfăptuirea propriilor tălmăciri, de apreciat, precum și redactarea notelor finale (demne de atenție, fără îndoială, dar poate prea elaborate, depășind prin numărul de pagini, șaizeci !, cuprinderea uzuală a ideii de note bibliografice).

Rămâne neîndoielnic valoros rodul colaborării dintre autoare, Anca Sîrghie, și traducătoare, Sorina Șerbănescu, aport inedit în peisajul cultural românesc ori din afara hotarelor, zămislit din erudiție și dăruit cu pasiune creatoare.

(Anca SÎRGHIE, *Lucian Blaga et sa dernière muse*,
Editura Tehno Media, Sibiu, 2020.)

Regăsire

Alexandru CAZACU

Puține filme care au tratat mediul rural al societății occidentale au cunoscut un asemenea succes de public și critică precum „**L'albero degli zoccoli**" (Copacul cu saboți) din 1978. Nu mai puțin de optsprezece premii a primit această operă cinematografică, printre care amintim: două premii Palme d'Or la Cannes, un premiu César, șase premii Nastro d'argento, un premiu David di Donatello, premiul criticii la festivalurile de film de la New York și Kansas City și premiul BAFTA. Dar, dincolo de aceste premii, vizionarea după aproape o jumătate de secol de la premieră, oferă întrebări și reflexii de o permanentă actualitate. Filmul a fost redifuzat în prime-time de canalul televiziunii italiene Rai 3 în aprilie 2020, ca semn de solidaritate pentru victimele pandemiei cauzate de virusul Covid 19 din regiunea Bergamo.

Regia, scenografia, producția și scenariul acestei pelicule aparțin lui **Ermanno Olmi** (1931-2018) șeful de școală al proiectului numit *Ipotesi Cinema* care influențează și astăzi a șaptea artă italiană. Până la momentul „copacului cu saboți", Olmi avea o experiență cinematografică substanțială. Inițial, ca angajat al societății milaneze de electricitate Edison-Volta (în paralel cu studiile de cinematografie) realizează un important număr de documentare cu subiect tehnic care îl apropie atât de lucrătorii industriali, cât și de teritoriul pe care îl vede cu ochiul camerei de filmat. Ulterior realizează și lung-metraje de ficțiune între care se remarcă *Il posto* (Locul de muncă) din 1961 în care sublinia implicațiile morale și etice ale trecerii bruște în marile orașe italiene din Nord la o societate a serviciilor ce dincolo de progres și confort propagă individualismul de masă.

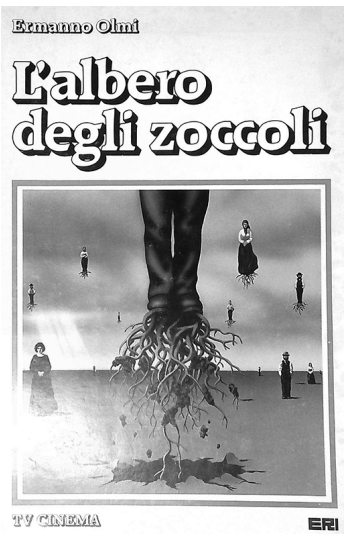
Afișul oficial al filmului

Acumulările, dar și elemente biografice (regizorul este născut în orașul Bergamo și crescut în vecinătatea acestuia) îl conduc la realizarea acestui film precum o călătorie „ *á la recherche de la réalité perdue*" cum a fost numit de critică. Un mozaic de secvențe și microistorii ce se întrepătrund și se desfășoară pe o întindere spațio-temporală ce transmite cu atenție realitatea cotidiană a zonei rurale (scenariul este scris de regizor după povestirile bunicii sale) menținând totuși o distanță necesară pentru a nu fi o relatare idealizată. Ermanno Olmi, ca și în cazul altor filme ale sale, nu utilizează actori profesioniști, interpreții sunt aleși dintre locuitorii provinciei vorbind în dialect, având ocupații agricole, niciunul dintre ei neavând preocupări sau experințe anterioare în zona cinematografiei. Și totuși reușesc să joace la nivel de maximă performanță artistică sub bagheta regizorului. Filmul prezintă, în manieră neliniară, povestea a patru familii numeroase ce locuiesc într-o fermă aflată în regiunea Basso Bergamansca între toamna anului 1897 și primăvara lui 1898. Conform obiceiului timpului, terenul pe care îl lucrează și locuința comună aparține nobilului căruia i se cuvin două treimi din recolta anuală.

Familia Batisti, la sugestia preotului (interpretat de un cunoscut grafician al cotidianelor sportive, născut în zona Bergamo, sigurul „actor" care are legătură cu lumea artistică) îl trimite la școală pe mezinul familiei Mènec. Acesta, având șase ani, este nevoit să facă zilnic câte doisprezece kilometri pe jos. Când unul dintre saboții săi se rupe este nevoit să meargă desculț. Tatăl lui lucrează o nouă pereche din lemnul unui arin pe care îl taie pe ascuns. Fapta este descoperită de nobil și întrega familie este nevoită, drept pedeapsă, să părăsească ferma. Văduva Runc, spălătoreasă, își crește singură copiii minori făcând sacrificii aproape supraomenești, dar oferind din puținul existent mâncare și retardatului Giopa care vizita zona în cautare de hrană. Situația se înrăutățește când vaca familiei, singura sursă de hrană pentru cei mici, se îmbolnăvește, iar veterinarul propune sacrificarea animalului. Femeia refuză tăierea vacii de care se atașase și îi dă să bea acesteia apă dintr-un râu considerat binecuvântat, rugându-se mult pentru sănătatea ei. Miraculos, sau nu, vaca își revine. Preotul, foarte dedicat acestor oameni, îi propune văduvei să trimită la orfelinat pe cele două fete mici pentru a nu înfometa familia. Într-o scenă de mare efect emoțional femeia îl ascultă, sfâșiată de durere pentru că trebuie să aibă această conversație, dar îi răspune cu mult calm, că se va gândi și spală rufele în continuare, în ploaie, în timp ce prelatul (el însuși tulburat) îi ține umbrela cu care venise apărând-o de stropii ploii într-un gest simplu de respect și înțelegere pentru drama acesteia. Soluția vine de la fiul cel mare de paisprezece ani care se angajează ajutor la moara aronadată zonei, din dragoste pentru surorile lui. Cu văduva și cu copiii acesteia locuiește și Anselmo, tatăl lui Runc, mult iubit de ceilalți pentru snoavele și proverbele spuse. Este nedespărțit de nepoata Bettina, cu ajutorul căreia bătrânul reușește prin mijloace primitive să obțină o mică cultură de roșii înaintea sezonului destinat apariției legumelor. Familia formată din Stefano și Maddalena (greu de uitat privirea de o frumusețe serenă, ce dovedește stăpânire de sine și încredere, a interpretei ce venise inițial pentru a obține un rol pentru fiul ei) se formează pe durata desfășurării peliculei având prilejul de a vedea debutul iubirii cu primele priviri schimbate și primele întâlniri dintre cei doi, bazate pe o inocență și o naturalețe ce nu decade într-un idilic facil. Cei doi se căsătoresc și fac un voiaj de nuntă cu o ambarcațiune până în orașul Milano cuprins de febra unor revolte ce nu îi afectează. La sugestia gazdei lor, călugărița Maria, mătușa Maddalenei, cuplul adoptă un copil nou născut care până la vârsta de cincisprezece ani va beneficia de o sumă anuală alocată părinților de mănăstire, aceștia având astfel un venit. Familia Finard este afectată de consumul de alcool al fiului, care are dese dispute cu tatăl său. La o sărbătoare câmpenească, unde se aude și discursul unui socialist, Finard fiul găsește o monedă de aur pe care o ascunde deasupra potcoavei calului. Moneda este pierdută și furios lovește animalul, apoi cade într-o stare depresivă de unde este scos de soția lui cu ajutorul unei femei pricepută la descântece.

Între toți componenții acestei ferme există o profundă legătură spirituală și culturală care îi determină să trăiască împreună toate evenimentele cotidiene, de la cele fericite la cele tragice: participarea la nunți, ascultarea snoavelor, sacrificarea animalelor, aranjarea porumbului, citirea rosariului sau așteptarea parohului. Lumea exterioară, cu evenimentele ei social-economice-politice influențează lent microcomunitatea. Proprietarul domeniului apare, fără să vorbească, doar în două secvențe. Prima este una în care ascultă muzică. Preferințele acestuia sunt muzica de cameră și opera. Important de menționat că întreaga coloană sonoră, cu excepția acestui moment, conține piese de Johann Sebastian Bach interpretate la orgă de Ferdinando Germani. Astfel, Ermano Olmi contrapune cele două lumi și prin cele două genuri muzicale. A doua apariție a nobilului este atunci când descoperă tăierea arinului. Maniera în care celelalte familii privesc plecarea familiei vinovate de tăierea copacului este una ce ține de codul comunității. Nimeni nu pune în discuție culpa. Toți consideră că vina există, inclusiv autorul faptei. Se preferă demnitatea în locul ilustrării motivului, anume realizarea unor saboți pentru un copil care dorea să meargă la școală. Este vorba de redarea unei tipologii umane care reușește să-și asume un *non resistere malo* și totodată să poată străbate drumul existențial în pofida sărăciei, efortului maxim pentru un rezultat minim și amenințărilor de tot felul, acceptând sacrificiile cu dârzenie și cu acel tip de credință autentică ce-l procură bucuria de a fi specifică marilor alegeri. Mesajul creștin al regizorului răzbate discret, dar ferm din majoritatea cadrelor.

Camera de filmat este mereu la locul potrivit în acest cântec de lebădă al unei lumi simple, sobre, taciturne și profunde unde sentimentele reprezintă singurul patrimoniu ce creează legături strânse între oameni și locuri. Succesul filmului la momentul apariției s-a explicat și prin recursul la inconștientul colectiv definit de psihanalistului Jung, considerându-se că pelicula resuscită originile rurale prezente în fiecare dintre noi.

Cartea scrisă de Ermanno Olmi în care explică filmul

Astăzi însă, când provincia Bergamo este un pol tehnologic cu un important flux de persoane și un motor economic al Italiei (poate nu întâmplător dacă privim ambiția și anduranța oamenilor de acolo, ilustrată în acest film care este și un document de identificare etnografică a zonei) povestea de celuloid atrage din nou atenția asupra amenințărilor actuale de orice tip.

Ermanno Olmi, vorbind despre filmul său, arăta cum civilizația rurală, singura care a supraviețuit secolelor adaptându-se convulsiilor istorice, va supraviețui și modelelor de societate tehnologice sau butaforic-virtuale. Căci natura și naturalețea odată corupte pot periclita antropologic dimensiunea umană. Este necesară regăsirea dialogul cu natura și cu noi înșine prin asumarea echilibrată a unui *ora et labora*. Doar astfel se pot atinge obiectivele fundamentale ale existenței pe care regizorul nu a încetat niciodată să le propună: credință, simplitate și umanism.

Ana Constantin, un om pasionat de artă

Angela BUCUR

Cred că unor cititori numele Anei Constantin nu le spune aproape nimic, pentru că nici mie nu mi-a spus până când am avut prilejul să admir lucrările sale de pictură.

Muzeul județean ,,Teohari Antonescu" Giurgiu, găzduiește începând cu luna ianuarie 2022 expoziția Anei Constantin cu o parte din lucrările donate de aceasta în anul 1998. Atunci, Petra Șerbănescu Tănase, muzeograf, a cunoscut-o și a remarcat chipul blând și plin de modestie al artistei. S-a născut în 11 februarie 1921 în satul Cârligu Mare, județul Buzău și a avut drumul ascendent al omului pasionat de artă. Un adevărat talent artistic, a fost pasionată de desen și culori încă din adolescență. ,,Am țesut covoare cu flori și păsări pe care m-am străduit să le redau în toată minunăția coloritului lor" mărturisea artista. An de an, printr-o muncă susținută s-a perfecționat stăpânind desenul și armoniile cromatice printr-o gândire plastică proprie. Din biografia sa artistică am aflat că a fost prezentă după anii 1950 în mișcarea plasticienilor amatori la expozițiile din București, unde locuia și lucra într-o fabrică, dar și la expozițiile republicane unde a fost distinsă cu numeroase premii.

În activitatea sa a abordat genuri diferite, de la portrete la peisaje și compoziții complexe. Schițele, lucrările în creion, cărbune și acuarelă reprezentând figuri de muncitori, țărani, tineri și bătrâni au impresionat de-a lungul timpului prin expresivitate și sensibilitate.

Calitățile sale artistice au fost apreciate atât de publicul larg cât și de mari artiști plastici.

Alexandru Ciucurencu considera că desenele și acuarelele sale ,,vădesc un talent artistic uimitor pentru experiența și pregătirea autoarei. Ana Constantin a avut și o evoluție surprinzător de rapidă... Dar ceea ce ne reține mai presus de orice atenția, că în aceste eforturi artista obține consecvent o manieră proprie de expresie ceea ce iese pregnant în evidență".

De asemenea, Ion Pacea remarca: ,,Anca Constantin este fără îndoială una din acele femei înzestrate cu autentic talent, ceea ce se numește har... a deprins tainele meșteșugului picturii iar apoi manifestându-se plenar într-un climat spiritual propice, a reușit remarcabile lucrări, unele din ele de o reală valoare".

Lucrările de pictură din expoziția muzeului ,,Teohari Antonescu" sunt de o surprinzătoare calitate pentru un artist amator, care pun în valoare cu un deosebit simț al armoniei și culorilor figuri feminine luminoase învеșmântate în culori deschise. Pe chipurile lor se pune în evidență bucuria, dar și blândețea. Cu mulți ani în urmă artista mărturisea: ,,la noi în Bărăgan soarele luminează puternic fețele. Priveliștea lanurilor întinse, îți dă sentimentul unei nemăsurabile bucurii."

Expoziția constituie un eveniment remarcabil, iar cei care iubesc frumosul se pot bucura și lunile viitoare de aceste minunate lucrări. Sunt speranțe că vom admira și alte lucrări de pictură și grafică ale Anei Constantin care se află în colecția muzeului.

Cronică teatrală și aduceri aminte „K.i.R.i.T.Z.A sau Jocul de-a…" un spectacol de Gigi Căciuleanu după V. Alecsandri

Mona Dobrișan

Am codălghit-o ! Ghiuju dracului ! Șoldan... sunt doar câteva exemple de arhaisme, cuvinte fermecătoare în care Alecsandri și-a scris minunatele sale opere literare, ridiculizând în multe din acestea și mai ales în ciclul „Chirițele" mica boierime dornică de parvenire – „Chirița în Iași sau Două fete ș-o neneacă" (1850); „Chirița în provincie" (1852); „Cucoana Chirița în voiaj" (1863); „Chirița în balon".

Menținerea pe afiș a operelor lui Alecsandri se datora, în plus, acestei limbi moldovenești dulce, colorată, în care efecte de un comic puternic rezultă din utilizarea jargonului franco-român peste arhaisme, grecisme, rusisme, din neologisme stâlcite, din suprapuneri lingvistice, cu condiția ca actorul să nu exagereze și să păstreze matematic măsura cuvântului, având de-a face cu un libret muzical dacă vreți, care trebuie interpretat ad litteram.

Comediile lui Alecsandri care provoacă râsul acela sincer prin surprinderea unor moravuri sociale sau situații umane ușor ridicole au un final fericit și un rol moralizator. Timp de 46 de ani în care a scris piese de teatru (1840-1886), el a abordat cele mai variate specii dramatice: cântece comice, farse, vodeviluri, operete, comedii...

Coana Chirița, sosită la Iași din provincie ca să-și mărite cele două fete, Aristița și Calipsița, cu niște bărbați mai răsăriți decât cei locali (bădărani) în capitala Moldovei, este escrocată de doi șarlatani, Bandici și Pungescu. Aceștia știu să profite de snobismul și parvenitismul ei și sunt gata să devină mult râvniții gineri dornici să se înfrupte din averea ispravnicului Bârzoi, dar sunt demascați între timp și arestați.

Conflictul dramatic, adică încrâncenarea cu care Chirița se împotrivește din motive meschine căsătoriei dintre Luluța și Leonaș (tipul tânărului inteligent) este preluat în cazul montării de față – regia Gigi Căciuleanu – din „Chirița în provincie"; Luluța și Leonaș se iubesc, iar dragostea lor triumfă în finalul comediei. Acțiunea comediei se petrece după 1848 când mica boierime e dornică de parvenire străduindu-se din răsputeri să se comporte la Bârzoieni după moda de la Iași și Paris.

Alt personaj pitoresc este „Guliță". Prost și leneș, răsfățat și răutăcios (deh ! educat sub tutela Chiriței) ia lecții de franceză cu „monsiu Șarlă" – șarlatan cu numele, evident, franțuzesc, Charles".

Chirița, avidă să se comporte după moda de la Iași fumează, călărește în costum de „armazoancă", se îmbracă după moda vremii, vrea să i se aducă răvașul pe „șărvet" și „șărvetul pe talger". Bietul țăran, însă, așează răvașul și șervetul sub talger (tavă) spre indignarea Chiriței (alt comic de situație).

Luluța, o tânără de 15 ani, orfană, dar cu o avere importantă, este îndrăgostită de Leonaș, un prieten din copilărie, tânăr și inteligent, cinstit, cu simțul umorului, dar care alungat de Chirița jură să se răzbune. Se deghizează în ofițer purtând niște „mustăți mincinoase", iar eroina îl ia pe „ofițerul Leonaș" drept un admirator înfocat. Îi cere portretul Chiriței (aici pictat pe un batic), șantajând-o apoi; vine în audiență la isprăvnicie luând ca plocon de la argat curcanul care fusese vândut de 57 de ori ca „peșcheș", pentru ca în final, curajos și cinstit, tânărul să amenințe cu demascarea faptelor de corupție.

Deghizându-se pentru a treia oară, Leonaș se dă drept actriță; Luluța, prefăcându-se nebună, în criză fiind, dorește să se mărite „că de nu, nebunesc". Șarl îl sfătuiește pe Bârzoi să logodească pe Luluța cu madama actriță.

Leonaș își dezvăluie identitatea anunțându-l totodată pe Bârzoi că e demis din funcție și numit el, iar Chirița înamorată, dar șantajată, este în final de acord cu căsătoria celor doi tineri, ba chiar îi și cunună.

Finalul în care Chirița pleacă cu balonul evidențiază ideea filozofică că lumea e o scenă și toți oamenii actori, idee reiterată prin cuplete cântate de toți cei prezenți pe scenă.

Comicul este creat prin contrastul dintre esență și aparență, adică situațiile stau cu totul altfel decât vor să pară, iar personajele, Chirița în special, străduindu-se să se comporte diferit față de modul lor de a fi și de a gândi.

Alecsandri apelează la comicul de situație, de caracter, de nume și de limbaj. Situații comice la tot pasul: travestirile lui Leonaș, nebunia prefăcută a Luluței, vinderea la nesfârșit a curcanului, hurducăielile suportate de Chirița la Iași în dorința de a se plimba

la șosea cu caleașca etc.

Comicul de limbaj: „boire un cigore" (a bea o țigară), „un tambour d'instruction" (tobă de carte), „fleurs de con-con" (flori de cuc), „furculision", „fripturision", confuzii lingvistice – „cigeres de Halvanne" – țigări de Halva în loc de Havane.

Personajele sunt salvate de scandaluri, Chirița e salvată de a deveni adulterină, de a-și pierde onoarea de familistă, totul se termină cu happy-end ilustrând caracterul idilic al lumii lui Alecsandri.

„Am proiectat să-mi fac din teatru un organ spre biciuirea năravurilor rele și a ridicolelor societății noastre."

În epoca lui Alecsandri se râdea cu poftă, fără pic de amărăciune, fără convulsiile pe care omul contemporan le încearcă astăzi într-o epocă cu falduri, falduri de zbucium.

Maestrul Gigi Căciuleanu face un sumar al celor patru Chirițe, interpretate în trecut de nume mari ca Matei Millo, Miluță Gheorghiu, Tamara Buciuceanu Botez, Sonia Cluceru, Draga Olteanu Matei (pentru mai bine de 20 de ani și de-a lungul a două distribuții: 1969 și 1981). Maestrul creează împreună cu coregrafa Lelia Marcu-Vladu un spectacol provocator, cântat, dansat, cu o partitură grea interpretată de o cântăreață de operă (Oana Berbec), un spectacol complex, teatru-dans-muzică solicitant pentru actorii pe care îi aduce într-o formă fizică capabilă să reziste cântând-dansând-interpretând timp de o oră și jumătate.

Chirița regizorului Gigi Căciuleanu nu e chiar așa de provincială, e cam sofisticată, e suplă, e frumoasă, e modernă și seducătoare, are o voce de privighetoare, este o divă, dar la fel de naivă cum ne-o amintim.

Interpreta Oana Berbec, absolventă a Universității de Muzică din București, secția canto, clasa prof dr. Silvia Voinea, a urmat cursuri de măiestrie cu Ileana Cotrubaș și Ileana Krilovici. Pasionată de arta interpretativă a abordat în afară de operă și alte genuri muzicale precum musichallul, comedia dell arte – în cadrul companiei Dan Puric a urmat cursuri de dans și step nestând departe nici de lumea filmului, a instrumentelor de percuție, a muzicii vechi, renascentiste, dar și a muzicii contemporane. Colaborează cu maestrul Gigi Căciuleanu din 2017 (Opera Națională București) în „Tragi Comedy".

Chirița specială a lui Gigi Căciuleanu este o divă de operă, soprană, dar care dansează și pe poante.

Oana Berbec în rolul K.i.R.i.T.Z.A. este o prezență minunată ce cântă, dansează, are o voce și o ținută impecabile și este singura care nu interpretează mai multe personaje, așa cum se întâmplă cu ceilalți actori (amănunt puțin derutant pentru spectator și câteodată și pentru actori).

Decorul realizat de Florilena Popescu-Fărcășanu, minimalist, oferă o singură canapea roșie pe care Kiriția și restul personajelor navighează.

Tabloul grandios al lui Bîrzoi, așezat deasupra a tot și tuturora, domnește, amintind familiei cine deține autoritatea supremă și cine veghează la bunul mers al lucrurilor (voce specială Marius Bodochi).

Costumele (Liliana Cenean) nu sprijină îndeosebi actorii, neavând elemente ajutătoare și definitorii pentru fiecare, atât de diferite, dintre personajele lui Alecsandri.

Foarte energic și relevant pentru reușita interpretării sale este Lari Giorgescu în rolul lui Guliță. Într-o formă fizică de remarcat, împletește partiturile canto-coregrafice foarte natural, plăcut și performant, creionând personajul nesuferit și prostovan al lui Alecsandri în doze suficiente pentru a-l face agreabil spectatorului.

Luluța (Ileana Olteanu/Aylin Cadâr) imprimă gingășie, istețime și acel vino-încoa burlesc care explică în final de ce Leonaș (Ciprian Nicula) trece printr-o sumedenie de întâmplări riscante, cu pieptul înainte, neprecupețind nici un efort pentru a o avea.

Remarcantă apariție în rolul doamnei Enerva(n)te a actriței Victoria Dicu, prezență fermecătoare care, de fiecare dată, completează scena prin naturalețe și magnetism.

Bîrzoi, absența omniprezentă, este doar un tablou imens (Marius Bodochi) cum au dictatorii pe toți pereții.

De ce subtitlul „Jocul de-a…" ?

Pentru că personajele lui Alecsandri descrise pe larg mai sus nu există ca atare. Ei sunt ca membrii unei trupe de actori unde fiecare se introduce după voie în pielea și costumul oricăruia dintre personaje.

KiRiTZA cu K și TZ pentru a satisface nevoia personajului de europenizare și a maestrului de „internaționalizare", de a face pe Kiritza să aparțină întregului glob, pe care să-l domine de sus și de tot mai sus, chiar și din balon așa cum se întâmplă spre finalul piesei. Își dorea din toți „țâțânii" să ajungă în „lună și-n stele" și probabil că a și ajuns.

Muzica semnată Jaques Offenbach și Paul Ilea leagă frumos tablourile, amintind bucureștenilor de montări mai degrabă pentru gustul rafinat al vienezilor, parizienilor, cu arii din partituri clasice de operă și cabaret Moulin Rouge; ceva pe gustul și amprenta maestrului, talentatul coregraf-regizor internațional Gigi Căciuleanu care încearcă să modernizeze, să actualizeze Chirițele lui Alecsandri, oricum foarte actuale, aducând în fața publicului bucureștean un tip de teatru-dans-cântec foarte gustat de partea elevată a publicului, cea cu experiență teatrală și încă digerată de majoritatea oricum destul de erudită și deschisă la noi provocări.

Bienvenue, monsieur Gigi !

„Allegro, ma non troppo", de Ion Minulescu – regia Răzvan Popa – TNB

O comedie spumoasă pe care ne-o oferă *Teatrul Național București* cu succes sigur. Actori încântați de jocul împreună, relaxați, frumoși și cu interpretare fină.

Un milionar are capriciul să devină dramaturg și-și cheamă în ajutor un fost coleg de școală ajuns autor dramatic celebru. Frumușel și talentat, acesta captează imediat atenția soției milionarului (Cocuța) care îi devine amantă. Prinși în flagrant, cei doi improvizează pe loc în fața soțului care revine inopinat (deh, așa se întâmplă !) de la o partidă de vânătoare și spun că doreau să demonstreze lui Titu Micșoreanu că nu întotdeauna un adulter trebuie să se termine, în viață sau pe scenă, cu asasinarea vinovaților de către soț.

Soțul înghite minciuna, își dă seama că ar fi putut să comită o faptă ireparabilă și cu musca pe căciulă fiindcă se întâlnea cu amanta (Noemi), îl invită pe dramaturg să doarmă o noapte la conac. Vă imaginați, de aici, ce episoade don juanești decurg, Titu Micșoreanu pipăindu-și amanta, iar dramaturgul Ion Marian bucurându-se de farmecele Cocuței.

Aici, însă, apare o surpriză și anume personajul Florica (servitoare) interpretat, în montarea de față, de simpatica și foarte expresiva actriță Victoria Dicu.

Iată subiectul piesei: punerea în scenă a câtorva încurcături sentimentale așternute pe hârtie de Ion Minulescu, cunoscut de cei mai mulți dintre noi drept poet. Dar, iată o comedie de situații care-ar fi putut degenera în dramă. Nu mai știi cine iubește și pe cine, Titu pe Noemi, dar și pe Cocuța, Ion pe Cocuța, Florica pe Ion, Noemi nu mai știu pe cine, se lasă cu scandal și aproape cu un omor, dar se sfârșește cu bine. Simplu. În piesă iubirea învinge. „Allegro, ma non…" – repede, dar nu în grabă.

Textul e savuros, frivolitatea feminină încălzește situația făcând-o șugubeață, ușor tainică și complice chiar, de ce nu, cu unii spectatori/spectatoare.

Ion Marian, interpretat cu aplomb de Gavril Pătru, un actor șarmant, înalt, frumos, tipul scriitorului sărac, dar cu succes la femei, celebru, dar nu atât cât să nu fie nesigur că mâine va putea mânca. Cu un umor bine dozat face față cu brio răsturnărilor de situație ridicole, comice, savuroase.

Titu Micșoreanu - interpretat fără cusur de Marius Rizea, un actor generos cu colegii de scenă (jucând cursiv și având comedia în sânge), nu uită să le ofere situații colorate cu amprentă proprie în care înoată toți și când ajung la liman stârnesc ropote de aplauze.

Eugen Cristea interpretează duios un domn „Cuțui" devotat milionarului, servil până la a fi pe cale să comită un dublu omor doar ca să nu iasă din cuvântul protectorului și mult prea potentului său angajator.

Costina Cheyrouze este o actriță frumoasă de când se știe (o știu). Cu ochi de husky cucerește orice bărbat, fie el milionar, sărac, bătrân sau june. Este tipul femeii perfecte, amantei perfecte, dar și al soției fără cusur, iar interpretarea fină, cu un umor plăcut, eliberat, încântă asistența și cu plus de măsură pe cei ce o cunosc personal.

Noemi, interpretată de Aylin Cadîr, o prezență cu o siluetă impecabilă, june și jucăușă, face alegerea regizorală extrem de simplă pentru cel care o distribuie în acest rol.

Și acum, la final, aș vrea să remarc prezența actriței Victoria Dicu în rolul servitoarei Florica. Frumușică și înamorată de junele dramaturg, reușește să capteze efectiv atenția publicului în fiecare colț de scenă s-ar afla și pentru oricât de scurtă apariție ar avea. Această actriță făcută, cred (și viitorul ne va dovedi), pentru roluri importante, principale, reușește ceea ce doar actorii cu mare har reușesc și anume să prindă lumina pe scenă în roluri de mică întindere și să facă o mare parte din public să-și dorească apariția ei cu plăcere și haz.

Un rol secundar este, de cele mai multe ori, o ocazie imensă de a arăta că un personaj mic poate câștiga la final inima publicului atunci când cu haina sa se îmbracă un actor/actriță mare. De remarcat comicul ultimei scene, când Florica, dezabiată și pătimașă, stinge lumina (și de final) pentru o noapte „de neuitat" pentru dramaturg.

Scenografia simplă, dar elegantă reface nota burgheză a unui cămin elegant și cochet din teatrul simbolist.

Pe scurt: o comedie savuroasă care ne amintește de Ion Minulescu, boemul literar, care într-un oraș boem, pentru o oră sau două ne face să devenim la rându-ne, boemi.

În cinstea ta./ Cea mai frumoasă și mai nebună dintre fete./ Voi scrie trei ode,/ Trei romanțe,/ Trei elegii,/ Și trei sonete. (Ion Minulescu).

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (II)

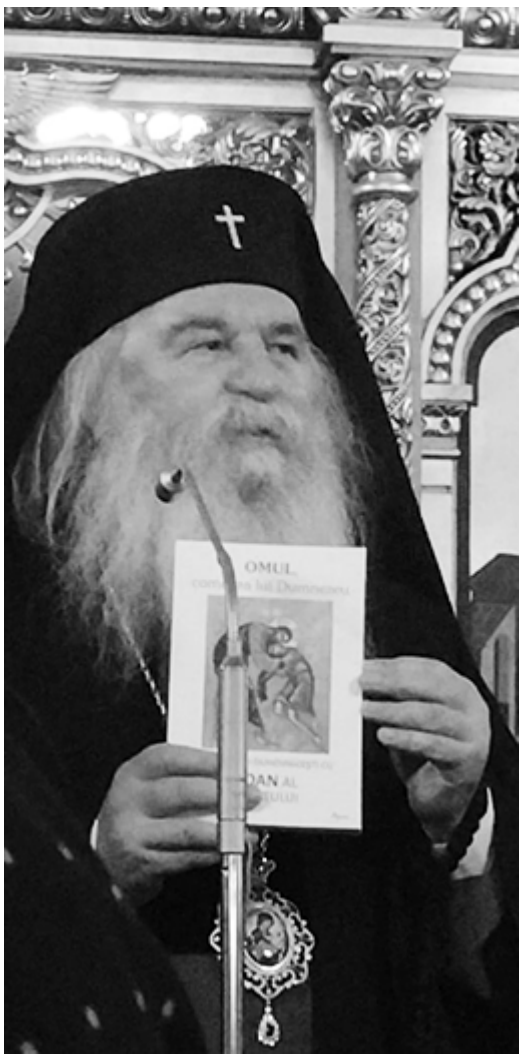
„Adevărul pentru noi, creştinii, este Hristos, Fiul lui Dumnezeu.”

Luminița Cornea: Înaltpreasfinţite Părinte Mitropolit, ne aflăm cu această convorbire în prima duminică din postul Paştelui, numită de Sfinţii Părinţi ai Bisericii: *Duminica Ortodoxiei, Duminica Dreptei Credinţe, Duminica Dreptei Mărturisiri*. În cuvântul de învăţătură pe care l-aţi ţinut la catedrala din Timişoara, Înaltpreasfinţia Voastră aţi afirmat că i s-ar mai putea spune şi în alt fel. Vă rog.

Îps. Ioan: I-am mai putea spune *Duminica Adevărului*, în care *Adevărul* să fie scris cu A mare, adică *Duminica Adevărului*, *Duminica lui Hristos*. Hristos spune: *Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa* (Ioan 14, 6).

În această duminică s-a statornicit adevărul revelat, descoperit de Dumnezeu oamenilor, pentru că după Înălţarea la cer şi după întemeierea Bisericii la Cincizecime, să nu credeţi că a fost atât de uşoară cristalizarea unităţii credinţei, deoarece însuşi Hristos a spus înainte de Înălţare: *vor veni lupi răpitori care vor încerca să sfâşie turma*. Şi au fost. Aşa se face că încă din epoca primară a bisericii au apărut erezii, şi apar şi astăzi, adică, auzi, colo şi colo, o nouă interpretare a Sfintei Scripturi.

În ziua de 11 martie a anului 843, împărăteasa Teodora de la Constantinopol a convocat părinţii Bisericii în sinod, ca să statornicească, pentru totdeauna, despre Prea Sfânta Treime Dumnezeu, arătând greşelile tuturor ereticilor de până atunci.

ÎPS Ioan cu volumul *Omul comoara lui Dumnezeu*

L.C.: În acest moment, aţi afirmat ceva foarte important de reţinut, pentru noi, românii.

Îps. Ioan: Da, biserica în care împărăteasa Teodora a convocat părinţii din tot Imperiul creştin, în Constantinopol, biserica în care s-au întrunit părinţii a fost biserica întemeiată de strămoşii noştri valahi, biserica din Vlaherne, biserica ridicată de valahii care îşi întemeiaseră şi ei un cartier la marginea Constantinopolului. Vedeţi unde a ales Dumnezeu locul pentru statornicirea adevărului ! Într-o biserică a strămoşilor noştri valahi din Constantinopol !

Vă aduceţi aminte de sărbătoarea de la 1 octombrie, *Acoperământul Maicii Domnului* ? Unde s-a arătat Maica Domnului ţinând omoforul peste popor ? Tot în biserica din Vlaherne. Unde scrie în viaţa Sfintei Parascheva că s-a rugat ea într-o biserică din Constantinopol ? Tot în biserica valahilor noştri din Vlaherne. Iată că sărbătoarea din *Duminica Ortodoxiei* are la baza ei şi o fărâmiţă din iubirea şi din dragostea strămoşilor noştri, a românilor, biserica valahilor.

L.C.: Înaltpreasfinţite Părinte, vă rog să ne întoarcem la cuvântul lui Dumnezeu, adică la glasul pericopei evanghelice din *Duminica Ortodoxiei* (Ioan 1, 43-51).

Îps. Ioan: Sfântul Ioan evanghelistul a consemnat câteva cuvinte importante pentru noi. Oare în ce context se întâmplă cele consemnate de Sfântul Evanghelist Ioan ? Suntem la câteva zile după botezul Domnului de către Sfântul Ioan, botez ce a avut loc la Betabara. Acolo, cred că era o trecătoare unde veneau mulţi oameni pe care Sfântul Ioan Botezătorul îi pregătea pentru venirea lui Mesia.

Dacă ne aflăm noi pe malul Iordanului, unde boteza Ioan, haideţi să aruncăm mreaja mai în adânc ! Să citim în Sfânta Evanghelie de la Ioan, capitolul 1, versetul 31: „*Şi eu nu-L ştiam; dar ca să fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu, botezând cu apă*.” Auziţi de ce boteza Ioan ? Ca să-L arate pe Hristos oamenilor. Aşa mărturiseşte el. Se foloseau de el, ca de un pustnic, toţi din Iudeea şi din Galileea. Dar ce e important, ce e de fond în această mărturisire este că de aceea boteza el, ca să-L facă cunoscut oamenilor pe Hristos.

Deci, Dumnezeu îl alege pe Sfântul Ioan din pustie, ca el să-L arate lumii pe Hristos. El spune: „*Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii*” (Ioan 1, 29). Vedeţi Dumnezeu nu a încredinţat această misiune niciunui arhiereu sau preot de la templul din Ierusalim, care erau persoane, oarecum, autorizate din punct de vedere teologic – nu, ci unui pustnic, Sfântul Ioan.

Maica Domnului - şi ea a avut un rol extraordinar: dintr-însa S-a întrupat Hristos. De ce oare Dumnezeu nu i-a încredinţat ei misiunea de a-L arăta, de a-L descoperi oamenilor ? Trebuie să spunem că, în perioada despre care vorbim, femeia nu prea avea niciun drept, nici să depună mărturie. Şi, iată, cum a avut un rol atât de important în întruparea lui Dumnezeu ! Totuşi, nu unei femei îi încredinţează Dumnezeu să-L arate, să-L prezinte lumii, ci unui pustnic, care era, în vremea aceea, cea mai înaltă autoritate morală din Ţara lui Israel şi, dacă îmi îngăduiţi, din lume. Nimeni nu mai avea pe pământ trăirea şi autoritatea morală pe care o avea Sfântul Ioan Botezătorul.

L.C.: Vă rog, Înaltpreasfinţite Părinte Mitropolit, să vă referiţi la următoarele două versete: „*A doua zi voia să plece în Galileea şi a găsit pe Filip. Şi i-a zis Iisus: Urmează-Mi*” (Ioan 1, 43) şi „*Iisus a văzut pe Natanael venind către El şi a zis despre el: Iată cu adevărat israelit în care nu este vicleşug*” (Ioan 1, 47).

Îps. Ioan: În momentul acela al botezului la Iordan, la Betabara, se aflau cel puţin trei bărbaţi din satul Betsaida: Andrei, fratele lui, Simon-Petru, şi Filip. Ce căutau trei bărbaţi din Galileea, cam de la 120 km depărtare, în vremea aceea, să vină la un pustnic ? Sunt convins că au fost şi la templul din Ierusalim, dar nu s-au simţit primiţi în cuvântul aflat acolo, în ritualul de acolo, de la templu, ei au simţit îndemnul inimii să meargă să audă cuvânt viu de la profet la Sfântul Ioan de la Betabara, pe malul stâng al Iordanului. Iată deci cei trei bărbaţi căutau Adevărul, pentru că Adevărul nu este un act intelectual, de cunoştinţe intelectuale, ci *Adevărul pentru noi, creştinii, este Hristos, Fiul lui Dumnezeu*, şi pe Acesta îl căutau aceşti ucenici ai Sfântului Ioan Botezătorul.

L-a urmat Filip, a ascultat cuvântul lui Hristos şi i-a spus şi lui Natanael. Ce am putea spune că a aflat Filip ? *A aflat cea mai preţioasă comoară din univers: Adevărul*. L-a aflat pe Hristos. Vedeţi, aflând comoara, n-a dus-o şi n-a aşezat-o doar în inima lui, ci această comoară a împărţit-o cu Natanael şi apoi cu mii şi mii de oameni cărora le-a propovăduit Filip cuvântul Evangheliei până la plecarea lui la cer.

Vă întreb: dacă aţi afla o comoară ce-aţi face cu ea ? *Toţi aceia care se află în sfintele noastre biserici au aflat Comoara. L-au aflat pe Hristos*. Îi îndemn să nu-L închidă numai în inimile lor, ci le spun: *rupeţi fărâmiţă din fărâmiţă şi spuneţi-le celor din familie, vecinilor, prietenilor, împărţiţi-le şi lor o fărâmiţă din Hristos !* N-aţi văzut cum face preotul când vă împărtăşeşte ? Din potir, ia pentru fiecare câte o fărâmiţă din Hristos. Tot aşa îi îndemn şi pe frăţiile lor, cititorii: *împărţiţi comoara aceasta, împărţiţi-o în familie şi în societate, să se bucure cât mai multă lume, cât mai mulţi oameni de comoara aceasta care este Hristos, Fiul lui Dumnezeu.*

L.C.: În continuare, Înaltpreasfinţite Părinte Mitropolit, vă rog să ne vorbiţi despre Natanael, pe care Sfântul Evanghelist Ioan îl numeşte: „*Natanael, cel din Cana Galileii*” (Ioan 21, 2).

Îps. Ioan: Ştii cât ar fi calea de la Nazaret până la Cana Galileii ? Între aceste localităţi este o distanţă de 13,5 km, încât ai putea merge pe jos. Bineînţeles că Hristos a mers pe jos de la Nazaret la Cana Galileii.

Vă întreb acum: cum s-ar traduce, în limba română, numele lui *Natanael* ? Se traduce în limba română: *Dumnezeu a dat*, adică părinţii lui i-au zis în traducerea de suflet: *Dumnezeu mi l-a dat* ! Aşa că orice pruncuţ, pe care-l văd duminică de duminică în sfânta biserică, este un Natanael, Dumnezeu l-a dat părinţilor lui.

Şi să mai spunem un cuvânt din ebraică. Ştiţi cum se traduce în limba noastră numele cetăţii Cana ? *Cana*, din ebraică, se traduce *trestie*. În zona aceea, creşteau nişte trestii şi de aceea au spus Cana din Galileea, Trestia din Galileea.

Acum, l-aş chema pe Hristos şi l-aş întreba ce zice despre mine. Şi cred că aş pleca cu fruntea în jos, pentru că despre mine n-ar putea să spună ce-a spus despre Natanael: „*iată un israelit întru care nu este vicleşug !*” Nu cred că ar putea să spună despre mine: *iată un român în care nu este păcat şi vicleşug* ! Despre mine, n-ar putea să spună aşa. Doamne, învredniceşte-mă şi pe mine şi pe toţi fraţii cititori, ca să poţi mărturisi într-o zi înaintea Tatălui ceresc: *Doamne, iată nişte fraţi din România întru care nu se află vicleşug !*

Să ne învrednicească Dumnezeu să auzim şi noi cuvintele pe care i le-a spus lui Natanael !

L.C.: Părinte Mitropolit, la sfârşitul predicii din *Duminica ortodoxiei*, când v-aţi axat mult pe afirmaţia Mântuitorului despre Natanael, aţi întrebat în catedrală dacă dintre copilaşii prezenţi se află vreunul pe care mama lui l-a botezat Natanael.

Îps. Ioan: Da şi am mai spus atunci că dacă între tinerele care vor naşte anul acesta se va afla vreuna care îi va pune numele copilului Natanael, aştept să mă cheme la botez, să botez pruncul atât de frumos şi de biblic binecuvântat de bunul Dumnezeu.

A consemnat Luminița Cornea

„Inaugurațiile" monumentului Bolintineanu

Vasile GRIGORE

O personalitate de talia lui Dimitrie Bolintineanu oferă permanente motive nu numai pentru noi direcții și metode de cercetare, ci și de a relua subiecte ce păreau la un moment dat epuizate. Monumentul „Dimitrie Bolintineanu" din localitatea natală este un bun exemplu în acest sens. A fost realizat de sculptorul Carol Storck în anul 1888 și este clasat în grupa A pe Lista Monumentelor Istorice (LMI). Din păcate, LMI nu (mai) consemnează întreg monumentul, ci numai bustul poetului și aceasta din cauza faptului că ansamblul, format din bust și o copertină din piatră susținută pe patru coloane, a căzut la cutremulul din 1977 și nu a mai fost refăcut. Cam acestea ar fi cele câteva elemente obligatorii de cunoscut în privința uneia dintre cele mai prețioase opere de artă de la noi din țară.

Cred că au reieșit, câtuși de puțin, din informațiile anterioare episoadele dramatice, uneori tragice, pe care acest reper identitar le-a avut de depășit și de care, din păcate, nici în zilele noastre nu este ocolit. Revista „Sud", ca și volumele apărute în ambianța ei, atât sub semnătura autorului acestor rânduri, cât și ale altora, dintre care îl amintesc aici doar pe muzeograful Emil Păunescu, au consemnat aceste avataruri. Chiar și momentul inaugurării monumentului din 1888 înregistrează asemenea întâmplări. Și cum ele sunt mai puțin cunoscute, credem că putem profita de „Anul Comemorativ Dimitrie Bolintineanu" pentru a le readuce în atenție. În acest scop, am decis că nu-și au locul unele comentarii preliminare extraselor documentare pe care vi le voi prezenta, căci ele sunt suficient de sugestive pentru ca fiecare cititor să-și formeze o opinie asupra întâmplărilor din jurul inaugurării primului monument comemorativ dedicat unei personalități culturale din țara noastră.

I.

„Ziarul *Familia* află că în București s-a format un comitet, prin inițiativa domnilor Petre Ioanide – arendașul moșiei Bolintin din Deal, Ion S. Rădulescu, Alex. Elefteriu și N. Rădulescu, în scopul de a aduna suma trebuitoare pentru ridicarea unui mic monument de marmoră albă poetului nostru Bolintineanu. Monumentul va purta d-asupra bustul poetului. Se va face d-asemenea un grilaj împrejur.

Onoare acestor domni !

Rușine însă pentru guvernele ce s-au succedat până azi și care nici unul nu s-au gândit să aducă acest omagiu poetului mort în spital !"

(„Epoca", nr. 493, 22 iulie 1887, p. 3)

II.

„Comitetul pentru facerea bustului și restaurarea mormântului poetului Bolintineanu ne anunță că miercuri, 4 mai viitor, a aranjat un concert în sala Ateneului (piața tribunalelor) cu concursul d-nelor Emilia Melisiano, Aristița Manolescu, Ana Manolescu, d-rei Alina Ananescu și a d-lor Hübsch, Schipek, C. Dimitrescu, Gr. A. Manolescu, C. Cairete, N. Bănulescu, S. Georgescu și N. Popescu. La acest concert se vor cânta pentru prima oară două quartete, opere ale d-lui Wachmann, directorele conservatorului."

(„Lupta", an V, 9 aprilie 1888, p. 2.)

III.

„MORMÂNTUL LUI BOLINTINEANU

Inaugurare singuratică

Domnule Redactor,

Unii oameni sânt preursiți să sufere toată viața, și după moarte ceea ce să face în memoria lor, să sufere iarăși neajunsuri.

Astfel s-a întâmplat cu marele poet Bolintineanu cât a trăit; după moarte, stete uitat până mai acum doi ani când ducându-mă la Bolintinul din Deal aflu că, la câțiva kilometri mai la vale să află mormântul poetului. Mă duc, îl vizitez și plăsmuiesc ideea d-a forma un comitet pentru a-i restaura mormântul.

D. Ioanidi, arendașul moșiei, d-nii Anghel Demetrescu, Ștefan Velescu, Ioan Rădulescu, primesc a forma împreună cu mine comitetul acesta și am și început lucrările ajutați de d. Ioanidi care a dat 600 lei, cu cari am arvunit sculptorul.

Mai târziu mă rugă d. Atanasiad să facă și el parte din comitet. L-am primit. Dar, cum a intrat, a început sa lucreze aparte, să încurce mai mult, să facă cheltueli fără a ne consulta, să publice conturi iscălind și pe ceilalți și a mers până acolo, încât duminică, la 23 curent, să se ducă la Bolintinul din Vale cu trei preoți, cu câțiva băeți de cor și cu Grandea, poetul *Voinței Naționale*, ca să inaugureze bustul.

Aceasta pentru că are ură personală contra Președintelui și pentru că i s-a cerut socoteală de purtare.

Când comitetul a voit să inaugureze bustul la 15 septembrie, d. Atanasiad, consultat, a răspuns că: la Sf. Dumitru, căci așa să știe la Palat și când acolo să vorbește de bustul poetului, se vorbește și de dânsul... dânsul fiind „legat" de bustul poetului !... (proprii cuvinte ale d-lui avocat).

Când am primit să-l inaugurăm la 26 octombre, Sf. Dumitru, când eu, ca secretar, am publicat data, am invitat ziare, școale, o mulțime de persoane, pe d. Ministru al Instrucțiunei cari a și

Monumentul Dimitrie Bolintineanu

numit un delegat la serbare; când am invitat pe d. Prefect, care a și dat ordin sub-prefectului să vestească pe țăranii comunelor megieșe și școalele – d. Atanasiad, a găsit de cuviință să-și bată joc de memoria poetului, de autorități, de noi, comitetul, de tot ce e bun simț și dreaptă judecată.

Unii oameni mici la suflet, „mațe rele", cum le zice poporul, vor să compromită și pe alții, odată ce se știu pe ei înșiși compromiși ! În categoria aceasta intră și d. Atanasiad, de altfel om „însemnat".

Acum, ce e drept, are ce să se vorbească de d-sa... la Palat ! ca de acela ce-a dat foc templului din Ephes."

(N. Gr. Rădulescu – Niger în „Epoca", 26 octombrie 1888, p. 3.)

IV.

„MONUMENTUL LUI BOLINTINEANU

D. P[etrache] Ioanidi ne roagă să publicăm următoarele rânduri:

Domnule Redactor,

Cu tot timpul viforos se strânseseră la Bolintinul din Deal în ziua de 26 curent pentru inaugurarea bustului lui Bolintineanu: d. G. Ionescu, delegatul Ministerului Instructiunei, d. Țincu, delegatul ziarului *România*, d-nu Licherdopol, directorul școalei de comerț, d. Crasan, profesor; d. sub-prefect; d. Turnavitu, căpitan, șeful garnizoanei din Domnești; Comșa, student universitar; d-nii Manolescu, Căpitanovici, Manoilescu și St. V. Nanu, studenți universitari, delegați de societatea *Tinerimea Română*, sub-semnatul și d. Niger, secretarul comitetului.

Sfătuit de asistenți și în înțelegere cu ceilalți membri din comitet cari au aderat în urmă, am amânat inaugurarea pentru primăvară și am luat hotărârea d'a se acoperi întreg monumentul cu scânduri pentru a-l prezerva de intemperiile iernei.

Nimeni ne mai fiind autorizat d'a face subscrieri ori reprezentații pentru monument, fac cunoscut că ori unde și ori de cine se va încerca aceasta, să fie întâmpinat cu refus, deoarece toate lucrările s-au terminat.

Întru cât privește pe d. Atanasiad, în neputința d'a inaugura bustul la 23, s-a mulțumit cu un serviciu religios pentru sufletul poetului.

Pentru primăvară dar inaugurarea !

Primiți etc.

P. Ioanidi

Președintele comitetului."

(„Epoca", anul III, nr. 879, sâmbătă 29 octombrie / 10 noiembrie, 1888, p. 2-3)

V.

„Ioan S. Rădulescu (tipograf)

Născut în anul 1852, februarie 14. A intrat elev la tipografia Nifon Mitropolitul, în 1862, care apoi a trecut în posesiunea Statului.

Apărând ziarul umoristic *Ciulinul* sub direcțiunea regretatului juristconsult, Ioan Atanasiad, a fost unul dintre cei mai activi colaboratori, în tot timpul aparițiunii sale.

A fost șef al tipografiei *L'Independance Roumaine*, al tipografiei *Eliade* și acum în urmă al marelui stabiliment tipografic *Universul*.

A făcut parte ca membru în mai multe societăți: naționaliste, literare etc. Este membru al societății *Presei*, al societății *Gutenberg* și *Curtea de Argeș*.

În capitală au fost organizate serate teatrale, concerte etc., de diferite comitete formate cu scop de a face un monument poetului Dimitrie Bolintineanu, dar fără a se realiza scopul.

În vara anului 1885, mergând la Bolintin cu colegul său Al. Stamate și observând mormântul marelui poet, starea în care l-a găsit a făcut să fie cuprins de o adâncă indignare. A doua zi chiar, a și publicat un articol în ziarul *Binele Public*, descriind situația mormântului autorului *Florilor Bosforului* și cum el este uitat de toți.

Imediat a întrunit câțiva tineri, s-au erigiat într-un comitet ad-hoc și au decis măsurile necesare pentru ridicarea unui monument și restaurarea mormântului poetului din Bolintin.

Din numărul celor cari compuneau acel comitet, rămânând numai cu repausatul Atanasiad, lansară liste de subscripțiuni, al căror rezultat a fost slab.

Prin intervenirea unei doamne din înalta societate, asociindu-se și Majestatea Sa Regina, s-a organizat un concert sub patronagiul Său, în sala vechiului Ateneu, de la care s-a încasat suma de 3.700 lei. Pe lângă însemnatul concurs dat, Majestatea Sa Regina a contribuit și cu suma de 1.000 lei trimiși lui Ioan S. Rădulescu prin adjutantul M.S. Regelui, repausatul general Greceanu.

Cu suma rezultată din concert, cu ceea ce s-a putut încasa din listele de subscripție, s-a putut ajunge la definitiva terminare a monumentului și restaurării mormântului, inaugurându-se, printr-o frumoasă și neuitată serbare, desvelirea monumentului, operă a distinsului sculptor Carol Stork, luând parte sătenii din satele învecinate, societatea macedo-română, ziariști, tipografi, profesori etc.

După aceasta a intervenit pe lângă prefectura de Ilfov de a se răscumpăra locul unde s-a născut Dimitrie Bolintineanu, pe care era situat un stabiliment de băuturi spirtoase, clădindu-se o școală mixtă.

(„Almanach Tipografic", editat de George Filip, anul V, 1902, București, p. 91-94)

Deși ignorat în ultimele momente ale vieții, iată că posteritatea lui Bolintineanu stârnea pasiuni neașteptat de vii, unii semeni, destui dintre ei niște mediocri, încercând să obțină oarece faimă prin intermediul bolintineanului nostru.

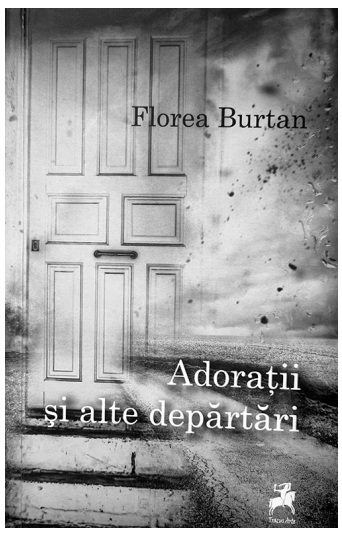
Lirica teleormăneană în anul 2021

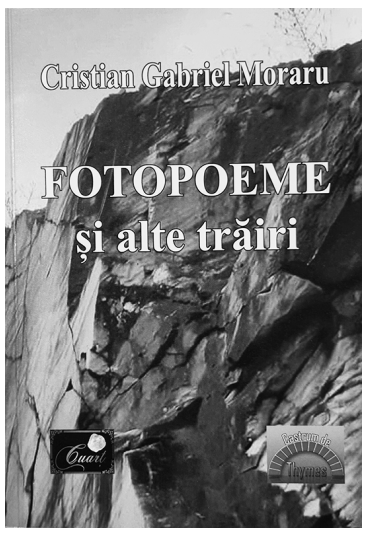
Nicolae Dina

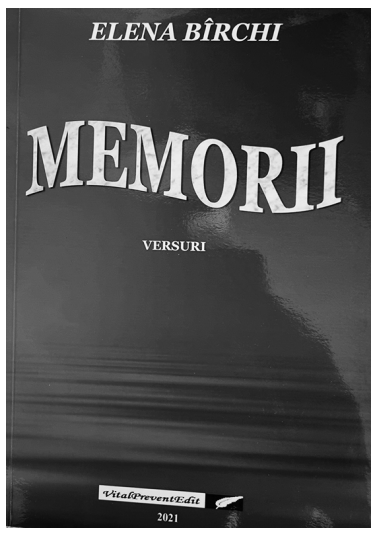
Trebuie să recunoaștem că, mai ales având ingrata condiție de „provinciali”, nu putem fi la curent cu toate aparițiile editoriale, nici măcar cu toate volumele publicate de conjudeţenii noştri, lipsindu-ne sursele esențiale de informare. De aceea, notele mele de lectură se vor rezuma la cărțile de poezie care mi-au parvenit, considerând expozeul meu ca o sursă de documentare pentru cei care doresc să-și completeze informațiile despre cele apărute în anul 2021.

Florea Burtan este cel care ne-a oferit, cu fiecare dintre cele 16 volume, confesiuni și reflecții despre lume și viață, despre bucurie și fericire, despre tristețe și nostalgie, dar și despre îndepărtarea de satul natal, critica literară percepându-l drept un poet optzecist reîmprospătând estetica tradițională și un neoromantic cultivând sentimentul de iubire și dorul ce-i arde sufletul.

Conștiința sa artistică, talentul și măiestria sa caracterizează și noul volum, ***Adorații și alte depărtări*** (Editura Tracus Arte, București, 2021), al cărui prim ciclu, *Adorații*, stă sub semnul dragostei, temă prezentă încă de la primul poem în care surprinde înflăcărata dorință de a-și apropria iubirea ca pe un sentiment sacru, frumusețea neasemuită a iubitei dând naștere unor trăiri tumultuoase pure și aureolate de împliniri: „E-o ardere în noi ispititoare, / E un adânc ocrotitor și pur, / Neodihnite aripi vorbitoare / Și legănări de raze împrejur” (*Îndură-te*).

Ciclul *Alte depărtări* adaugă dragostei și alte teme cum ar fi evocarea „prăfuitului nostru târg” cu bâlciul tradițional (*La moși*) și de unde „a dispărut clopotul de la Catedrală / odată cu el, de pe perete, un sfânt” (*Clopotul Catedralei*), iar „cinematograful a fost demolat” și înlocuit cu „mallul” (*Cotidiană*) și nu mai există nici *Trăsura cu cai* care, cândva, purta „dalbă, mireasa, / cufundată în pernele moi”, iar *Ultimul lăutar* a murit.

Și în acest volum, Florea Burtan rămâne același poet confesiv și meditativ, un creator talentat ale cărui poeme sunt dedicate, cu dragoste și înțelegere, vieții, oamenilor, întregii lumi.

Cu toate că a debutat publicistic în anii studenției, **Domnița Neaga** a îndrăznit să înfrunte *Noaptea ploilor acide* în plină maturitate. Fără a se grăbi (dovadă a maturității sale artistice) își urmează drumul ascendent de *Călător spre Crucea Sudului*, lăsându-se cucerită de minunățiile *Muntelui din vis*, s-a lăsat vrăjită de *Floarea de lotus*, pentru ca, mai apoi, văzând *Toamna ca o fregată*, să se întoarcă la imaginea mirifică a celor mai fericite momente din existența sa petrecute *Cândva în Arcadia*.

Dar viața nu se oprește în loc, chiar dacă se derulează **Între două veșnicii**, titlul noului volum publicat la Editura Neuma, în 2021, având o structură inedită, în sensul că este organizat sub forma de șase „cânturi”, fiecare evoluând sub semnul unui motto reprezentat de câte două versuri cu o anumită semnificație, diversitatea tematică fiind la ea acasă.

Iubind viața mai presus de orice, poeta reflectează asupra a tot ceea ce înseamnă ea, văzută ca o călătorie de-o clipă „între cele două veșnicii”. Între acestea, viața omului parcurge un timp relativ, de la „dezgheţul primar” însemnând apariția omului pe pământ, până la extincție, „când obosiți, / îl vom depune la picioare, / spre a ne odihni / preț de mai multe veșnicii …” (*Între două veșnicii*).

Într-unul dintre cânturi, Domnița Neaga rememorează cu nostalgie, dar cu multă sensibilitate, mediul rustic și familia în care s-a născut („Mă duce drumul unde m-am născut, / În locul cum pe lume altul nu-i”), bucuria și fericirea copilăriei renăscând, „purtată de magia din cuvânt” (*Seară de Crăciun*), credința în Dumnezeu și în Fiul său fiindu-i „pavăză și scut / că doar prin Tine simt c-am renăscut” (*Umbra luminoasă*).

Și poemele acestui volum evidențiază sensibilitatea, puritatea spirituală și măiestria artistică de excepție a unei poete înnăscute, interesate de tot ceea ce înseamnă viață, ceea ce înseamnă lumea în mijlocul căreia trăiește și în fața căreia își deschide sufletul închinându-i un imn cu dragoste sinceră.

Un poet bistrițean, preotul Călin Pop, enunța un crez poetic sub auspiciile binefăcătoare ale divinității („Cuvintele-s puține, / dragostea e multă / faptele vorbesc / și Dumnezeu ascultă”) în versuri care revelează nu numai dragostea ca sentiment primordial al vieții, ci și datoria poetului de a o cânta în numele celui ce-a dat-o.

Și **Cristian Gabriel Moraru**, un poet ce nu se grăbește a-și publica versurile până nu-și pritocește ideile ca să exprime adevăratele sentimente, trăiri, simțăminte, gânduri ce-i îmbogățesc sufletul (așa cum se confesează într-o *Ars poetica* („Între două poeme, înalț un stâlp de tăcere, / Iar cerul își deschide tainic porțile de aur / Clipele hrănesc a visului necurmată plăcere, / Sporind la nesfârșit al sentimentelor tezaur”), închină versurile sale din ultimul volum, ***Fotopoeme și alte trăiri*** (Editura Castrum de Thymes, Giroc, 2021) sentimentului de dragoste pentru viață, pentru lume, pentru întreaga umanitate („Iubirile sunt frunzele / Arborelui lumii din / Anotimpul vieții”), sentiment dăruit creatorului liric („Poet, Poezie - / Diada sublimă / Pe care o știe / Ființa maximă”), odată cu harul poetic („Poetului i-ai dat / Din harul tău divin) de către Dumnezeu, exprimându-și recunoștința în cuvintele pline de sacralitate ale celui destinat măreței înălțări spre absolut: „Scriind apoi stihuri / Cu condeiul muiat / În sacre văzduhuri / Despre destinul dat” (*Nuntă de cuvinte*). Astfel, născut cu acest har, își simte sufletul plin de respect pentru cititorii săi, cărora le dăruiește tot ceea ce simte și crede, dornic ca opera sa să fie apreciată de posteritate: „Versurile mele vor dăinui / Câtă vreme oamenii vor iubi, / […] / Câtă vreme un copil va râde / Sau moartea cu aripile-i hâde, / Va curma firul vieții noastre” (*Ars longa*).

După cele cinci volume de versuri și unul de proză publicate în ultimii șase ani, **Elena Bîrchi** ne oferă volumul ***Memorii. Versuri*** (Editura Vital Prevent Edit, Drăgotești, 2021) în care autoarea cultivă eterna temă a dragostei, considerând-o sentimentul primordial și cel perpetuu al existenței fiecărui om, pe care îl împărtășește, solidar, și poeta: „Eu sunt pulbere de stele și țărâna-i sub picioare, / Sufăr azi și-oi râde mâine, dar trăiesc și plâng sub soare / Și în jurul meu se adună neamurile, fii, nepoții, / Știm censeamnă bunătatea și-mpărțim din ea cu toții” (*Dialog stelar*). Atunci când „viața dovedește lumii că nu lumea-i minune, / ci e rai și fericire, când lucrezi cu fapte bune”, numai dragostea naște și perpetuează viața trăită cu bunele și relele ei: „E mai bună ori mai rea clipa ce o lași să plece, / Dar să pui în ea iubire și se va-nmulți cu zece” (*Veche, nou, aceeași lume*). Dragostea îl însoțește și pe poet, pentru că, numai iubind, acesta este capabil să creeze: „Dragoste, șireato, dulce nebunie, / Tu mă faci să scriu vers și poezie, / Inima cu tine e mereu zglobie, / Trece timpul, treacă, dragostea nu știe !” (*Dragoste, șireato…*).

Profil

O intelectuală plurivalentă – Mona Dobrișan

Nicolae SCURTU

Am cunoscut, recent, aici în Bolintinul din Vale, din fermecătorul ținut al Giurgiului, o foarte specială și distinsă intelectuală, din stirpea celor aleși și foarte rari, care s-a *afirmat* și *s-a impus* în arta, atât de seducătoare, a teatrului clasic, modern și ultramodern.

De fapt, e necesar să ne întrebăm, cine este doamna Mona Dobrișan și de unde vine ?

Ei bine, doamna Mona Dobrișan a perceput *lumina clară* a unei zile de 20 mai 1970, în Bolintinul din Vale, unde familia sa este atestată documentar de mai bine de o jumătate de mileniu.

Aici s-a inițiat în tainele cititului și ale scrisului, aici a descifrat, cu inteligență, sensurile majore ale existenței, a urmat, apoi, Liceul Sanitar din București, unde a și finalizat cursurile *Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davilla” – Facultatea de Stomatologie* (1997).

Ani dificili, cu lecturi întinse și studii aprofundate, când se edifică ca o autentică specialistă în arta decriptării și interpretării «misterului uman».

Irezistibil atrasă, încă din perioada studiilor liceale și universitare, de muza *Thalia*, frecventează și finalizează cursurile *Facultății de Actorie* din cadrul Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, clasa profesorului Adrian Pintea, în răstimpul 2000-2004.

Grație unei excelente pregătiri, a unui talent, greu de egalat și a unei distincții sufletești, cu totul speciale, doamna Mona Dobrișan interpretează roluri memorabile: „Lucy” din *Opera de trei parale* a lui Bertold Brecht, „Margarita” din *Bădăranii* lui Carlo Goldoni, „Veta” din *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale și alte roluri care îi aduc *premiul* Galei Tinerilor Actori.

Joacă admirabil pe scenele teatrelor *Odeon, Casandra* și *Nottara*, precum și pe unele scene celebre din Ungaria, Republica Moldova și Ucraina.

De curând, doamna Mona Dobrișan este o colaboratoare permanentă a prestigioasei reviste *Sud*, din Bolintinul din Vale, unde susține cu pasiune, competență și dăruire o excelentă *cronică teatrală*, ce merită a fi citită și reținută.

(urmare din pagina 6)

Închinarea la turci

să-l convingi să-mi dea un răgaz de vreo trei ani să pun Moldova pe picioare și atunci vom putea plăti suma întreagă. Spune ce vrei, Mihule, și dacă ține de mine ți-o voi îndeplini negreșit.

– Măria Ta, te rog să mă asculți cu atenție. Din ce ți-am spus până acum am vrut să înțelegi că hotărârea asta cântărește mult pentru viitorul Moldovei. N-aș vrea ca aceia care vor veni după noi să mă judece pe mine ca pe un vânzător de țară. Dacă voi merge de capul meu la sultan să-l asigur că în scurt timp îi vom duce *haraciul* cerut ar fi ca și cum eu am hotărât de unul singur asta în loc să vă sfătuiesc să ne batem alături de Iancu de Hunedoara, cum mie unul mi se pare normal. Măria Ta știe că oamenii judecă în fel și chip. Deja am auzit vorbe printre dregători că din cauza mea ne-am închinat din nou la leși. Asta după ce am fost în toamnă și i-am invitat pe trimișii Craiului să vină la Hotin.

– Nu înțeleg de ce îți faci atâtea griji. Domnia ta nu mergi la sultan în nume propriu, ci ca trimis al meu și al Moldovei.

– Tocmai de aceea. Oameni înțeleg în fel și chip. În fața sultanului eu voi reprezenta Moldova. Cu atât mai mult aș vrea ca vorbele mele să fie întărite de iscălitura Măriei Tale și ale dregătorilor Țării. Să știe toată lumea că nu logofătul Mihu a închinat Moldova la turci, ci a fost hotărârea Sfatului Țării și a Voievodului ei.

– Dacă e vorba numai de atât, asta se poate rezolva, domnia ta, răspunde zâmbind Voievodul, cu toate că eu unul nu înțeleg la ce ți-ar folosi. Tot i-am luat pe dregători cu mine să mă însoțească la drum spre Vaslui. Mâine convoc Sfatul Țării și pun în discuție problema *haraciului* cerut de sultan. Sunt sigur că toți vor fi de acord cu mine când le voi spune ce vreau de la ei.

– Aș mai vrea ca, după ce *diacul* scrie ce a hotărât Sfatul Țării, dregătorii să-și punã sigiliul pe document, fiecare după rangul lui, ca să se știe că au iscălit cu toții și nu e vorba de o măsluire. Așa o hotărâre trebuie să fie luată de toți dimpreună, iar, dacă nu, să-și spună deschis părerea, să nu dea mai târziu vina pe mine.

– Așa vom face, Mihule. La fel ca dregătorii îmi voi pune și eu sigiliul domnesc pe document. Acum ești mulțumit, domnule logofăt ? Să-l văd odată iscălit și să te trimit la Mahomed să-i arăți actul. Sunt câteva nopți bune de când am tot felul de gânduri negre și să nu pot dormi din cauza grijilor țării.

– Ai grijă să nu te îmbolnăvești, Măria Ta, intervine îngrijorat boierul Bratu. Ce ne-am face dacă ai păți ceva ? Cine ar mai conduce Moldova ?

– Acum, că am stat de vorbă cu domniile voastre și am ajuns la o hotărâre înțeleaptă, m-am liniștit și mă simt mai bine. Poate că și schimbarea de aer mi-a priit, cine știe. Sper ca noaptea asta să pot dormi mai bine și mâine în Sfat să facem ce ne-am propus.

– Doamne ajută, Măria Ta ! Mă bucur că te simți mai bine.

– Să ne dea Domnul gândurile cele bune peste noapte, adaugă și marele logofăt. Indiferent ce vom hotărî, de mâine Moldova va porni pe alt drum.

Era în ziua de 5 *cireșar* anul 6964 de la Facerea Lumii (5 iunie 1456).

(Fragment din romanul în curs de apariție *Castelul de pe Nistru*)

Firide basarabene

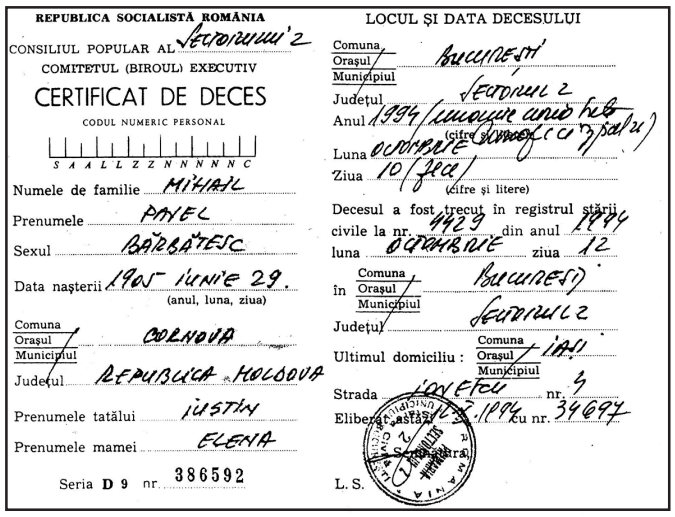
Când a murit, de fapt, Paul Mihail ?

Nicolae SCURTU

Unul dintre cei mai înzestrați și însemnați istorici literari și cărturari ai Basarabiei este, indiscutabil, teologul și profesorul Paul Mihail (n. 29 iunie 1905, Cornova-Orhei – m. 11 octombrie 1994, București), autor al unei bogate opere de cercetare și restituire a unor monumente de limbă și istorie națională.

E suficient să menționez, doar, *Tipărituri românești din Basarabia de la 1817 până la 1918.* București, 1941, *Acte românești din Basarabia. Volumul I (1812–1830).* București, 1993 și *Mărturii de spiritualitate românească* (*așezăminte*, *scrieri*, *personalități*). Chișinău, 1993, cărți de referință care l-au impus pe Paul Mihail în istoria valorilor permanente ale culturii române.

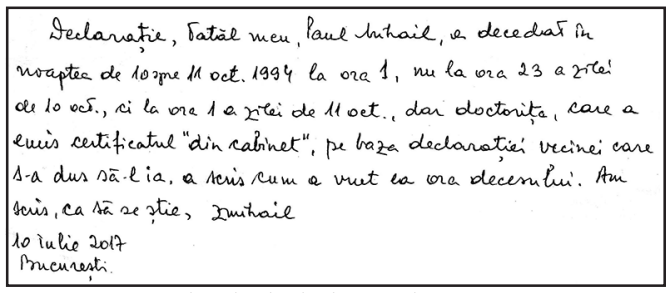
Remarcabilă este, sub multiple aspecte, și publicistica socială, literară, teologică și culturală pe care Paul Mihail a răspândit-o în cele mai neașteptate ziare, reviste și publicații seriale.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
CONSILIUL POPULAR AL Sectorului 2
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV
CERTIFICAT DE DECES
CODUL NUMERIC PERSONAL
S A A L L Z Z N N N N N C
Numele de familie MIHAIL
Prenumele PAVEL
Sexul BĂRBĂTESC
Data nașterii 1905 IUNIE 29.
(anul, luna, ziua)
Comuna / Orașul / Municipiul CORNOVA
Județul REPUBLICA MOLDOVA
Prenumele tatălui IUSTIN
Prenumele mamei ELENA
Seria D 9 nr. 386592

LOCUL ȘI DATA DECESULUI
Comuna / Orașul / Municipiul BUCUREȘTI
Județul Sectorul 2
Anul 1994 (una mie nouă sute nouăzeci și patru)
Luna OCTOMBRIE
Ziua 10 (zece)
(cifre și litere)
Decesul a fost trecut în registrul stării civile la nr. 4429 din anul 1994
luna OCTOMBRIE ziua 12
în Comuna / Orașul / Municipiul BUCUREȘTI
Județul Sectorul 2
Ultimul domiciliu: Comuna / Orașul / Municipiul IAȘI
Strada IONESCU nr. 4
Eliberat astăzi 16.10.1994 cu nr. 34697
Semnătura
L. S.

Paul Mihail - certificat deces

Declarație, Tatăl meu, Paul Mihail, a decedat în noaptea de 10 spre 11 oct. 1994 la ora 1, nu la ora 23 a zilei de 10 oct., ci la ora 1 a zilei de 11 oct., dar doctorița, care a emis certificatul "din cabinet", pe baza declarației vecinei care l-a dus să-l ia, a scris cum a vrut ea ora decesului. Am scris, ca să se știe, Z.Mihail
10 Iulie 2017
București

Paul Mihail - declarație deces

Jurnalul, mărturiile, confesiunile și epistolele sale se constituie în convingătoare și relevante dovezi de felul cum s-a plămădit *istoria* în această parte a lumii și, mai ales, cum a contribuit istoricul Paul Mihail la zidirea spirituală a Basarabiei.

Și cu toate acestea, greu de imaginat, nu se cunoaște, cu exactitate, momentul când eruditul învățat și umanist ne-a părăsit pentru totdeauna.

Edificatoare, în acest sens, este declarația fiicei cărturarului, doamna Zamfira Mihail, eminentă cercetătoare a vechii literaturi și culturi naționale.

Declarație,
Tatăl meu, Paul Mihail, a decedat în noaptea de 10 spre 11 oct[ombrie] 1994, la ora 1, nu la 23 a zilei de 10 oct[ombrie], ci la ora 1 a zilei de 11 oct[ombrie], dar doctorița, care a emis certificatul „din cabinet", pe baza declarației vecinei care s-a dus să-l ia, a scris cum a vrut ea ora decesului. Am scris, ca să se știe,
București, 10 iulie 2017
Z[amfira] Mihail

*

Republica Socialistă România
Consiliul popular al Sectorului 2
Comitetul (Biroul) executiv
Certificat de deces

Numele de familie – Mihail
Prenumele – Pavel
Sexul – Bărbătesc
Data nașterii – 1905 iunie 29
Comuna – Cornova
Republica Moldova
Prenumele tatălui – Iustin
Prenumele mamei – Elena
Serie D9, nr. 386592

Locul și data decesului
Orașul – București, Sectorul 2
Anul – 1994 (una mie nouă sute nouăzeci și patru)
Ziua – 10 (zece)
Decesul a fost trecut în registrul civil la nr. 4429 din anul 1994,
luna octombrie, ziua 12
în orașul București, Sectorul 2
Ultimul domiciliu – Iași
Strada Ionescu, nr. 4
Eliberat astăzi 16 octombrie 1994 cu nr. 34.697

Se impune să precizez, că în unele istorii literare[1], dicționare de literatură și articole consacrate lui Paul Mihail, data decesului este, încă, greșită.

Note: Originalul declarației doamnei Zamfira Mihail se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București, iar originalul *Certificatului de deces* este în posesia fiicei cărturarului.

[1] Mihai Cimpoi, *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. Ediția a 4-a reactualizată,* București, Fundația Națională pentru Literatură și Artă, 2009, p. 23-24. (*Cultură și literatură. Rădăcini și coroană*). Informația conform căreia Paul Mihail a murit în mai și nu în noiembrie este complet eronată. Am semnalat-o, aici, întrucât și eu am preluat-o, din această *istorie*, într-un articol publicat, cândva, în revista *Litere.*

Virtual

Scrisoarea sinelui (fragment)

de Laurențiu Cristian Gherase

Venit-am din zări diafane să-ți fiu pe pământu-ți, lumină,
Tu, floare de humă pustie, născută-ntr-un strop de rugină,
Ducându-ți deasupra durerii, prin forfota minților tale,
Cântecul pașilor lumii și versul luminilor Sale.
Știut-am de veacuri lumina-ți ce tremură cerul în valuri
Și mările lacrimii tale din temnița plânselor maluri.
Drept pentru care venit-am, să sparg ale tale zăbrele,
Să curgă râuri în râuri pe pagini stropite de stele.
Din vocile cele purtate în mintea-ți nebună și tristă,
Venit-am să-ți cânt nemurirea-ți ce n-ai fi crezut că există.
Căci astăzi durerile tale te poartă mai mult ca pe-oricare,
Spre zări ce așteaptă un fulger să crape o rază de soare.
Ridică-te, mugur de lacrimi și crește precum universul,
Căci astăzi venit-am să cuget pe coala ce-ți tremură versul.
N-ai teamă de cele flămânde, sunt doar rătăciri efemere...
Tu plâns-ai destul pentru alții, din patimi făcându-ți avere.
Acum când pășești pe pământu-ți, în urma-ți răsar simbioze,
În mintea acelor ce Dânsul lucește în fade veioze,
Tu stai și aprinde și altor nebuni ce îți scutură pasul,
Să-ți fie în glia-ți bătrână mai dulce și falnic, popasul.

Lumea așa cum este

Trăim într-un ocean de unde electromagnetice

Vasile Szolga

Omenirea, de la „facere" cum zice Biblia, sau de la apariția, acum milioane de ani, a lui „homo" care apoi a devenit „homo sapiens" (adică omul rațional deși, eu mă cam îndoiesc că așa am ajuns) de astăzi, până la sfârșitul secolului XIX a trăit în pace cu natura, cu mediul înconjurător. Apoi însă a inventat electricitatea (nu că n-ar fi existat și până atunci, dar atunci a început s-o producă) și a început s-o folosească din ce în ce mai mult pentru toate nevoile ei. Se cunoaște faptul că, unde este electricitate acolo apar și undele elctromagnetice, pe care le-a folosit, omul, cu precădere pentru comunicații. Așa au apărut telefoanele, radioul, televiziunea, calculatoarele iar în ultimul timp, internetul și telefonia inteligentă (telefoanele mobile). Toate acestea au făcut, ca astăzi, să trăim într-un ocean de unde electromagnetice care înconjoară Pământul.

Undele electromagnetice sunt de fapt niște vibrații. Toate vibrațiile produc efecte, unele mai bune, altele mai puțin, și asupra omului. Exemplul cel mai simplu este legănatul pruncilor (care este tot o vibrație cu o frecvență foarte joasă) care produce somnul lor sau cântatul la pian sau un instrument cu coarte care sunt efecte benefice, dar pot fi și unele dăunătoare (starea de disconfort la legănatul pe valuri) sau chiar distructive (vezi și cutremurele). Mai sunt destule exemple pentru a dovedi efectele vibrațiilor de diferite frecvențe.

În zilele noastre, pentru transmiterea mai rapidă și mai exactă a informațiilor, frecvențele au tot crescut, de la 2G la 3G, apoi la 4G, iar acum se tinde spre introducerea transmiterii prin 5G, ceea ce înseamnă o creștere enormă a frecvențelor vibrațiilor electromagnetice.

Cred în posibilitatea și chiar sunt convins de acest fapt, că frecvențele foarte înalte pot produce schimbări la nivelul celulelor. Și cum virușii sunt de fapt niște celule, aceste frecvențe pot activa unii virusi, astfel că, putem să ne așteptăm la invazii (numite pandemii) de tot felul de viruși (fără să știm de unde și cum apar), unii mai letali decât alții. Probabil că, mergând pe această cale, omenirea își dăunează sieși sau chiar își sapă, cu instrumente din ce în ce mai sofisticate, groapa.

Sonetul dezamăgirilor

de Mihai Merticaru

Trăim în duhul părerilor de rău,
Că lumea asta e așa de mică,
Îndemânările toate se strică,
Idealurile se prăbușesc în hău.
Ne inundă puhoaiele de frică,
Ne răvășesc și ne îngroapă-n tău
Cum ne-a descântat Edgar Allan Poe
Și nimeni nimica nu ne explică.
E țară de hârtoape și maidane
Și bezna cade ca o ghilotină
Ca-n timpul invaziilor cumane
Și ale altor seminții dușmane.
Izbânda, o așteptăm să vină,
Dar dezamăgirea este deplină.

Această rubrică conține texte selectate dintre cele publicate pe pagina de Facebook a revistei „Sud".

Recitindu-l pe Bolintineanu

Cristian Gabriel Moraru

Fiu al machidonului Ienache Cosmad, originar din Ohrida, **Dimitrie Bolintineanu** (n. 1825, Bolintin Vale – m. 19 august 1872, București) a fost unul dintre cei mai reprezentativi scriitori și revoluționari pașoptiști, elaborând în decurs de trei decenii o operă literară foarte complexă și vastă, însumând câteva zeci de volume de poezii, romane, teatru, epopei, jurnale de călătorie, scrieri politice, biografii romanțate etc.

Dimitrie Bolintineanu a debutat poetic în 1842 cu elegia *O fată tânără pe patul morții* (în fond, o imitație cam servilă după *La jeune captive*, de André Chénier) în „Curierul de ambe sexe" condus de Heliade, fapt care i-a adus celebritatea. În 1865, poetul și-a adunat într-o vastă antologie cam tot ce publicase prin reviste și volume, împărțindu-și lirica în următoarele cicluri: *Florile Bosforului*, *Legende istorice*, *Basme*, *Macedonele*, *Reverii*, *Diverse*.

Un an mai târziu, în 1866, i-a apărut la Paris, în Franța, volumul de versuri *Brise d'Orient. Poésies roumaines*. Prefațate de Philarète Chasles, poeziile lui Bolintineanu au fost foarte apreciate de critica literară franceză.

În debutul capitolului din *Istoria literaturii române...*, consacrat autorului poemului „Conrad", Alexandru Piru opinează: „Alături de V. Alecsandri, Dimitrie Bolintineanu (1819-1872) a fost, înainte de Eminescu, poetul român cel mai prețuit. A publicat într-un răstimp de 25 de ani 20 de volume de versuri sub formă de culegeri și cicluri (...), speciile preferate ale poetului fiind balada, basmul, idila, elegia, cântecul, poema, epopeea și satira."[1]

Eugen Simion vede în Dimitrie Bolintineanu, cu a sa lirică de inspirație orientală, un precursor eminescian (spontan și bazându-se în întregime pe instinctul său liric), chiar dacă, ce-i drept, mai puțin talentat decât autorul *Luceafărului*: „Cu productivul, inegalul D. Bolintineanu, poezia română se deplasează spre *sud*, spre zona orientalo-mediteraneană, acolo unde se amestecă miturile. *Florile Bosforului*, *Macedonele*, puternicul poem *Conrad* inventează un spațiu liric în care natura este magică și pasiunile ating forme de delir. Eminescu va duce în lirica română, prin cultură și imaginație, spre nord, spre miturile borealice. Cu mai puțin talent și cu o spiritualitate redusă, Bolintineanu îl precede în ambiția de a depăși granițele inspirației locale, dar într-o direcție contrară. El are în față câteva modele romantice (Hugo, în primul rând), are și o biografie care-i îndreaptă fantezia spre sudul mirific unde, după cum singur spune: «Cer, pământ, eter și lună,/ aiurează, se-nfior.»

Este greu și, în fond, fără prea multă importanță, să deducem din aceste poeme atinse de vreme ce reprezintă imitație și ce aparține inspirației originale. Bolintineanu ia subiecte de unde găsește, le adaptează cu ușurință, inventează subiecte noi, le repetă, le nuanțează, totul în mare grabă, cu ușurință, fără complexe."[2]

În volumul *Florile Bosforului*, D. Bolintineanu reușește să practice un lirism senzorial de un mare rafinament stilistic. Poeziile acestui volum abundă în turcisme (abanos, bei, cadână, caic, cerchez, dalga, derviș, feregea, ghiaur,-ă, ghiulnară, hadân, hanimă, harem, hurie, iașmac, minarele, namaz, sarai, selemie, sileaf, sultan,-ă, șalvari, vizir), ajutând la conturarea atmosferei lirice, iar prin fața noastră se perindă un întreg harem de cadâne: Almelaiur, Dilrubam, Esmé, Fatme, Leili, Mehrube, Rabie etc.

Portretele acestora sunt, uneori, realizate cu o rară și mare virtuozitate artistică, exprimând magistral farmecul oriental. Iat-o pe Esmé: „Ca Esmé mai dulce floare/ Cu dezmierdător parfum,/ N-a mai strălucit sub soare/ De la Tunis la Batum !/ / Sub privire-i s-aurește/ Unda lină din Bosfor/ Și, văzând-o, Gul roșește,/ În grădină la Nihor.// Ca mărgăritarul albă,/ Și cu părul de ebin,/ Ochi de foc și mână dalbă,/ Gura, grațios rubin: // Naltă, delicată, fină,/ Dar cu brațul rotunjior,/ Sânul ei, sân de vergină,/ Unde dulci mistere zbor;"[3] sau pe voluptoasa Dilrubam: „Cine-i tânăra hanimă/ Ce pe finul mozaic,/ Rezemată lin pe mână,/ Bate apa din fântână/ Cu piciorul alb și mic ?/ Ochi-i, dalbe bobioare/ Adunate din Bosfor,/ Aurite-n dulce soare,/ Varsă raze arzătoare/ Prin azurul dulce-al lor./ Ei îngân cu voluptate/ Genele-i de abanos/ Și sprincenele-i arcate,/ Negri, lucii, velurate,/ Fermec dulce și frumos.// Dilrubam învăluită/ D-al ei păr desfătător,/ Ca o dulce stea sub nor,/ Într-o lespede-nflorită, / Se prevede cu amor."[4]

Interesantă pentru exotismul ei este și poezia *Blestemul dervișului*, care prefigurează parcă vestitele blesteme argheziene, chiar dacă nu are virulența acestora: „În toată viața voastră, p-a voastră tristă casă,/ Să cânte baibuh !/ O rudă să vă moară, cu orice an ce pasă/ Și voi să trăiți încă, domniți d-al morții duh !/ Durerile trecute să le-aduceți aminte !/ Uitarea dorul vostru să uite-a împăca !/ Flămânzi, să roadeți iarba ce naște pe morminte !/ Ghiaurul să refuze mormântu-a vă săpa."[5]

Odată cu *Legende istorice*, numele poetului a intrat definitiv în istoria literaturii române, cele mai gustate și mai apreciate bucăți lirice nu doar de critica de specialitate, ci și de publicul cititor, fiind *Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare*, *Muma lui Ștefan cel Mare*, *Mircea cel Mare și solii* și *Daniil Sihastru* etc.

Dimitrie Bolintineanu

Cea mai frumoasă legendă istorică scrisă de Bolintineanu este, fără-ndoială, *Muma lui Ștefan cel Mare*, care poate fi egalată la nivel de virtuozitate artistică doar de legendele lui Alecsandri. Iată în continuare câteva mostre de versuri ireversibil înscrise în memoria noastră, care sunt încă pline de prospețime și, studiate în școală, pot educa gustul estetic al tinerilor: „Ca un glob de aur luna strălucea/ Și pe-o vale verde oștile dormea;" (*Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare*)[6]; „Pe o stâncă neagră, într-un vechi castel,/ Unde cură-n poale un râul mititel,/ Plânge și suspină tânăra domniță,/ Dulce și suavă ca o garofiță;/ Căci în bătălie soțul ei dorit/ A plecat cu oastea și n-a mai venit" sau, tot din aceeași poezie, răspunsul mamei lui Ștefan cel Mare către acesta: „Dacă tu ești Ștefan cu adevărat,/ Apoi tu aice fără biruință/ Nu poți ca să intri cu a mea voință./ Du-te la oștire ! Pentru țară mori !/ Și-ți va fi mormântul coronat cu flori !" (*Muma lui Ștefan cel Mare*)[7]; „Într-o sală-ntinsă, printre căpitani,/ Stă pe tronu-i Mircea încărcat de ani." (*Mircea cel Mare și solii*)[8].

Pe Bolintineanu, criticul G. Călinescu îl încadra în categoria romanticilor macabri și exotici, despre *Basme*-le acestuia afirmând: „piesa cea mai de seamă din această culegere, capodopera întregii lirici a lui Bolintineanu, este *Mihnea și Baba*, prin care poetul devine un Bürger, un Jucovski al nostru."[9].

Despre balada fantastică *Mihnea și Baba*, în care Bolintineanu improvizează un scenariu epic destul de macabru, pe care N. Manolescu, la rându-i, încearcă să și-l facă inteligibil: „nu știm exact de ce merge personajul în peștera vrăjitoarei și nici de ce s-a făcut el vinovat, fapt fiind că e silit a bea sângele fiului babei, pe care l-ar fi împins la moarte, ceea ce duce la declanșarea stihiilor naturii. Dar pe această naivă canava romantică, se evocă întâi un miez de noapte cu bufnițe, lilieci, hârci, descântece magice etc. Stilul e aproape barbian, concis, în linia folclorului magic."[10]

Blestemul babei, care este prefigurat încă din poezia *Blestemul dervișului*, inclusă în volumul anterior, este de o aciditate corozivă la adresa lui Mihnea, iar cavalcada din final, însoțită de hohotele de râs homerice ale demonilor, este, putem spune, cea mai valoroasă parte a baladei.

În aceeași categorie a poeziei macabre, de factură sepulcrală, intră și poezia *O noapte la morminte*, unde asistăm la o priveliște înfiorătoare, plină de „fantasme lunatice", „schelete hidoase", „ielele/ de mâini în horă prinse", culminând cu ivirea dintr-un mormânt a unui strigoi, care începe deodată să țină un lung monolog. Finalul este apoteotic, fiind luminat de ochii roșii ai diavolului: „Dar ochii satanii în umbră lumină,/ Ca doi cărbuni roșii în noapte roșesc,/ Ca două steluțe ce-n nori strălucesc,/ Și negrele-i aripi pe capu-mi se-nclină !"[11]

Un portret succint al morții, realizat tot în tușe groase, în care moartea apare, aidoma Meduzei, cu șerpi împletiți în loc de păr, completează terifianta atmosferă: „Iată, măre, iată !/ Moartea se arată/ Cu perii zburliți,/ De lacrimi stropiți;/ De șerpi împletiți;/ Naltă și uscată,/ De boale urmată,/ Boale furioase,/ Boale gălbegioase,/ Din aripi plesnind/ Ca iesme rânjind." (*Moartea*)[12]

Despre ciclul poetic *Macedonele*, Bolintineanu, tot criticul G. Călinescu ne edifică: „Macedonele făgăduiesc prin titlul lor o poezie de coloare locală, de pictură etnografică. În afară de câteva sonuri toponimice și onomastice (Cavaia, Belita, Milia, Ohrida, Alba, Dora, Castrita, Vescopoles, Cilia, Tilia etc.) și de câteva curiozități lexicale (fabioale, gramostence, liliță, zioară, mușat, hanimă, copăciar), ele nu au aproape niciun element documentar și pastoralismul lor însuși, în ciuda câtorva superficiale mimetisme folclorice, nu e acela scos din observarea vieții oierești, ci convenția arcadiană a păstorilor de *bergeries*, fără finețea galeșă ce face meritul *Amintei* unui Tasso. Pastoralele lui Bolintineanu sunt niște madrigale pierdute în dulcegării diminutivale și în plate sensualități din care nu lipsesc de altfel momentele tipice, lupta păstorilor, tunderea oilor."[13]

Reverii-le cuprind poezii de tinerețe, printre care și poezia de debut, *O fată tânără pe patul morții*, în general, plate și fără nicio strălucire estetică. Bolintineanu a mai scris și poeme de respirație mai amplă. Ne-a rămas de la el, de pildă, acea *Traianidă*, structurată în șapte cânturi, în care elogiază colonizarea Daciei, totuși această poemă nu întrunește toate calitățile necesare unei epopei.

„Însă, fără îndoială, opera lirică cea mai de valoare a lui Bolintineanu rămâne, după cum pertinent și elocvent ne demonstrează criticul cerchist Ion Negoițescu, lungul poem Conrad (în care modelul este, evident, Byron – n. n.), din care se pot extrage, ca dintr-un laborios zăcământ, minereuri cu sclipiri de diamant. S-a închegat în aceste versuri un cer de limpezimi strălucite, scufundat în puritatea grea de evocări a Mediteranei, albastrul cimitir al culturii. Față de Pillat, cântecul mediteranic al lui Bolintineanu e mai bogat în frăgezimi născânde, în ingenuitate; o matinală adiere îl străbate și numele Antichității și ale Sudului se contopesc, în evocare, la un nivel mai aproape de sângele poeziei. Elegia sună mai originar, în incarnatul ei cu răsfrângere de sidefuri; e ca o suavă peregrinare prin elegiile care se nasc una dintr-alta, se împletesc, se întretaie, se despart și se revarsă în «marea azurată», în dulcele ei murmur de voluptate și tristețe."[14]

În concluzie, Dimitrie Bolintineanu ni se revelă în cvadruplă ipostază: 1. poet sentimental, care arde de nerăbdarea comunicării trăirilor sale; 2. poet cu o imaginație luxuriantă, care îndrumă lirica românească pe făgașul oriental prin *Florile Bosforului*, în special; 3. poet patriot, încercând și reușind, zicem noi, să edifice în *Legende istorice* spirala zbuciumată a poporului nostru, prin etalarea unei întregi panoplii de voievozi și domnitori români (Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul ș.a.); 4. poet cu o orchestrație savantă a versului, fie scurt, în stilul poeziei populare, fie mai lung, lirica lui semănând cu un fluviu care, traversând epoca, adună toți afluenții ieșiți în cale.

Mai bine decât Dimitrie Bolintineanu nu aveau să scrie decât Alecsandri și, mai târziu, Eminescu, care a ridicat ștacheta romantică la nivelul cel mai înalt.

---

[1] Piru, Alexandru, *D. Bolintineanu*, în *Istoria literaturii române de la început până azi*, București, Editura Univers, 1981, pp. 80-81.
[2] Simion, Eugen, *Dimitrie Bolintineanu. «Simțualismul» și teroarea retoricii*, în *Dimineața poeților*, eseu despre începuturile poeziei române, București, Editura Cartea Românească, 1980, p. 144.
[3] Bolintineanu, Dimitrie, *Poezii*, prefață de D. Păcurariu, București, Editura Eminescu, 1971, p. 7.
[4] Ibidem, p. 49.
[5] Ibidem, p. 56.
[6] Ibidem, p. 62.
[7] Ibidem, pp. 64, respectiv 65.
[8] Ibidem, p. 72.
[9] Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Semne, 2003, p. 223.
[10] Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008, p. 210.
11 Bolintineanu, Dimitrie, op. cit., p. 110.
12 Ibidem, p. 111.
13 Călinescu, G., D. Bolintineanu, în Studii și comunicări, București, Editura Tineretului, 1966, pp. 30-31.
[14] Negoițescu, Ion, *Bolintineanu și sonurile poeziei moderne*, în *Scriitori moderni*, București, Editura pentru Literatură, 1966, pp. 22-23.

Bolintineanu, contemporanul nostru

Florentin POPESCU

După cum se știe, la 19 august a.c. se vor împlini 150 de ani de la trecerea în eternitate a uneia din cele mai mari figuri ale literaturii noastre din secolul al XIX-lea: Dimitrie Bolintineanu.

Comemorarea scriitorului și cărturarului născut la Bolintin Vale va constitui, desigur, încă un bun prilej de a-i reciti scrierile și de a reevalua opera lui în contextul istoriei și al climatului literar în care a fost scrisă.

E adevărat, despre Bolintineanu s-au pronunțat mulți. În decursul unui secol și jumătate de la moartea lui au apărut numeroase studii, s-au editat monografii și opera i-a fost tipărită și retipărită, fragmentar, în mii de exemplare (în treacăt fie spus ediția critică de *Opere*, vol. I-XII, alcătuită de Teodor Vârgolici și tipărită între anii 1981-1992 a reprezentat cel mai important moment din posteritatea scriitorului), așa încât s-ar părea că astăzi despre el n-ar mai putea fi spuse multe lucruri noi.

Spunem „s-ar părea" întrucât o moștenire culturală atât de vastă, de variată (nu numai tematic), nu-și poate epuiza (fie și într-un veac și jumătate) toate valențele, subtilitățile și sugestiile puse la îndemâna comentatorilor și istoricilor literari.

Dacă despre poezia, proza și însemnările de călătorie ale lui Bolintineanu nu a curs, cum se spune îndeobște, multă cerneală, nu același lucru s-a întâmplat cu publicistica scriitorului venit pe lume la Bolintin Vale.

Meritul scoaterii la lumină a două scrieri bolintinene ce țin de aria eseisticii și a publicisticii revine aceluiași împătimit cercetător Teodor Vârgolici, care în volumul al XII-lea al amintitei serii de *Opere* a inclus textul *Cartea poporului român. Cugetări filosofice și politice în raport cu starea actuală a României*, apărut pentru întâia oară în 1869. Ceva mai târziu, în 2007, într-un volum de la Editura Gramar din București a fost editat și eseul *Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români*, apărut pentru prima oară în 1869 și rămas de atunci în sipetele marilor biblioteci, un secol și câteva decenii.

Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români (un titlu pe cât de incitant tot pe atât de interesant, între altele și pentru că sugerează anume trimiteri la actualitatea zilelor noastre, de parcă ar fi fost scris ieri) este ceea ce am putea numi, fără teama de a greși, un eseu cu multiple conotații. Un eseu ce se cere a fi comentat și evaluat în contextul epocii în care a fost scris, deoarece pe de o parte vizează societatea românească într-un anume timp, iar pe de alta aruncă o lumină lămuritoare atât asupra întregii opere bolintinene, cât și a biografiei autorului.

Așa cum se știe, Bolintineanu a fost alături de Alexandru Ioan Cuza și i-a rămas fidel chiar și după ce domnitorul a fost detronat la 11 februarie 1866 de către „Coalițiunea monstruoasă", cum scria la acea vreme Cezar Bolliac.

Fidelitatea scriitorului față de Cuza n-a cunoscut nicio sincopă, chiar dacă uneori poetul n-a fost de acord cu unele idei ale domnitorului. Cu un an înainte de a fi detronat Cuza, în 1865, Bolintineanu îi făcea domnitorului o vizită „de condoleanțe", scria G. Călinescu.

Înlăturarea de pe tron a domnitorului Principatelor Unite l-a marcat adânc pe poetul Bolintineanu și i-a prilejuit scrierea unui virulent pamflet. „Conspiratorii – scria el – se aliară cu noaptea, serbară nunta în palatul domnului unde născu până în ziuă acest Făt-Frumos ce îl numi 11 februarie; o Cameră și un Senat nuntași, în minoritate, nuntași de a doua zi ai acestei însoțiri între noapte și conspiratori, adoptară noul regim în aclamațiunile foilor vândute și paraziții alergară din toate părțile cu laude, ca să capete un loc la banchetul noului regim. Comedienii, banchetiștii, prestidigitatorii, arlechinii, jucătorii pe funie, bufonii, divertiră sărbătoarea; se mâncă foc, se scot panglice pe nas. Se sărutară, aruncară cu tină în regimul trecut, stropiră cu isop regimul nou; înmormântară domnia care dase românilor viața națională, libertatea muncei, drepturile cetățenești, și scriseră pe pecetea mormântului: infamia, trădarea, corupțiunea, tirania. Traseră hora împrejurul mormântului, apoi, când voiră a împărți vestmintele mortului, se prefăcură că se ceartă, ca să înșele, încă o dată, buna credință a națiunii."

În genere biografii lui Bolintineanu au remarcat, pe bună dreptate, că după înlăturarea lui Al.I. Cuza de la Domnie scriitorul a devenit din ce în ce mai pesimist în ce privește starea și viitorul națiunii.

Dintr-o asemenea stare s-au iscat și astfel de constatări: „Tot se vinde, se compară. Nu te-ntreabă nimeni de unde ai milioane, totul este să ai... Funcțiuni, concesiuni, favoruri, recompense naționale, dreptul de contracte, servă a înavuți pe cei ce au de vânzare conștiința", iar în alt loc, privind spre felul în care era cârmuită țara în vremea lui, scriitorul nota: „Legile nu se execută, nu sunt iubite, căci nu sunt făcute de toți, căci nu fac fericirea tuturor, nu sunt izvorul nici egida proprietății publice; căci recompensele nu se dau pentru valoarea dată faptelor citite publicului, ci pentru considerarea persoanelor; căci cel inocent este lovit, și cel blestemat achitat și onorat."

Aruncând un arc peste timp (un arc larg dacă ne reamintim că astfel de considerații erau făcute în urmă cu mai mult de un secol) e lesne să constatăm că, în mare, acele rele sociale s-au perpetuat prin ani și prin istorie până azi.

Să fi fost Dimitrie Bolintineanu un vizionar, un cărturar care a știut să vadă cu mult mai departe, prin vreme, de epoca lui ? E greu de afirmat, în aceeași măsură în care e greu și de contestat acest adevăr.

Dincolo, însă, de orice alte considerente, trebuie spus din capul locului că *Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români* cuprinde în mare măsură idei, concepte și adevăruri pe deplin valabile și acum, în ciuda multelor schimbări sociale care au avut loc de atunci și până azi, în ciuda diferențelor dintre structurile statului de secol XIX și cele de acum.

Prin urmare, cel dintâi și cel mai apăsat accent e pus de scriitorul-eseist pe religie, de starea și rolul ei depinzând în cele din urmă patria și dreptatea, fiindcă, în preambulul lucrării (o întâmpinare către Generalul Const. Herescu Năsturel) se poate citi: „Chestiunea religiei este aceea care decide de patrie, de dreptate, de morală. Nepăsarea este adâncă între noi pentru religie; prin urmare pentru patrie, pentru dreptate. Biserica, fără libertate completă, fără ajutorul filosofiei nu a putut îndestul spiritualiza nici a lumina de când guvernele acestei țări nu mai erau expresiunea națiunei. Chiar ideea este întunecată în această situație."

Este important și interesant de remarcat că autorul procedează ca un matematician sau alt reprezentant al științelor exacte din chiar primele rânduri ale eseului său; emite ideea, de fapt axioma întregii demonstrații care va urma: El scrie: „Umanitatea are un scop: dreptatea. Religia și naționalitatea sunt două mari principii și mijloace spre a ajunge la dreptate. În dreptate este tot; în dreptate este Dumnezeu, este viața, este ordinea, este națiunea, este puterea, este gloria, este libertatea, este egalitatea, este umanitatea."

Dimitrie Bolintineanu nu lasă nicio afirmație fără argumente. În cazul religiei demonstrația se fundamentează pe de o parte pe însăși istoria omenirii, ori mai exact spus istoria sentimentului religios pe de o parte, iar pe de alta pe scrierile marilor filosofi ai Antichității. Din Plutarh, bunăoară, desprinde un citat imbatabil: „Aruncați ochii pe fața pământului, veți vedea cetăți fără ziduri, fără magistraturi, popoare fără lăcașe fixe, fără datina monedei, dar nu veți găsi niciun popor fără conștiința zeilor."

Dacă Mircea Eliade sau Victor Kernbach ar fi fost contemporani cu Bolintineanu și ar fi tipărit lucrările lor, atât de cunoscute astăzi, este sigur că poetul și-ar fi luat argumentele necesare demonstrației și de la ei. Dar și așa, fără a se adânci în multe bibliografii și fără a detalia propriile idei, autorul *Nepăsării...* reușește să-și pună în lumină propriile idei. Sigur, din punctul de vedere al cititorului de azi rămâne discutabilă coruptibilitatea clerului de atunci, văzută ca una din cauzele pierderii autorității bisericii în stat.

Procedând cât se poate de sistematic, ca un istoric adevărat, Bolintineanu propune lectorului etape și zări al credinței, îndeosebi etape și zări ale creștinismului. Între ele apariția și sacrificiul lui Isus Hristos ocupă locul cel mai important. Întâmplările de atunci reprezintă, de fapt, baza întregului edificiu al demonstrației autorului. „Pe când infamul Tiberiu speria lumea cu crimele și desfrânările sale în insula în care se retrăsese – scrie poetul aflat în ipostaza de eseist –, Fiul Omului întărea lumea prin viața lui și-o scăpa prin moartea lui. El aducea poporului religia, morala și libertatea în momentul în care ele mureau pe pământ."

Alegând să evoce unele momente istorice, scriitorul apelează și la învățăturile și pildele unor clasici ai filosofiei universale, Bolintineanu scrie: „Ideile divine ale lui Platon, trecute în Evanghelii, apoi în legile sinoadelor, aduseră în lume cultul unității lui Dumnezeu și în realitatea umană, suveranitatea societăților omenești. Era uciderea despotismului, era frățietatea între oameni, între națiuni, între tot ce avea rațiunea, ce forma specia cea mai superioară a facerii. Cristianismului suntem datori libertatea și egalitatea."

Comentatorul-eseist nu se mulțumește doar cu argumentele oferite de istoria creștinismului în lume. El trece numaidecât la analiza stărilor de fapt din Principate, subliniind ideea că la noi „legile bisericii treceau în datini, datinile erau simple și morale", iar în vremuri de prigoană a credincioșilor (ex. domniile fanariote) oamenii fie se retrag în munți, fie „preferă să moară decât să trădeze biserica care era patria".

Urmează, zice autorul „a doua fază a religiei, cea rea, căreia suntem datori nepăsarea".

Este neîndoielnic faptul că aci este vorba de contemporaneitatea imediată, cea în care se putea vedea cu ochiul liber în ce consta corupția preoților – de unde și pierderea încrederii în predicile capilor bisericii. Ei „se fac tari prin averile lăsate cu condiții de binefaceri la biserici. Ei înturnă acele binefaceri de la destinația lor la persoana lor. De aici naște căderea religiei. Cea dintâi condiție a religiei este modestia... O biserică se face ipocrită și materialistă prin preoții ei. Acești preoți disprețuiți de partea societății încă morală, încă spirituală, se restrâng pe lângă tiranii societății".

În acest context devine, fără îndoială, legitimă o întrebare: „Capii clerului nostru știu că bazele religiunii noastre sunt doctrinele lui Christ de unitate, de libertate, de frățietate și de dreptate ?".

Alte două cauze care au contribuit la zdruncinarea religiei, ori mai exact spus a încrederii în biserică și în slujitorii ei, ar fi neîncrederea în doctrine și – mai ales ! – aservirea politicului.

Concluzia întregului excurs analitic și critic al eseului bolintinean este una categorică: „Cine are nepăsarea de religie, are de libertate, de dreptate, de egalitate, de morală, de bine, de fericire, de Christ, de Dumnezeu și prin urmare de el însuși, de familia sa, de nația sa, de umanitate".

Amendabile sau nu, vulnerabile sau nu, ideile puse în circulație de D. Bolintineanu trebuie judecate, cum scriam mai la început, în contextul social-politic al vremii.

Oricum am judeca lucrurile, fie că avem în vedere reverberațiile acestora în epoca actuală, fie că nu, totuși trebuie să recunoaștem noblețea și frumusețea ideilor de acolo.

În ce privește cea de a doua parte a studiului bolintinean, *Nepăsarea de patrie*, am remarcat, înainte de toate această frumoasă definiție a conceptului de patriotism: „Cine iubește mai mult patria decât exilații care lasă în urma lor tirania, uciderea, despoierea. Este (patriotismul, *n.n. F.P.*) mai mult decât tărâmul unde ne hrănim. Este locul unde am văzut lumina, unde sunt afecțiile, tradițiile, speranțele, proprietățile familiei, unde sunt familii amice, aliate prin comunitate de origine, de datini, de religie. Astfel amorul patriei, dragostea de localitate, spiritul de familie vin din același sentiment, larg și nobil pentru inimile generoase, meschin și personal pentru inimile strânse și căzute. Egoiștii înecă în ei aceste sentimente. S-a zis că cristianismul punea patria afară din pământul celor ce trăiesc. El are două patrii în adevăr: patria sufletelor în regiunile cerului și patria corpului în frățietate, caritate, libertate evanghelică."

Pentru Bolintineanu a fi patriot înseamnă să pui înaintea intereselor personale interesele patriei. Patriotismul „are la bază naționalitatea" și este în contrast direct cu cosmopolitismul – „sistemul de a iubi pe toți și nu a iubi pe nimeni", unde „nu se fac sacrificii pentru familie, pentru patrie și pentru umanitate numai în teorie".

Ceva mai la vale citim: „Cei mai mulți se sfiesc a-și mărturisi lor înșile că sunt români, că au o datorie, o misie ca români, că patria lor are un viitor. Cel mai mare inamic al patriei, al puterii ei, libertății și demnității ei, este chiar cugetarea noastră ! Dar sunt fapte mult mai triste acelea ce fac unele guverne, unele nații: când se fac complici cu streinii inamici ai patriei, ca să înjosească, ca să slăbească, ca să umilească patria, și când între ei ai să găsești mai întârâtați și mai aprinși adversari contra țării decât între streini. Ceea ce văzurăm la noi în anul acesta."

Dar parcă numai atunci ? ne vine să adăugăm, gândindu-ne la derapajele unor persoane publice de după 1989. Sau chiar ale unor partide de azi.

Însuși conceptul de patriotism a fost/este pus la colț de către unii dintre compatrioții noștri. Din acest punct de vedere Bolintineanu nu numai că avea dreptate, dar se dovedea a fi și un vizionar.

În fine ar fi, poate, mult de discutat pe această temă și nu ne-am propus s-o facem aci și acum din motive lesne de înțeles.

Cât privește *Nepăsarea de dreptate* e limpede că scriitorul ne oferă o exactă și la obiect radiografie social-politică a vremii lui, cu trimiteri la politicieni și la Parlament, cu săgeți îndreptate spre „răul zilei" – îmbogățirea unora și sărăcirea altora, cu lipsa unor măsuri pe care ar fi trebuit să le ia Guvernul în legătură cu îndreptarea unor stări de lucruri în vădită contradicție cu principiile de dreptate ce ar trebui să domnească în societate.

Corupția era și atunci, ca în toate timpurile și ca pretutindeni, cauza stării de degradare a instituțiilor. Înseși Constituția „are lacune de principii liberale", ceea ce „este încă un rău pe lângă neexecutarea și violența constituției cum este și a legilor", scrie Bolintineanu.

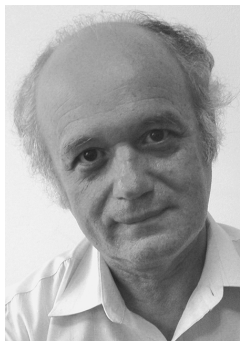
În fine „Presa este liberă pentru că tribunalele nu sunt libere. Libertatea presei este un princip ca acela al Senatului și-al Camerei de a controla faptele guvernului ilegale. Nimeni nu poate să oprească aceste atacuri. La noi opinia publică este pentru abuz, și urmările presei nu mai fac niciun efect. Din *nepăsare de dreptate*, naște la o națiune orice stare tristă, naște nepăsarea în față cu abuzurile."

Oare unde am mai auzit și citit toate acestea ?

Sau poate că le-au clamat/le clamează pe micile ecrane destui politicieni de azi ?

Nimic nou sub soare...

NOUTĂȚI LA MUZEU

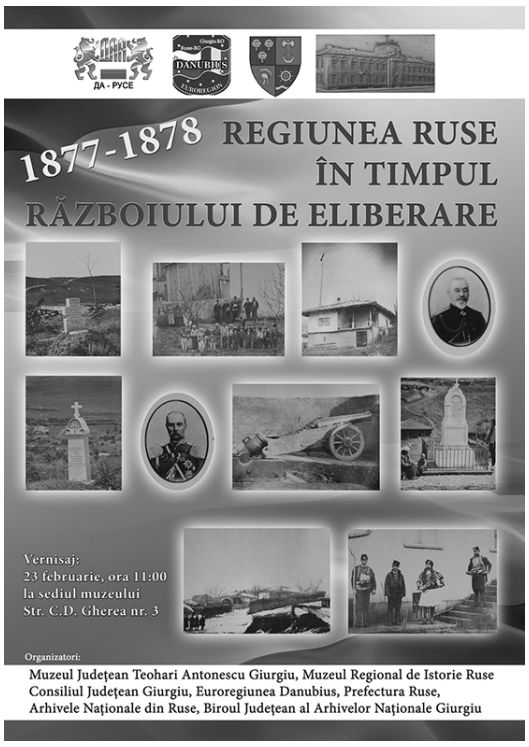
Emil Păunescu

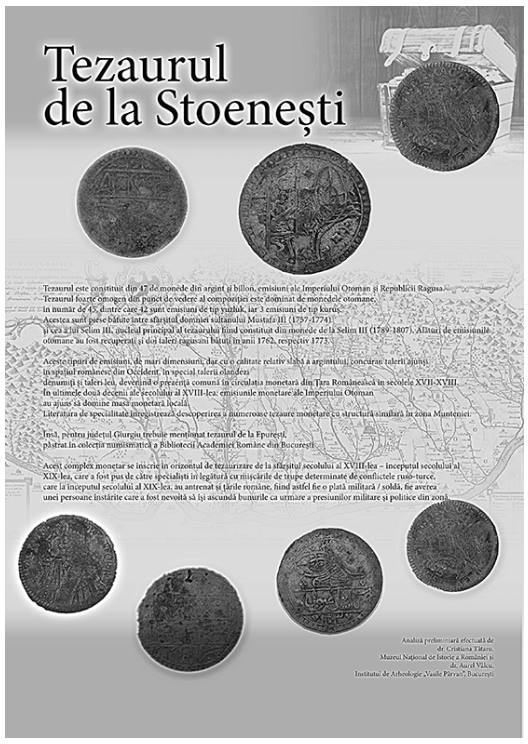
Omagiu Zilei Naționale a Bulgariei

În cadrul parteneriatului transfrontalier, animat în continuare de neobosita directoare a Asociației „Euroregiunea Danubius", doamna Lili Gnceva, la Muzeul județean „Teohari Antonescu" au fost vernisate, în ziua de 23 februarie 2022, două expoziții în cinstea sărbătorii poporului vecin de la 3 Martie. Expoziția principală, *Regiunea Ruse în timpul războiului de eliberare (1877-1878)*, a fost completată de o microexpoziție comparativă *Mărțișorul – o tradiție comună la români și bulgari*.

Prima expoziție, alcătuită din nouă panouri a popularizat fotografiile căpitanului de Stat Major din armata rusă M. P. Revenskii, executate cu aproape un secol și jumătate în urmă, la Ruse și în împrejurimi. Gazdele au completat etalarea cu un panou dedicat celui mai important artist-fotograf din România epocii, Carol Pop de Szathmari, conținând imagini clasice din „Albumul resbelului 1877-1878". În cea de-a doua expoziție, în două vitrine afrontate au fost prezentate peste 50 de mărțișoare contemporane, prezente pe piața celor două orașe vecine.

Vernisajul a fost onorat din partea bulgară de noul prefect al regiunii Ruse, Anatol Stanev, precum și de directorii Muzeului (dr. Nicolay Nenov) și Arhivelor (Zvetomira Dimitrova). Din partea gazdelor au fost prezenți președintele Consiliului județean (Dumitru Beianu), primarul municipiului (Adrian Anghelescu), directorii principalelor instituții culturale și preot profesor dr. Edmond Nicolae Popa, însoțit de un grup de elevi ai Seminarului Teologic „Teoctist Patriarhul".

Tezaurul de la Stoenești

După mai mulți ani în care nu s-au mai semnalat descoperiri monetare importante pe teritoriul județului nostru (dacă excludem găsirea întâmplătoare a unor piese izolate, fie ele antice sau medievale), un pasionat de istorie și de ecologie a anunțat autoritățile depre găsirea unui tezaur pe raza comunei giurgiuvene Stoenești. Posesor al autorizației de folosire a unui detector de metale și membru al unei asociații a arheologilor amatori, domnul Mihai Ciucur din București ieșise cu familia la o plimbare duminicală în natură și și-a încercat norocul pe un delușor din apropierea văii Câlnișteiși a unui vechi drum, după cum îl pomenesc unii dintre bătrânii satului. Atunci când aparatul i-a semnalal posibila prezență a unor metale, descoperitorul a executat o mică groapă pe un teren plin de gunoaie și a găsit un purcoi de monede mari, acoperite de o patină verzuie, bani ce fuseseră probabil depozitați într-o ulcică de lut, sfărâmată în pământ de-a lungul timpului.

Era vorba de 47 de bucăți, dintre care 45 emise în Imperiul otoman de sultanii Mustafa III și Selim III, nucleul principal al tezaurului datorându-se celui de-al doilea, care a domnit în ultima decadă a secolului al XVIII-lea și în primii ani ai celui următor. Într-o evaluare preliminară, specialista Muzeului Național de Istorie a României – dr. Cristiana Tătaru – a apreciat că 42 de piese reprezintă emisiuni de tip yuzluk, iar 3 de tip kuruș. Alături de emisiunile otomane se aflau și doi taleri emiși de Republica Ragusa de pe coasta Adriaticii în 1762 și 1763, asociere numismatică întâlnită frecvent în tezaurele de acest fel, dintre care unul – descoperit mai demult la Iepurești, tot pe meleagurile noastre – se păstrează la Cabinetul numismatic al Bibliotecii Academiei Române.

Aprecierile de mai sus, efectuate cu o promptitudine remarcabilă de colega noastră de la Muzeul Național pe baza vizionării unor simple fotografii, au fost confirmate și de dr. Aurel Vâlcu de la Institutul de arheologie „Vasile Pârvan", vechi colaborator și prieten al Muzeului giurgiuvean. În continuare, studierea monezilor se va face după curățarea lor în laboratorul de restaurare, după fotografierea individuală și măsurarea fiecărei piese și după consultarea bibliografiei de specialitate, operațiuni ce vor dura în funcție de asigurarea fondurilor și materialelor necesare în perioada următoare.

La conferința de presă

Prezidiul întâlnirii româno-bulgare

Importanța descoperirii l-a determinat pe managerul Muzeului județean să convoace o conferință de presă în data de 17 martie, ocazie cu care a fost evidențiată corectitudinea cetățeanului Mihai Ciucur, de profesie somelier, care a respectat legislația în vigoare și a mărturisit public pasiunea sa pentru istorie, care l-a determinat să aducă descoperirile sale la Muzeu. Considerăm de bun augur gestul domniei sale și sperăm ca pe viitor să-i urmeze și alții exemplul.

Un nou cenaclu literar la Bolintin Vale

Gabriel DRAGNEA

Ultima dată când am participat cu texte în cadrul unui cenaclu sau pur și simplu ca observator activ emitent de impresii de lectură la primă vedere cred că a fost undeva în perioada 2000-2002. Ulterior, în urma unei discuții purtate cu poeta Doina Uricaru, mi-am dat seama că retragerea mea, la acea vreme, a fost justificată. Dispăruse miza. Așadar, traseul fusese creionat, trebuind doar să mă hotărăsc să îl parcurg. În acel moment rămânerea în cuib nu mai era o soluție. Se impunea decizia zborului.

După trecerea atâtor ani de la ultimele mele experiențe cenacliste, la începutul acestui an, am aflat de la redactorul șef al *Sud*-ului, istoricul Vasile Grigore, de intenția de a redeschide un vechi cenaclu al localității Bolintin Vale. Analizând deschiderea culturală pe care o are localitatea prin apariția Centrului Cultural Școala Veche, prin reorganizarea activității bibliotecii orășenești, dar și prin existența revistei *Sud* ca platformă principală de promovare a valorilor locale și naționale am considerat că în acest context reapariția unui cenaclu ar putea fi de ajutor tinerilor pasionați de lectură și scris. Astfel că, cele stabilite la debutul acestui an s-au concretizat într-o primă ședință de cenaclu care a avut loc în data de 17 martie în salonul de evenimente al bibliotecii bolintinene, imobil clasat monument istoric, fost sediu al unității poștale din localitate înființate spre sfârșitul sec. al XIX-lea. Programate să aibă o activitate bimestrială, ședințele de cenaclu sunt organizate pe trei secțiuni: 1) Atelier de proză și/sau poezie (pentru debutanți cu vârsta sub douăzeci de ani – lectură și discuții); 2) Lecturi

și opinii (pentru toate vârstele și experiențele); 3) Noutăți editoriale (cărți și publicații).

Având onoarea de a fi coordonatorul acestei prime ședințe, am evidențiat importanța acestor întâlniri în contextul interesului manifestat de elevii Liceului „Dimitrie Bolintineanu”, utilizatori fideli ai serviciilor bibliotecii. La această primă întâlnire în cadrul cenaclului s-au prezentat cu texte patru tinere eleve ale liceului din localitate: Mihaela Elena Dinu, Georgiana Andreea Elena Dinu, Georgiana Cristina Mirea (fragmente din prozele finalizate sau aflate în lucru) și Alexandra Dumitru (poezie). Dincolo de vizibila lipsă a experienței scrisului, toate elevele au făcut o impresie frumoasă prin textele prezentate, diferite atât ca structură, ca mod de realizare, cât și ca tematică. Trei fragmente de proză, trei abordări diferite, trei construcții reușite, ținând cont de vârsta lor și de experiența minimă de viață și de lectură. Poezia Alexandrei

Dumitru s-a înscris în nota specifică vârstei, cu interogațiile aferente perioadei de căutare și deslușire a sinelui, cu sentimentele uneori confuze care tulbură și dezechilibrează momente și situații. În afara atelierului au citit din creațiile proprii Ruxandra Dragomir, Gabriela Dumitru și Victor Pencu, un invitat special, un creator deosebit al metaforei moderne. Dintre cei prezenți îi mai amintesc pe prof. Milica Dan, Ciprian Necșuțu, Ilinca Dragomir, Steluța Nae și Vasile Grigore, redactorul șef al revistei *Sud*.

Întâlnirea aceasta a fost un alt demers prin care revista *Sud* și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB) își propun să revigoreze atmosfera și activitățile desfășurate în incinta bibliotecii publice, scopul principal fiind atragerea tinerilor, implicarea lor în activitățile culturale locale, dar și conștientizarea din partea lor a actului lecturii ca formă de dezvoltare calitativă a personalității fiecăruia.

Aniversări, comemorări...

Ciprian NECȘUȚU

Sub însemnul de „Aniversări, comemorări...” în data de 12 martie 2022 Salonul de evenimente al Bibliotecii Orășenești din Bolintin Vale a găzduit o manifestare menită să scoată în evidență câteva dintre momentele importante, de care merită să ne amintim permanent, ale istoriei și culturii localității în care a văzut lumina zilei nemuritorul Dimitrie Bolintineanu.

În prezența unei numeroase asistențe, s-au trecut astfel în revistă aniversarea împlinirii a 589 de ani de la prima atestare documentară

a Bolintinului (15 martie 1433), aniversarea împlinirii a 201 ani de la popasul lui Tudor Vladimirescu și al pandurilor săi la Bolintin Vale (16 martie 1821), comemorarea împlinirii a 10 ani de la trecerea în neființă a fondatorul revistei bolintinene „Sud”, Constantin Carbarău. De asemenea, s-a amintit celor prezenți că unul dintre ultimii reprezentanți în viață ai neamului Bolintineanu, artista Ilinca Cerbacev, tocmai a împlinit vârsta de 91 de ani (născută la 11 martie 1931).

Au fost rememorate momente emoționante din trecutul recent al evenimentelor culturale bolintinene atunci când a fost prezentat audienței secvențele unei filmări din anul 1999 în care apar personalități de prim plan ale culturii naționale: Teodor Vârgolici, Fănuș Neagu, Petre Ghelmez, Constantin Carbarău, Liviu Ioan Stoiciu, Done Stan ș.a.

Un alt moment încărcat de semnificații și de emoție a fost cel în care Ion Andreiță și-a primit însemnele de Cetățean de Onoare al orașului Bolintin Vale.

În cadrul aceluiași eveniment a fost inclusă și cea de-a LVIII-a ediție a Clubului de Istorie, în cadrul căreia s-au prezentat știri culturale, documente noi descoperite, starea patrimoniului, diverse.

Dintre numeroasele luări de cuvânt și intervenții le amintim pe cele susținute de George Apostoiu, Nicolae Scurtu, Florentin Popescu, Raluca Tudor, Ion Andreiță, Florică Dan, Vasile Grigore, Milica Dan...

La sfârșitul întâlnirii, întinse pe mai bine de trei ore, am putut consemna un alt eveniment cultural reușit în panoplia realizărilor comunității bolintinene. Felicitări organizatorilor și mulțumiri celor care s-au implicat în mod deosebit în această reușită, dintre care îi remarcăm pe Alexandru Cazacu, Olga Tudose, Niculina Grigore, Steluța Nae, Ștefan Crudu, Marian Grigore...

Ștefan Crudu

Mersul târgului

16.01.2022: ***Altar de candele la margine de târg***

Calendaristic, suntem în mijlocul iernii deși lipsește zăpada firească a momentului. Nopțile și diminețile sunt însă friguroase, cu temperaturi de 1-5 grade. Căldurile de la sfârșitul anului trecut au păcălit ghioceii, astfel că pe 1 ianuarie am văzut câțiva înfloriți în grădină. Azi, la minus 6 grade și cu parbrizul înghețat m-am avântat spre locul de întâlnire duminical mai devreme, sperând să găsesc loc de parcare. Am avut șansă în zona cherestegiilor care n-au putut veni de la munte unde este viscol puternic și zăpadă multă. De la început am observat o creștere a numărului de ofertanți față de duminica trecută, cam la toate felurile de mărfuri, mai puțin însă pe producătorii de legume și zarzavaturi autentici care deja s-au apucat de semănat în solarii și/sau sere. Nu știu cum se vor descurca cu încălzirea căci s-au scumpit combustibilii de orice fel. Ieri, benzina de 95 a ajuns la 6,29 lei/litru față de 5,98 lei/l în 30 decembrie. Un salt rapid prea mare. Cu toate acestea în târg nu s-au simțit măriri de prețuri la produsele de bază. Cartofii au rămas tot la 2 lei/kg pentru că (presupun) erau prea mulți pe tarabe (de fapt pe folii, direct pe asfalt). Ceapa și morcovii 3 lei/kg, adică acceptabil. Praz românesc – cam subțire – 5 lei/kg. Păstârnacul de la nea Petrică din Hobaia cu 4 lei/kg mi s-a părut ieftin. Anul trecut, spre sfârșitul lui decembrie, se vindea cu 8-10 lei/kg. Probabil și pentru că era mai spălat (adică provenea din en-gros) decât la el. În fine, prețuri bune la legume. Brânzeturi multe și lapte tot cu prețuri neschimbate încă (25 lei/kg brânza dulce și 10 lei pentru 2 litri laptele dulce sau bătut). Fructe din belșug, pe alese, cu 3-4 lei/kg funcție de calitate ori soi. Cred că spre sfârșit chiar s-au mai ieftinit. Chiar și ridichi de lună (2 lei/leg.) și spanac (5 lei/leg.). Deci, varietate și abundență. Desigur că erau și alte legume sau fructe din import pe care le găsim și la marile magazine ce au umplut localitățile. Am observat însă că cele expuse pe tarabe erau cam prea înghețate de frig (salata, pătrunjelul și ceapa verde) dar vânzătorii, grijulii, le păstrau în mașini de unde ni le ofereau la cerere. Am mai găsit (la a doua vizită de la ora 11:30) și varză crudă cu doar 1 leu/kg, bună însă atât pentru preparare dar și pentru salată. Manufacturatele nu m-au atras. Abia vizibil între atâtea legume și fructe, un lingurar relativ tânăr își vindea produsele proprii, respectiv linguri diverse, fuse (!) și alte lucrări în lemn de tei pe lângă care nu puteai trece fără să nu le iei, la prețuri mici după mine. Am mai luat și treptat voi lua din fiecare ca să-mi fac o colecție, așa de bine lucrate erau. E o altă meserie pe cale de dispariție. Fiecare în sine însă are și o funcție practică în bucătărie. Prin apropiere era și un altul care vindea miere din producție personală, singurul în care am încredere din tot târgul (de fel din Corbii Mari). Și tot pe acolo cineva vindea hamuri și brâie din piele. De-ar fi avut și caiele aș fi cumpărat ca să potcovesc niște draci cu ele căci de ăștia nu ducem lipsă nici măcar în târg. Asta pentru că am văzut că există și de sex feminin și fac rele pe care oamenii le tolerează (la încasări taxe expunere). Nici acum în târg nu scăpăm de vechile metehne, știute și răsștiute. Azi tolerăm una, mâine alta și dracii ne încalecă și ne încovoiesc cum și cât vor și pot ei. Toți cei care azi au fost în târg au observat la intersecția dintre str. Republicii și str. Sabarului altarul de candele, unele încă aprinse. Este locul unde a fost omorât mișelește duminica trecută, seara, șoferul Nicolae Tomescu de un grup de țigani (de ce romi ! ?) violenți pripășiți în Bolintin acum cca cincisprezece ani când au venit din zona Răcari (jud. Dâmbovița) „să ajute" la câștigarea alegerilor unui primar PSD. Văzând oportunități de trai ușor în Bolintin au rămas, devenind un pericol public pentru cetățeni, neavând cum să se integreze. De atunci furturile și violențele au îngrozit riveranii. În ultimele șase luni au fost protagoniștii unor evenimente rutiere grave soldate cu moartea unui cetățean și accidentarea gravă a lui Petrică Marinescu, acum totul culminând cu uciderea lui Nicolae Tomescu, cel mai iubit șofer de maxi-taxi. Din întâmplare sau nu, toate pe str. Republicii, stradă centrală. Mulți bolintineni (bravo lor !) au protestat spontan miercuri și joi seara în fața Primăriei și a sediului Poliției locale, iar televiziunile au urmărit evenimentele și au prezentat în mod corect desfășurarea lor cronologică, reușind să indigneze întreaga țară și nu numai. Sper ca moartea lui tragică și nemeritată să transmită politicienilor de toate rangurile, dar și Poliției Române că nu se mai poate tolera comportamentul acestor indivizi care, iată, duce la moartea unor oameni nevinovați, concetățeni de-ai noștri.

30.01.2022: ***Zăpadă nu, haite da***

Iarna continuă în mod atipic pentru zona noastră, fiind prezentă doar prin frig și lipsa de precipitații, astfel că până acum nu am văzut zăpada decât la televizor. Pentru agricultură nu este deloc bine. Zăpada ar fi fost o pătură protectoare pentru semănăturile de toamnă (grâu, rapiță), dar și o rezervă de apă necesară pământului după seceta de anul trecut. Fără să ai o minimă preocupare și nici mari cunoștințe, tot poți prognoza un an agricol 2022 cu

Sectorul „fiare și artă decadentă"

producții mici, cel puțin pentru cereale. Sigur se va scumpi și mâncarea foarte mult. Sunt destule cauzele, iar acum aflăm că îngrășămintele chimice se vând cu prețuri exagerate, iar dacă tendința este de creștere, devin prohibitive (au ajuns la 270 lei/sac complexele, spunea azi un pomicultor). Iar fără îngrășăminte chimice nu există producție, nici de cereale sau plante tehnice, nici de legume și fructe. Urmarea firească va fi creșterea prețurilor la orice mâncăm. În fine, pe cine să dăm vina (știm pe cine !) noi, cei condamnați la supunere, la foame și frig. Plângeți-i de milă ca pe Moș Gerilă, cum se spune într-o poezie pe care mi-o recita Moșu' cel bătrân și înțelept.

Azi, după noaptea friguroasă și cu un vânt hain (e drept, prognozat de meteorologi) am purces pe drumul speranțelor spre târg la prima oră pentru lactate proaspete. Destulă lume prezentă, chiar mai multă ca acum o săptămână. Prima țintă am atins-o, așa că am plecat după ce am făcut un prim tur de recunoaștere. M-am reîntors la ora 11:20 sperând că se va mai încălzi dar, din cauza vântului, temperatura s-a menținut scăzută toată ziua. A contat însă faptul că a fost soare și luminozitate. Cam aceleași mărfuri și prețuri constante, diferite doar după calitate. De exemplu, ridichile negre și sfecla roșie aveau două prețuri, 2 lei/kg și respectiv 3,5 lei/kg. Ceapa uscată tot 3,5 lei/kg, iar cartofii 1,8-2 lei/kg. Încă bine, deși prețul benzinei și motorinei a sărit deja de 7 lei/litru. Și cum nu mai este nici vânzare și nici cumpărare fără motorizare, ne costă mai mult. Așadar, să nu ne facem iluzii că dacă scăpăm și de iarna aceasta ne va fi mai bine. În fine, vom vedea ce și cum. Cu doar 1,8 lei/kg (18 lei plasa de 10 kg) merită să cumperi cartofi pentru rezervă dacă ai condiții de depozitare. Tot ca prevedere am cumpărat deja arpagic (8 lei/kg) pentru că alții au alte priorități acum și nu se caută. Fructe la fel de diverse, frumoase și ieftine (2,5-3 lei/kg). Bogăție de vitamine și dezintoxicare. Inedit azi a fost oferta de porumb fiert (7 lei/buc.) care a atras pofticioși mulțumiți de gustul dulce. Gogoșile s-au scumpit la 2 lei/buc (ca și covrigii simpli). Covrigii tradiționali nu se cumpără ca la Crăciun, dar șirul mic de 50 bucăți este 10 lei. Cerealele, foarte scumpe, se vând de intermediari cu 60 lei/sac de maxim 30 kg, deci peste 2 lei/kg. De aceea nu mai crește lumea porci și nici păsări. Paradoxul acestui moment de iarnă fără zăpadă îl constituie prezența haitelor. Nu de lupi, cum ar fi cazul. Iată despre ce este vorba. Vineri dimineața, pe str. Partizani, cinci câini mari de rasă maidaneză treceau grupați, speriind lumea. Au traversat strada (știind ce fac !) și au intrat în curtea dispensarului. Au stârnit panică evident. S-a aflat că erau ai unora din spoitorii ce așteptau medicii de familie. În cartierul lor sunt multe alte haite de câini în libertate și nimeni nu se hazardează să treacă altfel decât în mașină. Câinii mei doar latră, în curte, ai lor mai și mușcă. Putem să ne supărăm ? Azi, în târg, am văzut tot un fel de haită: trei țigăncușe din minicartierul „răcărenilor" aclimatizat la noi și care creează problemele grave cunoscute. Au reapărut după două săptămâni și bântuie printre tarabe, cerșind cu tupeu, ca și când ar avea un drept „de iure". Nimeni nu-i vede. Aseară, la ora 21, o altă „haită", de tineri, tot „răcăreni", cu vârste de 12-13 ani se producea în stilul lor gălăgios în spatele blocului B5 unde făcuseră escala în plimbarea lor prin zona centrală care atrage tinerii oferindu-le baruri și locante de pierdut bani la păcănele și pariuri sportive. Aflați sub influența băuturilor energizante consumate în exces s-au manifestat zgomotos atrăgând reproșurile unei locatare din apropiere. În timp ce fugeau, unul s-a exprimat astfel: „Vecino, o să-ți dau cu sapa-n cap !". Sună frumos, nu-i așa ? Ca să vedeți cu ce ne amenință un concetățean minoritar, educat pe maidan, în bidonvilurile marginale. Nu l-am identificat din haită, dar unul din ei este posibil să locuiască chiar în blocul B5 unde unii de-ai lor au cumpărat apartamente. Prevăd o viitoare conviețuire în „armonie", de-o să ne mutăm noi din Bolintin, cum deja procedează mulți tineri, nedispuși să suporte traiul cu acești (viitori) delincvenți.

6.02.2022: ***Sub praful iernii***

Am intrat și în ultima lună a acestei ierni cu pământul încă neacoperit de stratul de zăpadă obișnuit (vorbesc de zona de sud, unde ne aflăm). Pentru agricultură, evoluția oscilantă a vremii d.p.d.v. al temperaturilor noapte-zi și lipsa cronică a precipitațiilor de orice fel este fatalmente păguboasă. Culturile de grâu și/sau rapiță sunt în mare parte compromise, iar meteorologii nu întrevăd o schimbare în viitorul apropiat. Toate acestea conduc la creșterea prețurilor la cereale de orice fel. În târg, acest lucru se vede imediat. Au apărut saci și mai mici cu boabe (nici măcar de două duble) la 45 lei unul. Din ce în ce mai greu să crești câteva păsări, nu mai vorbim de porci. De adaptat este greu pentru că schimbările climatice survin rapid, iar măsurile de atenuare și de realizare a siguranței alimentare prin irigații absolut necesare nu preocupă guvernele României. Și în legumicultură sunt probleme legate de creșterea generală a prețurilor la combustibili și îngrășăminte chimice. Se lucrează la limita de rezistență a plantelor față de temperatură și de aceea vom avea prețuri mai mari la răsaduri și legume timpurii. Lipsa apei din sol va afecta și producția de fructe din livezi. În anul 1968 am mai avut o astfel de situație cu o secetă acută încă din iarnă, dar alții, atunci, se preocupau. Acum, micii fermieri nu au prea multe pârghii de intervenție, iar statul nu-i sprijină aproape deloc. E clar, vom mânca mult mai scump, lucru ce se vede în fiecare zi. Deviza pe care o întrevăd este: mai puțin, mai prost, mai scump. Soluția de micșorare artificială a stomacului pe cale chirurgicală e o utopie, evident. Azi, în târg, aceste probleme nu se văd, nici în abundență, nici (încă) în prețuri, mai ales la legumele de bază (cartofi, ceapă, morcovi) care au prețuri cam la fel ca acum o săptămână. Vremea frumoasă (deși frig dimineața) a atras multă lume de la prima oră. Oamenii găsesc ceea ce-i interesează: brânzeturi și lapte, legume și fructe. Încă varză crudă ieftină (1,5-2 lei/kg) autohtonă. Au lipsit câțiva vânzători cunoscuți, dar cred că e posibil să fie atinși de Omicron care are o incidență mare în zonă. Fiind vreme uscată, cu praf la vedere (adică în ochi, pe mașini și evident că și pe marfa expusă), au apărut cam mulți cerșetori „minoritari", dornici să testeze mila publică. Unul dintre ei, fără un picior de la genunchi, expunându-și ostentativ infirmitatea, surâdea fericit. L-am întrebat pe un vânzător de brânzeturi cum explică acest lucru și mi-a răspuns imediat că sigur este mulțumit pentru că a strâns mulți

(continuare în pag. 31)

(urmare din pagina 30)

bani, oamenii fiind dispuși să-i dea văzându-l așa. Și nu câte un leu, ci câte 5, 10 și chiar 20 lei. În spatele lui erau însă niște bruneți bărboși care-l aduseseră cu mașina. E o afacere bănoasă după cum se vede. Iar polițiștii și jandarmii nici nu i-au băgat in seamă. Astfel de persoane (era bine îmbrăcat) au sigur pensii sociale și însoțitor plătit de stat. Poate că se antrenează pentru plecarea în străinătate, tot la cerșit, dar în euro. La mici și gogoși era coadă. O mare afacere. Așa se explică și faptul că un avocat de succes bolintinean vinde la greu mici și alcool în fiecare duminică în târg. În schimb, micii fermieri care se zbat să supraviețuiască muncesc toată săptămâna în solarii ca să vândă ceva zarzavaturi cu un leu legătura. Nici celor cu manufacturate nu le merge grozav. De exemplu, Mirel aștepta zadarnic clienți pentru lopețile de zăpadă. Dacă rugăciunile lui ar fi ascultate de „cineva", poate că va ninge și pe la noi. Fructele (mere în special) erau destule, dar mici, pentru că cele mari (producție mică și secetă) s-au vândut deja. Am cumpărat o lingură mare, frumos realizată, cu doar 10 lei (inițial ceruse 20). Sunt sigur că lingurarul a acceptat prețul oferit de mine numai ca să vândă ceva. Destule cereale și cherestea. Printre ele fiare, frumos expuse. Tot alături, baloți de fân și paie. Am plecat mulțumit de achiziții și de aspectul general al târgului de la care rămân și cu o fotografie sugestivă de la fiare. Faza zilei este momentul când am cumpărat o plasă de 4 kg cu ceapă uscată, expusă pe portbagajul unei mașini. Față de alții care vindeau cu 3,5 lei/kg mi s-a părut prea ieftină și de aceea am repetat întrebarea. Mi-a confirmat același preț. Atunci am bănuit ceva și i-am spus: Măi, nu cumva este a celui de vizavi și tu o vinzi pentru el ? „Da", mi-a spus. Apoi m-a întrebat cu glas șoptit: nu vreți carne de viței ? Deci ceapa era de fațadă, iar marfa lui era în portbagajul mascat de aceasta. Apoi, a continuat: „Dom'le, e mai rău ca pe vremea lui Ceaușescu. Ne e frică tare !" Eu îl cred, îmi dați voie ? Atunci, îi duceai miliției responsabil de târg niște carne macră și puțin ficat și apoi vindeai fără frică. Acum îți confiscă toată marfa, îți dă amendă și-ți face și dosar. S-au schimbat vremurile ? Da ! Nu !

13.02.2022: ***Bufnița, tunetul și canonadele***

Aceeași vreme ciudată, fără precipitații, cu nopți și dimineți foarte reci. În unele zile, temperaturile au atins și plus 14 grade (10 și 11 februarie). Alunii, păcăliți, și-au arătat bărbăția și astfel au atras zeci de albine care zumzăiau fericite, bucurându-i pe stupari că-și fac zborul de curățire. Și anul trecut au înflorit alunii în februarie, dar puțin mai târziu. Semne de modificări climatice evidente pe care natura le simte. Târgul ne arată și el că suntem în apropierea unei primăveri atipice. Profitând de soare și sfidând frigul, oamenii au năvălit dis-de-dimineață, hotărâți să cumpere nu numai pentru nevoile imediate. Marfa, diversă și îndestulătoare. Fânul, cheresteaua (sosită de ieri), cerealele, cartofii, ceapa și morcovii cu prețuri neschimbate. Ceva măriri la ridichi negre, sfeclă roșie (4 lei/kg), țelină (5 lei/kg) și păstârnac (7 lei/kg). Prețuri evident mai mari la cele spălate. Cerere mare la arpagic (12 lei/kg), așa cum am spus acum două săptămâni. E clar că prețul va crește în continuare, iar eu mi-am făcut stocul propus (5 kg). La mici și alcooluri, mese întinse și oameni în picioare, ca la autoservire. Lângă ei și Gigi papucarul își prezenta câteva perechi cu 70 lei/per. I-a scumpit pentru că s-ar fi dublat prețul furniturilor. Oricum este ultimul din branșă, nu numai din Bolintin. Vinde sau nu, negustor se cheamă. Vine oricum cu bani de acasă ca să aibă pentru mici și bere, suprema satisfacție duminicală în târg. La fiare se găsea orice, chiar și undițe. Mere multe, cu prețuri cam mari (chiar și cu 5 lei/kg), dar după calități se găseau chiar și cu 1,5 lei/kg. Târnuri din nuiele de mesteacăn și mături cu cozi din lemn pentru curățenia de primăvară din curți și grădini, adaptate pentru cei cu dureri de șale care nu se pot apleca. Adică pentru noi, cei în vârstă, care ne ocupăm cu acest sport. Am găsit și o bardă veche cu 80 lei. Merită, dar acum, pe praful ăsta, sunt alte priorități. Pe o folie, trei pungi cu urzici (cam mici) anunță în fapt primăvara. Vânzătoarea, brunetă, încearcă să câștige un ban, neavând probabil altă soluție. Doamna „Baltă" mi-a șoptit că mai are două bucăți de pește proaspăt cu 13 lei/kg. Nu am putut-o refuza, aveam poftă. Pe lângă toate acestea, multe flori în ghivece. A trecut ceva timp până m-am dumirit: mâine este Sf. Valentin. Deși sunt unul dintre cei care oferă mereu flori, nu numai la astfel de ocazii, am luat câteva ghivece atrăgătoare și ca aspect și ca preț: 4 lei/buc. primule și/sau năsturași (bănuți). Zambilele, cu 7-8 lei/buc. meritau banii. Cel de la care am cumpărat era producător. La ceilalți, prețul era dublu. Uitasem să vă spun că lângă urzici erau și buchețele (chite) de ghiocei de pădure. Prezent și azi, ologul târâtor s-a metamorfozat la finalul târgului, mulțumit că și-a făcut suma. Cu două cârje, pantalonul sumes peste ciot, arată altfel așteptând autobuzul de București însoțit de două companioane care-i ținuseră de șase, golindu-i din când în când tașca primitoare de milă omenească. Deh, fiecare cu afacerea sa. La concurență, două țigăncușe minore nețesălate cerșeau de zor legume sau fructe. Fac deja parte din fauna târgului (sau flora, că se agățau ca scaiul de tarabe). Aflu de la TV că a avut loc un accident mortal la o vânătoare de fazani, unul dintre vânători fiind împușcat cu un glonț din greșeală. Dacă-i așa, înseamnă că suntem luați drept „fazani". De când se vânează aceste păsări cu gloanțe ? Urșii da, că tot de la TV aflăm câți urși se pot împușca în acest an: cca 160 buc. N-ar fi mulți, pentru că în zona centrală am văzut zeci de urși ținuți în „lanțuri" și agățați pe stelaje. Erau atipici, de culoare roșu spre grena, acoperiți sau nu pe cap, iar pe burtă însemnați cu un cuvânt des folosit: „LOVE". De ce oare au ieșit din bârloguri așa devreme ? Ofrande dragostei. Dai lovele, iei „love", nimeni nu pierde, toată lumea câștigă. Miercuri, trecând prin pădurea Căscioreanca spre Crevedia, am văzut pe marginea asfaltului un ghemotoc. Am oprit și am văzut că era o bufniță moartă. Am ridicat-o și am pus-o în mașină ca să o arăt nepoților. M-a surprins faptul că era prea ușoară. Enigma este cum de a ajuns pe șosea ca să fie lovită, ziua, ea fiind o pasăre nocturnă. În pădure se auzeau drujbe care tăiau copacii în ale căror scorburi și-ar fi putut avea cuibul. Înspăimântată, a fugit și... gata. Ca ea, multe alte păsări și animale își pierd adăpostul protector. Pe aceeași șosea, în ultimii ani am văzut arici, veverițe și chiar un viezure. În curând vor sosi păsările migratoare care nu-și vor mai găsi nici ele cuiburile de anul trecut. Plecând, am lăsat în urmă canonada drujbelor zgomotoase. Seara, Moșu mi-a spus că auzise tunetul pentru prima dată. Eroare, fusese zgomotul de la gura de canalizare făcut de capacul nefixat și care ne poluează sonor. Trăim bine ! ?

27.02.2022: ***Tiruri precise, ținte atinse***

Lumea întreagă vede războiul dintre Rusia și Ucraina la televizoare. Declanșat chiar de Dragobete (în mod surprinzător sau nu), a inflamat planeta. Știrile se succed rapid, informații pline de imagini „terifiante" trezesc fiori, compasiune și temeri. Pandemia a rămas în planul doi. Ieri manifestații antivaccin și antirestricții, azi, aceleași, condamnă agresiunea Rusiei. Tot mai mulți oameni, afectați direct sau nu de grozăviile pandemiei sunt copleșiți acum psihic de alte coșmaruri, legate de război și simultan de scumpiri din ce în ce mai greu de suportat. O isterie mondială. Nici vremea nu ne mai ajută. De ieri a început să se răcească, iar azi bate un vânt „putinist" dinspre răsărit. Cândva i se spunea crivăț. Pentru tot ce e rău în lume s-a găsit un țap ispășitor: Putin.

În târg, zgribuliți de frig, participanții nu au timp de politică. Vânzătorii așteaptă (unii cam în zadar) clienții. Prețurile au mai crescut conjunctural (la flori) sau din alte cauze. Ceapa zisă românească, care nu se prea mai găsește, a ajuns la 5 lei/kg. Este urmarea producției mici de anul trecut. Prea multe flori (ne apropiem de Mărțișor) la numeroși vânzători, dintre care doar doi producători. Printre ei, Jana din Malu Spart care este dezamăgită că a vândut prea puține. O înțeleg deoarece știu cât muncește. Restul prețurilor sunt neschimbate pentru că cererea generală a fost scăzută. Toți au rămas cu marfă nevândută. Nu cred că de vină este războiul ruso-ucrainean. Fiind frig, mulți au renunțat să mai iasă din case urmând ca mai spre prânz să se ducă la Mega-uri. În plus, există mâncare în stoc de la împărțeala de ieri cu ocazia pomenirii morților care a însemnat și cheltuieli destul de mari (taxa de coș a ajuns la 50 lei !). Iar pomana guvernului din luna ianuarie nu se mai repetă. S-au plătit și facturile mărite, așa că aceasta-i cauza: lipsa banilor. Am trecut și pe la fiare de unde am luat două cărți bune (doar 5 lei). Pe la ora 11 a început împachetarea. Ce mi-am propus să cumpăr am rezolvat repede și ieftin. Cu alte cuvinte, ochit și lovit. Cartofi de sămânță aleși (comandați de duminica trecută) cu 1,2 lei/kg. Nu mi-a plăcut răsadul de salată pentru solar. Tot azi au sosit și puieți de pomi altoiți care nici ei nu au fost căutați deși se vindeau cu 15 lei/buc. Pământul este uscat, greu de plantat și apoi e încă iarnă. Așteptăm vremuri mai bune. În parcul central este organizat un alt târg, de flori și mărțișoare. Culori de primăvară, diverse flori la ghivece și aranjamente florale laborioase, pentru toate gusturile și pungile. Măcar aici să nu ne zgârcim.

N. B. Încă odată, Moșu mă uimește (a împlinit 97 ani pe 22 februarie) cu zicerile lui: „Cartea face omul om/ Și altoiul pomul pom !" Poți să nu-l crezi ?

Sud

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume de literatură, istorie și artă ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori despre autori din această zonă.

Consilier editorial: Gabriel Dragnea.

E-mail: editurasud@gmail.com

Telefon editură: 0726179367

Cărți publicate la Editura Sud:

Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*

Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*

Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*

Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*

Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*

Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – portretul unui ctitor*

Alexandru Cazacu, *O cameră single*

Vasile Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*

Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*

Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*

Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*

Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*

Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*

Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*

Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*

Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*

Corneliu State, *Din arhivele unei școli*

Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*

Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*

Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*

Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*

Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*

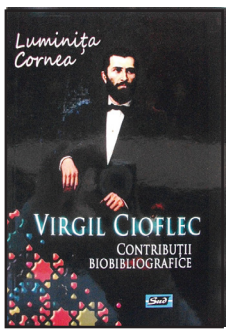
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*

Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

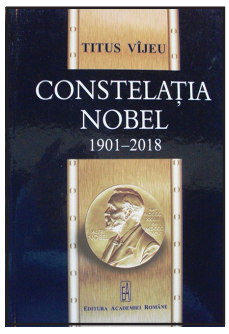
Biblioteca SUD-ului

Luminița Cornea, ***Virgil Cioflec: contribuții biobibliografice***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2021. *Volumul „Virgil Cioflec. Contribuții biobibliografice" a fost realizat ca urmare a cercetărilor noastre de peste un sfert de veac asupra activității și operei scriitorului Romulus Cioflec, rezultând mai multe volume de reeditări, editarea unor opere inedite ale scriitorului, publicarea mai multor articole și studii în reviste din țară și din Republica Moldova, din Basarabia, unde Romulus Cioflec a și locuit în perioada 1917-1926.*

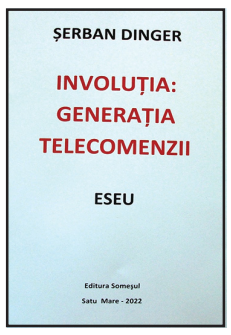
George Apostoiu, ***Diplomați români: puterea reală, puterea aparentă***, București, Editura Eikon, 2021. *Considerată unii teoreticieni știință a raporturilor internaționale, de alții artă a negocierilor, diplomația este construită nu doar pe principii de drept, ci și pe cultură, cultură politică, respect mutual, forță de persuasiune, tact și curtoazie. În expresia ei cea mai nobilă, diplomația este o artă a pregătirii și salvării păcii. Circulă poncife care fixează o imagine distorsionată sau tulbure a acestei profesii elitiste: capacitatea de a ascunde adevăratele intenții, spionarea adversarilor, iscusința de a înșela, facilitarea urzelilor politice etc. Ca orice activitate umană, diplomația poate pregăti succesul, dar nu este lipsită de erori, de eșecuri. Acte de mare virtute stau alături de gesturi ignobile, istoria diplomației, parte a istoriei, nu este doar opera unor vizionari.*

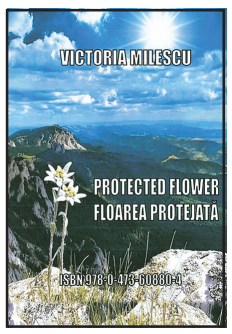
Titus Vîjeu, ***Constelația Nobel: 1901-2018***, București, Editura Academiei Române, 2019. *În fiecare toamnă opțiunile exprimate la Stockholm (sau la Oslo, în cazul premiului Nobel pentru pace) sunt așteptate cu interes real în rândul comunităților științifice sau artistice, dar și în rândul oamenilor simpli, dornici să cunoască noii laureați. Probabil că nicio secțiune a Nobel Prize nu stârnește un interes la fel de mare precum cea destinată literaturii. Începând cu 1901 un lung șir de prozatori, poeți, dramaturgi (ba chiar și istorici ori filosofi) a format constelația greu atacabilă din punct de vedere axiologic, chiar dacă mulți dintre autorii esențiali ai momentului au fost trecuți cu vederea.*

Vasile Szolga, ***Covid-19, 20, 21...***, București, Editura Rawex Coms, 2021. *Această carte conține unele scrieri ale mele începând din vremea când s-a declanșat această pandemie cu un virus care afectează lumea (și pe mine). Unele texte se referă la evenimente pe care le-am trăit și care m-au pus pe gânduri, iar altele sunt fantezii pe tema legată de acest fenomen. La un moment dat am fost și eu infectat de virusul, așa zis „ucigaș" și am ajuns la spital unde, pot spune cu sinceritate, am văzut porțile Raiului (sau ale Iadului, căci nu mi-am dat seama de adresa la care am ajuns).*

Șerban Dinger, ***Involuția: generația telecomenzii***, Satu Mare, Editura Someșul, 2022. *Omului contemporan îi este din ce în ce mai greu să-și îndeplinească obligațiile morale. În ambianța de science-fiction pe care a creat-o în orașele moderne, ticsite de zgârie-nori, malluri, limuzine și bancomate speciale, n-a mai rămas loc și de tradiții. Ele au devenit o povară pentru semenii noștri, care sunt angajați într-o cursă înverșunată către un viitor desprins parcă din picturile abstracte ale lui Mondrian.*

Victoria Milescu, **Protected Flower/ Floarea protejată**, *Napier, Noua Zeelandă, Scripta Manent Publishing House Ldt, English-Romanian Bilingual Edition, 2021. „Victoria Milescu gândește, simte și respiră poezie. Pentru că poezia i-a pătruns până în măduva oaselor, pentru că, așa cum se autodefinește într-o poezie, este «o carte/ îmbrăcată în piele de om»."* (Valentina Teclici)

Florentin Popescu, Ion I. Brătianu, ***Florentin Popescu în dialog cu Ion I. Brătianu: seniorii literaturii noastre***, București, Editura Fast Editing, 2022. *„Ion I. Brătianu este un om de o distinsă cultură, eseist de o ținută remarcabilă, mânuitor drastic al verbului... Domnul Ion I. Brătianu ne dovedește ca aparține unui neam ce nu-și va stinge în eternitate amintirea și că poartă un război cu ulii, trăgând în ei cu spic de iarbă cules de pe dealuri nobile. Iar cei ce poartă pe umeri un arc adus din livezile copilăriei rămân o viață întreagă naivi, cinstiți și bântuiți de lună."* (Fănuș Neagu)

Valeriu Ion Găgiulescu, ***Versuri pulsatorii cu punctuația la cititor***, Siliștea, Editura Info Est, 2021. *simt uneori că abisul din mine tinde să se-nfrățească cu golul adânc mă tentează să zbor spre înăuntru dar gravitația mă smulge înspre sus doar pentru a-mi aminti că viața mi s-a dat cu împrumut și că la termen va trebui s-o predau Veșniciei întreagă.*

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XII; nr. 116, februarie 2022, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul Consiliului Local al municipiului Lugoj și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XII, nr. 1-2 (124-125), ianuarie-februarie 2022. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXII, nr. 236, ianuarie 2022; nr. 237, februarie 2022, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXV, nr. 1 (279), 2022; nr. 2 (280), 2022, revistă de cultură editată de AIUS Printed Craiova. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Ziua Culturii Naționale 2022, Luminița Cornea prezentând volumul *Virgil Cioflec*

Litere, anul XXIII, nr. 1 (262), ianuarie 2022; nr. 2 (263), februarie 2022, revistă de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei municipiului Târgoviște. Redactor șef Mihai Stan; Secretar de redacție Mihail-Florin Stan.

Teleormanul cultural, anul VI, nr. 1 (22), februarie 2022, revistă de cultură și atitudine. Redactor șef Cristian Gabriel Moraru; Redactor șef adjunct Iulian Bitoleanu; Secretar general de redacție Ioan Romeo Roșiianu.

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Ciprian Necșuțu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.